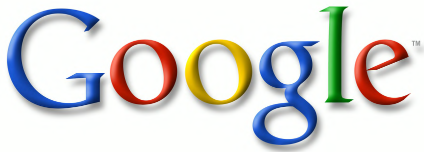
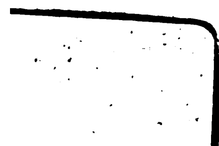

Google

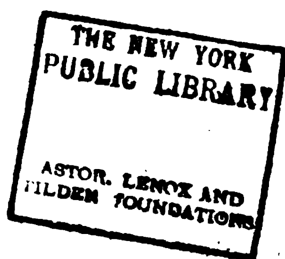

pold
NIQ

LEOPOLDS SKRIFTER.

Första Delen.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

CARL GUST. AF LEOPOLD

T. Sergel med. 1800. *J. F. Martin grav. 1804.*

CARL GUSTAF AF LEOPOLDS

SAMLADE SKRIFTER.

Första Bandet.

Andra Upplagan, öfversedd och tillökt.

STOCKHOLM,
ELMÉNS och GRANBERGS Tryckeri, 1814.
På A. Wiborgs förlag.

TILL

HANS MAJESTÄT,

KONUNG

CARL DEN XIII.

Stormäktigste Konung,

Allernådigste Herre!

Då af dessa Skrifter en ny Samling lemnas åt Allmänheten, tillåte Eders Majestät allernådigst att det första offret deraf nedlägges, i djupaste underdånighet, inför den

Thron, på hvilken den TREDJE GUSTAF sutit, och hvarifrån samma skyddande Spira ännu utsträckes öfver de yrken Han älskat och upplifvat.

Att tillhöra CARLARNAS Hjeltetal, och att efter den mest beundrade bland dem, vara den förste som med detta stora Namn pryder Thronen, skulle redan, Allernådigste Herre, försäkra en Svensk Konung om hela Fäderneslandets vördnad och kärlek. Men om denne Konung tillika gått i CARLARNAS spår, och fullföljt deras bana: om han med Segrarens krans förenat Medborgarns: om han ryckt, tvenne gånger, Fäderneslandet från branten af undergång, och tvenne gånger upplifvat en af dess ädlaste rättigheter: om den största af Nordens händelser, Skandinaviens förening, och samma Spira hyllad af tvenne Brödra-Riken, utmärkt Hans Regering och förevigat den: om Han, med ett ord, till sin första och tidiga odödlighet, lagt i sena år en ny, ej mindre ly-

sande: då, — hvem skall ej erkänna det? — då har ock denne Konung uppfyllt hela Hjeltemåttet af sitt Namn, och kan afbida, med trygghet för sitt minne, både häfdernas dom, och det icke ringare Konunga-profvet, att af en Stor Man efterträdas.

I glansen af ett sådant SkyddsNamn tillhörde det kanhända blott någon förtjenst af utmärkt och varaktigt beröm att våga framträda. Men det har varit, Allernådigste Herre, och skall blifva, i all börjande Vitterhet, de största Monarkers lott att hafva skänkt hägn och uppmuntran åt hvad efterverlden ej sällan skall finna långt öfverträffadt. Vissheten härom, i afseende på dessa Skrifter, bör vara hos mig så mycket lifligare, ju mera de hafva att frukta äfven jemförelsen med både äldre och sednare hos oss. Skulle dock, af en närmare eller aflägsnare tid, mitt underdåniga offer dömmas på denna grund djerft och oblygsamt, svare då för mig detta blad: att

CARL GUST. AF LEOPOLD

T. Sergel mod. 1800. *J. F. Martin grav. 1814.*

CARL GUSTAF AF LEOPOLDS

SAMLADE SKRIFTER.

Första Bandet.

Andra Upplagan, öfversedd och tillökt.

STOCKHOLM,
ELMÉNS och GRANBERGS Tryckeri, 1814.
På A. Wiborgs förlag.

POETISKA ARBETEN.

THEATER-STYCKEN.

ODEN,

ELLER

ASARNAS UTVANDRING.

Tragedi

I

FEM AKTER.

FÖRSTA GÅNGEN UPPFÖRD PÅ

KONGL. DRAMATISKA THEATERN

1790.

TILL

HANS MAJ:T

KONUNG

GUSTAF DEN III.

Stormäktigste Konung,
Allernådigste Herre!

S*kaldekonsten har alltid offrat åt Gudomligheten och åt Hjeltarna: och hon upphör ej att göra det. De skola alltid regera verlden, oaktadt förvillelserna af en ytterlig frihets-lära.*

Europa skakas af rubbade krafter. Denna förstörande brytning emellan folktyngden och Konunga-makten, skall en dag troligen gifva Dramaturgen lätthet att finna, för Scenen, Konungar som lemnat deras throner, utan att som jag söka dem i häfdernas mörker. Mindre lätt skall det tilläfventyrs blifva för honom, att kunna,

som jag, egna sitt arbete åt en Konung som befästat sin.

Om jag, utan att vänta allmänhetens omdöme, skyndar mig att nedlägga för Eder Maj:ts fötter detta svaga offer, sker det af den billiga fruktan, att hennes dom, en gång afkunnad, kanhända skulle förbjuda mig att göra det.

Jag har vid detta Skådespel hittat, om jag så får uttrycka mig, den sällsynta fördelen, att af tvenne så olika folk som Schyter och Romare, sammanställa på Scenen tvenne hjeltar af det upphöjda rykte, som POMPÉ *och* ODEN. *Vittne till den* TREDJE GUSTAFS *Tidehvarf, och sjelf undersåte af en Hjelte och Stiftare, har jag blifvit född till den sannare lyckan att kunna, till de begge forntida stora namnen, förena här detta tredje af dem, hvilka naturen vanligen åtskiljer genom ett så långt afstånd af verldsdelar och århundraden.*

Med djupaste undersåtliga vördnad framhärdar,

Stormäktigste Konung,
Allernådigste Herre,
Eders Kongl. Maj:ts

allerunderdånigste, tropligtigste tjenare och undersåte,

Carl Gustaf Leopold.

Företal.

Svenska Dramatiska Theatern är redan ej mera, hvad den var i sitt första svaga upphof. Beskyddad, och mer än blott beskyddad af Konungen, fortfar den att med framgång vederlägga en allmän fördom, länge verksam att neka Nationen en skådeplats. Man dömme efter hastigheten af dess förädling inom tvenne år, mera än efter begreppet om dess möjliga fullkomlighet, och man skall finna denna fördoms obillighet. Allt bestyrker, om ej bevisar, att ingen ära af vitterhet, likasom ingen af hjeltemod, öfverstiger det folkslagets hopp, hvars första uppträde i norden redan var ett företag af styrka och dristigt snille.

Våra största Författare, fordne eller ännu lefvande, hade hitintills sjelfva, icke utan sällan, och likasom med ett slags misströstan öfverlemnat sig åt Sceneus ingifvelser. Det språk de skapat eller förädlat, har, äfven under deras händer, kanhända icke synts dem moget för den jemna värdighet af samtalet, det ädla och djupa uttryck af hjertats rörelser, eller de lifliga väckelser af umgängslynnet, som skådeplatsen fordrar. Med skäl synas de hafva fruktat, den i hvart nytt slag hastigt tröttande svårigheten att alltid skapa uttrycket, aldrig finna det till bruk förberedt. Man har sett med förundran en skådeplats inrättad nästan utan författare. På en gång har det funnits arbeten, det är sant, icke till ett stort antal, men flera, värdiga att gifvas nationen till nöje och undervisning. Skådespel der ingen höjd af tankar, ingen skönhet af styl, ingen liflighet af passionen, intet behag af det ädlare umgängsspråket, låtit sakna sig. Man har ej vetat nämna, eller man har orätt nämt upphofvet till dessa glänsande försök, likasom framkastade att pröfva den allmänna smakens närvarande höjd. Men man har igenkänt Skapelse-andan, hvars första vilja

är verkställighet, och hvars kraft fullbordar, utan behof af andra medel, än sig sjelf. Det svenska snillet har inom kort tid funnit sig vägen öppnad till en lager, hvarifrån det nästan trodde sig utelutit.

Det skulle förgäfves bestridas, att man ju här som annorstädes funnit, bredvid det ypperliga, äfven det mindre goda. Allmänheten har sett, utan att bedraga sig derpå, dessa svagare alster af ett nyss upplifvadt yrke, med ett tålamod, en skonsamhet, hvilka må hända böra förtjena henne någon erkänsla af oss andra författare. Om hon liknar sig i välvilja emot alla som arbeta för hennes nöje; om hon värdigas med en grad af ökadt bifall anse det medelmåttiga arbete svenska Scenen af mig emottager, skall detta bifall tvifvelsutan i sin ordning blifva en retelse för nationens högre skalder, hvilka icke längre skola lemnas i ovisshet om de större segrar dem vänta.

Den egentliga historiska grunden för detta skådespel, innefattas i den troliga gissningen, att Oden med sina Asar förmodligen flyktat för Pompé; af hvars vapen de funno sig, under det Pontiska kriget, beständigt omgifna och hotade: en gissning hvari flera godkända författare öfverensstämma. Von Dalin yttrar den i sin Riks-Historia; och äfven Montesquieu, i sitt berömda verk *de l'Esprit des Loix*, synes gifva styrka deråt, då han från en sådan frukten för de Romerska härtågen härleder i allmänhet de Asiatiska folkens utvandringar. Men af alla har den ryktbara Gibbon härom förklarat sig tydligast, och i den fullkomliga enlighet med närvarande Tragedi, att hans ord skulle synas likasom uppfatta innehållet deraf.

"Odens egna och egentliga fosterboning, (säger han) "utmärkes genom benämningen af Asgård. Den lyckliga "likheten af detta namn med Asburg eller As-of (hvilka

"ord äga samma betydelse) har gifvit anledning till ett hi-"storiskt system af så intagande natur, att man nästan ön-"skar sig öfvertygelsen om dess sanning. Det antages nem-"ligen, att Oden varit Höfding för ett barbariskt folkslägte "som bofäst sig vid stränderna af sjön Meotis, och der "lefvat intill dess, efter Mithridats fall, Pompés vapen ho-"tade Norden med träldoms-oket. Lågande af harm att "finna sig öfverväldigad af en makt som han ej ägde styr-"ka att emotstå, hade han tvungits att för den undanvika, "och från gränsorna af det Asiatiska Sarmatien, ledsagat "sitt folk upp till Sverge; men med den stora föresatsen, "att i detta frihetens aflägsna skyddshem, dana en religion "och ett folk, som i någon kommande tid skulle blifva "medel till hans odödliga hämd: när nemligen en gång hans "segrande Göther, uppeldade af en fanatisk krigsdyrkan, "skulle i tallösa skaror utströmma från granskapet af Pol-"cirkeln, för att straffa menniskoslägtets förtryckare" *). Så Gibbon. Man finner i dessa rader äfven, från början till slutet, hufvudsumman af detta sorgespel.

Hvad åter angår de särskilta historiska händelser som deri nämnas eller förekomma, bör jag tillstå, att förloppet och tid-ordningen deraf, icke blifvit med sträng sanning iakttagna. Dikten har behöft, och som jag tror, tillåtit någon omställning: en frihet som jag smickrar mig att likväl ej hafva missbrukat. Det sanna förhållandet är, att Ptolomeus Auletes, son af Lathurus, som genom Pompés och Cesars förenade beskydd uppstigit på den Egyptiska thronen, men blifvit genom inhemsk missämja störtad derifrån, hade anhållit om Roms bistånd och isynnerhet om Pompé till härförare. Men det kan ej med lika grund påstås att Pompé verkligen i person utförde detta värf. Det

*) The Decline and Fall of the Roman Empire, Basel 1789. 1 Vol. Chapt. X. p. 522.

var Gabinius, af hvilken Ptolomeus åter i Riket insattes. Ej heller stod expeditionen till Egypten i den förening med det Pontiska kriget, att detta sistnämda verkligen utfördes i sammanhang dermed. Detta krig var, genom Mithridats död, redan förut till ända bragt; och till samma äldre tidepunkt hörde egentligen äfven Pompés vistande i Schytien, med hvad Plutarkus berättar om hans Saturnaliska hvila bland detta folk. För att gifva ett sammanhang åt händelserna, har man i närvarande skådespel likväl antagit, både att Pompé sjelf ställt sig i spetsen för den Egyptiska expeditionen, och att kriget mot Mithridat då ej ännu var fördt till ända. I dessa tvenne punkter består alltså hufvudsakligen den historiska afvikelsen. Jag har ej tvekat att göra en anakronism: jag hade blott önskat att kunna göra den i vackrare verser.

En Författare som, i den högsta glans af ära och storhet, icke räknar sig ovärdigt att dela denna benämning med dem han skyddar och belönar, hedrade under sjelfva arbetet detta försök med den uppmuntrande godheten att afhöra de tre första Akterna, nyligen fulländade. Denne upplyste domare värdigades då anmärka emot det historiska af min plan, att Romarne icke utan brott emot deras lagar ingingo giftermåls-förbindelser med andra nationer. Kritikens grundlighet har låtit mig känna nödvändigheten att tidigt besvara den. Det är sant, att Pompé i denna Tragedi icke förmäler sig med Thilda; men han begär hennes hand: det är nog att synas ett giftermål. För min del, (om det är mig tillåtit att med frihet yttra mig häröfver) synes det mig som Roms store härförare lika så litet tvistade öfver det namn man behagade gifva deras kärlek, som deras eröfringar. Antonius älskade Cleopatra, och förbant sig med henne, i förakt af Octavias tårar, Augusti hämd, och alla Romerska lagar, ända till ärans och nyt-

tans. Det var aldrig tillåtit genom någon i Rom anslagen tafla, att låta släpa en annan medborgares hustru med våld ur dess hus och säng. Det var dock det, som Pompé gjorde med Emilia, Syllas dotter-dotter, just då hafvande af den man, med hvilken hon lefde, och som hvarken genom sin egen eller lagarnes arm förmådde att skydda henne. Detta drag gör kanhända fyllest, att rättvisa troligheten af en kärleks svaghet, som historien, jag medgifver det, icke tillägger denna stora man, men som mindre än man vanligen tror, bestrides af hans lefnadshändelser. Roms aftonmåltider voro uppfyllde af hans äfventyr, och den så kallade goda Gudinnans mysterier, hade för honom inga hemligheter.

Någon har gjort ännu ett historiskt inkast må hända icke oförtjent att i förväg undanrödjas. Pompés första tal till Yngve, hans stora löften, den vidsträckta makt han öfverallt tillegnar sig att bortskänka Konungariken ifrån Republiken, utan dess samtycke, och att af egen myndighet återställa i frihet ett land, i romerska folkets namn underkufvadt; skulle allt detta, har man sagt, icke äga någon likhet af stortalighet hos en romersk härförare, skyldig att för sina minsta steg ansvara inför Folkets domstol? Jag tillstår att Roms Generaler funno sig någon gång i denna farliga nödvändighet. De darrade understundom vid Republikens namn, men genom en omvänd ordning, darrade Republiken också stundom vid deras. Jag skall för öfrigt häremot intet annat svar anföra, än Pompés eget till Tigran, en af de Konungar, som på en gång sågo sig utplundrade af det romerska ädelmodet: *Tigran*, sade han, *hvad era öfriga stora förluster beträffar, så anklaga derföre Lucullus: det är han som skilt er vid Syrien, Phenicien, Cilicien, Galatien och Sophenen. För min del lemnar jag er allt det tillbaka, som ni ägde vid*

min ankomst; under vilkor att betala till Romarne en viss summa penningar, för de konster ni spelat dem, och jag skänker åt er son Konungariket Sophenen. Man anmärke att detta konungarike var af Lucullus intagit, icke af Pompé.

Bland ofullkomligheterna af denna Tragedi väntar jag att finna räknad isynnerhet saknaden af en viss närmare lokal-målning, vare sig med afseende på Gudalära, ålderdomsbruk, gammalt kämpespråk, eller hvad annat man tror höra till den sanna teckningen af dessa aflägsna tider och personer. Visserligen hade det varit tillfälle att här införa en god del af Eddan och Sagorna, och att efter dem skilra Oden Runahufvud, med hela sin mythiska physionomi och sina trollgudiska attributer. Svårare hade detta målningssätt icke varit. Om det varit rättare, och om det är i allmänhet möjligt att med den rå, sinnliga naturmålningen af alldeles barbariska tider och folkslag, förena det värdigare språk, den upphöjning, med ett ord, hela den ädlare natur som utgör i våra dagar, så långt jag förstår, Tragediens ovilkorliga fordring, lemnas till dem att afgöra som äga nog insigt att dömma derom. Men man låte Oden i sitt äkta fornskick uppträda på Scenen: man låte honom tala med Sigurd eller Asmun om Bifrost och Ygdrasil, om Nifflhem och Muspelhem, om Fenris-ulfven och Midgardsormen: man låte honom förkunna för sitt fältråd hvad Mimers hufvud uppenbarat honom; gifva sina män Bianak; försöka Seid och Gallrar emot Pompés öfvermakt; nyttja sina korpar att utspeja Yngves ankomst, eller sitt skepp Skidbladner föra honom hem: och det vore icke mera Konungen, härförarn, den historiska hjelten, det vore den barbariska Gudadiktarn, men framförallt, sagans trollman som man egentligen hade målat. Dessa saker,

om

om ock fordom förenade i verkligheten, låta ej lätteligen förena sig i målningen inför en tids ögon, som redan preglat det ena med sin beundran, det andra med sitt åtlöje; och minst i ett slag, hvari man ej vill och ej bör tåla andra känslor än höga och allvarliga. För min del har jag åtminstone, hos Europas största mästare, icke sett på sådant sätt skillras, hvarken de älsta Grecker, eller de älsta Romare; hvarken Araber, eller Amerikaner, eller ens Schyterna. Det yttre lifvets härmande afteckning till seder och lefnadsskick, hör, efter mitt omdöme, icke utan med stora undantag till Tragedien, och kan ej, i hela sin lägre sanning, tillhöra den utan uppoffring af dess rätta och stora föremål. Endast Shakespeares öfverdrifna beundrare hafva förgudat detta påstådda naturenliga målningssätt, som är, till en viss grad, i hvars och ens förmåga att härma; under det att Corneilles och Racines svårligen skall blifva möjligt att försöka med minsta framgång, utan något slags öfning och skicklighet. Tvisten om företrädet emellan begge målningssätten skall förmodligen ej slutas, förr än man hunnit afdömma hvad Tragedien egentligen bör vara, antingen ett lustverk för inbillningen af alla naturlifvets afstickande former och skaplynnen, äfven de råaste, sådana de i verkligheten utmärka olika folkslag, tider och personer, eller en ren målning af den högre menskliga sinnesnaturen, sådan den hos alla folkslag och på alla tider igenfinnes; när man nemligen förstår att derifrån afsöndra den gröfre hvardagsytan, åtminstone att blott låna derifrån, hvad till en viss nödvändig skiljaktighet må synas tjenligt att bibehålla.

Jag bör ej trötta läsaren med en vidlyftigare inledning till detta Skådespel. Men man kan ej lemna att tala om ett yrke, af så stor förtjenst i våra tiders odling, utan att tillika fästa ett beklagande ögonkast på det folkslagets närvarande öden, hvars glans det gjort under tvenne tide-

hvarf, hvars seder det förädlat, och hvars språk det uppköjt till äran af alla Hofs, alla Nationers och hela den allmänna upplysningens. Detta land, som gifvit Europa lagar för Scenen, för de högre tänkesätten, för det ädlare umgänget, synes ändteligen sjelf hafva tröttnat vid sitt afundade företräde och sin lysande ära. Dess sorgespel äro i våra dagar andra, än vitterhetens, och de tårar de gifva, icke mera nöjets. Olyckligare än det berömda och sönderslitna Rom, synes det mindre hafva förts igenom borgerliga oordningar till stillhet och upplysning, än flyttats ån tidpunkten af Augusti och snillets ära, tillbaka till proskriptionernas. Alla själar af finare odling, af upphöjdare känslor, begråta i detta fordom älskvärda folks förvillelser, likasom förstörelsen af ett gemensamt fosterland. Frankrike har förlorat de män, eller, rättare sagdt, den mannen, som med förnuftets erkända rätt, dömde regenterna och folken; verlden synes öfverlemnad åt utsväfningarna af dess omogna upplysning, och Europas tidningar bära emellan folkslagen rysliga berättelser om de blodiga följderna deraf. Sånggudinnorna, oskiljaktiga ifrån det sanna förnuftet, den blida menskligheten, den lugnare samfunds-lefnaden, vana att skyddas vid en thron, söka en ibland Europas, och skola stanna vid den, på hvilken de finna hjeltemodet. Stockholm den 24 Januari 1790.

PERSONERNE.

ODEN, Asarnas Konung, regerande i den Nordvestliga delen af Ásien, omkring Tanais och det Kaspiska hafvet.

YNGVE, hans son och förste krigshöfding, Thildas älskare.

ASMUN, Thildas far, en af Asarnas Förstar; Odens fordne vän, nu missnöjd och upprorisk.

SIGURD, en höfding tillgifven Oden.

POMPÉ.

MILO, Qvestor.

THILDA, Asmuns dotter.

HILDUR, hennes vän.

TÄRNOR.

SCHYTISKA HÖFDINGAR, VÅPNARE, SAMMANSVURNE.

ROMERSK VAKT. SCHYTISK VAKT. FOLK, af begge Härarne.

Theatern föreställer ett vidsträckt fält, hvaraf utsigten blandas af skogar och klippor. Längst bort till höger ifrån fonden, bör synas, ur djupet af en mörk lund, ett öppet Tempel af grofva kolonner, utan konst uppförda. Längre fram till höger, eller på Drottningens sida, nio säten, af dertill inrättade stenar, hvilka i aflång böjning sträcka sig åt fonden. Det medlersta af dessa säten, som är Odens, synes mera upphöjdt, till likhet af en thron. Ett åldrigt träd höjer sin krona deröfver. Brages svärd är fästadt vid stammen deraf, på ett sätt som gör att ögat lätt urskiljer det. Bakom dessa säten synas andra träd, utan ordning, hvarpå de sittande Höfdingar upphängt deras lansar och sköldar, och hvarifrån de åter hämta dem neder då Fält-Rådet stiger opp. Till venster ifrån fonden, en grupp af tält och stridsvagnar, samt beväpnadt folk som afhöra rådplägningen.

FÖRSTA AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

ODEN. FÅLTRÅD AF ASAR, *sittande.*

ODEN.

Berömde fosterbarn af tappra fäders bygder,
Som ägen deras jord och öfven deras dygder,
Bevisen er i dag en lemning af det blod,
Som Asiens gränsor fyllt med ryktet om sitt mod.
Ett folk, som verldens skräck och verldens afund väcker,
Som hennes välden lagt i aska eller band,
Från Tiberns strand i dag mot Schytiens hällar sträcker
Den boja, som det höjt i sin förmätna hand.
Med Grekland i sin makt, med Asien deldt och plundradt,
Rom, dock ej riktadt nog, och dock ej nog beundradt,
Till Odens glömda thron ett stormigt öga vändt.
Må det från dessa fält ej andra byten bära,
Än ärr af våra jern, än minnet af vår ära,
Och bäfvan för ett folk hvars mod det icke känt;
I spetsen för en här, som kufvat hundra länder,

Som stormat klippors höjd och fästen bryta vet,
Pompé vår fordne vän, Pompé, — hvad trolöshet,
I dag med högmod går att skaka dessa stränder!
Som annan mur ej fått än Schytens tapperhet.
Egypten som han gick att skydd och bojor skänka,
Som Ptolomei död i Roms beskattning lagt,
Egypten ser ej mer, betungadt och försagdt,
Kring Nilens rika strand hans legioner blänka.
På hämdens vingar förd han ljungar, stat från stat,
Att krossa i sin flykt en slagen Mithridat,
Och med hans sista blod hans brutna thron bestänka.
Men hämden gör ej nog, om segern i hans spår
Ej flyger, medlertid, att i hans bojor sänka
Hvart fritt, hvart lyckligt folk från Nilens strand
till vår:
Nationer, hvilkas lugn han ej hör opp att kränka,
Så länge för hans namn en enda återstår.

SIGURD.

Må han ett fruktadt namn till jordens gränsor föra;
Men, Oden, vore han i vishet mer än du,
Och ägde han som Thor att dundrets vagnar köra,
Och klöfve, med sitt svärd, han dessa fjäll i tu,
Oss Asar skall han ej till sina trälar göra,
Så länge i mitt bröst mitt blod är varmt ännu,
Och mina kämpar än sin höfdings stämma höra.

ASMUN.

Sarmaten bleknar ej vid frågan om hans blod,

Och äfven stupande han lärt sin lager knyta;
Men pröfvom, pröfvom först, förrn vi af segern skryta,
Mot fiendernas bröst vårt stål och våra mod.
Emot en fruktad här vi våra tjäll försvara,
Vår klokhet, våra svärd, stå här på lika prof.
Vi hafva tapperhet, men också råd behof.
Den vise trotsar ej en öfverlägsen fara;
Han vet, tills lyckan dömt, att ordens högmod spara.

ODEN.

En hvar ännu bland oss de dagar minnas kan,
Då andra tänkesätt af Thildas far man hörde;
Då hans försigtighet ej allt betänkligt fann,
Och segerns storhet, mer än farans, honom rörde.
Frid Asmun! Släck ett hat som alltför brottsligt brann,
Om det en dag till köld mot staten dig förförde.
Mig flyr ej, med hvad rätt en höfding och en far,
Hvars blod på stridens fält för fosterlandet flutit,
Bort vänta sig att se det band omsider knutit,
Som mellan våra barn af oss beslutit var.
Men statens väl för vårt ett företräde har,
Och ett beslut som dröjs, är derför icke brutit.

ASMUN.

Den stund man väpnar sig för en gemensam bygd,
Är brottsligt vald kanske, att kalla minnet åter
Af enskilt oförrätt och brutna löftens blygd;

Men om ett hämdbegär förvillade min dygd,
Det vore då mot dig, ej dina undersåter,
Jag riktade mitt hat, jag väpnade min hand.
Räds för dig sjelf: du vet, att Schyten ej förlåter.
Men räkna på hans blod, så snart ett fosterland
Och äran gifva lag, att han det rinna låter.
Dit går han; längre ej; han har ej andra band.

ANDRA SCENEN.

De Förre. EN SCHYTISK VÅPNARE.

VÄPNAREN.

En romersk Drott, — Legat ur fiendernas läger,
Begär på löftens tro att synas inför er.
Han bjuder Asa folk Roms vänskap, som han äger.

ODEN.

Väl. Romarn träde fram. Mitt ord jag honom ger,
I dessa kämpars namn, att synas utan fara.
Säg han skall trygg bland oss, som i sitt läger vara:
Den sig till oss förtror, är ej vår ovän mer.

(Väpnaren går.)

Pompés och Roms Legat i Åsarne skall finna
Ett folk till vänskap lätt, ej lätt att öfvervinna.

TREDJE SCENEN.

ODEN. FÄLT-RÅD AF ASAR. MILO.

ROMERSK VAKT.

MILO.

Förgätne boningsmän af obebyggda fält,
Som bergen låna skydd och skogarne ge föda.
J hälsens af ett folk, som fruktadt, stort och sällt
Af hundra segrars namn, och seklers långa möda,
Vill lydas, från i dag, jemväl i edra tält.

Med makt af höfvidsman för tjugu legioner,
Som ila, under skygd af romerska baner,
Att tämja vilda folk, att ge och bryta throner
Och föra segerns glaf så långt som dagen ser,
Pompé sig yttrar här, igenom mig, till er:

Hans minne, som han tror, ej än hos er försvunnit.
Ert land i trenne år ett skydd i honom funnit,
Har sett hvad han som vän, som fiende förmår.
Sjelf mins han och gör rätt åt edra kända dygder,
Er sinneshöjd, ert mod, er kärlek för de bygder,
Der fädrens aska göms och deras enfald rår.
Han vet, i lefnadssätt, hur långt er stränghet går;
Att marken är, hos er, den bädd hvarpå man hvilar,
Att eder rikedom i rustningar och pilar,
I hjordar och i frukt, och ej i guld består.
Han ärar edert hat för dessa veka seder,

Som Asiens östra del despoter underlagt,
På fältet veklingar, och kungar blott i prakt.
Men han förmodar ej J vågen mäta eder
Med Rom, dess kända namn, dess lycka och dess
makt.

Om någon rätt hos er välgerningarna lemnas,
Kanske att hvad han gjort har värde nog att nämnas.
I hvilka lagrars skygd, J kämpar! om ej hans,
Satt Schytien oförstördt och sina hjordar skötte,
Då Asien blixtrade af höjda vapnens glans,
Och härar vid dess gräns med härar sammanstötte?
Hvem värde edra tjäll mot Parthens ströfveri,
För Mithridats försåt, Tigrans förräderi,
Och lågan af det krig som omgaf edra länder?
Ännu som eder vän han nalkas edra stränder;
Må hans förtjenst, mot er, hans enda vapen bli,
Och rycken fridens palm ej våldsamt ur hans händer.

I Roms och segerns namn, han fordrar nu af er
Den öfverherrskapsrätt, som vapnens framgång ger,
Och verldens kända folk åt Latiens fanor svurit!
Betänken edert svar och edra företag;
Det svärd han till ert hägn förut med lycka burit,
Förhindren att det lyfts till edert nederlag!

Gån hellre åt hans makt att fredligt öfverlemna
Hvad annars krigets rätt med ångradt blod beskär;

Och svärjen, vid hans fot, den lydnad han begär
För Rom — och den som Rom till er regent skall
nämna.
J veten om Pompé är van att blifva lydd;
J kunnen göra val emellan Roms beskydd,
Och allt det tömda blod som skall ett afslag hämna.

ODEN.

Ditt högmod, — eller ock det budskap som du bär,
Hvad bör, -- jag vet det ej, -- vår större undran väcka?
På dessa hjeltars tro begär du synas här,
Och du försöka djerfs att dem med hot förskräcka?
Långt bör du, Roms Legat, rätt långt begreppet
sträcka
Om våra löftens helgd, att midt inför vår här,
Med detta fega språk ett folk af kämpar gäcka.

Vi hafva ej begärt det skydd Pompé oss gett,
Vi veta i behof att sjelfve oss försvara;
Vi honom som en gäst i våra hyddor sett,
Och aldrig som ett värn i våra länders fara.
Så väl som sitt beskydd, sitt hot han kunde spara:
Att lefva eller dö, för Asarne är ett,
Så ofta frågan är att friheten bevara.

Vi söka ej ett namn, en fåfäng värdighet.
Pompé med sitt beröm vårt högmod ej förleder.
Men om han känner oss och känner våra seder,
Så vet han vårt förakt för våld — och trolöshet.

I hat för dessa brott, som menniskan förnedra,
Och hjelten framför allt, — kanske vi längre gått
Än andra, som sitt mod af länders plundring hedra,
Och smickra sig att se i oss — barbarer blott!
Vi förevita ej din höfding hans bedrifter;
Hans lycka skyddar dem: men — Asars fordne vän,
Har han, som vår tyran, bort synas här igen?
Vill han vi skola stå på våra fäders grifter
Och le mot bojan blott, och ropa: gif oss den!

Men du begär ett svar, och vårt beslut du frågar.
Gack ut på våra fält, och räkna, hvart du går,
De redan dragna svärd, de redan spända bågar,
Se der det svar vi ge: ett svar, som Rom förstår!
Säg, att det af en Kung sig valet kan bespara.
Kan hända är det än för tidigt företag,
Att bjuda om ett land der Oden skipar lag,
Att bjuda om en thron, som Asarne försvara.
Då först, när qvinnors flykt och brända tält förklara
Mitt väldes undergång och minas nederlag,
Befaller Segrarn här: till dess — befaller jag.

MILO.

Du går att af hans arm de lydnads pligter lära,
Som vägrats åt hans råd utaf ditt öfvermod.
Far fort; men känn med skräck det ansvar du
skall bära

För Schytiens undergång och dina kämpars blod.

(Han går.)

FJERDE SCENEN.

ODEN. FÅLT-RÅD AF ASAR FOLK,

som samlar sig i fonden.

ODEN, *till Milo i det han går.*

På fältet möten oss, — och hotets nesa sparen!
Upp kämpar, rusten er, försvaren er, försvaren
Er frihet, templens helgd, naturens, hjertats band.
Gån, och vid Romarns bröst förkunnen hvem J
   ären;
Förskräckelse och död i hans cohorter bären,
Och sänken med en arm, som hämnat edert land
Hans hals i samma jern han smidt åt eder hand.

(Han stiger opp ifrån thronen.)

Mitt kall, som vägrar mig att vapnens omsorg taga,
Till dess för Gudarna jag burit offrens blod,
J kämpar, lika sent för faran, och ert mod,
Er Konung frihet ger att stridens pansar draga.
Den ära och den rätt att eder hämd ledsaga,
Näst Oden, hörde då till Yngve, till min son.
Men, då i andra land han gått att värdig blifva
Den thron —

ASMUN.

Som likväl nu hans arm, så långt ifrån,
Ej kan, mot Roms förtryck, ett saknadt bistånd gifva!

ODEN.

Han skall förtruten se, att han ej dela fått
Med mig sitt folks befäl, i fosterlandets fara;
Bland Schytiens hämnare, att Yngve saknats blott
Och att det var hans blod, som ödet velat spara,
Då tusen kämpars lif i ädel våda stått:
Men då han, skild från oss.....

ASMUN.

Han det ej borde vara.
Hvad är det, hvilka ljus, hvad nya dygder, – svara, –
Som längst på Nilens strand din son att söka gått?
Begär han veta mer än fäderne förstått?
Begär han sig ett namn för högre dygder göra?
Man lär, i andra land, försmå sitt eget blott.
Hans vishet vare den, att sina kämpar föra,
Och hans förnämsta dygd, att ej förstå de brott,
Som hundra throner sänkt och hundra folk förstöra.

EN HÖFDING, *som träder fram invid Asmun.*

Ja Oden — Asmuns tal är fullt af billighet.
Du ej ditt trogna folk en höfding bort beröfva,
Som du med all din makt, all din förslagenhet

Oss ej kan återge, då vi hans arm behöfva.
Hvad söker han för ljus, hvad nytta skördar han
Att andra länders bruk och deras visa skåda,
Om, under samma tid, en segrande tyran
Beröfvar honom det, der han var född att råda?
Du känner, för din son, vår kärlek och vår tro;
Du vet hvad segern plär af höfdingen bero;
Förundra dig då ej, om dina kämpar vika,
Om dina höfvidsmän sig förespå med harm,
Att segern, tills i dag, så trogen deras arm,
Kanhända ger ett prof, att deras vapen svika.

ODEN.

Välan. Försagda Folk! gå, Romarns offer blif.
För bristen af ditt mod, din Konung skulden gif.
Bryt ut, — var orättvist — tänk ej han deraf röres.
En blind, en knorrisk hop i dig han endast ser,
Hvars harm är böljans gny, då hon mot klippan
föres;
Hvars djerfva trots ett ord skall slå med blygsel ner!

(*Han går till thronen, stiger opp ett trappsteg, fattar Svärdet, som är fäst deröfver, och upphöjer det inför menigheten.*)

Sen stridsmän denna glaf, af Brage fordom buren,
Och hvarvid trolös ed var aldrig strafflöst svuren!

(*Han träder ner i midten af det församlade Folket.*)

Nu — hören höfvidsmän! och kämpar, närmen er:

Vid Asa Gudars hägn, som mina steg ledsaga,
Som läna råd och skydd åt Odens företag,
Och hvilkas fordna vård er tacklöshet i dag
Dem gåfve rättvis grund att från er återtaga;
Vid dessa Gudars makt, — vid Brages glaf — jag
svär:
"Att samma ögonblick af tvekan eller fara,
"Som Yngves arm behöfs att Asa thron försvara,
"Skall Yngve visa sig i spetsen för sin här".

ASMUN, *med förställning af ett slags helig vördnad.*

Helgd vare dina ord! — Men faran står oss när,
Men striden vill en arm, af den hon riktad blifver,
Och dina kämpars röst en höfvidsman begär.

ODEN.

Jag undersöker ej hvad missförstånd dig drifver,
Om, i en dotters barm, det sår som blöder än,
Dig ej mot Yngves far ett hemligt vapen gifver.
Jag skyr att tro ett brott, förlåter dig din ifver,
Gör rätt åt din förtjenst, än mer — belönar den.

(*Han tar ett svärd af sin vapendragare*).

Tills Gudarne bland oss den höfding återkalla,
Hvars saknade befäl man Oden förebrår,
Dig, Asmun, jag förtror att Asa-Här befalla,
Bekläd med glans ett kall, som billigad af alla,
Jag egnar åt ditt mod, din vishet, dina år.

(*Han lemnar honom svärdet.*)

EN HÖFDING, *med handslag.*

Sätt lycklig segerns krans på dina hvita hår.

EN ANNAN.

Se fruktad slagnas hop för dina fötter falla.

ODEN.

Gån kämpar med det mod, som segerns visshet har,
I edra makars famn och edra tjälls förvar
Att väpna edra bröst mot fiendernas skaror;
I det att eder Kung det offer företar,
Som fäster Gudars hägn vid edra striders faror,
Du, Asmun, tag ditt rum för hären.

(Till Sigurd.)

Du blif qvar.

FEMTE SCENEN.

ODEN. SIGURD.

ODEN.

Hans hy förbytte sig, hans blick förvirrad var.
Han väntade sig ej den ära honom hände.

SIGURD.

Han teg, men hämden log i hvarje blick han sände.

ODEN.

Det prof af gunst han rönt, bör evigt släcka den,

SIGURD.

Hos Asmun? åt hvad hopp du törs dig öfverlemna!
Är han ej Schyt, och far, och förolämpad vän?
Har han ej mer sin skymf, och Thildas död att
hämna?

ODEN.

Hans dotters? Hon är död?

SIGURD.

Nej. Men ifrån den dag
Din son det afstånd sökt som hennes stolthet sårar,
Man våren tvina ser i hennes anletsdrag,
Och hennes öga skymdt af evigt gjutna tårar.
Med hvar förnyad sol man darrar för det slag,
Som går med hennes lif att hennes kärlek sluta:
Räds, Oden, räds min Kung de sörjande behag,
Som i en faders famn sin sista smärta gjuta.

ODEN.

Jag dem beklaga kan, men rädas! Sigurd, nej,
Det hör ej Oden till. Likväl jag nekar ej,
Att när jag detta lugn af åldrig sämja störde,
Jag statens fordran mer, än tacksamhetens hörde.
Jag lydde kanske blindt en fördom för min thron,
Som mig i en Sarmats, en undersåts person,
Ånskönt min fordna vän, ett slägtband föreställde
I ryktet utan glans, och gagnlöst för mitt välde.
Att slita detta band nödvändigheten böd;

Kanhända fordrar hon att det förnyas åter.
Nog af: jag såg min thron i saknad af ett stöd,
Som sällan lyckligt söks ibland egna undersåter.
Jag ville att min son, till kronors lott beskärd,
Af fordna tycken glömsk, med fordna tider flydda,
Sig valde en gemål hans kärlek mera värd,
Än dottren af en Schyt, blott herre till sin hydda,
Sin hjord, sitt betesfält, sin stridsvagn och sitt svärd.
Jag trodde för min son hos Asmuns dotter finna
En känsla, vanans verk, till ringa välde bragt,
Som, genom tidens längd, aflägsenhetens makt
Och nya föremål, blef lätt att öfvervinna:
Allt svek, allt hotar mig; — På sjelfva Nilens strand,
Sen trenne somrar skild från brud och fosterland,
Jag Yngve täras vet ännu af samma låga,
I det att med Pompé, som sig mot Schytien vändt,
Den svaga Thildas far (känn hvad du förr ej känt)
Förenar allt sitt hat, sitt anhang, sin förmåga,
Att hämna, på min thron, den skymf som henne
händt.

SIGURD.

Ha? Asmun?—med Pompé! förrädarn skulle våga
Så långt . . . .

ODEN.

Allt är bestyrkt, och allt mig kunnigt är.
Min blick har genomträngt hans trolösa förslager.

Af ett fördoldt parti han styrkan sammandrager,
Att i förbund, mot mig, med fiendernas här. . .

SIGURD.

Han? Asmun? — till den höjd han skulle brottslig
blifva,
Att vilja Romarns ok åt Schytiens kämpar gifva?

ODEN.

Och denna boja, lagd på eget fosterland,
Du tror det knappt, — dess pris — dess pris är
Thildas hand!

SIGURD, *med bestörtning.*

Hon älskas af Pompé?

ODEN.

Sen trenne somrar redan!
Du mins, vid denna tid, att han i Schytien var.
Hans eld, förskuten då, har blifvit gillad sedan
Till pris af det beskydd han svurit hennes far.
Ej att jag åt Pompé till ensam afsigt länar
De svaga tänkesätt han synes följa blott;
Att krossa en nation, hvars frihet är dess brott,
Han sig med romersk list af Asmuns hat betjenar,
Och hoppas genom svek, hvad vapnen ej förmått.

SIGURD.

Förskräckligt!

ODEN.

Sant likväl.

SIGURD.

Men rysligt sant! — jag skälfver,
J Gudar! Yngves brud hans fiende bestämd?

ODEN.

Se djupet af det svek, som Asmuns hjerta hvälfver.
Det är, för Thildas hand, han köper hennes hämd.

SIGURD.

Hvad låghet! hvilka brott! och Thilda sjelf?

ODEN.

Sig lemnar,
Af svaghet eller harm, åt den som henne hämnar.
Till blygd för menskligt vett, hvaraf beror ibland,
Beståndet af en thrón och ödet af ett land!

SIGURD.

Du har, vi veta det, i klokhet ej din like,
Men hvilken man du valt till höfding för din här!

ODEN.

Gå Sigurd, gör mig rätt; har jag då skapt ett rike,
Der jag, sen sjutton år, en frägdad spira bär;
Har jag af halfva djur, af kämpar fordom vilda,
Ett odladt samfund byggt, en stat förstått att bilda,
Att icke känna dem, hvars ledare jag är?
Låt ske, att detta kall med hvilket Asmun hedras,
Förböd hans högmod ej att till ett svek förnedras;
Men aldrig skall en här, ett samladt folk likväl,

Fördra ett nedrigt bruk af ett förtrodt befäl.
Hvad? hörde du ej sjelf det upprorsgny bland hopen,
Hvartill dess harm en grund af Yngves saknad tog?
Hvem väckte detta knot? hvars voro dessa ropen?
Var det ej Asmuns hat som lånade dem fog?
Välan: med det befäl jag i hans händer lade,
Hans klagan, utan röst, ej mer ett uttryck fann,
Och hans parti stod stumt, stod bundet liksom han,
Af ett förtroende som det ej väntat hade!

SIGURD.

Djupt vördas, som sig bör, din vishet i mitt sinne!
Men — denna löftes-röst, det nästan Guda-svar,
Som Yngves återkomst åt hären lofvat har,
Skall det så lätt, min Kung, förloras ur dess minne?
Skall man ej ropa strax: nu — nu, är faran inne.

ODEN.

Steg du med dagens ljus på klippans höjd, min vän?
Såg du åt hafvet?

SIGURD.

Nyss för några stunder sedan.

ODEN.

Det skepp, du såg i går, säg, visar det sig än?

SIGURD

Det höll mot kusten fram och syntes nalkas redan.

ODEN.

Och bogens gyllne bild, med visshet, såg du den?

SIGURD.

Jag såg den, tro min blick, och såg att masten förde
En flagg af korsad färg, som blåste på dess topp.

ODEN.

Väl Sigurd, väl, var trygg: mitt Guda-svar fylls opp.
Från samma ögonblick, som jag med visshet hörde
Egyptens tömda fält förlåtna af Pompé,
Och att han med sin här mot Schytien åter dragit,
Jag ren förutsåg allt som hotade att ske,
Förutsåg Asmuns hämd, och mitt beslut var tagit.
Jag tackar Gudarna, som främjat mina mått!

SIGURD.

Bedrags jag? detta skepp, det för din son tillbaka
I skötet af sitt folk, i famnen af sin maka?

ODEN.

Gå, Oden liknar sig. Ännu en timme blott,
Och Yngve strida skall i spetsen för dess härar.
Jag för min trygghet ej ett större hopp begär;
Kanske skall för min hämd jag snart ej mer begära.
Man känner ej min son, sitt blod han värdig är.
Pompé skall pröfva det, Pompé kanske skall finna,
Om kärleken i strid är lätt att öfvervinna;
Och om, ur Schytens famn, den brud han tror sig
värd,
Är röfvad lika lätt, som oförsynt begärd.
Hans namn, ehuru stort, är ej för stort att hinna.

SIGURD.

Pompé har gjort sitt namn, och Yngve söker ett;
Af segern obekrönt jag ingen hjelte sett,
Som slogs för fosterland, för kung och älskarinna.
På dessa tänkesätt är Schytens ära byggd,
Och kärlek i hans bröst är grunden till hans dygd.

ODEN.

Min son skall ej mitt hopp, mitt första hopp bedraga.
Sjelf stadd på Nilens strand, han sett sin ovän der,
Förmörka fältens rymd med molnet af sin här.
Af egna ögon ledd, han kunnat visshet taga
Om vidden af dess makt, dess styrka eller svaga,
Den ordning af befäl, den strids-konst och de mått,
Som andra folkslag, först med bojan, känna fått.
Pompé för Odens son, kanhända, skådad nära,
Den half-gud icke synts, som ryktet honom gjort,
Hvars glans, på afstånd sedd, hvars namn från fjerran spordt,
Lagt verlden till hans fot, förblindad af hans ära.
Min omsorg föreser, min hand skall styra allt.
Gå Sigurd, lemna mig. Gif akt som jag befallt,
Om detta sedda skepp, som böljan bär oss åter,
Från våra klippors höjd sig närmre blicka låter.
På Yngves återkomst mitt hopp jag grundat har.
Med Yngves återkomst soldaten skall förbinda
En lycklig öfvertro om Gudarnas försvar.
Gå Sigurd, verden vill att den som styr bedrar,
Och hopen har behof af under, som förblinda,

SJETTE SCENEN.

ODEN, *ensam.*

Ja! — hopen vill bedras: men undrens tid är kort;
En strimas ljus går opp, förblindelsen flyr bort,
Och menniskan står qvar, och Guden fins ej mera!
Hvi gör du, fega verld, likväl den konst så svår,
Att genom ren förtjenst och sanningen regera?
Dock, pröfvom hvad en gång ett redligt ord förmår.
Allt är mot mig förent — och striden förestår!
Jag går, — det måste ske, — jag går att Asmun finna.
Hans hat kan blidkas. - Ja! men synas rädas! - men,
Af ett förliknings ord att nesan öfvervinna! —
Väl, hyddans fordna son: en kronans lycka känn!

ANDRA AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

ASMUN. TROPP AF SAMMANSVURNE.

ASMUN.

Den dagen, tappra folk, jag ändtlig stundad ser,
Som lofvar Asmun hämd, och friheten åt er.
Då er och min tyrann, från spetsen af sin lycka,
Skall störtas i det stoft, i det förakt igen,
Hvarur han höjde sig att Schytien undertrycka.
Pompé har hämmat oss, i brist af himmelen.
Ty tänken ej, om Rom mot våra klippor ljungar,
Att ämnet för dess hat ett folk af herdar är,
Af lika bortgömdt namn som inskränkta begär;
Dess högmod ser ej oss, dess blixt är gjord för
kungar,
Och Rom förföljer ej den ej en krona bär.
Må Oden, om han kan, den svaga thron försvara,
Som han med svek förvärft och ägt med öfvermod;
Men köpom ej för vårt och våra söners blod,
Den nedriga förtjenst att längre trälar vara.
En dödlig Gudars rum för oförsynt beklädt.
Ur gruset af hans thron vi gå att återföra
Den fordna jemlikhet, som var vår första rätt,
Och med vårt fordna skick af lag och lefnadssätt,

Det lugn naturen ger och Konungar förstöra.
Rom bjuder oss sitt skydd, Rom lånar oss sin här,
Att oss, på vår tyrann, med dubbel styrka hämna.
Det annan lydnad ej af Asarna begär,
Och, efter Odens fall, vid sina Gudar svär,
Att oss åt våra berg och skogar öfverlemna,
I allt det sjelfbestånd naturen satt oss der.
Vi äro mästare att stifta våra öden,
Och Odens thron ännu bland dessa klippor står?
J, som ett värdigt hat emot tyranner föden,
Sen här en sårad far, vid gränsen af dess år,
Som sätter stridens hjelm på sina hvita hår,
Och ber till Gudarna om hämden, — eller döden!

EN AF DE SAMMANSVURNE.

Din skymf är oss bekant, du är vår lydnad värd,
Du våra hjertan har, befall om våra svärd.

ASMUN.

I det, af mörkret höljd, i natt, vid Odens sida,
Jag för mot Romarns här, hans häpna folk att strida,
Pompé, i all sin tyngd af samlade gevár,
Till detta kända pass med hemlig omväg tränger,
Som stridens öppna fält från östra sidan stänger;
Der fatten eder plats, och vänten honom der.
Och då i vapnens hot han ljungar öfver eder,
I tysthet skingren er för tyngden af hans här,
Och ryggen blottad gen af Odens trygga leder;

Som häpen, utan strid, att dem förströdda se,
Och tvungen, utan blod, att segern tvungen ge,
Skall lemnas af sin här åt ödet af sin fara.
Då, kämpar, är det tid att segerns lag förklara,
Att kläda purpurns rätt af Asarnas tyrann:
Och finnes en så feg att honom då försvara,
Att möta våra svärd, då, bröder, stupe han!
Hvem syns? det är han sjelf. Han kommer. —

(*Han gör tecken att skiljas åt.*)

ANDRA SCENEN.

ASMUN. ODEN.

ODEN.

Asmun, svara:
Den ära dig är skedd, ditt mod förtjenar den:
Men, om jag gör dig rätt, begär jag den igen.
Kan Oden om din tro i dag försäkrad vara?
Ser du i mig din kung? ser jag i dig en vän?
Det agg oss länge skilt, säg, har det slocknat än?

ASMUN.

Du tror då att din gunst min svaghet skall förblinda?
Att äran blidka skall en förolämpad far,
Och smickrets fega lof till tystnad mig förbinda?
Jag tiger: men du sjelf, hvad säger du, barbar?

ODEN.

Att jag förundrad hör det språk du djerfves föra;
Att, efter hvad jag trott till din belöning göra,
Af Asmuns högre dygd jag annat väntat har.
Men Schyten alltid vild och oförsonlig var.
Förgäfves hoppas man med godhet honom röra,
Och lena hatets frö ur klippan af hans bröst:
För vänskaps tungomål han äger ej ett öra,
Och äger ej en själ för tacksamhetens röst.

ASMUN.

Han hatar, och med rätt, de länders fega seder;
Der jordens fria son är slaf af en tyrann,
Som Borgarn gälda tror, med gunst och titlars heder,
Det offer och det våld han kostat menniskan;
Och kallar, dubbelt grym, den suck han föranleder,
Otacksamhetens rop mot sin välgerningsman!

Jag är ej otacksam. Nej, Oden, jag är sann.
Så öppen som den rymd der dagens stjerna skrider,
Så öppen är min själ. Jag klagar när jag lider,
Förtryter mitt förtryck, och hämnas om jag kan.

Hör: — mins du än de dar, då Oden utan rike,
Till börden, utan glans, till rykte, hopens like,
Af dessa skogar skjuld, i dessa grottors natt,
Med sina planers vidd i tysthet sysslosatt,
Till välde och till thron den första grunden lade?

ODEN.

Välan?

ASMUN.

Mins du en vän, han denna tiden hade,
Som gaf hans rådslag vigt, som eldade hans män,
Och banade hans väg till thronen: mins du den?

ODEN.

Far fort.

ASMUN.

Du mins, kanske, den ed du dervid gjorde,
Att denna samma thron, förvärfd af begges mod,
Till deras vänskaps pris, en dag förena borde
Med begge deras rätt, tillika begges blod?

ODEN.

Och sedan?

ASMUN.

Sedan säg, hvem sina pligter brutit.
Du mins, (om med en thron, ej minnet en förgår
Af hvad man varit förr, af hvad man förr beslutit)
Du den förening mins, du sjelf den första knutit
Emellan våra barn, från deras danings-år.
Hur du förnöjd med mig i tjällens skuggor sutit,
Och ren, vid deras lek, i blickar och i tal,
En känslas gryning röjt, som förekom ditt val.
Du mins hvad fröjd du tog i omsorgen att bilda
Min dotter för din son, och Yngves bröst för Thilda?
Du tiger?

ODEN.

Tala blott!

ASMUN.

Det kom en annan tid,
En tid för ärans röst och böjelsernas strid,
Då Oden på en thron, befästad genom lagar,
Ej var den Oden mer jag känt i fordna dagar;
Den vän jag fordom sett, i skuggan af mitt tjäll,
Förtrolig vid mitt bord, af mina samtal säll,
I våra begge barn sin mödas ämnen skåda,
Och hoppet för den thron, som väntade dem båda.
Jag föresåg från då ditt trolösa förslag:
Omsider röjdes det, omsider kom den dag,
Då att Egypten se, att Nilens visdom höra,
Jag Yngve slitas såg ifrån min dotters bröst,
Men dig till straff, barbar, och hennes far till tröst,
Den pil hans hjerta rört, i flykten med sig föra.
Ty tänk ej att din konst, att din förställda blick,
Bedrar, med falska sken, det bröst du genombårar:
Det var ej nya ljus om Staters grund och skick,
Som, längst på Nilens strand, din son att söka gick;
Det var min dotters famn, dess kärlek och dess tårar
Han tvangs - ja, tvangs att fly! ditt högmod bäfvade,
Att Asmuns blod, en dag, med ditt förenadt se.
Har jag ej rönt hur långt din ärelust sig sträcker?
Du hatar, för din son, en annan makas hand,
Än dens, - som från en thron sin spira honom räcker,
Och lägger nya folk till arfvet af hans land.

Ditt öga gråter ej det minne som jag väcker?
Ditt bröst har ingen suck, din mun har intet svar?
Du mins ej Thilda mer? du har förglömt, barbar,
Att sen en böjelse du både väckt och gillat,
Som fäst, vid Yngves hand, dess hjerta och dess dar;
Sen alla, sen du sjelf, din son och hennes far,
Dess oskuldsfulla själ med detta hopp förvillat,
Mer grym än den tyrann, som från Ausoniens skär
På krigets vingar kom att Asiens throner skaka,
Du röfvat från dess famn en älskare, en maka,
Du ryckt ur hennes bröst den bild du tryckte der?

Förgäfves årets krets sig fjerde gången vänder;
Med samma vilda blick, med samma sträckta händer,
Med samma brutna rop hon såg sin brudgum fly,
Att söndras från dess famn af tjugo kungars länder,
Hon dagen höjas ser från östra hafvets stränder,
Och ser den sänka sig i vesterns aftonsky.
Af skogens mörker skjuld, af klippor omkringsluten,
Som nära hennes qval och svara hennes röst,
Hon kallar dödens hand, att hasta den minuten,
Som med en evig köld skall svalka hennes bröst,
Och lutar, blomman lik, af midnattstormen bruten;
Förvissnad för sin dag, och skördad för sin höst.

Men hämden väntar dig. Din svaga thron i våda,
Går snart, med Thildas stoft, att lika jordad bli.
Kom, njut den stund du har, att än ditt offer skåda;

De sista ljuden hör af dess förtviflans skri,
Se hennes kalla kind vid hennes skullra låda,
Se hennes släckta blick, och gläds, – din son är fri!

ODEN.

Sin klagan och sitt hot sig Asmun kunnat spara;
Men harmen älskar ord, och smärtan hämnas vill.
Dess lågor njutit luft; min rätt är nu att svara:
Vet då, — min son är här, och hör din dotter till!

ASMUN.

Han! Yngve?

ODEN, *sätter sig.*

Asmun, sitt: — och gif dig lugn att höra.
Kanhända någon tid jag hyste det förslag,
Att, af hans böjelse, åt äran offer göra,
Till styrka för en thron, som äger sitt behag.
Det är, du känner det, det är ej först i dag,
Roms aldrig trötta örn kring dessa gränsor sväfvar,
Och Asiens vestra del för dessa härar bäfvar,
Som bära öfverallt dess åskor och dess lag.
Jag hvälft, från längre tid, det djerfva företag,
Att, under Gudars hägn, ett annat rike bygga,
Att flytta deras tjenst och lyfta våra tält
Från denna krigens barm, från dessa dundrens fält,
Till stillare klimat och säten mera trygga.
Jag trodde Yngves hand ett medel dertill bli,
Och, jag bekänner det, jag önskade den fri,

Med någon fruktad makt, att en förening yrka,
Som, med ett skyldskaps-band, fördubblade min
styrka,
Men, då Pompé i dag...jag tystnar: det är nog:
Dig hämden återger hvad ärelystnan tog.

(De stiga opp.)

Hör: detta plågo-ris för våra häpna stränder,
Hvars högmod oförsynt de stolta namnen tar
Af våra gränsors Gud, vår hjelte, vårt försvar,
Vet du hvarför i dag, han hotar dessa länder?
Ur hvilka nya skäl han sina vapen vänder
Mot samma glömda folk, hvars fordna vän han var?
Att bryta ett förbund, vet du hvad skäl han finner?
Vet du, för hvad triumf, bland oss han döden bär?
Den segrande Pompé, i spetsen för sin här,
(Hvad prof af romersk dygd!) för Thildas fägring
brinner,
Och, under vapnens hot, din dotters hand begär!

(Efter att någon stund hafva betraktat honom med uppmärksamhet.)

Med hvilken ovan köld du din bestörtning tvingar!
Du hör mig utan harm? den tidning jag dig bringar,
Ej ens din undran väckt? — kanske berättar jag,
Hvad första gången ej du lyssnar till i dag,
Jag skyr för mycket ljus, och till en framtid lemnar,
Om kärleken Pompé allena råda fått;

Om Asmun, på sin kung, en dotters tårar hämnar,
Och gör, af hennes hand, ett medel till sitt brott,
Nog af; det vare hämd, det vare afundsjuka,
Men Oden ser med fröjd en fiende så svag;
Mitt högmod smickradt är att honom förödmjuka;
Och du, om du förstår att detta högmod bruka,
Så hör min son och thron din dotter till i dag.
Jag vill att sjelf Pompé skall vittne dertill blifva,
Skall se, framför sin här, med nesa och med harm,
Den han sitt hjerta böd, åt Yngve handen gifva,
Och lyfta, till sin hämd, en fåfängt väpnad arm.
Jag väntar ditt beslut. Du tiger? dig förklara.

ASMUN.

Med möda, det är sant, jag samlar mig att svara.
Pompé min dotter ser, jag det bekänna bör,
Med intet det förakt, som Yngves fader gör.
Du har dig allt bekant. — Du finner då, kanhända,
Om det för Thildas far tillbaka vore lätt
Att gälda med förakt, föraktets oförrätt,
Och hämdens bloss i dag vid äktenskapets tända.
Men, hämden är mitt värn och ej mitt tänkesätt.
Förnedrad af en skymf, och rättvis i min ifver,
Jag var din fiende och väpnad mot ditt brott;
Men om du nu din son min dotter återgifver,
Så är jag Odens vän, och Thildas fader blott.
Jag undersöker ej de skäl, som dig förmått.
Hur sällan löna de, att söka hos de höga!

Kanske, i egen sak, min stolthet längre gått;
Men Oden, jag är far, och sluter till mitt öga.

TREDJE SCENEN.

ODEN. ASMUN. SIGURD.

SIGURD.

Det skepp som bär din flagg, från Nilens öfre strand,
Sin kosa närmre styr mot kusten af ditt land,
Och går, med lycklig vind, att snart i hamnen lända.

ODEN.

Gå sök, om det kan ske, att ingen af min här,
Dess ankomst röna må, dess värf, och hvem det bär.

FJERDE SCENEN.

ODEN. ASMUN.

ODEN.

Min vän, det är min son som Gudarna mig sända;
Den höfding de mig skänkt till folks och throns försvar,
Den måg jag lofvat dig, förr'n dagen gick till ända:
Han kommer till sin brud, sitt fosterland, sin far...

ASMUN.

Men Oden, detta skepp, om det din fröjd bedrar!

ODEN.

Nej, mina offer ej till himlen fåfängt brinna.
Jag går att, lyckligt hörd, en tidnings visshet vinna,
Som fäster segerns hopp bland mina kämpars tal,
Det hopp att, i min son, hans fiende skall finna,
Så väl i bragders mod, som kärlek, — en rival.

(*Han går.*)

FEMTE SCENEN.

ASMUN, *ensam.*

Nej, ingen svekfull dröm mitt tjusta sinne dårar.
Nej, ingen snaras konst i Odens löften låg.
Hans själ jag oförställd i hämdens uttryck såg.
J Gudar, Thildas värn, som räknat hennes tårar,
Som lofven mig att dö, en mindre smärtad far,
För denna glädje-stund, förlängen hennes dar!
Från dessa skumma tält, hvem nalkas? Gudar!
Thilda!
Sen trenne somrar först i dessa trakter sedd!
Hon stapplar matta steg, af sorgsna tärnor ledd.
Hur tynad! så man plär de qvalda skuggor bilda,
Som stå med natten opp ur jordens kalla sköt,

Att sucka på de rum der deras lif förflöt.
Hvad hennes känslor nu från mina äro skilda!

SJETTE SCENEN.

ASMUN. THILDA, *stödd af* HILDU
och följd af tvenne andra tärn
som draga sig tillbaka åt fonde

ASMUN, *går emot henne m*
ömhet och förundr

Det är min dotter sjelf, som mig till mötes gå
Hon kommer. . . . .

THILDA.

Ur den graf, som dolt i trenne å
Dess tårar, dess förtryck, för menniskor och dage

(Efter någon tystnad

Min väntan blef då ej af ödets hat bedragen?
Ni hämnar, på en gång, er sjelf, ert blod, min fa
Och Thildas blick sin rätt till ljuset återtar!
Pompé — det är då han, som Asmuns bistånd blifve
Att straffa en tyrann, hvars högmod kostat har
Er ålderdom dess lugn, er dotter hennes dar?
Jag vet till hvilket pris han detta bistånd gifver
Jag vet, af Thildas hand det offer han begär;
Er dotter är ej falsk: hon främlingen ej svär

Ett hjerta som hon ej för andra gången skänker;
Men hämne, hämne han det hjertats rätt man
kränker,
Och denna hand, min far, skall möta honom här.

ASMUN, *med godhet.*

Min dotter! . . .

THILDA.

Tro, min far, det är ej utan smärta
Hon sig till offer gör af dessa tänkesätt.
J Gudar! skulle det ej kosta hennes hjerta,
Att söndras från en hand, som varit Yngves rätt!
Men Yngve är ej mer, för Thilda: några dagar,
Och Thilda, Thilda sjelf, skall icke gråta mer!
Af sina grymma qval det yttersta hon ser:
En kropp mot jorden böjd, af hårda ödens lagar,
Hvars bröst, vid urnans brädd, ännu för Yngve slår,
Se der den segerlön, Pompé, hvartill du går!

ASMUN.

Vid hvart af hennes ord, J Gudar! hvad jag lider! . .
Nej, lef min dotter, lef för Yngve, för din far.
Ditt öde sig förbytt, och dina sorgers dar
Omsider lemna rum åt dubbelt sälla tider.
Jag Odens tankar sett, han är ej en barbar;
Af ärelystna råd han kunnat villse föras,
Men han skall skåda dig, min dotter, och skall röras!

THILDA.

Han! Oden! den tyrann, som trenne runda år
Min klagan ämnen gett, och gäckat mina plågor?
Ack! han ej älskat har! han smärtan ej förstår
Af den förlåtnas qval, af älskarinnans lågor!
Ack! dessa konungar, begripa de, min far,
Hur annat än en thron ett hjertas offer har,
Och huru andra qval ett dödligt bröst förtära,
Än saknaden af makt, och saknaden af ära?
Nej. Smickroms ej med hopp, att tigern ömma lär;
Nej. Lofvom oss ej falskt, att klippan ger oss tårar;
"Slå ner den dig förtryckt, slit sönder den dig sårar!"
Se der naturens rätt. Jag denna rätt begär,
Den enda sista tröst för ett förtvifladt sinne.
Ni svor er dotter hämd, och hämdens dag är inne.
Min far, — vid detta namn, er ömhet jag besvär,
Haf hennes lidna skymf och eder ed i minne.

ASMUN.

Jag har ej glömt min ed; men tiden ändrar allt;
En annan pligt . . . .

THILDA.

Min far, hvad kan ej tiden göra,
Om för en dotters qval han gjort ert hjerta kallt!
Har ni, till hennes hämd, ej mer ett svärd att föra?
Och dröjer ni, min far, att hennes klagan höra,
Tills i sin mull, en gång, ni hennes urna satt,
Och hennes qvalda hamn, ur grafvens långa natt,

Förföljer edra fjät, och ropar i ert öra?
Olyckliga, hvad lott för dina sista dar!
Åt hvilka händers makt dig ödet öfverlemnar:
En bödel som dig qväl, en far, som dig ej hämnar!

ASMUN.

Ditt qval förvillar dig, min dotter; och din far
En afsky ej förtjent, som, i en stund af smärta,
På dina läppar född, förnekas af ditt hjerta.
Han öfverger dig ej, din fruktan dig bedrar.
På löftet om din hand, längst från Egyptens stränder,
Pompé mot Schytien flög, för spetsen af sin här;
Ren lyckades vår plan, ren skakade hans händer
Den blixt, han till din hämd mot Odens hjessa bär;
Ren skalf tyrannens thron, och våra vänners skara
I vapen redan stod att oss till bistånd vara;
I Yngves ställe vald till härens höfvidsman,
För sättet af min hämd jag tusen medel fann;
Allt gynnade mitt hat, allt eldade min ifver,
Då i ett ögonblick —

THILDA.

Välan! min far, välan!

ASMUN.

Då, i ett ögonblick, vår plan till intet blifver.
Min dotter, det är nu du styrkan samla bör,
För mer än dina qval, för bördan af din lycka!
Förrn solen nästa dag på fästet återför,
Skall Thilda i sin famn en saknad make trycka;

Dig Oden återger en son som dyrkar dig;
Ett ögonblick ännu, och Yngve visar sig.

THILDA, *efter någon tystnad, med nedslagen röst.*

Mitt bröst af dödens köld sig redan svalkas kände;
Af ett förrädiskt hopp, hvi återkallas jag
Från grafvens vissa lugn, till en förhatlig dag,
Till smärtan af ett lif, som redan återvände?

ASMUN.

Jag återkallar dig, mitt barn, till dess behag;
Till ämnet för den eld hvaraf ditt hjerta lågar;
Till en lycksalighet som du ej hoppas vågar.
Min dotter, det är tid att tro en lycklig far,
Hvars fröjd din borgen blir, att han dig ej bedrar.
Nej, Odens ärelust ej mer hans hjerta dårar;
Hans son skall blifva min; det är af smärtor nog;
Din misstro går för långt, hör opp med dina tårar,
Lef för den älskare, för hvilkens skull du dog.

THILDA.

Försyn, hvad ljus af hopp du till mitt hjerta skickar!
Men denna älskare, min far, men denna son,
Hvar är han?

ASMUN.

Gif dig lugn: han är ej långt ifrån.

THILDA.

Hvi söks han då ännu af mina sorgsna blickar!

Ack Yngve! du är här, och skyr och glömmer mig!
Och tröstar ej din brud den stund hon dör för dig!

ASMUN.

I detta ögonblick han först i hamnen länder.
Med förra dagens sol hans flagga visat sig,
Och redan hälsar man hans skepp från våra stränder.
Han, på sin fars beslut, Egypten lemnat har,
Att väpna till sitt folks och till sin bruds försvar
En arm, som här och thron ej längre sakna borde.
Med djup och rättvis harm den stolta Oden sporde
Pompés förgätna tro, hans fordran på din hand,
Och nesan af det val han honom bjuda torde,
Af lydnad, eller krig; Roms herrskap, eller band.
Att hämna på en gång en far, en skymfad maka,
Och äran af ett folk, som hyllat Odens blod,
Han skyndat Yngves fjät från Nilens strand tillbaka,
Och Thildas kärlek satt till priset för hans mod.
Hvad ljud af folkets fröjd från stranden redan höres!
Han kommer: ren hans flagg till våra hamnar föres!
Han kommer: segerns hand skall snart förena er.
För trösten af en hämd, som nu till intet göres,
En brudgums kärlek njut, som himlen återger.

THILDA.

Du gör mig ändtlig rätt, Försyn, som jag tillber!
Mot mina plågors höjd min sällhets höjd du jemnar!
Du återskänker mig allt hvad jag mist, och mer!
Jag i min älskare en hjelte återser,

I hvilkens hand du mitt och Schytiens öde lemnar!
För trenne års förtryck, ett ögonblick mig hämnar!
Han kommer att sin brud, och att sitt fosterland
Ur samma farors hot och samma bojor rycka!
Min far, intill sitt bröst han Thildas bröst skall trycka,
Och känna, på dess slag, om hon är värd hans hand.
Förlåt, Försyn, den hämd, som ur mitt hjerta ropat!
Och ni, min far, förlåt den orätt jag er gjort,
De förebråelser, hvarmed jag öfverhopat
En far, hvars hjertelag jag bättre känna bort!
Min sorg förförde mig, min fröjd mig återbringar;
Med himlen dela nu den tack, ni värdig var!
Kom Yngve, skynda, flyg, på segerns sträckta vingar
Och tag emot din brud, ur famnen af dess far!

ASMUN.

Med fröjd jag grafven ser, sen jag har sett den dagen,
Som slutar hennes qval..... Men Sigurd kommer der;
Om Yngves återkomst han tidningen oss bär.
Men, — med hvad sorgsna steg! — af hvad förtviflan slagen!
Hvad häpnad i hans blick! — Som af en ljungeld rörd,
Han ser oss an bestört, och darrar att bli hörd!

SJUNDE SCENEN.

ASMUN. THILDA. SIGURD.

SIGURD.

Min åsyn tolka bör hvad bud jag har att föra.

Det anländt detta skepp, som syntes, det är här, . .
Men skonen er det ord, er återstår att höra!
Det anländt detta skepp, . . .

THILDA.

och Yngve?

SIGURD.

Fins ej der.

ASMUN.

Ej der?

THILDA.

Välan, min far! (*Hon svimmar*).

SIGURD.

Den tidning det oss bär,
Är den, att Odens son man ingenstädes funnit;
Att han från Nilens strand, ur templens vård
försvunnit,
Vid samma tid Pompé bröt opp framför sin här;
Men att man om hans flykt ej minsta spaning vunnit.

ASMUN.

Och Oden?

SIGURD.

Denna stund i templet skyddar sig,
Af folkets hopar trängd, som, hotadt af ett krig,
Med fruktansvärda rop begär sin höfding åter.

ASMUN.

När Oden bryter tro mot egna undersåter,
Hvem vill han räkna på i faran? svara mig.

SIGURD.

I denna grymma stund, då honom allt förlåter,
Han fäst sitt enda hopp till Gudarna och dig.
Han vet hvad du förmår; han räknar på din heder,
På stort och ädelt bruk af det befäl du för;
På glömskan, hos en Vän, af hvad som glömmas
bör,
Och på de nya band i dag förenat eder.

ASMUN.

Jag ser hvad skäl han ger att räkna på hans eder.
Den tidning du mig bär, är sann — jag det bör tro:
Men, om på deras vän de höga Gudar vaka,
Hvi låta de hans thron af Asmuns arm bero?
Hvi ge de honom ej en saknad son tillbaka?
Om åter detta hopp, om deras hägn bedrar,
Hvad törs han lofva sig af mig och mitt försvar?

SIGURD.

Allt hvad han af en vän, en hjelte och en like
Kan vänta för sig sjelf, för Yngve, för sitt rike.

ASMUN, *visar på Thilda, som ännu ej återkommit ur sin vanmakt.*

Betrakta denna syn, och säg din kung, min vän,
Att Asmun ser sin pligt, och går att följa den.

ÅTTONDE SCENEN.

ASMUN. THILDA.

ASMUN.

Hvad svek! hvad nedrighet, som saknar ord att
nämnas!
Tyrann, jag vaknat har, af åskans dunder väckt!
Åt min bedragna tro, jag ser hvad lön som ämnas —
Men skälf! än är den blixt, som hotat dig, ej släckt;
Ännu är denna arm dig öfver hjessan sträckt,
Och straffet än, i höjd, mot dina brott kan jemnas!

THILDA, *som kommer sig före.*

Har jag ej känt, min far, att Oden oss bedrog?
Jag för hans löften skalf; välan, har jag haft fog?
I djupet af vårt fall, hvad återstår?

ASMUN, *efter ett ögonblick.*

Att hämnas.
Det är den sista gång hans fega list bedrar
En länge gäckad vän, och en förtviflad far.
Sjelf slaf af mina ord, sjelf ren i mina seder,
Jag trott att ock en kung förbundes af sin heder;
Att hans, om någons tro, på sanning vore byggd,
Och äfven en tyrann i stånd af någon dygd.
Jag rodnar att så blind en grånad hjessa luta,
Och först, vid grafvens brädd, min långa barndom sluta.
Mitt hjerta köper dyrt de högre ljus jag nått,
Men, ändtlig har jag lärt, att icke sky ett brott.

Jag går till stridens fält, att mina kämper kalla.
Pompé oss nalkas, kom. Jag timmen skynda ser.
Min dotter, gif din hand, och fäll ej tårar mer!
Ditt offer väntar dig; en blink, och det skall falla.

THILDA.

Hvad döds-köld i mitt blod! hvad strider i mitt bröst?
Jag hämden stunda ser, – och ser det utan tröst!

TREDJE AKTEN.

Det är natt och halfmörkt.

FÖRSTA SCENEN.

POMPÉ, *under namn af romersk Legat.*
MILO. ROMERSK VAKT.

POMPÉ, *till Milo i fonden.*
Gå, säg den stolta Drott som lyds af dessa vilda,
Att Romarns Sändebud hans mötestro begär.

MILO.
Men detta namnets helgd, gör den tillfyllest här,
Bland fiender så långt från våra seder skilda?
Om Oden, som dig känt, blef kunnig hvem du är?
Om du blef röjd, Pompé?

POMPÉ.
Var trygg mot denna fara,
Då natten höljer oss, och vapnen oss försvara! -
Du vet jag väntas här af Asmun och hans män:
Men då min gömda gång ej undflyr Odens blickar,
Ett samtal förebär, som söks med honom än,
Säg att Pompé, på nytt, ett budskap honom skickar,
Med hemligt värf om fred, och rätt att bjuda den.

(Milo går.)

(Till Att-folk).
Den främling, utan namn, som följt mig ur mitt läger,
Han syns ej: hvem af er om honom kunskap äger?
Förströdd af sina qval, han har, jag fruktar det,
I dessa skogars djup förvillat sina fjät. . . .
Han kommer-Gån att er på hemligt afstånd sprida,
Tillreds på första vink, att synas vid min sida.
(Till en af dem.)
Du — Asmuns läger sök, och säg, att han Pompé,
Förrn morgonstrimman tänds, på gifvet rum skall se.
(De gå.)

ANDRA SCENEN.

POMPÉ. YNGVE, *i Romersk rustning.*

(I slutet af föregående Scen har Yngve visat sig i fonden: han stannar der ett ögonblick, likasom uppehållen genom en känsla af hänryckning. På lika sätt och med uttryck af samma rörelse, stannar han, under det Pompé säger de begge sista verserna, vid det stället der Fält-Rådet sutit.

POMPÉ.

När blefvo Asà-fjell, och Schytiens dig så kända?
Jag finner svårt, jag sjelf, att ej förvilla mig,

I dessa bygders natt om stället dit vi lända,
Hvad skyndar dina fjät från oss som följa dig?

YNGVE.

Ett obekant behag hos dessa fält, kanhända,
Som gör att vandrarn här, med vällust irrar sig.

POMPÉ.

Svek af din känsla! Dröj; lät solen, som gått neder,
Gå opp för dina fjät, och du skall finna här,
Ett folk af herdar blott, som jorden sparsamt när,
Beröfvadt konsters hjelp, författningar och seder,
Och djuren likt, hvars rof dess nakna skullra bär.

YNGVE.

Ett folk, naturens barn, som hennes enfald leder,
Är värdt din eftersyn, och icke ditt förakt.
Det kan förfärligt bli, jemväl för ett af makt.

POMPÉ.

Sänk, yngling, sänk din ton, gif akt till hvad du
säger.
Du trotsar vördnans pligt, och rodnar ej derför!

YNGVE.

Höj mindre sjelf din röst i ett fiendtligt läger:
Af oss är spejarn den, kanske, som rodna bör.

POMPÉ.

Soldat! – hvem är då du? – omsider jag det frågar,
Med rätt af ett befäl, som djerfhet näpsa kan:

Hvem är, hvart syftar du, förvägne unge man,
Som följer mitt baner, och mig förnärma vågar?

YNGVE.

Den stund, på Nilens strand, jag kom att följa dig;
Då, med din här, du gick att dig mot Schytien vända,
Min arm dig egnad blef; den här dig tjent kanhända,
Mitt namn var ej din rätt,-och det blir gömdt hos mig.

POMPÉ, *afsides.*

I allt hans tal, hvad mod, hvad storhet röja sig!

(*Till Yngve.*)

Jag har ej glömt de prof, du mig af trohet gifvit;
Ej glömt Euxinens haf, och denna farans natt,
Då segrarn, som du följt, ett rof för böljan blifvit,
Om dina dar, för hans, du ej i fara satt.
Men ock, - hvad har ej skett, att dina tjenster löna?
Ditt rum, uti min här, blef rummet närmast mig;
De byten segern skänkt, de lagrar segern kröna,
Pompé sig ärat har att dela dem med dig.
Så namnlös du förblef, min stolthet det förnöjde,
Att jag en hjeltes börd i dina seder röjde.
Det har af dig berott, och, tro mig, gör det än,
Att äga i din chef, en stridsbror och en vän.
Men hvilket evigt hat, förborgadt i ditt sinne,
Med ständig omsorg doldt, och likväl ständigt röjdt,
Till fiendskap mot mig ditt stolta hjerta böjt,

Och

Och dödar allt behag af dina tjensters minne?
Af hvilken retad harm, som du med möda styr,
Ser du, i den du frälst, en ovän som du skyr?
Hvad väcker denna harm, som från ditt öga ljungar?
Hvad är din börd, ditt land, ditt öde? yttra dig!
Om lyckan dig förföljt, kan hon förändra sig.
Om du ditt ursprung drar från någon af de kungar,
Hvars land jag underlagt med mina fordna krig;
Om jag en thron förstört, som burit dina fäder,
Förspillt en faders blod, som ropar efter hämd,
Säg, och jag återger ditt land och dina städer,
Ett ord, och för mitt brott försoning är bestämd,
Jag svär dig den vid Roms, och vid min egen heder.

YNGVE.

Jag har ej sökt din gunst, tag åter dina eder.
Mitt öde vet jag ej; min börd är den jag sagt.
Jag föddes bland de folk, ej vidt från Gangen skilda,
Som sträcka Schytiens namn till Asiens norra trakt:
Folk, som Philippi son till vördnad fordom bragt,
Men Romarn tror ännu barbariska och vilda,
Bestämda för dess ok, och värda dess förakt!
Min far, bland dessa folk, beklädt ett kall af makt.
Hans son, som lyckans hat till tidig motgång öfvat,
Förlorad för sitt namn och flyktig ur sin bygd,
Till fostrare har ägt de olyckor han pröfvat,
Och äger än, till stöd, blott hoppet och sin dygd.

POMPÉ.

Tro mig: förenom oss. Hvem helst du ock må vara,
Att jemna sig med dig, är ej att stiga ner.
Glöm hatet, blif min vän; Pompé dig derom ber.
Kanske hans tänkesätt är värdigt att besvara.

YNGVE.

Jag är ej känslolös för detta ädelmod.
Din sinneshöjd, Pompé, går opp emot din ära.
Du tänker Schyten vild. Känn honom: han är god.
Hans bröst kan tacksamhet, och kan ej fruktan bära;
Han kan ej skänka dig sin frihet, men sitt blod.
Den vänskap du begär, beror af dig att vinna:
Följ samma tänkesätt mot verlden, som mot mig;
Släck ut det härjningsbloss ditt högmod tändt att
brinna,
Och trotsa verlden ej med orättvisa krig.

POMPÉ.

Min stolthet, af ditt tal, sig kunde sårad finna:
Hon glömmer sig. – Pompé dig blott med undran hör.
Du är ej Romare, och talar, som du gör?
Den jord, som burit dig, är ej en jord för trälar.
Naturen kastar då, (af hvad försyn bestämdt?)
I alla länder frön till dessa stora själar,
Som väga opp hvarann, att hålla verlden jemt!
Du hatar då den glans, som segrars ära sprider?

YNGVE.

Jag hatar våld, Pompé. Och hämnar, om jag kan,
På den som öfvar det, den svaga som det lider.
Den lott kan finna mig, en dag, som honom fann.

TREDJE SCENEN.

POMPÉ. YNGVE. MILO.

MILO, *till Pompé.*

Jag bär, från Schytiens kung, hans mötes-tro tillbaka;
Ett ögonblick ännu, och han vill synas här.
Bland stridande parti'n, som äfven Schytien skaka,
Han står på fallets brädd, förlåten af sin här.
Man fordrar, ur hans hand, med allmän klagan åter
En höfding, hvars förlust man honom förebrår;
En son, soldatens hopp, som sedan trenne år,
I främmande klimat hans fader tråna låter.
På fältet förelyst af Yngves höjda glaf,
Sarmaten, fordom djerf att alla bragder våga,
I saknad af det mod hans efterdöme gaf,
Står tveksam vid sitt tält, och hvilar på sin båga.
Det djupa lägret fylls af stumma kämpars tropp;
Förkolnadt är det mod, som förr så krigiskt brunnit.
Om Yngves återkomst, de löften hären vunnit,
Med falska Gudars röst bedragit Schytens hopp.
Och sjelfva Yngves far af alla mest bedragen,

Som ser sin throns förlust i en förlorad strid,
Och sin förtrutna här, af modlöshet betagen,
Till hvilket pris den gifs, är nöjd att köpa frid.

YNGVE.

Hans namn till Nilens strand med folkens bifall hunnit;
Han tigger ej om frid: man har bedragit dig.
Den son du talar om, ur verlden ej försvunnit,
Och Rom, så stolt det syns, har ofta, i dess krig,
Den dygd det saknat sjelf, hos fienderna funnit.

POMPÉ.

Af dessa kunskaps ljus du ensam vet att ge,
Af detta nit du hörs för Oden rykte bära,
Hvad bör jag sluta?

YNGVE.

Det, — att händelsen, kanske,
Hvad andra kunnat fly, åt mig har kunnat lära.
Det, — att mot våld och list, är hatets pligt, Pompé,
Naturens första rop, i alla bröst af ära.

POMPÉ.

Den frihet, till hvars bruk min vänskap gaf dig rätt,
Man kunde lära dig att ej dess gränsor glömma.
Ditt bifall gör ej lag för mina tänkesätt;
Och jag befarar dem som strida, ej som dömma.

(*Till Milo*).
Vänd om till lägret: flyg; och innan nästa dag,
Baneret höj, bryt opp, och gif befäl till slag.
(*Milo går.*)

FJERDE SCENEN.

POMPÉ. YNGVE.

POMPÉ.
Rättvisans dygd är skön, och stort att yrka denna.
Men om det gafs en makt, mot hvilken hennes lag
Sig ofta stridig fann, och alltid fanns för svag,
Säg, är du lycklig nog att ej dess välde känna?
Och var du aldrig rörd af skönhetens behag?

YNGVE.
Hvem? jag? — hvart syftar du? (*afsides*) Ack! . .
om jag älskat? — jag!
(*Till Pompé.*)
Tror du, af känslans eld, att endast Romarn lågar?
Du känner ej, Pompé, den dödlige du frågar.

POMPÉ.
Om den du älskat, led; om skymfad och förtärd,
Hon mante dig till hämd, - du droge ej ditt svärd?

YNGVE, *med ifver.*
Pompé! - till jordens gräns, bland vildaste nationer,
Hvar helst förtryckarn fans, jag flög, var viss derpå.

Ställ murar till hans värn af Latiens legioner:
Mitt svärd, ja, detta svärd hans hjerta skulle nå;
Fast genom öknars grus af tempel och af throner.

POMPÉ.

Och, efter hvad du gjort, om likväl åt en ann
Det pris du kämpat för, kanhända gafs att njuta?

YNGVE.

Dö skulle en af oss, Pompé, jag eller han!
Men ... detta mörka tal, .. hvad bör jag deraf sluta?
Hvad okändt sammanhang emellan hvad du sagt,
Och Oden, dina krig, och Roms begär till makt?

POMPÉ.

Åt Rom, med skyldig tro, min arm jag alltid länar,
Och Oden, tvifla ej, dess hämd förtjenat har.
Men, Oden har en son, mer brottslig än hans far,
En lycklig son, min vän, som större hämd förtjenar,
Mot honom vänds det svärd jag denna stunden drar.

YNGVE.

Mot Yngve?

POMPÉ.

Yngve sjelf.

YNGVE.

Den fiende du söker,
Du känner honom?

POMPÉ.

Nej, han i Egypten var,
Då jag, vid Schytiens gräns, de första lagrar skar;
Men namnets hjeltefrejd har nått mig, och föröker
Den svurna fienskap, jag ren till honom bar.

YNGVE.

Med hvilka fel mot dig har Yngve sig förbrutit?
Han äger ej ett namn, att mäta sig med ditt,
Och dina segrars glans, den glans ditt rykte spridt,
Han dem beundrat har, och säkert ej förtrutit.

POMPÉ.

Nog af, att han min harm, som all min afund gör.
Jag hatar hans förtjenst. Och om, till Schytens läger,
Pompé, af natten höljd, sitt eget budskap för,
Så döm, att denna jord det föremålet äger,
Hvars åsyn detta hat ännu fördubbla bör.

YNGVE (*med häftighet*).

Göm ej i gåtors moln det rysliga du säger;
Räds du att bli förstådd?

POMPÉ (*förtörnad*).

Styr ifvern, unge man, . .

YNGVE.

Du älskar. — Smädar jag?

POMPÉ.

Om jag det gör, välan?

YNGVE.

Pompé, här gifs ej val, ej tvekan mellan tvenne,
Du älskar Yngves brud!

POMPÉ.

Säg mer: jag tillber henne.
Om du af ryktet hört dess värde, dess behag,
Mitt fel och mitt försvar det på en gång förkunnat.
Jag vet den äldre rätt hon Yngves kärlek unnat,
Men svärdets rätt är min, den ger, den följer jag.

YNGVE.

Af Asiens segrare det feltes detta drag.
Jag hade trott, Pompé, på ryktet om din ära,
En själ, som din, för stor att denna svaghet nära.
Men om, för andras rätt, du inga känslor bär,
Om hederns kända bud ej ens din vördnad äga,
Säg, tror du Thilda sjelf sitt värde glömma lär?
Tror du ett ögonblick dess hjerta skulle väga
Emellan döden, — och den kärlek du begär?

POMPÉ.

Jag tror man skyldig är, att bättre öfverväga
Hvad man, inför Pompé, bör dölja eller säga.
Din djerfhet vet ej gräns, och börjar trötta mig.
På hvart af dina ord min stolthet sårar sig.

Nämn mig ej Yngve mer, och nämn ej den hans maka,
Hvars öde och hvars hand af svärdets dom beror.
Men om du är hans vän, välan, så flyg tillbaka
I ödemarkers djup, der han förgäten bor;
Förkunna honom der det slag som honom ämnas.
Säg: Thilda är det pris som stridens öde ger;
Att offret af min hand hon ej med afsky ser;
Att hennes, innan kort, mig af en fader lemnas,
Hvars löften fört mig hit, hvars oförrätt jag hämnas;
Säg Yngve, om han är den man som ryktet sagt,
Så stödje han en far, till nödens tystnad bragt,
Så skydde han en brud, hvars trohet står i fara;
Säg, det är mot Pompé han henne skall försvara,
Som lemnar henne, först med lifvet, ur sin makt.

YNGVE, *afsides.*

Så mycket oerhördt, som samfält mig betungar,
Med skräck af åskans fall för mina sinnen ljungar;
(*Till Pompé.*)
Hvad är det då för hämd, som sökt af Thildas far,
Till ett förräderi hans ålderdom bedrar?
Förkränkare af rätt, nationers lugn och kungar.
Ibland ett dygdigt folk, af ingen söndring stördt,
Du då, med Romarns namn, dess laster äfven fört?
Det var ej nog för dig, att alla pligter glömma
Af folkrätt och förbund, på en gång brutna här;

Att, för en qvinnas skull, som eldar ditt begär,
Två skilda folkslags blod och Latiens skatter tömma.
Att lägga svek till våld, var det som feltes än.
Försåtlig krigare, så väl som trolös vän,
Du strider utan mod, du blygs ej stiga neder
Till hemliga förbund med Odens egna män!
Din gång, af natten höljd, dig nu till Asmun leder;
Hans läger syns — du ser dess eldar härifrån —
Men vägen är dig stängd;

(Han stiger framför honom.)

den stängs — af Odens son,
Af den förgätna prins, som ödemarker gömma!

(med häftighet.)

Drag svärdet; mellan oss kan döden ensam dömma.
Med någonderas blod skall jorden sköljas varm.
Om det ej lyckas dig att Yngves ådror tömma,
Så fall, och med hans svärd göm namnet i din barm.

POMPÉ, *med förundran, i det han sätter sig till motvärn.*

Du Yngve!

YNGVE, *i det han anfaller.*

Jeg, tyrann! — beviset är min arm.

(De strida.)

FEMTE SCENEN.

POMPÉ. YNGVE. ODEN.

ODEN, *med förundran längre ifrån.*

Hvad? midt i lägrets famn, två Romare, som strida!

(Han nalkas dem.)

Är det på sådant sätt man Roms beskickning för?
Och mellan dragna svärd, som Oden kallas bör?

YNGVE.

Din undran rättvis är: upplysningen förbida.
Blott skilj från dina fjät ditt folk - och dessa bloss -
Sen, svär en Konungs ed, åt krigarn vid min sida,
Att kunna, när han vill, med trygghet lemna oss.

POMPÉ.

Spar, spar förrädare, att för min trygghet sörja.
Bär fram din hemlighet. Jag väntar: du kan börja.

ODEN.

Er strid — ert mörka tal, min undran lika få:

(Vinkar bort sitt folk.)

Välan?

YNGVE.

En gång, - och snart, - du begge skall förstå.
Men hvilket är det tal, som spridt sig i ditt läger,
Att man förrådt din thron, din ära och din ätt?

Att din försvundna son ej mer ditt minne äger
Att, för en hånlig fred, (jag tolkar hvad man säg
Till en begråten brud du säljer bort hans rätt?

ODEN.

Och du, hvem är du sjelf, hos hvilken, till m
häpnad,
I åtbörd och i röst så sällsam likhet bor?
I detta sälskap sedd, i denna rustning väpnad,
Du kan ej vara den, mitt hjerta finna tror.
Men hvarifrån det nit, hvaraf din känsla lågar
För en fientlig prins, hvars rätt man kränka vågar
Af samma växt som han, af nästan samma år,
(Så långt min skumma blick i mörkret sig ej irrar)
Din röst med samma ljud mitt häpna öra slår...
Du har till minsta känt, mitt hopp det förespår
Den afbild af dig sjelf, hvars öde dig förvirrar,
Hvars oförrätt din dygd ej liknöjdt skåda kan?
Om du har sett min son, hvar är han? lefver han

YNGVE.

Han lefver denna son, han lefver än. Men svara:
Är det för evig blygd, att här ett ämne vara?
Och står ännu igen, till hvad han pröfvat har,
Att skymfas af en brud, och rodna för en far?

POMPÉ, *till Yngve.*

Gör slut på mörka ord, som tiden blott förhala.
Om nesan af ett svek dig hindrar derifrån,

har jag mod, jag sjelf, att vara sann och tala.

(*Till Oden.*)

älan, du Gudars tolk, du känner ej din son?

ODEN.

Din son.. i denna drägt, och sänd från Romarns
läger!
Gudar, Schytiens hägn! Bedrar mitt hjerta mig?..

POMPÉ.

I deras dolda råd den kända del du äger,
Är sen att lemna ljus om deras gunst för dig.

YNGVE.

Hör opp att skymfa. Räds, det kunde slutas illa.
Ja, Oden, det är sant, det är din son du ser.
Må hända himlens gunst dig honom återger.
Men tro mig, hör mitt råd, en rättvis undran stilla;
Låt denna Romarn gå, och fråga mig ej mer.

ODEN, *omfamnar honom.*

Må allt, må allt, min son, för glädjens känslor
vika!
Kom, tryck mig till ditt bröst — Försyn! hvad
händelse!

POMPÉ.

En annan väntar dig, mer oförtänkt, kanske.
Igenkänn med din son, din fiende tillika;
Fort, öfverlägg din hämd, — du talar med Pompé!

ODEN, *med förundran och en rörelse af hot.*

Pompé! —

YNGVE, *till Pompé.*

Förvägne man, som blott ditt högmod frågar,
Du trotsar utan skydd; du glömmer hvad du vågar.

ODEN.

Du kom då sjelf, Pompé, att här ditt budskap bli?
Du hade dina mått att inom Schytien taga.
Jag ser hvad värf om fred, du kom att föredaga;

(Med hotande stolthet.)

Men mins du krigets rätt mot allt bedrägeri?

POMPÉ.

Och denna blick af hot, den tror du mig förskräcker?
Nej, om bland dina fjäll jag också ensam stod.
Men vet, jemväl till dem, att Romarns åska räcker.
Vakt! —

ODEN.

Schyter! . . . *(de synas.)*

YNGVE, *går emellan begge beväpnade Tropparna, som stöta tillsammans, skingrar och bortviser dem.*

(Till Oden.) *(Till Pompé.)*
Inga rop. — Och du! det larm du väcker,
Är också det ett prof af romerskt hjeltemod?

Om du dig sårad tror, och om du fordrar blod,
Så bjuds ännu den hämd, din arm förmår att taga.
Men yttra dig hvad skäl du har att dig beklaga:
Jag har dig följt, Pompé; har dolt min härkomst — men,
Jag har dig ej förrådt, ej visat mig din vän,
Ej sökt att dig med svek till Schytiens läger draga;
Och ryser för ett våld, föröfvadt på den svaga.
Du flykten öppen har; min far beskyddar den.

POMPÉ.

Ditt oförfarna bröst af tidig stolthet sväller;
Men tiden komma kan, som denna stolthet fäller.
Med detta höga mod, hvars larf du alltid bär,
Hvi röjdes ej din börd i skötet af min här?
Hvi dröjdes att ditt namn en fiende förklara,
Tills midt ibland ett folk, tillreds att dig försvara?
Din list försigtigt fann, att för en hjeltes blick,
Din fega kärleksrätt i kufvadt hjerta sluta,
Tills du i säkert skydd det låga nöjet fick,
Att trotsa en rival, och hans förvirring njuta.

YNGVE.

Du rasar, Roms Tribun, gå, jag förlåter dig;
Gå, den som hämnas kan, kan äfven styra sig.

POMPÉ.

Det skall till verldens dom åt tidens häfder lemnas
Af oss hvem skymfa lärt, och hvem som lärt att hämnas.

(Till Oden, i det han vänder sig att gå.)

Och du som, till förakt af en bedragen verld,
Ej blygts berömma dig, att Gudars rådslag dela;
Hon stundar dig den näpst, du ock af dem är värd.
Se der ett Guda-svar, hvars visshet ej skall fela,
Ett Guda-svar, bestyrkt af tretti tusen svärd!

ODEN.

Med alla skäl till hämd, en trotsad konung äger,
Pompé min vördnad har, försvarslös i mitt läger.
Jag ärans första bud och tapperhetens mins:
En ovän, utan värn, är helig hvar han fins.
Jag vet, för Odens thron, de faror som du stiftat,
Ditt hopp, din del i allt, som här i Schytien händt;
Vet, med hvad frön till agg du, hemligt låg, förgiftat
Förförda bröst, dem du från deras pligter vändt.
Ett fruktadt folks förtryck har smickrat dig, kanhända;
Jag upprorsandan sett i mina härar tända
Det bloss hon, af din hand, till Schytiens härjning fått,
Och mina höfdingar mot deras konung vända
Den vigt af ett befäl, de ägt af honom blott.
Roms gamla bruk du följt att folkens ok bereda,
Hvars segrars konst är byggd på konsten att förleda.

Jag

Jag har mig allt bekant; och glömmer allt. – Mitt hat
Den helgd bevara vet, du äger som Legat.
Ditt sändebud, Pompé, i dig jag ser och hedrar.
Men, om till låga ord mot oss du stiger ner,
Då glömmer jag ditt värf, och ser hos dig ej mer
Ett värde som du kränkt, ett namn som du förnedrar.

POMPÉ.

Du talar högt: men lär, hvad du ej än förstår,
Att ångern, hos en svag, i hotets följe går.

(Han skyndar bort.)

SJETTE SCENEN.

ODEN. YNGVE.

ODEN.

Nej himlen och mitt hopp din grymma spådom jäfva;
Än är ej Odens folk af Odens Gudar glömdt.
Förblifvom endast män, min son, som icke bäfva
För hvilka ödens prof hvartill oss lyckan gömt.

YNGVE.

Till hvilka har hon dröjt att Yngve återföra!
Gör slut och säg, min far, hvad jag förskräcks att höra:

Säg: lefver jag ännu, är jag till döden dömd?
Säg: Thilda är hon falsk? och Yngve, — är han
glömd!

ODEN.

Pompé dess löften fått, så långt af ryktet kännes.
Men sveket, tvifla ej, är Asmuns mer än hennes:
Hvem vet ej, för en far, dess undergifvenhet?

YNGVE.

Den falska! – och sitt brott hon äfven smycka vet! —
Ger lydnans helga namn åt trolöst brutna eder,
Besluter Yngves död, och gör sig det till heder!
Jag hade tänkt, min far, om af ett dödligt bröst
Den rena dygden sjelf sin boning nånsin gjorde,
Att hon i Thildas själ sitt tempel äga borde,
Regera med dess blick och tjusa med dess röst!
Du segrar då, Pompé, och Yngves död är svuren!

ODEN.

Så talar hjelten ej. Lef, för ditt folk, din far,
Njut sällheten, min son; men henne värdig var.

YNGVE.

Och sällheten för mig, hvar fins hon i naturen,
Om i ett fosterland hon icke sökas bör;
Och för mitt sista hopp, om hon sig flyktig gör,
Jemväl ifrån de fält, den bygd der jag är buren?

ODEN.

Hon fins bland dessa fjäll, men ej för svaga bröst,

Men ej i suckars blygd och veka nöjens lära;
Hon fins i lydnaden för högre pligters röst,
Och i det folkets väl, hvars spira du skall bära.

YNGVE.

Hvad gör mig detta folk och denna spiras ära,
Emellan thordöns moln, med svaga händer förd?
Ve den förklädda slaf, det offer af sin börd,
Som föddes till ett mål för menigheters yra!
Du sjelf, bedragne prins, du sjelf, må du bli hörd:
Hur tackar dig det folk, du grånat vid att styra?
Af sjutton trötta år, hvad bergar du för skörd?

ODEN.

En vis kan äga val af lugnet, eller vådan;
Men Oden tänka bör som kung, — och dö som
sådan.

YNGVE.

Din son skall likna dig: han skänker dig sitt blod,
Han skänker dig ett lif, som han är glad att sluta.
Den skymfade bör dö; hans sista dygd är mod,
Hans sista tröst är hämd, och den skall Yngve njuta.
Jag kunde förebrå min lott en våldsam far,
Hvars stolthet utan gräns, hvars obevekta sinne,
Med samma grymma dom sin son förbannat har!
Ur sina fäders bygd och ur sin makas minne;
Men redan brottets frö i hennes hjerta var,
Och tidigt, eller sent, ett trolöst bröst — bedrar,

Min hämd sitt offer valt, och Åsmuns lif skall gälda
De tårar Schytien sett för dotterns otro fällda.

ODEN.

Hans trolöshet var stor, jag nekar ej hans brott.

YNGVE.

Hans dotters mer ännu; hans dotter längre gått.
O du, som evigt gör min sällhet eller smärta,
Du afgud för min själ, du var då qvinna blott!
Frånvarelsen hos dig, som andra — allt förmått,
Och sveket fann en väg till sjelfva Thildas hjerta!
Hon var då, äfven hon, som hopen af dess kön,
Förföriskt öm, och falsk! föraktelig och skön!

ODEN.

Hon älskade dig dock.

YNGVE.

Jag trodde det, bedragen.
Dess kärlek var den sol, som lifvade min vår.
Det fans, — så var min själ af hennes blick betagen,
Ej någon dygd så hög, ej någon bragd så svår,
Bland fäderna berömd, af hjeltar företagen,
Dit jag, på hennes vink, ej följt i deras spår.
Hon skulle gjort mitt namn kanhända värdigt dagen.
O, villans ljufva tid! — o, mina förra år!

ODEN.

Det gifs för detta namn en öppnad väg till ära;
Du väntas af Pompé, och segern höjt sin krans.
Förtjena den, min son; du har en arm, en lans,
Ett bröst för hämden gjordt, och rätt att den begära.
Var viss att ödets dom tar svärdets lagar an.
Den hand man skänkt Pompé ännu bestridas kan.
Ditt mod kan dig ännu en brud tillbaka gifva,
Och Thildas far ännu en far åt Yngve blifva.

YNGVE.

Han! då för en rival han offrar mig i dag?
Han! då han af Pompé sig nedrigt låtit vinna?

ODEN.

Hans själ, ej gjord för brott, men häftigt rörd, men svag,
Har kunnat någon stund af hämdens åtrå brinna;
Men har han sett sitt fel, och skyr sitt företag.
Blott segra: allt beror på lyckan af ett slag,
Och segerns son är gjord att allt förändradt finna.
Kom. —

YNGVE.

Asmun dig förrådt, hans dotter mig bedrar;
Och kärleken försmår den rätt han återtar.
Men kom; för mig står qvar ännu att eftertrakta
En öfrig sällhet, — den, att hämnas — och förakta!

SJUNDE SCENEN.

ODEN. YNGVE. SIGURD.

SIGURD.

Drott, faran är förhand, och striden kallar oss.
Från våra högsta fjäll, vid nattens tända bloss,
Man ser, med romerskt hot, de höjda vapnen ljunga,
Och hör af hofvars dån de vida fälten gunga.
I lägret, bland ditt folk, man Thildas fader ser;
Med redan väpnad arm, och följd af sina svurna,
I åtbörd och befäl förråda mer och mer
De trolösa förslag, ej längre hemligt burna,
Som han en vådlig vigt af år och tårar ger.....

ODEN, *med bestörtning.*

Han? Asmun? han som nyss.. J Gudar! hämnen er!
Du går, bedragna far! att svekets följder lära.

SIGURD.

Han talar uppenbart om Rom, dess segrars ära,
Dess mildhet och dess tro mot dem det underlagt;
Om vådan af dess hat, om den att vapen bära
Emot en öfvad här af öfverlägsen makt.
Men Schyten vaknat har; han hotas, han vill strida;
Han hatar romerskt ok; hans kung är honom kär;
Hans enda skäl till knot, hans enda saknad är,
Att icke se den prins, som fordom, vid hans sida,
Gaf styrelse och kraft åt vapnen som han bär.
Med jemna leders tyngd han sig i fältet kastar,

Och vänder, bättre lärd, med återhållen harm,
Den stolta Romarns konst emot dess egen barm.
Min Konung, det är tid att synas: faran hastar.

ODEN.

Jag är tillreds, min vän. Den krigare du ser,
Skall stödja mina fjät; känn, Sigurd, känn med
häpnad,
Vid sidan af din kung, i denna rustning väpnad,
Den länge sörjda son, som himlen återger.

SIGURD, *med bestörtning.*

Prins! – hvilken Gudamakt har fört och skyddat er?

YNGVE.

Mig? Hämnden!

ODEN, *till Yngve.*

Hör ett råd, som händelsen mig länar.
Den fäster lyckans gunst, som deraf *sig* betjenar.
I väntan af det skepp, som svikit mina mått,
Jag lofvat åt min här i dag dess höfding åter:
En slump mig längre för, än mina råd förmått,
Och till mitt ändamål sig bättre bruka låter.
Blif okänd som du är, af intet öga sedd;
Men hastigt, blixten lik, att bryta fram, beredd;
Då redan, här mot här, du ser i fältet nära,
Då lans mot lans är sträckt, då sköld mot sköld
är vänd,
Då kom, då blixtra fram, då, som af himlen sänd,

Med dundret af din röst de svurnas tropp förfära;
Och lifva segerns mod, med visshet om dess ära.
En syn, så utom hopp, så lyckligt underbar,
Som thordön i dess fall, de häpna bröst skall röra,
Och Yngves återkomst, förutsagd af hans far,
Min fordna myndighet ännu fördubblad göra,
Och låna mina ord en helgd af Guda-svar.

YNGVE.

Till svärdet! Nog af ord; jag blygs att höra flera.
Blott säg hvar jag kan dö, och det tillfyllest gör.
Du enda, som var född, att i min själ regera, -
Det är ej mer för dig jag segrar eller dör!
Han varit denna tid, han skall ej komma mera!

FJERDE AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

THILDA, *ensam.*

Från dessa öde-fält, du flyktar, grymma natt!
Och ingen tidning än från hären mig är lemnad,
Och ingen gräns ännu för svärdets härjning satt!
Skall dagen finna mig – bestraffad – eller hämnad?

(*Efter något uppehåll.*)

Jag ryser, hvilken skräck mitt qvalda bröst betar!
Och är det då ett brott, att straffa en barbar
Som offrat ömkanslöst min sällhet, mina dagar? –.
Han var min Konung: Ja, men han min bödel var!
Med högre röst ännu, än dessa samfunds-lagar,
Du ropar i min själ, natur, till mitt försvar!
Hopp till en rättvis hämd, hvad du är ljuft att
smaka!
Tyrann, jag skall dig se så straffad du förskyllt,
Så smärtad, som jag sjelf, på dessa rum tillbaka,
På dessa rum, dem du med mina tårar fyllt!
Må Thilda dö. Välan! men må hon hämnad blifva!
Må Asa-thron förgås! må afgrund, som mig hör,
En seger utan gräns åt Romarns vapen gifva!
Och tiden min tyrann, så långt som böljan för,
I aldrig hvilad flykt kring hafvens öknar drifva!
Se der min sista bön, den bön mitt hjerta gör!

Du som jag älskade! du för hvars skull jag dör,
Om möjligt, hata ej en brottslig älskarinna,
Nog rättvis i sin själ, att sjelf fördömma sig;
Nog straffad af den lott, att evigt sakna dig! —

Men fåfängt mina rop dig öfver hafven kalla:
Du hör dem ej; och jag, - jag skall ej se dig mer!
Min sista blick skall ej på Yngves tårar falla!
Hans mun ej hämta opp den sista suck jag ger!

(*Åter något uppehåll.*)

Hvad tystnad! knappt ett löf för vädrens anda spelar!
Naturen syns ej än i dessa öknar väckt.
Allt hvilar — ingenting mitt hjertas plågor delar;
Jag ensam - men hvad gny sig öfver fälten sträckt?
Hvad hastigt sorgsna rop, som slå mitt häpna öra?
Hvem kommer? — Asmun sjelf, af blod och stoft
betäckt!
Välan, det är min dom, min dom jag går att höra.

ANDRA SCENEN.

THILDA. ASMUN, Hans Väpnare.

ASMUN, *med förtviflan.*

Hör den, olyckliga! och se ditt fosterland
I fiendernas våld, din kung till offer lemnad,

Din far af nesa höljd, din älskare i band,
Och säg om du är nöjd, och säg om du är hämnad!

THILDA.

Min älskare i band! — Död! krossa detta bröst! —
Men länge mina rop till dig förgäfves skalla,
Du hör ej!

ASMUN.

Veka kön, förskräcks att honom kalla!
Tungt är hans sista slag, och hämnande hans röst.

THILDA.

Hvad hjelper bilan sky, för offret som skall falla?
Förkorta plågans tid, min far, och tala. —

ASMUN.

Nog;
Du vill det. — Vare sig af svaghet, eller fog,
Men trött af dina rop, som smärtade mitt öra,
Af dina tårar frätt, som brände på min kind,
Jag gick för äran döf, jag gick för faran blind,
Att hämna dina qval, och mig förnedrad göra.
För väl, mitt namn till blygd, jag brottet öfverlagt.
I spetsen för den här, jag nyss ur lägret bragt,
Då, mot det öppna fält, jag mina flyglar sträckte,
Pompé, från detta pass som baktill oss betäckte,
Föll in, på gifven vink, med styrkan af sin makt.
Allt skingrades och vek. Förstörelse och häpnad

Sig spredo led från led, der Romarn bröt sig fram
När hastigt, ljungande utur ett moln af dam,
En hjelte visar sig, i Schytisk rustning väpnad,
För hären. Stolt hans växt, och stark hans stämma
var.
Kring skullran från hans kind de ljusa lockar fläkta
Förtviflad höjer han sin arm, beredd att fäkta,
Och lyftande den hjelm, han på sitt hufvud bar,
"Stån kämpar," ropte han, "hvad fruktan er betar
"Är detta Schytens mod, och kämpa-Göthens seder
"J flyn, - och utan strid, J dön, - och utan heder
"Då fosterland och kung begära ert försvar!
"Stån, kännen eder prins, som himlen skickat har,
"På ärans glömda väg att återföra eder!"
Han slöt och flög till strid. På denna tappra röst,
Som vidsträckt skallade lik thordön ur hans bröst,
På denna ljungeldsblick, som från hans öga brände,
Och den förtviflans höjd, som lästes i hans syn,
Din prins, olyckliga, din älskare jag kände,
Och sönk till jorden tryckt, som af en blixt ur
skyn.

THILDA.

Han? Yngve! det var han? o Gudar! o Försyn!

ASMUN.

Ja, hvem, om ej en Gud, som skyddar Odens länder,
En öfvermensklig makt, med ödet i förbund,
Hans son tillbaka fört, på samma dag och stund,

Då lågan af ett krig brast ut på våra stränder?
Jag kände nu, med skräck, den man som jag förrådt;
Men hjelpen var för sen i höjden af mitt brott.
Förgäfves gjordes allt, att samla de förströdde.
Ett skall af Yngves namn flög hastigt hären om,
Som Oden med sin röst, sin åtbörd understödde;
"Kom, skrek han, tappra folk, kom följ din Konung, kom!
"Känn Yngve, känn min son: förena dina leder,
"Och segern hör dig till. J kämpar, for han fort,
"J här den höfding sen, som himlen lofvat eder,
"Tron ej att Gudarna ett fåfängt under gjort."
Förgäfves Odens röst, förgäfves Yngves klinga,
Förgäfves ändtlig jag, som ensam offras bort,
Förenade vår makt att stridens öde tvinga;
Förstörelsen sitt våld kring hela fältet spred.
Der störtades en tropp, der krossades ett led,
Och Schyten, full af mod att fäkta till det sista,
Men skingrad, obetäckt, och maktlös i sin harm,
Ser, höljd af sår, sitt spjut mot Romarns pansar brista,
Och stupar, utan hämd, ett offer för hans arm.

THILDA, *som afbryter honom med häpnad och otålighet.*

Men Yngve?

ASMUN.

Från sitt folk, hvars senhet han förtryter,
Hvars mod, af faran höjdt, i trängseln honom för,

Ett retadt lejon lik, som alla stängsel bryter.
Af Romarn, hvar den möts, hans arm ett offer gör;
Och blodet för hans svärd, så tidt det lyftes, flyter.
Han far, han störtar ner, han krossar, han förströr;
Med lika häpnad sedd af Romare och Schyter.
Förloradt är dens lif, som kommer honom när.
Ju mer han vågar sig, ju mer han fruktad är.
Förtviflan för hans arm, och ur hans öga brinner.
Han söker döden blott, och alltid segern finner.
Allt viker för hans hugg. Af år och fasa stel,
Jag fåfängt likna vill hans hastighet att strida;
Min enda önskan är att stupa vid hans sida,
Och med mitt sista blod försona mina fel;
Men, långsamt mina fjät bland stridens fasor skrida,
Der, knappt af ögat följd, han, lik med blixten far,
Som genom fästets natt sin ljusa strimma drar.

THILDA, *med mera stillhet och likasom med en slags öfverlåtenhet.*

Välan?

ASMUN.

Af samma mod han alltid längre ryktes;
Bland fiendernas tropp han ändtlig ensam stod.
Hans styrka större blef, ju närmare den trycktes;
Men jemmer! svärdet brast, och segern svek hans mod.
Den arm, som Romarns här och döden trotsa tycktes,

Är nu i fjettrar smidd, som färjas med hans blod.
Allt är förloradt, allt; blott döden står oss åter.

THILDA.

Du bär ett svärd ännu, det fordras blott ett slag,
Och denna sista tröst du likväl dröja låter!
Och blixten krossar ej ett missfoster, som jag!

(*Hon böjer sig med ett uttryck af högsta förtviflan öfver en af de stenar hvarpå Fält-Rådet sutit.*)

ASMUN.

Hvem nalkas? Yngves far! o brott! o fasans dag!
Af sorgsna hopar följd, hans fjät med nesa skrida,
Bland romerska gevär, som trotsa vid hans sida.
Hvi släpar ej min hand, den bojas tyngd han drar!

TREDJE SCENEN.

ODEN. ASMUN. THILDA. ROMERSK VAKT. FOLK AF BEGGE HÄRARNE.

ODEN, *i bojor till Asmun.*

Du vänder ögat bort? min åsyn dig förskräcker?
Du njuter ej den hämd hvartill du törstat har?
Du ser din kung i band, och glädes ej, barbar?

ASMUN, *med bortvändt ansigte.*

O sol, du ej ditt ljus för dessa ögon släcker!
Och afgrund, för min fot du öppnar dig ej än!

J Gudar! med hvad brott förtjenar man då den?

(*Till Oden, med nästan förqvafd röst, och i det han räcker honom sitt svärd.*)

Kan du, för bojans tyngd, så straffa mig, så döda.
Om ej, — så spara ord, och slit ej sår som blöda!

ODEN.

Lägg bort ett qval, barbar, som då sig yppa bort,
När du mot kung och folk lät hämdens känsla råda.
En själ, nog litet stolt att stämpla och förråda,
Är lätt föraktlig nog, att ångra hvad hon gjort.
En bof var alltid feg; förrädarn, alltid svag,
Förskräcks, den första sjelf, af blixten som han tänder.
Om en af oss förtjent att straffas, är det jag,
Som tryggats vid en makt, förtrodd i dina händer,
Som väntat ädelmod ifrån ett vilddjurs bröst.
Njut segern af det svek, som kröner dina dagar:
Se Schytien under ok; ur bojan hör dess röst,
Vid fallet af dess thron, dess tempel och dess lagar;
Förena sjelf din arm med härjarns eld och svärd,
Och mätta fullt en hämd, som är ditt hjerta värd!

ASMUN.

Far fort; jag har förtjent att jordens afsky vara
Men du är far som jag: se der hvad jag kan svara

(Har

(Han tar Thilda vid handen och för henne fram till Oden).

I denna böjda hamn, af långsamt qval förtärd,
Säg: känner du den brud, som var din son beskärd?

THILDA, *till Oden.*

Ja prins, mig tillhör nu för dina fötter falla;
Du äger denna rätt, i dag, af Thildas brott.
Hör opp att Gudars blixt på Asmuns hjessa kalla,
Se här, och hämna dig, det bröst, som dig förrådt.
Den boja man dig gett, skall ej din hämd fördröja,
Min hand är fri ännu, och döden är min lag;
Må till ditt hjerta blott min sista suck sig höja,
För en förtviflad far, bedragen liksom jag!
Prins, jag förföljde dig, jag såg mig förolämpad.
Min kärlek för din son, försmådd, men icke dämpad,
Se der det afgrunds-frö, som brottets ursprung var.
Jag ensam det begått; jag har förledt min far;
Han har ej stått emot min åsyn och min smärta.
Hans ålderdom, hans dygd, hans ädla tänkesätt
Måst vika för den hämd, som ropat ur mitt hjerta,
För känslan af förtryck, förakt och oförrätt.
Hvad vill du? han är far; naturen tar sin rätt.
Han följde hennes lag, och har ej kunnat tänka
Det vore kungars rätt att menskligheten kränka.

Sarmaten är dig känd, han ej förtryckas vet,
Och hämden är hans dygd, så väl som tacksamhet.

ODEN.

Väl. Njut, af hämdens dygd, den sällhet hon skall
föda,
Gå bort och se den prins, du älskat och förrådt,
Kanhända denna stund för Romarns bilor blöda,
På vink af en rival, som skryter af ditt brott!

THILDA, *utom sig.*

Han!.. Bödlar, det är mig - mig, mig, J skolen
döda! —

(*Till folket.*)

Och du försagda folk! du hör, — och låter ske!

(*Med villrådig förskräckelse.*)

Olyckliga!... Min far... hvad väg.... hvar äro de?
Hvart går jag? - o min prins! låt mig ditt öde
följa!
O du, som gjort mitt brött, må du min oskuld se,
Och sen må blixten slå, och afgrunden mig dölja!

(*Hon skyndar bort.*)

ASMUN.

(*Vill hindra henne.*) (*Pompé visar sig.*)
Min dotter! .... hvilken syn!

ODEN.

Förskräcks du för Pompé?

Hans tacksamhet, hans gunst mot dig ej kunna fela,
Och timmen stundat har, att edra lagrar dela.

FJERDE SCENEN.

ODEN. ASMUN. POMPÉ. MILO.
LIKTORER.

POMPÉ, *till sitt folk.*

För långt man styrkans rätt och svärdets härjning
sträckt;
Soldater, krigets bloss af segern vare släckt!
Vi sett förskräckelsen, i natt, framför oss ila,
Jag vill att lugn och rätt må följa våra fjät;
Man bjude stridens glaf från denna stunden hvila,
Och Schytien i vår makt, Qviriter, skyddom det!
Ett folk, som seklers tid sitt sjelfbestånd bevarat,
Är vördnadsvärdt och stort, ännu i sina band:
Man frede dessa fjäll, man skone denna strand,
De vårdar njute hägn som krigets öden sparat,
Och störes templens frid af ingen brottslig hand!

(*Blir varse Odin.*)

Välan, inför den thron som Odens Son försvarat,
Jag ser då Oden sjelf i bojor släpad bli?
Men en besegrad Kung, är ännu Kung. — Var fri.

Tag bort hans band. Din thron bör mig tillfyllest
göra.
Väl, är jag hämnad?

ODEN.

Ja, och som tyranner böra,
På ett dig värdigt sätt, med ett förräderi.

POMPÉ.

Men denna tappra son, af hvilken allt berodde,
För Rom så fruktansvärd, så dyrkad af din här,
Den höfding, vid hvars arm man segern fängslad
trodde,
Han kom, han drog sitt svärd: och Schytien bojor bär!

ODEN.

Min son med vapen lärt, och ej med ränkor strida:
Den konsten tillhör Rom, och Rom den bruka må.
Hon är dig värd, Pompé.

POMPÉ.

Du djerfs att smäda?

ODEN.

Gå.
Föraktet för ditt svek hos Oden sträcks för vida,
Att han dig värdar ens dess låghet förebrå;
Men denna sälla far, som suckar vid din sida,
Kan lära dig kanske min tystnad att förstå.

POMPE.

Hans vänskap var försmådd, hans dotter var bedragen,
Hans lif förgiftadt var, hans hämd är rättvist tagen.

ASMUN.

Jag var förledd, Pompé, och hämden orättvis.
Mitt hjerta brottsligt var, och det har straffadt blifvit;
Af plågoandars hand, jag bär det sönderrifvit.
Men förrn min tunga qväfs af mina ådrors is,
Må ångern mina fel för verlden kända göra,
Och Odens namn den rätt, hans dygder njuta böra.

Det var ej han, Pompé, som trolöst hjerta bar,
Men jag som otacksam, som grym och brottslig var;
Jag, som i samma stund han Thilda återstälde
Lif, Brudgum, sällhet, allt, — af ingen fasa väckt,
Fullbordade min hämd, och störtade ett välde,
Som sjutton år hans lof kring Asiens gränsor sträckt.
Pompé, densamma hand der han försvaret lade
Af helgedom och thron, är den som dem förrådt!
Du såg, du tålte det; du smickrade ett brott,
Som Marius rodnat för och Sylla straffat hade!
Du har, till blygd för dig, och ringa frejd för Rom,
Begagnat svagheten af Asmuns ålderdom.
För mig är öfrigt blott ett hatadt lif att sluta,
Nog lycklig om mitt svek försonas med mitt blod;

Men du, om någon bön min ånger finge gjuta,
Om du en känsla bär af öfrigt ädelmod;
Vet, att med skonsamhet en brottslig seger njuta!

POMPÉ.

Du ser mig billigt stum vid allt hvad du mig sagt.
Ditt tal har lika rätt till undran och förakt!
Pompé har glömt, kanske, sitt värde och sin heder,
Då han till ett förbund med Asmun stigit neder,
Men har ej kunnat nog förgäten deraf bli,
Att stiga ner till del i dess förräderi.
Emot förtryck och våld sitt bistånd han dig lemnat;
Du har ej glömt det pris, till hvilket han dig
hämnat;
Besvurna löftens helgd, mot fyllda löften sätt,
Och tala sen om dygd, och gräna för segerns rätt.

ASMUN.

Jag dig förstår, Pompé: Jag vet din makt — vår
fara, —
Vet, till min dotters hand, den våldsrätt som du har;
Men Yngves far är der. Jag låter honom svara.

ODEN.

(Till Asmun.)

Välan, Pompé! — och du! — förnimmen detta svar:
Lågt, Asmun, var ditt brott, och feg din stämp-
ling var;

Men ditt försåt, din hämd, ur hvilka skäl de flutit,
Då uppenbart och sant din ånger visat sig,
Är Oden än tillreds, att glömma hvad du brutit:
Ett enda vilkor blott, och han förlåter dig!

ASMUN.

Befall. Du har hos mig ej något mer att skona.
Min dotters hand, — mitt lif, — hvad offer fordrar du?
Skänk Asmun blott ett sätt att sina brott försona,
Och tro han köper glad, om det kan ske ännu,
Med allt sitt blod igen din frihet och din krona.

ODEN.

Svär då vid fädrens mull, vid de odödlige,
Vid denna dotters dar, hvars öden du begråter,
Vid dina egna brott, vid mig som dem förlåter,
Att aldrig Thildas hand skall ägas af Pompé!

POMPÉ.

Hvad raseri!

ODEN, *till Asmun som synes häpen.*

Välan: förråder du mig åter?
Du tvekar?

ASMUN, *efter någon tystnad.*

— Icke mer. Jag svär det skall ej ske!
(Han går med häftighet bort af Scenen.)

FEMTE SCENEN.

POMPÉ. ODEN. MILO.

POMPÉ.

Om hämdens Gud din syn för egen fara slutit,
Förgäter du jemväl, att du ännu är far?
Att jag ännu din son i mina bojor har?
Och att det gjutas kan, det blod, som ej än flutit?

ODEN.

Du känner ej det folk, dig lyckan underlagt,
I fall du tror med hot att göra det försagdt.
Ja, gick du mera långt i grymhet än i ränker,
Och tömde du dess blod, som du dess frihet
kränker,
Bedrags ej af ditt hopp, och smickras ej, Pompé,
Vid dina bilors glans, att Schyten bleknad se.
Vi lemne Rom dess frejd af hundra konsters ära,
Som veklighet och prakt inom dess murar nära,
Och laster och förderf kring jordens rymder strö;
En enda vettenskap af oss det kunde lära,
Den enda gör oss nog för alla: den, att dö!
Du segrat; du min son i dina bojor äger:
Försök om Odens blod förnekar hvad han säger.

(*Han går.*)

SJETTE SCENEN.

POMPÉ. MILO.

POMPÉ.

Hvad har jag hört! hvad folk! hvad konung! hvilken far!
Till offret af en son, som till en seger färdig!
Så Romare jag är, är han min afund värdig!
Så trotsad jag mig ser, han min beundran har!
Jag honom bojor gett, och blygs att mindre vara!
Mot mina lagrars rätt, mitt hjerta vittne bär!
Af den jag kufvat har, jag förolämpad är,
Och rodnar för den makt jag tvingas att försvara!
Hvem nalkas?

SJUNDE SCENEN.

POMPÉ. MILO. THILDA. HILDUR.

POMPÉ.

Thilda sjelf! hvad hennes åsyn sårar!
På hennes visna kind den bleka häpnan rår!
Det är då så Pompé dess första hälsning får!
Och för hvem rinna de, J Gudar! dessa tårar!

THILDA, *likasom uppvaknande.*

För en rival, Pompé, ej längre fruktansvärd,
Hvars olyckor jag gjort, hvars tro jag ej är värd,

Hvars bojor eller död jag blott begär att dela;
En hjelte, om hvars namn ditt hjerta ej kan fela,
Och hvars förrådda blod till dina fötter för
Det villdjur, som du tjent, som straffas, och som
dör.

Hvad blick — som blodets väg i mina ådror isar!
Pompé, jag vet ditt hopp, och, för att säga mer,
Mitt hjerta nekar ej den oförrätt dig sker.
Men om för ädelmod en romersk själ man prisar,
Om verlden, tills i dag, i dig en hjelte ser,
Förlora ej det namn dig hennes vördnad ger!
Haf ömkan med det bröst din seger genombårar.
Befall mig dö: — men låt min skugga njuta ro!
Låt mig få se den prins, som ägt, som har min tro,
Och sedan hämna dig, och straffa mina tårar!

(*Hon kastar sig på knä.*)

Hör, hör de sista rop från denna matta hamn,
Som, stel af dödens köld, vid dina fötter hänger.
Befall den grymma vakt, som här, i Segrarns namn,
Ur sina bilors krets en tröstlös maka tränger,
Att skingra denna borg, som mig från Yngve stänger.
Låt mig få se min prins — och dö uti hans famn!

POMPÉ, *med ofta afbruten röst*
i det han upplyfter henne.

Ert tal . . . Er fordran . . . allt, betar mig ord att
svara.

Jag var ej hittills van, i ett besegradt land,
Af den jag länte skydd, att förolämpad vara . . .
Förlåt, jag önskar er ett hatadt minne spara. . . .
Men Thilda, har hon glömt åt hvem hon skänkt
sin hand?
Om hennes löftens tro jag värdigare dömde,
Och väntade mig ej den hälsning hon mig gömde.

THILDA.

Du har min älskare, Pompé, i dina band.
Du går med hämdens brott att dina lagrar fläcka;
Begär du att hans brud, bland dina bödlars tropp,
Skall på hans fallna thron, hans blodbestänkta kropp,
En hand, med tårar sköljd, till din belöning räcka?
Begär du. . .

POMPÉ.

Jag begär, att man mig ej bedrar,
Att sina eders vigt man bättre öfverväger;
Att skonas för en skymf. Om man Pompé betar
Den rätt han till er hand, af Asmuns löften äger,
Så vet han nyttja den, som han af segern har.

THILDA.

Hvad seger! hvilken rätt! jag dig förstår, barbar.
Af ett förräderi ditt hjeltemod sig hedrar!
Jag ser din föresats, och jag är värd min lott.
Men tänk ej, oansedt min svaghet, mina brott,
Att till en undanflykt mitt hjerta sig förnedrar.

De löften jag dig gett, jag dem fullborda skall.
Med segern, tag den hand hon dig till byte lemnat,
Men färgad af mitt blod, men känslolös och kall,
Men sådan Yngves brud dig den från början ämnat:

(Hon drar fram en dolk, som hon höjer emot sitt bröst.)

Se här din stund, Pompé. Min hand är din, — befall!

POMPÉ, *rycker dolken ifrån henne.*

Håll, grymma! — Är då allt i dessa fasans länder
För mensklig känsla dödt, och för naturens röst?
Om blod är det du vill, så vänd mot detta bröst
Det jern, för mordet gömdt, som väpnar dina händer.
Släck ut, i dödens natt, den kärlek du bedrar.
Sen du förrådt den prins, hvars dyrkans mål du var,
Sen du till bojans blygd din konung förödmjukat,
Sen du med ånger fyllt en åldrig faders dar,
Så krossa, fyllest grym, det verktyg som du brukat,
Och lägg ännu en hämd till den du smakat har.
Se der den kärleksfest, min seger skulle kröna!
Men mins att allt är här min vilja underlagdt:
Om hvad jag gjort för dig du vägrar att belöna,
Till minsta spara mig, förmätna, ditt förakt;
Pompé ej danad blef att denna känsla röna.
Om han har svaghet nog att ömma dina qval,

Har han ej låghet nog att tåla oförrätter.
Räds att det skryt af tro, du i din afsky sätter,
Kan blifva dyrt för dig, och dyrt för en rival..!

THILDA.

Välan! lägg våld till hot och gerningen till tal:
Allt hvad jag kan, likväl, är blott att dig beklaga;
Begär ej mer; mitt val, och mitt beslut är sagdt.
Din rätt är svärdets rätt, din hämd är fri att taga;
Du äger din rival i dina bojors makt.
Men om du har en själ för högre känslors ära,
Om dig ett namn är kärt, som verlden dömma skall,
Bemöt med ädelmod en ovän i dess fall,
Hvars olyckor och dygd din mensklighet begära.
Mins denna dom, Pompé, i hvarje dödligt bröst,
Hvaröfver segrarns glaf ej äger att befalla;
Mins att förtryckarns våld med afsky näms af alla,
Då hjelten som förtrycks, förenar allas röst.
Det blod kan hämnadt bli en dag till verldens tröst,
Med hvilket Romarns arm dess brutna throner
fuktar.

POMPÉ.

Det är ej verldens dom, ej hennes hämd jag fruktar.
För äran af ett namn, i segerns häfder stort,
Mitt högmod kanske nog, kanske för mycket gjort;
Ett mål af annan vigt min omsorg här bereder.
Jag föddes ej tyrann till hjerta eller seder;
Kan se, förutan harm, en lyckligares lott,

Och hatar att med blod ett företräde hämnas.
Men då jag har en rätt, då jag ett löfte fått,
Begär jag, som en ann, att ej till offer lemnas,
Och det hör Thilda till att spara mig ett brott.
Jag vördar ädelmod, men ej med svaghet paradt.
Om Yngve är Er kär, tag omsorg om hans dar.
Se der, i korta ord, Pompés beslut förklaradt;
Det är vid altaret han väntar edert svar.

(*Han går.*)

ÅTTONDE SCENEN.

THILDA. HILDUR.

THILDA.

Barbar! hvad vill du mer, än mina tårar svarat!
Se der den gunst min bön vid dina fötter vann!
Din falska sinneshöjd bedrar mig ej, tyrann,
Din hämd, din kalla hämd, är dubbelt låg och
blodig.
Du mördar utan hat, och tror dig ädelmodig!
Gå — fröjdas af ett rof, som dig ej undfly kan!
Njut segerns pris, i skygd af dina bödlars skara!
Ja Yngve! allt är sagdt. En annan dig betar
Hvad ej din hjeltearm är fri att mer försvara.
En annan! Fienden af dig och af din far!
Men kom: ett vittne blif, om Thilda trogen var.

För hennes släckta blick, se Hymens facklor brinna.
Se henne, dödens rof, i segervinnarns famn,
Men stapplande ännu på ljudet af ditt namn,
Förstelna med det blod, hon gifvit luft att rinna!
Se henne dö; men dö dig värdig: — en hjeltinna,
Fördömlig i sitt fel, försonad af sitt slut,
Och rys af lika skräck, och lika tårar gjut,
Att henne brottslig se, och att dig hämnad finna!

FEMTE AKTEN.

Ett Altare synes i fonden.

FÖRSTA SCENEN.

ODEN. ASMUN.

ASMUN.

Hör mig i Gudars namn, jag dig vid dem besvär;
Om du för son och folk en öfrig känsla bär,
Och om ditt eget väl ännu din omsorg äger,
Var ej förloradt stor, var ej förtvifladt djerf,
Gör ej ett vågsamt steg, som för till ditt förderf.
Du ser den vaksamhet, som rår i Romarns läger.
Tror du Pompé så lätt kan öfverrumplad bli?
En tropp, af flykten spridd, en arm med möda fri,
Se der, mot Romarns här, den makt du har att
föra.
Var hjelte, men var vis; betänk: hvad kan du göra?

ODEN.

Dö, - eller hämnas, - kort: mitt val är öfverlagdt.
Mitt steg förtvifladt är, men mitt beslut är sagdt.
Den ej försaka vet sin trygghet för sin ära,
Är född att bojans tyngd, ej född att kronans bära.
Är då min ära trygg? är då mitt öde sällt?
Jag ser mig släpad sjelf, en fånge på de fält,

Dem

Dem jag, för menskoffjät med första yxan röjde,
Och träldomens baner i samma trakter ställt,
Der jag, åt segerns Gud det första templet höjde.
Du sjelf, af schytisk dygd, om du en lemning har,
Betänk hvad pligt af dig vill denna stunden lydas.
Se detta altare, som Yngves sällhet var,
För hans tyrann, i din och Odens åsyn prydas.
Se Thilda släpas dit, ett rof för en barbar,
Som lycklig af ditt brott, beler dig i sitt sinne!
Din dotters blod är ditt, det tillhör dig som far;
Väl, Asmun, gör ditt val, fäll domen om ditt
minne,
Var slaf, lät en tyrann förnesliga ditt namn,
Var man, — och med ett slag fräls rofvet ur hans
famn!

ASMUN.

Jag fasan dig bespar, att närmre dig förklara.
Gå, höj ett splittradt svärd, fräls, om du kan, ditt
folk,
Och anförtro åt mig, att för min dotter svara.
Se här, barbar, min arm! — och här, se här min dolk!
Vid detta altare jag skall tillstädes vara.

ODEN.

Du är dig värd, farväl. Jag väntas af min tropp:
Jag flyger; hvar minut är dyrbar för mitt hopp.

ANDRA SCENEN.

ASMUN, *ensam, håller dolken.*

O du, som var min tröst och skall mitt offer blifva!
Må aldrig dessa rum din far ditt möte gifva!
Hvar skall då gränsen bli för dessa fasors lopp?
Hvad löfte har jag gjort? J Gudar, i hvad sköte...

TREDJE SCENEN.

THILDA. ASMUN.

THILDA, *utan att ses af Asmun.*

Min far...

ASMUN, *häpen, kastar dolken, men utan att Thilda märker denna rörelse.*

Jag är bestört, min dotter, af ditt möte.
Af din förtviflan förd, du irrar här ännu:
Kring öfvergifna fält, som tolka Schytiens öden!
På dessa fasans rum, hvad ämnen söker du?

THILDA.

De sista för mitt hopp: min älskare, — och döden!

ASMUN.

Förskräcks olyckliga, förskräcks att finna blott
Den enda af de två, som följer våra brott.
En obeveklig vakt, som Yngves fängsel stänger,

Och tycks, med ryslig hot, hans öde förespå,
Förhindrar, af hans folk, att hvem det vara må,
Hans bojas vittne blir, och till hans åsyn tränger.
Den ende Sigurd blott, som, genom gåfvors makt,
Den snikna Romarns tro med vådlig möda vunnit,
Ett hastigt ögonblick till heligt samtal funnit . .

THILDA.

Han honom sett? välan, hvad har han gjort och
sagt?

ASMUN.

Att af hans olycksfall, hvad djupast honom sårar!
Är Thildas trolöshet, dess glömska, dess förakt.

THILDA.

J Gudar, J som sen mitt qval och mina tårar!
J vittnen, det är nog, med detta hjertats röst,
Om nånsin dessa brott förnedrade mitt bröst.
Nej, det för vida går; jag bär ej denna smärta.
Vi måste se hvarann, och villan skingrad bli.
Pompé beviljar det, af nåd, af barbari,
Af hvilka dolda skäl, som verkat på hans hjerta.
Ja, det är tid, min far, att Thilda gör sig rätt.
Med fröjd och undran hör den tidning hon förkunnar:
Mer mensklig, eller grym på mera hemligt sätt,
Pompé med Odens Son ett samtal henne unnar.
Han skall bli undervist om hennes tänkesätt,
Skall känna, om i tro er dotter kunnat brista;

Hans öga gråta skall den brud han går att mist[a]
Vi skola se hvarann, det är min tröst.

ÅSMUN.

Och hvar?

THILDA.

Här.

ASMUN.

Här? på detta rum?

THILDA.

På detta rum, min far.

ASMUN.

Må detta samtal ej för begge bli det sista!
Men räds den menskliget, en Romare beter.
Pompés beslut är kändt. Det altare du ser,
Förråder, oss till skräck, den högtid han bereder,
Der sen J då hvarann, att evigt skilja eder!

THILDA.

Jag vet hvad detta rum för Thilda innebär;
Vet, hvad jag Yngves far och Schytien skyldig är
Jag har haft tid att allt i stillhet öfverväga.
Pompé skall se mig der, det är hvad jag kan säga.

ASMUN, *med bestörtning.*

Pompé skall se dig der, då du hans afsigt vet?
Hvad har du mod, och hopp, och föresats att göra?

THILDA.

Mitt sista olycksval, och sista skyldighet.

ASMUN.

Du går att till Pompé, till Yngves bödel höra?

THILDA.

För Yngve, för hans dar, jag går att offer bli:

(*Visar på altaret.*)

Ett steg till detta rum, min far, och han är fri!

ASMUN.

Men om Pompé bedrog, – och bröt sitt löftes lagar?

THILDA.

Gör honom rätt, min far, han är för stor dertill.

ASMUN.

Men om ett lyckligt svärd, som himlens hägn led-
sagar,
Ett svärd, som Yngves lif, men ock hans ära vill,
Med räddning af hans thron, försäkrade hans dagar?
Om...

THILDA.

Gif mig ej ett hopp, som dock till slut bedrar.
Hvar lyftes detta svärd, bland bojorna, min far?
Sök hellre, för min själ, med ökad styrka tyda
Den enda grymma pligt, hvars val hon öfrigt har.

ASMUN.

Välan, det är dess röst vi samfält böra lyda.
Du hedras af det mod, hvarmed du följer din;
Farväl, olyckliga, din far skall göra sin.

(*Han går.*)

FJERDE SCENEN.

THILDA. HILDUR.

THILDA,

Han kostar, denna pligt: han kostar dyrt att följa.
Nej fåfängt för mig sjelf, den skräck jag söker
dölja,
Som växer mer, ju mer dess föremål står när.
Hvad gör du, brottsliga? hvem söker du då här?
Du skyr, du darrar ej en älskare att skåda,
Hvars boja du beredt, hvars hjerta du förrådt!
J Gudar! hvilken stund! hvad möte för oss båda!
Hvad vexladt sammanhang, af ömhet och af brott!
J hjertan utan strid, J ögon utan tårar,
Som njuten lugnet blott af alltid rena dar,
J kännen ej det qval, en älskarinna sårar,
Som grym, och brottslig gjord mot hvad hon kä-
rast har,
Med afsky går att ses af den hon älskad var!
J kännen ej hvad straff det bör för henne vara,
Att bäfva för hans lif, men sjelf ha gjort hans
fara,
Och, för hans räddnings skull, till egen glömska
bragt,
Dö, offer af sin pligt, men dö med hans förakt!
J kännen ej af sår, det djupaste och sista,
Att slitas från sig sjelf, att älska, — och att mista

(*Till Hildur efter något uppehåll.*)

Jag klagar, — jag förgås, af ensligt qval förtärd,
Och Yngve, kommer ej! — skyr han att se sin maka?
För ingen suck hans själ mot hennes famn tillbaka?
Tror han min sista röst ej ens hans öra värd?
Tror han. . . Hvad fjättrars gny, hvad vakt, hvad dragna svärd! —
Hans syns . . det är han sjelf . . jag dignar. . . . .

FEMTE SCENEN.

THILDA. HILDUR. YNGVE.

ROMERSK VAKT.

YNGVE, *i fonden till Vakten.*

Bödlar! hören,
Hvart släpas jag? är det till döden J mig fören?
Hvi tvekar då ert mod? hvi darrar då er hand?
J sen mig vapenlös, och sen min arm i band.

(*Blir varse Thilda.*)

Hvad syn! — hvad föremål för mina sista stunder!

(*Till Soldaterna.*)

Af menskliget, af nåd, barbarer döden mig!

(*De draga sig bort.*)

Men för en olycklig, som ber att slippa sig,
Är Rom förutan svärd, – och himlen utan dunder!
(*Han nalkas Thilda med sakta gång och röst.*)
Jag trott, på dessa rum, att finna döden blott, –
Och väntade mig ej en grymhet — öfver denna!
Men lifvet har för mig ännu ett straff att känna!
Hvad vill du? kommer du till pris för dina ibrott,
Att stänkas af det blod du skymfat och förrådt?

THILDA, *med tårar.*

Till denna nedrighet, tror du mig skyldig vara?
Tror du din brud i stånd, att dessa brott begå?

YNGVE.

Stod jag i bojor här, om det ej vore så?
En throns förlust, en fars, ett folks, min egen fara,
Ger hon mig ingenting att Thilda förebrå?
Gå, hjerta utan dygd, gå, dina tårar spara!
Gå, smäda ej mitt fall med dina tvungna qval,
Och tänk ej, dubbelt falsk, din trolöshet försvara
Med den förställda suck, du stjäl från min rival!
O du, som var mitt allt, du som jag hata borde,
Som jag ej glömma kan! o du, med hvars behag
Den känslan ammad blef, som dödar mig i dag,
Det var då så som du det hjerta lyckligt gjorde,
Som gaf sig utan konst, och utan undantag?
Du vet om allt för dig min kärlek företagit,
Den glans jag, ung ännu, af vapnens mödor dragit,
De nya bragders lof jag sökt i nya krig,

Det namn med blodet ärfdt, kanske förhöjdt af mig,
Som frisknat under skygd af lagrar, dem jag skurit,
Du var dess föremål, jag gjorde allt för dig.
Vid vapnen dem jag tog, min ärelystnad svurit,
Att blifva värd det pris, hon djerfdes lofva sig.
Du ser hvad pris jag fått, hvad sällhetslön jag smakar.
Men hämden hvilar ej; se der min grymma tröst!
Invid ditt öra, ren, hör dundret af hans röst,
Känn lågan i ditt fjät af blosset som han skakar,
Känn såret af den udd han gömmer i ditt bröst.

THILDA.

Jag möter som jag bör ett utbrott af din smärta,
Hvartill ett blindt, men sant och ädelt qval bedrar,
Och samlar, ur min själ, den sista kraft hon har,
Att ge ditt öga ljus och stillhet åt ditt hjerta.
Ett ord är nog; en blink är oss förunnad blott.
Känn, Yngve, känn din brud: hon har dig ej
förrådt,
Hon hör ännu dig till. — Med samma fasta sinne
Hon dig sin ömhet svor, den tid hon var dig kär,
Tillber hon dig ännu, så orättvis du är,
Och skulle, på din mull, bli trogen åt ditt minne.
Du vore ej i band, om hon ej älskat dig.
Dess högmod till ett svek ej kan förnedra sig;
Det är ej trolöshet, men hämd som henne drifvit.
Förlåt min ära den, hon hade sårad blifvit!
Förlåt mitt hjerta den, din far förtryckte mig!

Må slafven, lydigt svag, åt sakta dödar lemnas,
På vink af en tyrann, som leker med hans blod;
Den fege tål och dör, det fria hjertat hämnas,
Och jorden har behof af den förtrycktas mod.
Af grymma smertor grym, (ty dem har jag förfarit!)
Min själ förtviflad var, — men hon ej trolös varit.
Döm, af den hämd jag sökt, hur långt min kärlek
gått,
Och känn dess högsta prof, i sjelfva mina brott.
Det är ej dessa brott, jag kommer att försvara.
Jag bör ett rättvist mål för Yngves afsky vara.
Betrakta mig med skräck, och fasa för den hand,
Som lagt din thron i grus, ditt folk och dig i band.
Betag mig, af din brud, ett namn mig kärt att bära;
Men, gör min trohet rätt och lemna mig min ära!
Tänk ej, att Yngve har i verlden en rival.
Och tro, att om mig gafs att välja mellan qval,
Jag föredrog, framför det altar dit jag ledes,
Den boja som du bär, den död, som dig beredes.

YNGVE.

Håll grymma, sluta ej; jag dig med skräck förstår.
Håll, vrid ej dolken om, i redan djupa sår.
Det är då sant, o blygd! o qval! o brist af heder!
Det är då sant, Pompé han dina löften fått?
Min ovän segerns rätt till detta missbruk leder,
Och du, med stilla själ, ger handen åt hans brott?
Och det är detta bud, du kommer sjelf att bära?

Och det är denna tröst jag har att få af dig?
Det är af detta prof, jag skall din trohet lära?
Du går till altaret, då grafven öppnas mig!

THILDA.

Jag går att visa dig, hvad bröst du genombårar;
Om Thilda har en själ till sina pligter lärd;
Om hon sin ära glömt, och om hon gjort sig värd
De förebråelser hvarmed du henne sårar!
Det är ej hon, hvars gråt skall skänkas på din
mull,
Men du som snart, du sjelf, af ångrens känslor
full,
Med hennes tömda blod skall blanda dina tårar,
Din boja bruten blir, begär ej veta mer.

YNGVE.

Hvart syftar detta tal? hvad ämnar du? hvad sker?
Rys, att min svaga själ åt sin förtviflan lemna!
Hvad blod . . . omenskliga, — vid Gudarna, som
hämna,
Betänk dig, gif mig ljus, och dessa qval förströ!
Hvad är din föresats?

THILDA.

Att frälsa dig och dö.
Spar en förtviflad slaf, af segerns grymma lagar,
Att säga för hvad brott hon köper dina dagar.

Den eld, jag ser det nog, dig ej förtegad är,
Som för din sorgsna brud, en mäktig ovän bär.
Men, om af rättvishet din själ en känsla döljer,
Tänk ej, med Thildas hand, att hennes hjerta följer;
Tänk ej, från den minut hon dig förlorat har,
Att hon ett hatadt lif ett ögonblick fördrar;
Tänk ej, (och framför allt må denna tanke gjuta
En hvila i din själ, af stolthet och af tröst)
Tänk ej, att din rival min svaghet skulle njuta,
Så länge Gudarne, af fordna pligters röst,
Än lemna, i sin kraft, en känsla åt mitt bröst,
Och styrkan åt min hand, att mina dagar sluta!

YNGVE.

Om sådan är din själ, om sådant ditt beslut,
Om du har mod att dö, hvi dör du ej förut?
Hvi tvekar då din hand, till dess du kränkt min ära?
Till dess jag sett min brud, med nesa för mitt namn,
Bli släpad i triumf till segervinnarns famn?
Tror Thilda mina dar, till detta pris, mig kära?
Tror du min själ nog svag, nog litet likna sig,
Att önska dagens ljus, en timme efter dig?
Nog glömsk af hjeltars pligt, af fädrens mod och seder,
Att köpa, för ditt blod, en frihet utan heder?
Nej. Thilda, gör mitt namn och gör min kärlek rätt.
Dö, om det måste ske, på värdigare sätt.

Svär, — om din tro är sann, och dina tårar rena;
Svär då, vid dessa band, som jag för din skull bär,
Vid detta altare, som borde oss förena,
Vid himlen, — utan mig, att aldrig synas der!

THILDA, *efter något uppehåll.*

Välan, — jag känner det — det är din död jag svär.
Du vill det; — tag min hand; förenom våra öden.
Jag svär att vara din, allena din, i döden:
Och att med egen hand förr sluta mina qval,
Än släpas ur din famn, ett rof för din rival.

YNGVE.

Nej råds ej denna lott, din fruktan sträcks för vida.
Om ej, af öfrigt hopp, en skymt bedrar mitt mod,
Är denna svärdets rätt, att bjuda om vårt blod,
Ännu, med svärdets makt, oss öppen att bestrida.
Känn, för min bojas hämd, hvad Oden vågat har:
En hälft af samma här, som nyss ur fältet jagad,
Sökt, undan segrarns glaf, kring bergen sitt försvar,
Församlad, från sin flykt, af Sigurd och min far,
Sig närmar dessa rum, till än en strid ledsagad.
Jag känner Schytens arm, då hämden honom för,
Då det är Yngves band, han väpnar sig att bryta.
Kanhända är det nu Pompe som darra bör.

THILDA.

I hvilka ödens hopp sig mina sorger byta!..
Tan, Gudar, tan emot de löften jag er gör...

Hvars röst? ... det Sigurds är!

YNGVE.

Det hämdens är du hör.

SJETTE SCENEN.

YNGVE. THILDA. HILDUR. SIGURD.
SCHYTISK VAKT.

SIGURD.

Död eller Seger, Prins! Kom att din arm beväpna.
För spetsen af den här jag samlat från sin flykt,
Ur dessa skogars natt, din far i dagen ryckt.
Jag såg, vid denna syn den stolta Romarn häpna,
Som, lemnad åt en fröjd af segerns högmod född,
Njöt hvilan, utan skick kring fjellarna förströdd.
En del kring fältet flög, att vapnen återfinna,
En annan lopp, förskräckt, att skogens gömslen
hinna.
Pompé allena lugn, sig alltid lik i mod,
I början med den tropp som honom närmast stod,
Men i sitt lopp förstärkt af alltid nya leder,
Flög, blixten lik i fart, till nya bragders heder.
Det väger oafgjordt, hvad ödet oss beskär,
Men striden skyndar; kom, din arm är nödig der.
Den tropp, den svaga vakt, som kring dig lemnad
blifvit,

Af dessa kämpar följd, jag drabbat och fördrifvit;
Din väg är öppen, Prins, och Sigurds trogna hand
Med högmod lånar sig, att bryta dina band...

YNGVE.

Gen, Gudar, med mitt lif, mig segerns hopp, tillbaka!
Gen med mitt fordna svärd, dess fordna glans igen!

THILDA, *lemnar honom ett svärd, som hon tar af någon af de kringstående.*

Tag det af Thildas hand; drag det för friheten,
För äran, för ditt folk, för segern och din maka!

YNGVE, *fattar det med lifslighet.*

Jag kysser det, — och svär, att bli dem alla värd!
Men om min undergång af Himlen är beskärd,
Mins Thilda då hvad tröst hon svurit mina öden?

THILDA.

Hon hör, var trygg derpå, till Yngve - eller döden:
Gå. — Hennes lif är fäst vid lyckan af ditt svärd.

YNGVE.

(*Till Sigurd.*) (*Milo, visar sig med Romerk vakt.*)
Lös mina band. — Hvad syn!

THILDA.

Jag dör.

SJUNDE SCENEN.

MILO. ROMERSK VAKT. DE FÖRRE.

MILO.

Förmätne bäfven!
Och kännen dödens skräck, invid hvars port J
sväfven.
Ert nesliga försåt er fåfäng glädje ger:
Er styrka bruten är, — och Segrarn nalkas er.

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. POMPÉ. LIKTORER. VAKT.
ODEN, *i bojor.* FOLK AF BEGGE HÄRARNE.

THILDA, *som skyndar sig mot Pompé, visande på Yngve.*

Tyrann, befall hans död! se der, hans bröst är
färdigt.
En fjättrad hjeltes blod är dina lagrar värdigt!

POMPÉ.

Det är hans ödes dom Pompé på tungan bär.
Jag hade redan sagt, den skulle tolkas här.
(Han visar på altaret.)
Er hand var gömd och värd att segerns ära
kröna;

ODEN.

ODEN, *med ton af gömd förtvifLan.*

Men på den kärleksfest, som skall ditt mod belöna,
Bland vittnen af din fröjd jag saknar hennes far,
Den mer fullkomlig blef, om han tillstädes var.

POMPÉ.

Jag vill att äfven han må dagens sällhet röna;
(*Till sitt folk.*)
Sök Asmun.

(*Han gör några steg framåt.*)

THILDA, *närmare fonden.*

Segra ej, du smickrar dig, barbar!
(*Till Yngve i det hon går ut.*)
Du, af hvars namn din brud skall sig i döden hedra,
Tag mod, och frukta ej att hon det skall förnedra.

NJONDE SCENEN.

POMPÉ. ODEN. YNGVE. SIGURD. MILO. LIKTORER. VAKT. FOLK AF BEGGE HÄRARNE.

POMPÉ, *midtpå Scenen.*

Man ett försök har gjort att öfverrumpla mig.
Sådan är krigets rätt: den vundne hämnar sig.

Jag hembär Gudarne, som segerns frejd beskära,
Den tack dem egnas bör, för än en framgångs ära;
Och kommer, lagerkrönt, men utan hämd igen,
Att visa, om Pompé var värd att vinna den.

(Till Oden.)

En inhemsk trolöshet, (jag tillstår det) beredde
Min första segers vinst, och dina första band:
Du blef dess offer. — Hämd och kärlek mig förledde.
Jag äger nu min rätt af tapperhetens hand,
Och gör, som segrare, hvad som rival ej skedde:
Ifrån min fiende, blif som förut, min vän;
Var andra gången fri, — och tag din thron igen.

(Till Folket.)

J kämpar, stridens barn, af Odens undersåter!
Rom svor er, genom mig, beskydd. Rom håller ord.
Tan edert sjelfbestånd, men med er konung åter;
Försvaren eder lag, och ägen eder jord!

(Till Yngve.)

Och du, som värdigt dig, mot ödets fasor kämpat!
Jag mig beklaga kan att du mig förolämpat.
Mitt hat dig hade följt, om lyckan svikit mig;
Jag är af segern krönt, — och jag förlåter dig.

(Han ger tecken, att taga bort hans bojor.)

Det är ej nog. Din hand har räddat mina dagar.

Känn, om en romersk själ vet ädelmodets lagar.
Med lifvet som du frälst, du gaf mig blott igen,
Hvad hjelten ger, med fröjd, tillbaka för sin vän;
Från mina första dar, hvad jag förakta lärde,
Och hvad med liknöjdhet jag äfventyrar än:
Jag — återskänker dig en skatt af högre värde:
Jag ägde Thildas hand; mig segern den beskärde;
Den hade gjort mig säll; — jag återställer den.

YNGVE.

Du lemnar mig förtryckt, och utan röst att svara!
Ett ädelmod, som ditt, jag första gången ser...
Du är en Gud; så stor kan ej en dödlig vara.

POMPÉ, *fattar hans hand.*

Jag är soldat, min vän, och Romare, ej mer.
Men segern ger förakt, om den ej dygder ger.
Var lycklig!

YNGVE.

(*Till Oden.*)

O min far! — och du, tillbedna maka!
Du, du, hvars enda blick mitt öde innebär,
Hvi är du ej tillstäds, att denna sällhet smaka!

ODEN.

Jag ser dess far.

TIONDE SCENEN.

De Förre. ASMUN.

POMPÉ, *till Asmun:*

Hvi syns din dotter icke här?
Hvad håller hennes fjät från dessa rum tillbaka?

ASMUN.

Ett steg, din afund värdt, och värdigt hennes mod;
(Han visar en dolk.)
Hon trotsar nu din makt: — säg, ser du hennes blod?

POMPÉ.

Barbar, hvad har du gjort?

ASMUN.

Det var ej mig förvaradt.
Hon förekom det slag som henne förestod,
Och hennes hand, af min, ett rysligt bruk besparat.
"*Bär Yngve denna dolk,*" (hon dog med dessa ord)
"*Säg: att jag fyllt min ed, och att jag frälst hans ära.*"

YNGVE. *(i förtviflan.)*

Stöt mördarn dermed ned! — här står han. — Hölj mig, jord!

Jag har ej ryst, jag sjelf, att detta brott begära!

(*Han löper till Asmun och vill rycka dolken af honom; Pompé fattar den tillika med Asmun för att hindra hans uppsåt.*)

Släpp jernet, — gif barbar! — mig blef det skickadt; — gif!

(*Han dignar tillbaka.*)

ODEN, (*som stödjer honom.*)

I Gudars namn, dig sjelf, din svaghet mäktig blif!

YNGVE, *kommer sig före igen.*

Hon flyr mig! — Afgrunder, J fåfängt henne döljen!
Jag henne finna skall.

(*Han störtar sig med förtviflan af Scenen.*)

POMPÉ.

Soldater, honom följen,
Vid edra hufvuden, J svaren för hans lif.

ELFTE SCENEN.

POMPÉ. ODEN. ASMUN. SIGURD.
MILO. De öfrige.

POMPÉ, *till Asmun.*

Bedragne, gamle man, ditt öde jag begråter.

ASMUN.

Du gråter det? du sjelf, som vållat det, barbar!

ODEN.

Gör denne hjelte rätt, och känn, förförda far,
Till hvilket brottsligt hat du dig förvilla låter.
Rys, rys, att hafva sett din dotters tömda blod,
I samma ögonblick, då segrarns ädelmod
Gaf Yngve hennes hand, och Oden spiran åter.

ASMUN.

Hvad hör jag? hvilket ord, från dina läppar gått?
Till denna sällhetshöjd förbyttes då vår lott,
O Thilda! och din blick är redan släckt för dagen!
J Gudar! — allt är sagdt. — J straffen mina brott:
Välan, — försonen er, — *(Han sticker sig.)*
Och edert offer tagen!
(Till Oden i det han faller.)
Var nöjd: — du hämnad är – och du är kung igen.

POMPÉ.

Jag stannar stum af skräck, och som af blixten slagen.
Hvad syn!

ODEN.

Hvad har du gjort, beklagansvärde vän?
Jag hade glömt ditt brott, och älskade dig än.

ASMUN, *döende.*

Gudomlighetens hand har tecknat mina öden

Med fasan af det slut, som hastat mina dar.
En trolös undersåt var aldrig lycklig far.
Mitt hjerta svek min kung, och jag förtjente döden.

ODEN.

Hans ögons ljus är släckt: han dör; han är ej mer;
Och Rom, som köper tryggt för folkens blod, sin
ära,
Af sina segrars törst och sin förförings lära,
I dessa öknars djup de första offren ser.
Jag har ej glömt, Pompé, den thron du återger;
Ej glömt till hvilken höjd du ädelmodet drifvit.
Men, samma dag har sett min vän af dig förförd,
Min son till bilan dömd, min spiras ära störd,
Mig tecknad af den skymf, som dubbla bojor gifvit,
Och blod af tvenne bröst, som dina offer blifvit.
Jag har igenkänt Rom, — och ryser för dess fjät.
Ett land, som ren så djupt dess thordön börjat
skaka,
Den makt i detta land, du lemnar mig tillbaka,
Jag nyttjar den, Pompé, — att öfvergifva det!
Du ser kring denna jord sig inga murar sträcka,
Som fängsla svaga folk, dem de ej nog betäcka;
Ej fästen, grundade till frihetens försvar,
Der slafven gråter bort, men slutar sina dar;
Ej minnes-märkens prakt, och slott som himlen
räcka:
Du ser ett stridbart folk, som bär, till fält från fält,

Dess tempel och dess thron, tillika med dess tält.
Jag går att söka ett, dit namnen än ej hunnit,
Af Rom, dess höfdingar, och folken som de vunnit;
Der spiran ej rycks bort, att vattnad ges igen,
Med tårar af en son, och blod utaf en vän;
Och der jag, från min mull, den hämd en dag
kan smaka,
Att ljunga krigets blixt i Latiens barm tillbaka.

(*Han går.*)

POMPÉ, *liksom uppvaknande.*

Hon är ej mer! - Försvinn, bedragna sällhets hopp!

(*Till Milo.*)

Kom, lemnom dessa rum, som rättvist oss fördömma!
Fördjupom, störtom oss i nya segrars lopp,
Och bedjom Gudarna om svagheten att glömma!

VIRGINIA.

Tragedi

I

FEM AKTER.

FÖRSTA GÅNGEN UPPFÖRD PÅ

KONGL. DRAMATISKA THEATERN

1803.

PERSONERNE.

VIRGINIA, Virginii Dotter.

APPIUS CLAUDIUS, Decemvir.

SICINIUS, en Patricier.

VIRGINIUS, en Plebej.

CLAUDIUS, Appii Förtrogne.

JULIA, Virginias Förtrogna.

LIKTORER. BORGERSMÄN.

Teatern föreställer en Sal i Appii Slott.

FÖRSTA AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

APPIUS (*med ett bref i handen.*)
LIKTORER (*i fonden.*)

APPIUS.

Liktorer lemnen mig; med trohet vaken blott
mkring den unga Gäst, som skyddas i mitt Slott.
en till, att folkets hop förskingras, och försvinner.
llt hvad af hennes kön i Slottet sig befinner,
'ill hennes vård och tjenst med vördnad bjude sig,
ch lyde hennes vink, som lagar ifrån mig!

(*Han ger dem tecken att aflägsna sig.*)

u skyndar, tysta natt, din bana på det höga,
ch Appius ser din flykt med än ej hviladt öga!
en låga som förtärt en hatad oväns hus,
jupt i min egen själ har blixtrat med sitt ljus.
örgäfves högmod, hämd och statskonst mig för-
svara,
g ser mig, dem till trots, sådan jag blygs att vara.
vad minnen af en tid, försvunnen för mitt hopp,
id mötet af din blick, Virginia, vaknat opp!

Hvad känslor! — ha, Barbar! tillhöra de tyranne
Förtryckarn af sitt land, förföljarn, banemannen
Se der, sen kärleken förenar oss ej mer,
Virginia, hvem du nu i Appius återser!
Ej sådan på den tid, då du hans sällhet gjorde,
Och Rom med allmänt hopp hans första dygde
sporde.
O hjertats flydda lugn! förtjenta, grymma lott!
Omsider enda frukt af ärelystnans brott!
Du straffar, som du bör, begäret att regera.
Min makt är fruktad nu; — men är jag lyckli
mera?
Välan! hvem tvingar mig att släpa, mot mitt va
En storhet, sammansatt af grymheter och qval?
Skall jag af andras råd, beständigt öfvervunnen..
Hvem kommer? — Claudius ren från lägret åte
hunnen!
Jag förutser, barbar, hvad budskap du mig bär,
Men — brottets gräns är satt: beslutet fattadt är.

ANDRA SCENEN.

APPIUS. CLAUDIUS.

CLAUDIUS.

Er lycka når sin höjd, och edra öden vinna
Den storhet Appius blott var född och värd a
hinna.

Er största fiende i här och i Senat,
Går ändtlig, med sitt lif att gälda Er sitt hat.
Från lägret dit jag flög att edra bud bevaka,
Jag förs af lika nit med uppfyldt värf tillbaka:
Sicinius, var tillfreds, är ej att frukta mer.

APPIUS.

Välan?

CLAUDIUS.

Han dör, — och allt skall böjas under Er.
Ert hopp blir mera tryggt, ju djerfvare det stiger.
Senaten smickrar Er, och Tribunatet — tiger.
Det fordom stolta Rom, till edra fötter lagdt,
Ger skullran, redan böjd, åt oket af er makt.
Ert namn det första rum bland Decemvirers äger;
Det fruktas inom Rom, det lyds omkring dess
läger:
En enda stolt rival ännu var öfrig blott....

APPIUS.

Välan, du hären sett. Far fort. Har du förstått,
Af händelser i Rom hvad man i lägret känner?
Står än Sicinius främst, ibland Virginii vänner?
Virginius, hörs han der? och brinner än hans barm
Af samma hat mot mig af alltid samma harm?
Var honom sagdt ännu det våld som folket öfvat,
Och viste han sitt hus, i Rom, förstördt och röf-
vadt?

CLAUDIUS.

Han viste farans hot, af ryktet, det är sant,
Men utbrottet deraf, var honom obekant.
Vid återkomsten, sjelf, jag väntade mig föga
Af hans förstörda hus den syn som slog mitt öga.
Virginius blottas ren på sitt förnämsta stöd,
I menighetens gunst. — Lägg till Sicinii död;
Och snart han åt sig sjelf, på åldrens afton, lemnad,
Skall fly till hyddans natt, förglömd och icke hämnad.
Ja Drott, Sicinius dör, och böter med sitt blod,
Det hägn han skänkt, mot Er, Virginii öfvermod.
Er vink med fröjd förstådd till lägret blifvit buren:
Hans sidsta stund är der af edra vänner svuren.
Ett utfall är bestämdt, der, midt i stridens lopp,
Bland fiendernas jern, förlåten af sin tropp....

APPIUS.

Håll, Claudius! till det brott, att detta mord befalla,
En svaghet läggas må: den, att det återkalla.
Sådant är mitt beslut.

CLAUDIUS, (*med bestörtning.*)

Hvar är, hvad hör jag? — Drott,
Om Ni vill rådas,....

APPIUS.

Nej! — nu vill jag lydas blott!
(*Han tar fram ett Bref.*)
Må strax, med detta bref, ett bud till lägret hasta.

CLAU-

CLAUDIUS.

I faran att bli röjd, ni går att sjelf Er kasta!
Hvad ändring!

APPIUS.

Ja, min vän, till mensklig, från barbar.
Centurioner!

TREDJE SCENEN.

APPIUS. CLAUDIUS.

En Centurion.

CENTURIONEN.

Drott!

APPIUS.

Tag detta bref, och far!
Det är af högsta vigt, det är till lägret ämnadt.
Flyg! innan dagen tänds, det blifve *Marcius* lemnadt.

(I det Centurionen går.)

Säg äfven, från det kall, som fäst Virginius der,
Att honom frihet gifs! att han är väntad här;
Att han, för sina dar, har intet att befara;
Att han skall trygg i Rom, som inom lägret vara;
Och att ur folkets hand och vid hans hyddas fall,
Min omsorg räddat har, hvad honom trösta skall.

FJERDE SCENEN.

APPIUS. CLAUDIUS.

CLAUDIUS.

Virginius! ledarn just af de rebellers skara,
Som svurit åt er makt, en oupphörlig fara!
Den retade Plebej, hvars aldrig släckta harm
Så ofta vändt mot er, de lägre slägters arm!
Som lyckligt sågs, från Rom, af kriget biltog
göras!
Hvars hus, af ert parti, ni sett, i natt, förstöras!
Virginias far! . . . .

APPIUS.

Han sjelf.

CLAUDIUS.

Han återkallas då!
Hvart syftar detta allt? hvad utgång skall det få?
Hvart steg, hvart nytt beslut, min häpna undran
väcker.
Min trohet förutser en hvälfning som förskräcker.
Har Rom ej redan nog af fiender för Er,
Förutan deras tal, som lägret återger?
Skall ej det samma folk, som lopp i mordisk yra,
Att mot Virginii tak förstöringsfacklan styra,
Då han förtviflad sjelf, inför dess åsyn står,
Med andra känslor se hans tårar och hans år?
Och hvartill gagnar, Drott, att hafva öfvervunnit

Den kärlek som hos Er för dottern fordom brunnit,
Om faderns återkomst ger lif på nytt i dag,
Åt hatets fordna rop, mot edra företag?
Drott, om ert uppsåt är att *odelt välde* yrka,
Mot edra fiender, tro mig, behåll er styrka;
Men om ni ändrat val, till deras fördel böjd,
Välan: gif rum åt dem, — och nedstig från er
höjd!

APPIUS.

Ack Claudius! lycklig den, som, utan ärelystnad,
Förtrott sitt glömda lif den låga hyddans tystnad!
Som ej, på hederns fält, i verldens ögon gått
Att slitas, vid hvart steg, emellan dygd och brott!
Och som ej köpt en tom, af lagen vägrad ära,
Till pris af allmänt hat, och minnen — som förfära!

CLAUDIUS.

Min häpnad ökas blott af detta mörka tål:
När väcktes de väl förr, hos Appius, dessa qval?

APPIUS.

Var viss det stunder gifs, och att de måste gifvas,
Då, i ett dämpadt bröst, naturens känslor lifvas;
Då äran tröstar svagt en borgerlig tyrann,
För offret af det lugn han ägt, som enskilt man.
Och då han ändtlig trött att hatas och förtrycka,
För skuggans fordna frid gaf gerna bort sin lycka!

CLAUDIUS.

Lägg bort ett vekligt språk som äran ej förstår;

Hon känner ej de brott er dygd sig förebrår.
Hvad har då Appius gjort, som han ej göra borde?
Som ej Valerius sjelf och Brutus fordom gjorde?
Patricier, de som ni, hvad ägde de för rätt
Att störta Kungars thron och Roms regeringssätt?
Till folkets embetsmän, ej till dess herrar satta,
De stego opp, som ni, att statens tömmar fatta.
Men ni har återställt hvad de förstörde blott,
Den thron de lagt i grus, af Er förnyas, Drott.
Hvad? skulle då ert mod ert egit mod Er svika,
När edra fiender stå färdige att vika?
Vid deras motstånd trött, kanske ni smickrats af
Att mildhet skulle ge hvad strängheten ej gaf:
Tro mig: det är ej så man afunden försonar.
Man gör den dristig blott. — Betrakta hvem ni skonar:
Sicinius, en rival i namn och makt med Er,
Den enda, det är sant, men vådlig desto mer;
Virginius, en Plebej, hvars dotter ni förskjutit,
Och från hvars vilda hämd ni knappt en hvila njutit,
Förrn honom frihet gifs att midt i Rom igen,
Bereda nya sätt att fyllest mätta den.
Ni tiger Drott?

APPIUS.

Välan! det är ej tid att gömma
En svaghet, som du dock skall röja, och fördömma.

Jag väntar mig din harm, kan hända ditt förakt,
Men jag har sett på nytt — Virginia! — Allt är
sagdt.

CLAUDIUS, (*med bestörtning.*)

Virginia!

APPIUS.

Skön ännu, som trenne somrar sedan,
Och mer tillbedjansvärd. — Till hvad jag yppat
redan,
Ett ord, ett enda ord af mig skall läggas blott:
Hon är — i Appii makt, — hon fins, i detta slott!

CLAUDIUS.

J Gudar!

APPIUS.

Straffa fritt den eld som hos mig vaknar;
Förakta, som ett brott, en svaghet som du saknar,
Sätt för min syn det fall som du mig vänta tror;
Mitt lif, min sällhet, allt, af hennes hand beror.

CLAUDIUS.

Af den förskutnas hand? Hvad blygd! — Men Drott,
ni glömmer,
Att redan fins en lag, som dessa band fördömmer;
Att borgarns blod med vårt, ej mer förenas kan.
Betänk hvad eftersyn af Statens första man,
I fall er egen lag, af sjelfva Stiftarn bruten, ...

APPIUS.

En Lag som föreslås, är ej ännu besluten,

Och lemnar, intill dess, hvar romersk man sin rätt
Att knyta hvilket band han vill, i hvilken ätt.

BLAUDIUS.

Drott! vakna — och gör val...

APPIUS.

Mitt val är ett af tvenne:
Att älskas, — eller dö, försmädd och glömd af
henne!
Att segra på mig sjelf, hvad har jag ej försökt?
Min kärlek qväfdes blott, att vakna opp förökt!
Tre långsamt grymma år bland torgens gny för-
svunnit:
Hon glömdes. I hvad stund jag henne återfunnit!
I denna stund af hämd du skulle sett, som jag,
Dess oskuld, dess förtryck, dess tårar, dess behag;
Af grymma skarors våld, sett faderns hus förstöras;
Sett dottern, hälften qväfd, från hvilan flyktig göras;
Sett henne, dubbelt skön, ur fall'na murars dam,
Lik en gudomlighet, ur molnen bryta fram;
Sitt lif, af trängseln förd, med trötta krafter värja,
Omfamna mina knän, min menskligheet besvärja:
Nej, denna syn af skräck ännu mitt sinne slår,
Och mig med rättvis blygd, min grymhet förebrår.
Virginia! det var mig du sökte i din fara!
Så ädel du mig känt, du än mig trodde vara.
Du ej de skiften vet, jag sedan undergått.
Förmätna ärelust, hvad stiftar du för brott!

Men det är tid att än en rättvis aktning vinna,
Ja, hon skall se i mig, den hon sig trodde finna;
Den jag var född att bli, den Appius ännu var,
Då han till hennes knän sitt första offer bar;
Och den han varit än, till Roms och hennes ära,
Förutan faderns hat, och grymma vänners lära.
För dygden, då mitt bröst, som för Virginia brann:
Jag flydde hennes blick, blef hård, och blef tyrann.
Hvem återger mig nu, den sörjda tid som farit?
Virginia! är du än, för Appius, den du varit?
Om för en ann ditt bröst, om till ett annat val.... —
Mitt öde gör mig rätt: jag har förtjent mitt qval!

CLAUDIUS, (*med hån.*)

Gack då att hennes far med ångerns tårar röra.
Fall till Plebejens fot, att honom blidkad göra.
Förnedra Rom och Er, och låt Sicinius se
Triumphen af den lag, ni stod beredd att ge!

(*Han går.*)

FEMTE SCENEN.

APPIUS, (*ensam.*)

Barbar — han flyr, hvad pil han i mitt hjerta jagar! —
Beundransvärda makt af hederns falska lagar!

Jag ägde styrka nog till mord och till försåt,
Och törs ej dygdig bli, Sicinius ler deråt!
Nej, må han med min dygd dess lön tillika finna!
Må han Virginia se, och sjelf för henne brinna!
Förtäras af en eld, som han föraktad ser,
Och stänka med sitt blod den hand som hon mig ger!
Hvem syns? det är hon sjelf: — nej Gudar! en af Eder,
Som, i en dödligs hamn, på jorden stigit neder.

SJETTE SCENEN.

APPIUS. VIRGINIA.

VIRGINIA.

Sen, från det dunderslag, den skräck, som krossat mig,
Min djupt bestörta själ, med möda samlat sig,
Förlåt ett ögonblick om jag er omsorg leder
Från högre föremål, till det som nalkas Eder.
Ej blott min tacksamhet — min smärta det begär.
Jag vet på en gång, Drott, hvad jag Er skyldig är,
Och hvad ert ädelmod vill skonas från att höra.
Jag vet ni endast gjort hvad Appius borde göra,
Och hvad ett värnlöst kön, med alltid lika rätt,
Bör vänta af er makt och edra tänkesätt.

Er godhet, som ni ser, mitt högmod ej förleder.
Om, i den stund af skräck som yppat mig för
Eder,
Om, flyktig och förföljd utur en faders hus,
Bland gnyt af brustna tak, förstörda murars grus,
Och ett förbittradt folk, som farans hot förökte,
Virginia fann hos Er det nödvärn som hon sökte;
Om i ert slott ni sen, som lika ädelt skett,
En tillflykt, ett försvar, åt hennes tårar gett,
Så fruktar hon ej, Drott, att annat deri finna,
Än hvar förtryckt som hon, haft lika rätt att
vinna,
Och är ej fåfäng nog att egna det hos Er,
Åt minnet af en tid, som var, — och är ej mer.
Mitt hjerta döljer ej, hvad det med smärta känner.
Rom räknar ej, som förr, min far bland edra vänner;
Och folket, som med harm hans ädla stolthet ser,
Till minsta, på hans hus, har sökt att hämna Er.
Förbjude himlen dock, att följder häraf draga,
Som edra tänkesätt en rättvis glans betaga.
Från mig, skall ej mot Er, en klagan tränga fram;
Jag tänker ej så lågt, är ej så otacksam.
Jag vet en hjeltes hämd från hopens ondska skilja,
Och tror, att det som skett, har skett — emot er
vilja.
Den aktning, det beskydd, ni skänkt en oväns blod,
Bevisar nog, hos mig, för Appii ädelmod.

Men i det djupa qval mitt sorgsna hjerta sårar,
Behöfver jag en hand, som stillar mina tårar;
Behöfver jag en vård, en tillflykt, ett försvar,
Som aldrig värdigt gafs, af andra än en far.
Virginius lemnat Rom, men lägret är oss nära;
Glöm fiendskapen, Drott, och mins beskyddarns
ära:
Gif mig igen en far, hvaraf mitt lugn beror,
Och då ni frälst mitt lif, var ej till hälften stor.

APPIUS.

Virginia minnas bör, från redan flydda dagar,
Att alltid hennes bön var räknad ibland lagar.
Hon bör då vänta sig, och tro, att Appius än,
Har vetat förutse och förekomma den.
Virginius är, till Rom, befalld att återvända,
Och ni skall se er far, med nästa sol kanhända.

VIRGINIA.

Ert ädelmod...

APPIUS.

Det namn ni mina tjenster ger,
Virginia, är ej det som tillhör dem af Er.
Att Er, om deras grund, så känslolöst bedraga,
Gaf Appius sjelf en rätt, kanske, att sig beklaga.
Han har ej följt mot Er, en vanlig ömkans lag,
Så brottslig mot er dygd, er skönhet, ert behag,
Virginia, är han ej, och blef ej född att varat.
Men om det gifs en rätt till dar som man för-
svarat,

Beropar han sig den; och det beror af Er,
Att återkallad se den tid — som var ej mer.

VIRGINIA.

Om er välgerning, Drott, mig mindre tacksam gjorde,
Kanske att detta tal, mig förolämpa borde.
Jag vördnans pligter vet; tillåt Virginia då
Att lemna utan svar, hvad hon ej bör förstå.
(*Hon vill gå.*)

APPIUS, (*Håller henne tillbaka med häftighet.*)

Nej, skulle Appius än sig dubbelt hatad göra,
Hans första ord är sagdt; ni måste honom höra.
Ni var ej alltid grym: han mins ännu de dar,
Då, för hans röst, er själ ej lika sluten var.
Är denna fordna tid för evigt då förfluten;
Är ändtlig denna själ för alla känslor sluten?
Jag vet hvad jag förtjent af edra tänkesätt:
Ert hjerta hämnas bör, och Appius gör sig rätt.
Han sjelf har löst de band, som Er vid honom knutit,
Och har förverka bort en trohet, som han brutit.
Af åtrån till ett namn er åsyn undanryckt,
Han lyfte sig till ett; men ack! med ångrad flykt.
Hans brott ej skyddas kan; men detta brott är hämnadt,
Och kärleken har sett sitt rof sig återlemnadt.

Virginia, ni på nytt i fordna bojor ser
En straffad älskare, som dubbelt skattar Er;
Hvars eld, Er dubbelt värd, och fåfängt Er beröfvad
Af saknan renad är och genom tiden pröfvad.
Förskjut ej denna hand, som eder sällhet var,
Förrn i sitt våld, ännu, hon Latiens öden bar.
Mät ej er fordrans rätt, emot ert ursprungs mera;
Förgät er lyckas fel, förbättra dem, regera,
Och, delande den makt som himlen Appius gaf,
Gör glansen, på en gång, och sällheten deraf.

VIRGINIA.

Från brädden af det djup, hvarur jag sett mig dragen,
Jag störtas i ett nytt, af ny förvirring slagen.
Jag tvingas till ett svar, som fåfängt undangås;
Ni har förmycket sagt, att ändtlig ej förstås.
Men, om i edert bröst en ädel känsla brinner,
Se, hvem ni talar till, och hvar hon sig befinner;
Om än till glömska, Drott, hon kunde sig förmå
Af hvad hon fordom ägt att Appius förebrå,
Med minnet af sin pligt, med aktning för sin heder,
Är det, på detta rum, som hon kan höra Eder?
Jag väntat af er dygd, (förlåt min dristighet)
Mer vördnad för Er sjelf, och för min värnlöshet,
Än, att jag frukta bort, en orsak att beklaga
Den tillflykt till ert hägn, jag tog, och tvangs att taga.

)m ni förgäter, Drott, den höjd som ni beklär,
lar ej Virginia glömt den far, hvars namn hon bär;
)et skall, var derom viss, ej för hans dotter blifva,
om Appius bryta skall den lag han går att gifva.

(*Hon går.*)

SJUNDE SCENEN.

APPIUS, (*ensam.*)

Min häpnad hör ej opp! Är det Virginias röst,
om ljungat dessa slag mot mitt bestörta bröst?
Är det den fordna tro, som i dess blickar lyste?
Och dessa dygders lön hvars sälla hopp jag hyste?
I Gudar! hvad förakt ur hennes ögon brann!
Känn Appius, känn din lott! du är förrådd — en
ann....
Nej, qväf ännu de qval en svartsjuk fruktan gifver,
Och följ ej, snar till hämd, en lätt förvillad ifver!
Din aktning, ditt beskydd, din ömma vård förök,
)ch väg till hennes bröst med lindrig godhet sök!
Ännu af hoppets röst, mitt hjertas strider dämpas;
Men darra, brottsliga, den stund jag förolämpas!
Räds, om du önskan bär, att ej dess offer bli,
Ett såradt ädelmod, förbytt i raseri!

ANDRA AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

VIRGINIA. JULIA.

VIRGINIA.

Spar, Julia, dina råd: jag vill, jag kan ej höra.
Min svaghet är ett brott; den bör min afsky göra.
Var måttet då ej fullt af olyckor och qval,
Om ej en vaknad eld förökte deras tal?
Har jag till Appius flytt, (o blygd! o höjd af
smärta!)
Att släpa, till hans fot, ett svagt, förtvifladt hjerta,
Som glömt sin oförrätt, som tillber honom än,
Och söker blott hans vink, att skänka sig igen?
Jag stannar, att mig sjelf en rättvis rodnad spara.
Men du som ser i lugn min svaghet och min fara;
Som, sedan trenne år, Virginias råd och tröst,
Har mött, med öppen famn, hvar suck från hennes bröst;
Som vet, på dessa rum, din vän i ständig våda,
Att, för hans ögonkast, sitt låga qval förråda:
Fräls, om du kan, mitt namn; förlåtom detta slott;
Sök hvilken kojas lugn som ger en gömsla blott;
Må der min stängda gråt i enslig frihet rinna,
Och Appius aldrig mer Virginia återfinna!

JULIA,

Jag väntar edra bud; min tjenst är helgad Er;

Jag edra strider vet, och edra faror ser:
Er heder har ej blott att Appii blick befara;
Ni har, att edra steg, inför en far försvara;
Ni har en älskare, hvars bröst, af misstro qvaldt,
Skall förebrå er dygd den tillflykt som ni valt.
Sicinius är mig känd: hans misstänksamma sinne
Skall föra all den köld tillbaka i sitt minne,
Hvarmed, af Er bemött, han trott sig vinna rätt,
Att qvälja edert lugn, på tusen grymma sätt:
Skall, till en svartsjuk harm, mot Appius retadt blifva;
Skall, åt det skydd ni sökt, ett brottsligt ursprung gifva;
Och hos en missledd far. . .

VIRGINIA.

Håll, Julia, säg ej mer.
Virginias högmod känn, så svag du henne ser.
Sicinius, det är sant, min far och staten tjenar,
Då styrkan af sitt stöd han dem mot Appius länar.
Med offret af sin hand, din vän försäkrat har,
Emot sin älskare, ett bistånd åt sin far.
Men, till hvad ovant pris Sicinii skydd må gälla,
Har han ej makt ännu att mig till ansvar ställa.
Ett namn förutan fläck, ett hjerta utan brott,
Se der hans rätt hos mig, de löften som han fått;
Till dess jag bryter dem, han vakte sig att klaga.
Min dygd var hittills nog att mina steg ledsaga.

Jag har den stolthet än, att henne värdig tro
Den fordna rätt hon ägt, att af sig sjelf bero,
Att svara för sig sjelf, och tadlets domar jäfva.
Inför en rättvis far, hvad har jag gjort att bäfva?
Jag vet den fiendskap han Appius svurit har;
Men svor han honom den, till pris af mina dar?
När jag hans boning såg i grus omkring mig falla,
Och hörde hämdens rop från vilda hopar skalla;
När, ur den vinkels hägn, der rädslan mig fördöljt,
Jag flydde takens hot, af deras störtning följdt;
Begick jag då ett brott, att räddning hellre söka,
Än, med hans dotters blod, barbarers framgång
öka?
Begick jag då ett brott, att fly till dens beskydd,
Hvars röst, i sorlets höjd, var ensam hörd och
lydd?
Hvem, utom Appius blott, min tillflykt kunnat vara?
Hvad har Sicinius gjort, att mina dar försvara?
Är det en trolöshet som han förnedras af,
Om jag af andra njöt det hägn som han ej gaf?
Min far till denna höjd, skall hårdheten ej drifva;
En oväns ädelmod skall rättvist hedradt blifva.
Om än mitt blod är varmt, om han ännu är far
Han tacke derför den, hvars namn hans afsky var.
Så, när vid farans hot, sig fega vänner dölja,
Vi äge stundom allt af dem, som vi förfölja!

JU-

JULIA.

Likväl, ... jag tror det ej, ... men, till det våld
som skett,
Om Appius, som det sägs, sin vink, sitt bifall gett,
Och om er far förleds, att dessa rykten gilla,
Som hatet sprida vet, att rättvisan förvilla. . . . .

VIRGINIA.

Ack! smädelsen, min vän, var alltid hjeltars lott.
Hvar fins en ryslig bragd, ett förr ej kunnigt brott,
Hvarmed hon ej försökt att fläcka deras minnen?
Men smädelsen är gjord att tros af låga sinnen;
Hon sprids, med vällust hörd, bland en förvillad
hop,
Men hvarje ädelt bröst föraktar hennes rop.
Är Appius mig ej känd, till sinnesart och seder?
Hans hjerta är af eld, men högt och fullt af heder;
I utbrott orättvist, i föresatser ej,
Och mäktigt af en hämd; men af en låghet? — Nej.

JULIA.

Och huru skall han tros ett upplopp kunnat vålla,
Som sjelf, med hot af straff, han sågs tillbaka hålla?
Försvarad af hans mod, Virginia säkrast vet,
Med hvilken ädel harm, med hvilken mensklighet —

VIRGINIA.

Ack! för mitt hjerta sök, att hans välgerning gömma.
Från mina ögon ryck en bild, som jag bör glömma.

O du, som älskas än, den stund du hatas bör,
Som, med mitt enda brott, min enda sällhet gö
Ack! då jag ägde rätt, att dessa känslor nära;
I dessa fordna dar, af oskuld och af ära,
Då allt förente oss, och äktenskapets Gud
Ren smickrade mitt hopp med namnet af din bru
Hvem skulle sagt oss då, en dag så när att lys
Då, för en blick af dig, Virginia borde rysa?
Och då det blef ett brott af hennes tänkesätt,
Att lemna din förtjenst, en svag, en vanlig rätt
Men sådan är, min vän, det blinda splitets ifver
För dyrkan och förakt, det envåldslagar skrifve
Ej nog att evigt fly en älskare, en vän.
Man har ej fyllest gjort, om man ej hatar den.
Se der, den grymma pligt, till hvilken jag fördö
mes!

JULIA.

Jag vet att, af er far, en oförrätt ej glömmes.
Att han ett sådant namn åt dessa tvister ger
Som Appius länge skilt från honom, och från E
Likväl. . . af tidens magt, sig allt förändras låte
Hur månget upplöst band har ej förnyats åter?
Och i en väntad far, som återskänkes Er,
Mitt hopp ett förebud till större skiften ser.

VIRGINIA.

Min hand är skänkt en gång, och kan ej återtag
Sicinius hatas kan; men han skall ej bedragas.

Till nesa för mig sjelf, jag älskar Appius än,
Men, — all sin fordna rätt, han har förverkat den!
Blod, löften, romersk pligt, och hedern sjelf oss
dela.
Din far kan gå för långt, kan synas hård, kan fela;
Men — han är Romare: hans fria tänkesätt,
Hans hat mot vådlig makt, hans nit för statens rätt,
Med ofta rättvis harm mot Appius honom väpnat.
Fördöljom ej hans fel; Rom har dem sett, och
häpnat.
Han äger sinneshöjd, behag och ädelmod;
Men, vägen till hans makt, var ofta stänkt med blod.
Se der de grymma skäl som tala mot min låga,
Se der, mitt ödes dom, och djupet af min plåga!

JULIA.

Han följde edra råd, då han för Eder brann;
Han älskar Er ännu, och allt förbättras kan.

VIRGINIA.

Nej, nej, — han älskar ej! Om han det verkligt
gjorde,
Mitt öde och min pligt han bättre känna borde.
Men har han, från den stund han vår förening
bröt,
Väl forskat hvar jag fans, och hvilken lott jag njöt?
Den grymme, vet han ens de nya band jag knutit?
Och var hans mistning värd de tårar som jag gjutit?

JULIA.

Ert hjerta talte nyss till hans försvar, likväl;

VIRGINIA.

Drag ej min svaghet fram, ur djupet af min sjä
Hjelp hellre, för mig sjelf, att evigt den fördölj
Styrk hellre mitt beslut! — och har jag ett a
följa?
Jag slits af känslors våld, som jag ej sämja vet:
För mig är kärlek brott, och hat omöjlighet!
Jag vet ej hvad jag vill, hvad jag har kraft a
göra;
Jag räds att Appius fly, och räds att honom hör
Jag förebrår min dygd, hans välde i mitt bröst,
Och darrar vid hans blick, vid ljudet af hans röst
Nej, skyndom, det är tid, att dessa strider sluta
Min smärta har behof, att fria tårar gjuta.
Till minsta skall min flykt, den svaga tröst mig g
Att icke rodna mer, inför en älskare.
Min far skall gilla den, och derom kunnig blifv
Hans bifall skall min själ en saknad styrka gifv
Kom. . .

JULIA.

Appius visar sig — Ni bleknar?

VIRGINIA.

Det är han!

ANDRA SCENEN.

VIRGINIA. JULIA. APPIUS.

APPIUS.

Min omsorg för er hämd, en lycklig framgång
vunnit.
Till det begångna våld, man upphofsmännen funnit.
De vänta deras dom, i bojornas förvar,
Och brottets hemlighet kan kännas af er far;
Jag är tillreds att dem åt honom öfverlemna. —
Men staten gör ej nog, att honom endast hämna;
Hon följden rätta bör, af den förlust han gjort.
Jag vet hans tänkesätt, och har förmoda bort,
Att han, af enskilt hand, ett skadestånd förskjuter;
Men, då det bjuds af Rom, han det med heder
njuter.
Det blir ett offer då, som af hans fosterbygd,
Betalas åt hans mod, hans tjenster, och hans dygd.
En boning honom sjelf, kanske hans dotter värdig,
Står öppnad för hans bruk, och till hans ankomst
färdig
prydnaden deraf, Virginia saknas blott.
Till dess, befall som förr, om allt i detta slott.
Det skall, (hvad derom helst er fruktan torde säga)
Ett guda-tempels helgd för eder trygghet äga.
Mitt hjerta, åt er dygd, vid edra fötter svär
Den vördnad och det lugn er olycka begär;

Och Appius, från den stund hans åsyn Eder sårar,
Skall sjelf ej drista mer, att störa edra tårar.

VIRGINIA.

Jag Er med tacksamhet, ej med förundran hör.
Så utmärkt sinneshöjd hos Appius väntas bör.
Men om, i faderns namn, sig dottern må förklara,
Sträck ej för långt en gunst, hvartill han ej kan
svara;
Och utan misshag tål, om han sig undandrar,
All mindre skuld, hos Er, än för Virginias dar!
Jag säger mer: förlåt, om jag hans känslor delar,
Och af er gunst begär det enda prof som felar,
Att åter glömd af Er, och fri ur detta slott,
Få fly en ökad skuld, som gör mig brottslig blott.

APPIUS.

Mitt genomstungna bröst förstår dig, otacksamma.
Oböjligt stolt, och värd, att från en fader stamma,
Hvars en gång svurna hämd sin fyllnad aldrig når,
Du liknar icke blott, du honom öfvergår – – –
Ha, jag för vida förs! — förlåt en brottslig ifver,
Som, intill oförrätt, sin hårda klagan drifver.
Men fins då, i er själ, ej mer en känsla qvar,
Som talar der för mig, mot en förtörnad far?
Om, glömsk af begges rätt, jag sårat begges heder,
Gör erkänslan deraf, ej nog att hämna Eder?
Och dessa fordna band af älskare och vän,
Har ångern sjelf ej hopp, att knyta dem igen?

VIRGINIA.

Ack, Drott, är det af mig, som Appius måste höra
De skäl oss en gång skilt, och evigt skilja böra?
Föraktet af min hand, föraktet af min ätt,
Må hämnas af en far, kanske med någon rätt;
Kanhända var min skymf, ej höjden af min smärta.
Men, tro mig, hämdens fröjd är långt från detta
hjerta;
Och tvangs ej dess beslut af högre pligters kraft,
Kanske behöll ni der, ännu det rum ni haft.
Men, Drott, ni har ej glömt att, under edra lagar,
Det fordom stolta Rom sin frihets mistning klagar.
Ni känner, hos min far, ännu i åldrens höst,
Det hat mot allt förtryck, som lågar i hans bröst.
Emellan Er, hvad hopp till en förening mera?
Virginius föddes fri: — och Appius vill regera!
Ni, syftar till en thron. Men, fast hans egen son,
Han skulle sjelf, med fröjd, Er störta derifrån;
Och stolt, med egen hand att frihets-dolken föra,
Ett offer af ert blod åt Statens Gudar göra,
Så tänker den Plebej ni förolämpat har,
Men förolämpat mer, som borgare, än far.
Jag vet att detta språk, de största mäns allena,
Med denna svaga röst sig illa tycks förena;
Jag vet, att Bruters dygd, som verldens undran fått,
Blir, hos ett maktlöst kön, föraktets ämne blott.
Jag skryter ej af kraft, att hämna fosterbygden;
Men, född med vördnans nit för friheten och dygden,

Jag rättvist säga tror, att afskyn för er makt,
Mer evigt skilt oss åt, än sjelfva ert förakt.

APPIUS.

Förakt! — Virginia håll, ett krossadt hjerta spara!
Beskyll mig för ett brott som kunde möjligt vara.
Begär till makt, välan, af mig ej nekas bör:
Men, den som älkar Er och edra känslor hör,
Skall, af sitt högmod snart allena öfrigt finna,
Det ädlare begär att edert bifall vinna.
Er dygd med afsky ser ett fjettradt fosterland;
Välan, det tillhör den att bryta dessa band,
Att krossa detta ok, hvaraf er stolthet lider.
Ni kan ge Rom igen dess frihets flydda tider,
Kan ge dess fordna lag sin fulla kraft på nytt;
Förnya blott, för mig, jemväl den tid som flytt!
Och skänk mig, då jag nöjd en hatad makt förlåter,
Med en försonad brud, min fordna sällhet åter!

VIRGINIA.

Ack! för ert eget lugn, — liksom för mitt, kanske
Så ädla tänkesätt, hvi följdes icke de
Från stunden af det band, som varit en gång knutit!
Hvad hat som då ej väckts! hvad tårar som ej flutit!
Men ädelmodets dag är skön, om äfven sen,
Och dygden, utan vinst, fördubblas till sitt sken
Hvad? skulle Rom då blott i Er en hjelte finna:
Så långt det tjenar Er, en brud att återvinna?
Nej. Var det för Er sjelf, ert namn, er fosterbygd;

Njut allt hvad jag kan ge: min aktning för er dygd,
Min känsla af den rätt, ni till min saknad vunnit;
Men glöm den fordna tid, som evigt har försvunnit!

APPIUS, (*med häftighet.*)

Min fruktan var då sann; jag straffas för mitt brott,
Ni är ej fri! — en ann har edra löften fått!

VIRGINIA.

Det gafs en glömskans tid, då Appius mig försmådde,
Och väldets högmod blott i älskarns hjerta rådde.

APPIUS.

Håll, grymma! säg mig ej, hvad jag för mycket vet,
Och förebrå mig ej min olycksalighet!
Men du — var det för dig, så lätt att känslor byta,
Och äldre löftens helgd, med nya löften bryta?
Du läste i min själ, ditt hjerta kände mig,
Och dock för möjligt höll, att verkligt glömma dig?
Att evigt brottslig bli mot dig och fosterbygden,
Och vid din första blick, ej vända om till dygden?
Gif, gif mig hvad jag mist, mitt lugn, din hand igen.
Hvem är den brottslige som undanryckt mig den?
Som, då jag mest, kanske, är värdig deraf vorden,
Beröfvar mig min lön, min enda lön på jorden?
Hvem är han?

VIRGINIA, *(med rörelse.)*
Unna mig att sjelf förgäta det.

APPIUS.
Nej, jag skall hvart du flyr, förfölja dina fjät,
Mitt rop skall trötta dig hvarthän, hvarthän du
föres,
Tills ämnet för min hämd, mig ändtlig kunnigt
göres.
Förrädarn!

VIRGINIA, *(med förtrytelse.)*
Detta namn — förtjenar han ej, Drott!

APPIUS.
Att vinna ditt försvar, han äfven då förstått?
Ha, falska, allt är sagdt: — du älskar honom äf-
ven!
J ären lyckliga; men kännen mig — och bäfven!
Det är ej mig man tryggt kan visa ett förakt.
Kanske jag glömma skall, en dag, de ögons makt,
Hvaråt min svaghet gaf ett mer än rättvist värde;
Men vika för en ann, se der, hvad jag ej lärde!
Min arm skall nå hans bröst, hur mörk, hur gömd
han är.

VIRGINIA.
Han göms ej, bäfvar ej, och af det namn han bär,
(Då ändtlig, inför Er, jag nödgas det försvara)
Mitt högmod ägde skäl, kanske att smickradt vara

Han var till minsta ej sitt fosterlands tyrann.
Min far, af Er förtryckt, ett stöd i honom fann.
Och detta band, änskönt af kärleken ej knutit,
Dess känslor kanske ej för evigt uteslutit.

APPIUS.

Far fort; vrid om den dolk, du sänker i mitt bröst!
Det blöder, det förgås — men icke tomt på tröst.
Och detta stolta stöd, hvaraf din far fått skryta,
Än fins, förskräcks derför, en hand som det kan bryta.

VIRGINIA.

Och sedan trenne år, när ägde han väl då
Ett stöd, som ni ej sökt att blotta honom på?
En tillflykt, som ej ni hans ålderdom beröfvat?
Se der af Appii makt, den rättvisa han pröfvat!
Det är i Rom ett brott, försäkradt om ert hat,
Att eldas af hans nit för frihet och för stat;
Att ej med afsky se, de tänksätt han bekänner;
Att hämna hans förtryck, och räknas bland hans vänner.

APPIUS, (*med stolthet.*)

Hans vänner? — Intill dem, som han det namnet ger,
Har ej ännu, var trygg, min spaning stigit ner.

VIRGINIA.

De kunde finnas, Drott, jemväl bland deras skara,
Som smickra sig, i börd, att edra likar vara.

APPIUS.

Så länge Rom bland dem har en Sicinius qvar,
Blir framför allt, hans gunst ej oviss för er far.
Det ädla hat mot mig, som dem till jemlik ära,
Fäst, vid Plebejens sak, Senatorns sak så nära,
Gör deras vänskapsband så pröfvadt som bekant.

VIRGINIA.

Min far har rönt, mot Er, hans bistånd; det är sant.

APPIUS.

Men har han rönt hvad följd det äfven kan bereda?
Vet han hvartill man drifs att makt och heder
freda?
Och, hägn af en rebell, hvad faror det kan ge
Beskyddarn på en gång, och den beskyddade?
Vet han till hvilken höjd en retad hämd kan stiga;
Ej mot Sicinius blott, — men *all hans mörka liga?*

VIRGINIA.

Jag dömmer derom ej. Mig har ej blifvit sagdt,
Hur långt en hvar i Rom bör darra för er makt.
Men om det är ett brott att till Sicinius höra,
Och om ni svurit hämd mot alla som det göra,
Då, Drott, befalles jag af pligtens, hederns bud,
Att nämna mig bland dem: — Ni talar vid hans
brud.

APPIUS.

Hans brud? ... Sicinii brud! ... Bedrar mig ej mitt
öra?

Hans brud? — Säg om ännu, — säg om — att jag
må höra!....
Jag trodde ej hans gunst så ömt belönad var,
Och skönheten hos Er så nyttig för er far...!
Sicinii brud alltså! — Ha, Furier, hägnen valet!
Du lägger, falska bröst, försmädelsen till qvalet.
Ditt högmod smickradt var, att trotsa mitt förakt,
Uti en oväns famn, af lika stånd och makt.
Men mins det gifs en lag, hvaraf ditt hopp kan
störas,
Om den ej än är gjord, så känn mig — den kan
göras.

(Han går med förbittring.)

TREDJE SCENEN.

VIRGINIA. JULIA.

VIRGINIA.

Blif sann: se der min tröst! blif sann: se der mitt
hopp!
Väl, Julia, jag har talt, har offrat allting opp;
Mitt högmod är tillfreds.

JULIA.

Ja, men ert öga gråter!

VIRGINIA. (*med förtviflan.*)

Ack! låt mig gråta. Kom — Hvem synes? Appiu
åter!
Kom Julia.

FJERDE SCENEN.

APPIUS. CLAUDIUS.

APPIUS.

Det är gjordt; min dödsdom fälldes här
Hon är Sicinii brud — Sicinius älskad är!
Och det var han som nyss, — o hämd, o blind
öden!
Min svaghet ömkade, och skonade från döden!

CLAUDIUS.

Förgät en oförrätt, hvars hämd ni redan fått,
Och vänd er sinneskraft på högre ämnen, Drott.
Här höfs ej klagan mer, här fordras att regera.
Er skoning var för sen, Sicinius är ej mera.

APPIUS, (*bestört.*)

Sicinius!

CLAUDIUS.

Han är fälld: så ville ödets makt
Men ock vår plan förrådd, som jag det förutsagt
De största farors moln, vid hären sammandragas.
Sicinii död, ej blott, med allmän sorg beklagas:

li sjelf, är spord, och nämnd, som upphofsman
dertill.
Ian bryter opp mot Rom; Soldaten hämnas vill;
Virginius nalkas ren; och Drott, ert välde hotas,
)m stormens kraft ej snart med större krafter
motas.

APPIUS.

If dina råd, var stolt att ändtlig frukten se:
Jag är, — det feltes blott, — nu äfven mördare!
Men faran ger ej lof att mer ur banan vika;
Till höjden då, barbar, af makt och brott tillika!

CLAUDIUS.

Drott, förebrå Er ej, ett rättvist offradt blod,
Och i en hjeltes höjd, behåll en hjeltes mod.

APPIUS.

En hjeltes? — Spara mig, och nämn ej detta ordet!
En hjelte, nyttjar han försåtets konst, och mordet?
Och undanrödjer han, med nedrig våldsamhet,
Den fiende han räds, men ej besegra vet?
En hjelte, är han fri, hvad stund hans hämd behagar,
Från band af allmän rätt, och band af hederns
lagar?
Nej Claudius smickroms ej af detta namnets glans!
Men stundom någon kraft jemväl hos brottet fans;
Försökom den en gång att statens rätt bevaka.

Hvar står den djerfva flock, som vändt mot Rom
tillbaka?
Bevisom dem att Rom är starkare än de.
Flyg. Man förbjude dem att nalkas murarne!
För deras öfverdåd, man dem till ansvar kräfve;
Senaten samle sig, — och upprors-skaran bäfve!

TREDJE AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

VIRGINIA. APPIUS.

VIRGINIA.

Vid denna tidning, Drott, min häpnad saknar ord.
Sicinius fälld! — hans död af Er med visshet spord!

APPIUS.

Ett utfall, denna natt, mot fiendernas läger,
Har kostat Rom hans lif, som budskapet mig säger.

VIRGINIA.

Rom gråte, om der fins en romersk känsla qvar!
Dess här en hjelte mist, och friheten en far.

APPIUS.

Virginia, tvifla ej att dessa känslor finnas.
Sicinius ägde dygd; men denna dygd kan hinnas.
Rom en förlust har gjort, men det har söner än,
Som ej blott veta se, men kunna trösta den.
Ni gråter. — Lofva blott min graf en tår som denna,
Och Rom skall mindre djupt Sicinii mistning känna.

VIRGINIA.

Den var af honom ej till dygdens lön begärd;
Han får den på sin mull, och är den dubbelt värd.
Jag döljer ej hur djupt hans död mitt hjerta sårar,

Men det är rättvis pligt, som offrar dessa tårar.
De fällas ej för mig och för ett upplöst band;
De fällas för den arm, som skyddade sitt land.
Jag har ej trott på dem att Appii afund vända;
Han, som de egnas åt, var afundsvärd kanhända.

APPIUS.

Allt, allt min afund gör. Hans dygder, deras lön,
Hans lefnad fäst vid Er, hans död som lifvet skön:
Till allt hans högre rätt jag hatar och bestrider.
Virginia, hör mig: känn din älskare, omsider!
Ja, jag har önskat förr Sicinii död, kanske;
Han föll, af Latiens barn, min största fiende.
Hans stolthet var med min, omöjlig att förena.
Än mer: Hans hat mot mig, var långt ifrån allena
Den fria Romarns; nej, det var rivalens ock,
Till folkets gunst, till namn, till dig, till allt! — och dock,
Stod han med mensklig arm att slitas nu från döden,
Vid alla Gudars makt, som hvälfva Latiens öden,
Och trots det hat som dock, var viss, ej underlät
Att glöda i hans barm, jag svär, jag gjorde det!
Jag svär, jag flög att ge, åt fosterland och maka,
Min lyckliga rival, min fiende tillbaka.
Jag skulle dö, att se det pris han återvann;
Men dö, med dygders rätt, mer stor dertill, än han
Jag skulle eftersyn af högre täflan gifva,
Än någon skönhets hand ännu förmått att lifva.

Man skulle se hvem din, med rättvisa, bort ges;
Och på hans mull ännu, jag svär, att det skall ses.
Se der min föresats, mitt mål från denna dagen!
Än ligger, tro mitt hopp, Roms första Son ej slagen.
Den timmen stunda kan; och, liksom Rom, skall du
Kanhända gråta den, som du förtviflar nu.

VIRGINIA.

Ack! vore detta, Drott, den föresats ni bure!
Om friheten och Rom ni dessa löften svure!
Om en förtörnad far af dem försonte sig!

(*Med utbrott.*)

Om, åt så lyckligt hopp... ha, jag förgäter mig!

APPIUS.

Far fort, i Gudars namn, och räds att återkalla;
Det ord af himmelsk tröst, som ville undanfalla!
Betänk, att pligtens band är löst af dödens makt.
Din mun förneke ej hvad ren ditt öga sagt!
Var ädel, var dig lik. Glöm brottet. Gif mig åter
Ett hjerta som var mitt, ett hjerta som förlåter!
Försona mig med Rom, och med mig sjelf igen.
Väck lågan af en dygd, hvars gnista lefver än;
Och vet, den skall så högt, den skall så vida sträckas,
Att, äfven hos din far, skall ändtlig hatet släckas.
Ah! dölj ej denna blick, som innebär mitt lif.
Blott, blott ett saknadt ord, ett uttryck deråt gif!
Säg, att du afskyr ej de fordna dagars minnen,
Då oskuld och natur förente våra sinnen.

Säg, att ett möjligt hopp ännu för den är qvar,
Som då ett lyckligt mål för dina känslor var!
Ha! — jag får lif. Den tår, som i ditt öga stiger,
Har redan sagt mig allt; har talt, fast munnen tiger.
Ett oförsonligt hat ej detta uttryck har;
Det är förlåtelsens, och ömhetens....

VIRGINIA.

Barbar!

Har du förtjent dem?

APPIUS.

Nej. — Det är hvad jag *skall* göra.
Må afgrunden min ed, må himlarne den höra!
Men, hvad åt min förtjenst jag rättvist nekadt ser,
Låt mig, o låt mig tro, att du åt ångern ger!

VIRGINIA.

Far fort, bemästra dig ett öfverrumpladt sinne!
Slit sönder detta bröst, och se din bild derinne!
Jag strider, utan kraft, mot känslans öfvervigt;
Du segrar, var tillfreds, på högmod — och på pligt!

APPIUS.

O stund af sällhet! stund, som oförmodadt lyser!
Stund, ej för dyrt betalt med allt det blod jag hyser!
Virginia hatar ej, hon älskar Appius än!
Ha! en till döden dömd, får lifvets rätt igen!
Ett enda ögonblick min lefnads lott förbyter!

VIRGINIA.

Nej, Appius! Ingenting förbyts. Den pligt jag bryter,
Förändrar ej sin lag, och tystar ej sin röst.
Tills du förlikt med den, ditt välde i mitt bröst,
Jag är för dig, — hvad hopp min svaghet ock må
skänka —
Virginii dotter blott, och blott Sicinij enka.
Förtryckarn af min far, och af mitt fosterland,
Skall aldrig, hör mig, Rom! bli herre af min hand.

APPIUS.

Välan! hvad fordrar du?

VIRGINIA.

En röfvad makt försaka:
Slit fjettrarna. Stig ned i medborgsstånd tillbaka!
Blif åter son af Rom, hvars kufvare du var.
Förmå, med dygders höjd, en förolämpad far
Att glömma dina brott, och sina oförrätter.
Då, om du än ett pris på detta hjerta sätter....

APPIUS.

Med hopp om sådan lön, — Virginia tänka bör,
Att ej ett offer fins, så stort, som jag ej gör;
Ej någon dygd så hög, som jag ej nu skall hinna.
Ja, jag förtjena skall det pris jag har att vinna.
Tro Appius.

VIRGINIA.

Gå. Din ed, ditt löfte trogen blif!

Det är Virginia nu, som ber dig om sitt lif.
Barbar, sen tre års tid, du mig förtvifla låter;
Jag har betalt min rätt att våga hoppas åter.

APPIUS.

Glöm ädelt, hvad jag sjelf mig evigt förebrår.
Mitt brott skall plånas ut, om kärleken förmår.

ANDRA SCENEN.

VIRGINIA. JULIA.

J Gudar! öfver mig, hvad lott är då besluten?
Ack! törs mitt hjerta tro det hopp J deri gjuten?
Är sällheten för mig då ej förlorad än?
Ej än för evigt flydd? Och skall jag njuta den?

JULIA.

Sicinius är ej mer; ett hatadt band försvinner;
Er far en ädel vän i Appius återfinner;
Och snart hans återkomst. . . .

VIRGINIA.

Den all min önskan gör!
Likväl, — i detta slott — jag nekar ej derför, —
Hvad tröst åt mina qval, hans åsyn alltid skänker,
Jag på hans möte här, ej utan bäfvan tänker.

JULIA.

Virginius väntad ren, ni har ej orsak mer

Att skiljas från ett rum, der han skall söka Er.
Det visare beslut att honom här förbida,
Skall fästa Er, dess förr, å nyo vid hans sida.
Och om han bär för Er det faderliga bröst...
Hvem kommer? — Det är han — han sjelf! Jag
hör hans röst —
Han syns.

TREDJE SCENEN.

VIRGINIA. JULIA. VIRGINIUS,
(Visar sig i fonden.)

VIRGINIA.

Af djupa qval, hvad skuggor på hans panna.

JULIA.

Han nalkas oss ej mer, — han tycks förtviflad
stanna.

VIRGINIA, *(skyndar sig efter Virginius, som tyckes vilja draga sig undan.)*

Han ser och lemnar oss! — Ni flyr för mig, min far?

VIRGINIUS.

Jag söker en tyrann, som skymfat mina dar.
Han syns ej. Låt mig gå. Jag äger, unga qvinna,
Ej mer, på dessa rum, att söka eller finna.

VIRGINIA.

Hvad ord! hvad ögonkast! Min far, i himlens
namn,
Hvad har er dotter gjort att stötas ur er famn?
Er syn, bedrar den Er? Vill ni ej känna henne?
Det var ej nog af skräck; det felades mig denne!

VIRGINIUS.

Min dotter har ej glömt sin pligt, och hvem hon är:
Hon afskyr dessa rum, hon kan ej finnas här.
Hon har ej tiggt beskydd af den som mig förföljer;
Nej, nej, i Appii slott, Virginia sig ej döljer.
Hon skulle finnas förr, begrafven, höljd af grus,
Ibland ruinerna af mitt förstörda hus.

VIRGINIA.

Välan, jag ser mitt brott, och på hvad skymf ni
klagar.
En fiendes beskydd har frälst er dotters dagar.
Jag trodde att min pligt, mitt nit för Er och stat,
Ej fordrade min död, att rättvisa ert hat;
Och att mitt blod, så ert det hedrar sig att vara,
Var likväl, också mitt, och blef min rätt att spara.
Tag hämd på detta brott, på detta veka bröst,
Ej romerskt nog, att dö med återhållen röst,
Att krossas af ert hus, att slitas mellan skaran,
Förutan yttrad skräck, och rop om hjelp i faran.
Jag gjorde mer ännu. Ja, det är sant, min far,
Vid sjelfva Appii knän, jag sökte mitt försvar.

Ja, jag besvor hans dygd, hans menskligbet, hans
heder,
Att rädda, med mitt lif, en öfrig tröst åt Eder!
Förlåt ett hjertas dröm, som ej ännu förstod,
Hur litet denna tröst behöfdes, för ert mod,
Och hvilken ringa tack af Er sig borde lofva,
En dotters frälsta lif, som blef en oväns gåfva.
Min lott är hård likväl. Af Er och ert parti,
Ett handlöst kastadt rof åt splitets raseri;
Af egnas bistånd glömd, af fiender försvarad,
Jag rycks ur mordets famn, åt orättvisor sparad!
Från ert förstörda hus man halfdöd släpar mig;
Och då min släckta blick med tårar öppnar sig,
Att tröstas af en far, som himlen ger mig åter;
Då Appius Er, till Rom, från lägret kallas låter,
Att bli en dotters hägn som lidit allt för Er:
Då är det ni, min far, som mig med afsky ser;
Som vredgas att mitt lif ej våldets offer blifvit;
Som förebrår min dygd den räddning man mig gifvit;
Och stöter, med förakt, er dotter ur er famn,
Som trolös mot ert blod, och ovärdig ert namn!

VIRGINIUS.

Virginia! har mot dig, jag nånsin grymt förfarit?
Har jag en rättvis far, till denna stunden, varit?
Beskyddat, älskat dig?

VIRGINIA.

Till denna stund min far,

Min kärleks föremål, som ni min vördnads var,
Ni delat, alltid öm, min glädje eller smärta.

VIRGINIUS.

Välan, jag är då ej ett villdjur utan hjerta!
Nu säg: har du betänkt, med hvilka pligters band,
Jemväl ditt kön är fäst vid far och fosterland?
Betänkt, af romersk dygd den evigt första läran,
Att lifvet har sin rätt, men, framför lifvet, äran?

VIRGINIA, *(visande på sitt hjerta.)*

Dess lag, förvarad här, var aldrig bruten än.

VIRGINIUS.

Ej bruten, säger du? Du har ej brutit den,
Då du af Roms tyrann, ditt lif, din räddning tigger?
Då, för min bödels knän, min egen dotter ligger?
Då du anropar den om skydd och ädelmod,
Som svek dig, svek din ed, och skymfade mitt blod?
Och då till samma hand du flyr att frälsning njuta,
Som Rom sett, med förakt, din egen hand förskjuta?
Af allt som tröstat mig, du var mig öfrig blott!
Men hvad är mera mitt, som fins i detta slott?
Och vore, för min blick, ditt hjerta öppet, — qvinna!
Vet jag hvad känslor der, hvars bild jag torde finna?
Det är för djupa styng, på en gång. — Dotter, hör:
Jag vet hvad, af en far, ditt kön förlåtas bör;
Jag glömmer allt. Men mins, att när en far förlåter,
Vill såret, i hans bröst, tillika slutas åter.

Vid himlen, vid den Gud som hämdens åskor bär,
Svär, att din fordna eld för Appius slocknad är!
Att afskyn för hans brott för evigt skilt Er båda,
Och skall, som hos din far, hos dig i döden råda!

VIRGINIA.

Ha! jag olyckliga!

VIRGINIUS.

Jag är det, mer än du.
Jag har förutsett allt; och allt bekräftas nu!
Du tiger, brottsliga!

VIRGINIA.

Min får, hvad kan jag svara?
Om denna ed behöfs att icke brottslig vara,
Välan! då är jag det, och blott mitt straff begär:
Tryck dolken i mitt bröst och sök er ovän der!

VIRGINIUS.

Förräderska mot pligt, natur, och fosterbygden!
Du skryter af din skam, ditt affall ifrån dygden?

VIRGINIA.

Jag har dem ej förrådt. Jag vördade det band,
Hvarmed, vid eder vän, de fängslade min hand;
Jag gick att bli, min far, — ert offer — och hans maka!
Hans död mig ger, i dag, naturens rätt tillbaka ....

VIRGINIUS.

Hans död! – Sicinii fall jag alltså kunnigt ser:
Och sådan är den gärd, du åt hans minne ger!

VIRGINIA.

Hans tapperhet, hans dygd, hans nit för fosterlandet;
Dem gråter jag, min far, men ack! ej detta bandet,
Förskräckligt för min själ, som knöts af hämden blott!
Min far! jag har för Er allt gjort, allt undergått;
Släck, släck, i himlens namn, det grymma hatets
lågor,
Och låt en gnista hopp få trösta mina plågor!
Glöm bort, glöm evigt bort, den hätska Tioman;
Ert blods föraktare, ert fosterlands tyrann;
Sin åska, dundrets kung emot min panna skicke,
Om Appius är det mer! Vid Gud, han. är det icke!
Ack! om ni älskar Rom, med glädje kom att se,
Dess frihet född på nytt, dess fjettrar krossade!
Om, för en dotters qval, en känsla göms hos Eder,
Gläds, gläds, hon återställs till sällhet och till heder!
Om stridens grymma lott beröfvat Er en vän,
Emottag, af min hand, min far, - en son igen!
Gör Appius ändtlig rätt, och tro, från denna dagen —

VIRGINIUS.

Omenskligt är det svek, hvaraf du är bedragen!
Förskräckligt är det ljus, som skall ditt öga slå!
Vet du hvem, Appius är? Förförda! vet du då,
Att denne store man, som Rom i frihet sätter,
Som med så ädel dygd förbättrar oförrätter,
I hvilken du en son mig ville återge,
Vet du — han är . . . förskräcks! . . . Sicinii mördare!

VIRGINIA.

Omöjligt! fåfäng dikt! Sicinius föll i slaget.

VIRGINIUS.

Bestämdt af mördarn just, till stund åt företaget!
Om du ej tror en far, tro dina ögon blott.
Se här hans egen skrift, som vittnar om hans brott.
Förvillad om den hand, till hvilken den var ämnad,
Den föll, som straffets blixt, åt mina händer lemnad.
Läs, hur han stämplar mord, och dröjer dem igen,
Så länge hans försåt ej nått sin mognad än.
Virginia, läs och rys — läs! (*han ger henne ett bref.*)

VIRGINIA, (*till Julia.*)

Stöd mig!

(*Hon läser*) — *Marcius helsas.*
Om, åt min hämd, ej än Sicinius offrad är,
Det utfall förekom, som dertill ämnas lär.
En högre hämd begär, att han från döden frälsas,
Till dess ett annat bud min vilja derom bär.

(*med utbrott.*)

Ha, villdjur! du är röjd. — J Gudar i det höga!
Jag vaknar; täckelset dras undan, från mitt öga!
Hur brottslig var jag ej!

VIRGINIUS.

Känn höjden af ditt brott!
Den hjelte som du svek, den brudgum du förrådt,
Han lefver! — Vittne sjelf till sin förkränkta heder,

Han följer mina fjät och hämden honom leder.

VIRGINIA, (*likasom förkrossad.*)

Han lefver!

VIRGINIUS.

Lyckligt frälst från mördarnes försåt,
Som tröstat på hans fall, och glädja sig deråt,
På en förborgad väg, till Rom han återvänder..

(*Appius visar sig.*)

Hvem syns? — Förrädarn sjelf!

(*Virginia, med uttryck af förtviflan, lutar sig öfver Julia, bortvänd från Appius, och med brefvet ännu i handen.*)

FJERDE SCENEN.

VIRGINIUS. VIRGINIA. JULIA. APPIUS.

VIRGINIUS.

Den Gud som blixten sänder,
Förkrosse dig, tyrann, förförare, barbar!
Se der, — så helsar dig en Romare, och far!

APPIUS.

Jag väntade, af dig, en helsning ej, som denna.
Virginius är sig lik. Men lär att Appius känna.
Det bör ej nämnas här, hvad du för ögat ser:

En dotters frälsta lif, som jag dig återger,
Var blott en rättvis gärd åt olyckan och dygden.
Men om för friheten, men om för fosterbygden,
Din själ den känsla bär, som du är prisad för,
Se här det ögonblick, då det bevisas bör. —
Vi voro fiender: Virginius, — jag har felat!
Släck hämden; glöm det hat, de tvister som oss delat!
Glöm dem, af nit för Rom, som följden deraf bar,
Och, för en dotters skull, som deras offer var!
Då hennes nya band af döden brutits åter,
Mins att hon var min brud: förlåt, hvad hon förlåter: —
Och herrskarn öfver Rom, som bjuder der ännu,
Är, från i dag, — din son, — och medborgsman som du!

(Till Virginia.)

Virginia, må din röst med min förenad höras!
Bevek, du kan det blott, en far som ej vill röras!
Du tiger... hvilken blick! — du svarar ej?...

VIRGINIA, *(räcker honom brefvet).*

Barbar,
Igenkänn dina brott, och tag emot mitt svar!

APPIUS, *(emottager det.)*

Hvad ser jag? Blixt ur skyn! Jag är förrådd, bedragen...

(Han låter af bestörtning, brefvet falla sig ur handen.)

VIRGINIUS.

Nej. Du är upptäckt blott, och hämdens timme slagen.
Din kind är utan färg, din mun är stum! — Välan,
Upprättare af Rom, och ädle medborgsman,
Som idel stora ting från denna stunden ämnar,
Se der det första prof ditt stora hjerta lemnar!
Man störtar fadrens hus; i följd af dina bud;
Du mördar dotterns man, bemästrar dig hans brud,
Och full af skryt, likväl, om ädelmod och skoning,
Begär, att hatet glöms, och talar om försoning!
Försoning? Ja, barbar, den kräfs af dig i dag.
Det var att stifta, — ej att fräckt förtrampa lag,
Den makt förtroddes dig och dina embetsbröder,
Hvarunder Rom, tills nu, försmäktar, eller blöder.
En makt, som längre ägd än detta kall begär,
Ej embetsmannens mer, men röfvarns välde är.
Men bäfva! Känn en makt, mer stor än din, i Staten.
Än lefver samma folk, än andas den Senaten,
Som svor odödligt hat mot hvar tyrann, som du;
De hafva slumrat nog, de skola väckas nu;
Ja, — väckas ur sin sömn, till din och deras häpnad!

(Han tar opp brefvet som fallit på jorden.)

Se här din egen skrift, med hvars bevisning väpnad,
Jag skyndar...

AP-

APPIUS, (*håller honom tillbaka.*)
Djerfve, håll! — Hvad företar du dig?

VIRGINIUS.
Att röja dina brott; att hämna Rom och mig.

APPIUS.
Gör ej, hvad sen ej mer sig återkallas låter!
Bedragne fiende, dröj, lemna brefvet åter.
Och, förrn du tror det råd dig hämdens Furie gaf,
Hör mig, Virginius, hör förklaringen deraf.

VIRGINIUS.
Förklaringen blef gjord af de Clusinska spjuten,
Då din rival, bland dem, var lemnad inhesluten.
Din stämpling är bevist; och detta bref, tyrann,
Först, ur Virginii hand, med lifvet slitas kan.
Du skall, på egen skrift, på eget vittne dömmas.

APPIUS.
Du är Virginias far; — men räds, det kunde glömmas.

VIRGINIUS.
Man räds ej med mitt nit, man räds ej med mitt hat;
Ditt brott skall bäras fram, för Folk, och för Senat!

APPIUS.
Virginius, håll! Betänk, hvartill jag kunde bringas.
Gif brefvet. Förekom den skymf att dertill tvingas!

VIRGINIUS.
Så tala, till din slaf, och ej till fria män:

Min föresats är sagd, och hotet skyndar den.

APPIUS.

Spar, gamle, spar dig sjelf; din sansning återkalla;
Och tvinga den som ber, ej slutligt att befalla.
Du vet, den makt jag har, om jag den bruka lärt;
Gif brefvet åter, lyd, – om lifvet är dig kärt!

VIRGINIUS.

Ryck, om du kan, ditt bref ur Folkets, Rådets händer!
Dit går jag...

APPIUS.

Men det är ej dit, som jag mig vänder.
Liktorer!

VIRGINIUS.

Hvad? du djerfs – – –

VIRGINIA, (*till Appius.*)

I Gudars namn, barbar...

APPIUS, (*till Liktorerna.*)

Omgen förrädarns fjät, och hållen honom qvar!

VIRGINIUS.

Ha, niding! Det är så, som du ett välde brukar...

APPIUS.

Säg, som jag stoltheten och hotet förödmjukar!
Besinna dig ännu, och hör förnuftets röst.

VIRGINIUS.

Våldsverkare, far fort: se här, se här mitt bröst;

Töm ut det sista blod som åldern deri lemnat;
Men mins, din makt är kort, ditt våld skall blifva hämnadt.

APPIUS.

Väl, grymme! Denna hämd, hvartill du törstar än,
Stig ner i bojans natt, att glädja dig åt den!
I fängelsets förvar, Liktorer, honom sluten.

VIRGINIUS, *(i det han går.)*

Gör kedjan stark, tyrann; förskräcks om den blir bruten!

(Han föres bort.)

VIRGINIA, *(till Appius.)*

Barbar! ... omensklige! hvart helst han släpas må,
Låt far och dotter der förenas, begge två!

(Hon skyndar sig efter Virginius.)

Min far! — Jag följer — dröj! — ha bödlar! dröjen, stannen ...

(Några Liktorer vända sig om vid utgången, och hindra henne att följa.)

FEMTE SCENEN.

VIRGINIA. APPIUS. JULIA.

VIRGINIA, *(i det hon vänder sig tillbaka, och blir åter varse Appius.)*

Slå ner mig, blixt ur skyn, och slit mig från tyrannen!

(Hon kastar sig med bortgömdt ansigte, i Julias armar.)

APPIUS, *(närmande sig till henne med tvekande steg, och tilltalande henne med ömhet.)*

Virginia! gör mig rätt. Jag är det icke. Nej,
Det är din far, blott han, som är det; Appius ej!
Oböjlig i sitt hat, han slöt för mig sitt öra.
Betänk, att hvad jag gjort, det tvang han mig att göra!
Var mindre orättvis, mer ädel än din far.
Den brottsligaste slaf får tolka sitt försvar.
Af outsläckta qval låt ej mitt hjerta brännas.
Förskräcklig är den lott, att hatas — och ej kännas!

VIRGINIA, *(likasom uppvaknande.)*

Och hvem, till sitt förderf, från ålderns första dag,
Har bättre lärt, barbar, att känna dig än jag?
Hvem har du kostat mer förtviflan, skymf och smärta?
När trycktes af din hand, fler dolkstyng i ett hjerta?
Mitt häpna fosterlands förtryckande tyrann,
Min fars förföljare, min makes baneman,
I mitt förförda bröst, det feltes dig att väcka
En eld, som dina brott ej fyllest hunnit släcka!

En eld, som för mig sjelf, mig nu till afsky gör,
Och som jag rättvist, ren, af dig är straffad för!
Var detta då det nit för friheten och dygden,
Du svor så heligt, nyss, åt mig och fosterbygden?
Inför min egen syn, min får i bojan lagd,
Se der dess första prof, din storhets första bragd!
Vid menskligbetens rätt, vid hämnarn i det höga,
Vik bort, olycklige, vik bort ifrån mitt öga!
Och skryt, — du kan det nu — att du mig lemnad ser,
I tårar, som, var viss, ej skola stillas mer!
Skryt, att jag dina brott en enda timme delat! —
Kanhända skall mitt qval försona hvad jag felat,
Mot en förtviflad far, mot make, och mot Stat:
Hvi kan jag det, barbar, ej äfven — med mitt hat!
Men bäfva för de slag dig ej dess mindre ämnas:
Sicinius lefver än! — Han kommer; och skall hämnas.

SJETTE SCENEN.

APPIUS, *(med bestörtning.)*

Sicinius lefver än! — Hvad ord! hvad dunderslag!
Förenar sig då allt att krossa mig, i dag?
Och är tartaren sjelf med menskor ense vorden,
Att kasta skuggor opp, till qval för mig, på jorden?
Sicinius lefver än! Det feltes blott. Välan,

Förenens, fiender och afgrund, med hvarann!
Er makt förmår dock ej, att dessa lågor släcka,
Som rasa till sitt rof, och som det skola räcka!
Er makt förmår dock ej att slita ur mitt bröst,
Den otacksammas bild, hvars blickar och hvars röst
Ej fly, ett ögonblick, från minne och från öra! —
Hon var för Appius född, hon skall till Appius höra.
Rom säge sedan fritt, att jag mitt syfte nått,
Med mildhet eller våld, med dygder eller brott!
Och hvartill har mig tjent att dygdens höghet skatta?
Att lemna brottets väg, att ädla uppsåt fatta?
Hvem har gjort rätt deråt? Hvem gör det en minut?
Förföljs jag mindre blindt, af hatet, än förut?
Barbarer, gån, af hämd att efterdömen gifva!
Jag skall mer grym än J, och mer förfärlig blifva.
Och du, som gör mitt qval, som sönderslitar mig,
Förskräcks, till slut, för den, — som skulle dött
för dig!

FJERDE AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

APPIUS. CLAUDIUS.

CLAUDIUS.

Ja, Drott, Sicinius frälst ur fiendernas händer,
Som rasar midt i Rom, och allt i låga tänder;
Vår plan, tillintetgjord af vreda ödens makt;
Ert bref, er egen skrift, som den i dagen lagt;
Men, mest af allt, den hämd Virginii högmod njutit;
Hans häkte, af hans vän, med väpnad styrka brutit;
Se der ett sammanlopp af nya faror, Drott,
Som växa, stund från stund, och kunna hämmas
 blott,
Med dristigt gifna slag, som djerfheten förskräcka.

APPIUS.

Förrädarn! till den höjd förmätenheten sträcka!
I spetsen för en flock af svurna upprorsmän,
Med svärdsmakt bryta in i statens fängelsen;
Och rycka, midt i Rom, ur bojans vård tillbaka,
En lugnets fiende, som lagarna bevaka!
Nej, detta öfverdåd, som utan like var,
Begär, till maktens hämd, till lagarnas försvar,
Af fruktansvärda straff, att föreskriften lifvas.
En eftersyn behöfs; kanhända skall den gifvas.
Hvad gör Virginius?

CLAUDIUS.

Följd af sin befriare,
Och skaror folk, som dem förtjusta bifall ge,
Han går, för Rådets dom, att hämd på Appius
vinna.

APPIUS.

Väl Rom! Du längtar då att Appius återfinna!
Jag var det ren ej mer, men allt kan rättas än,
Och Claudius, äfven du, skall känna mig igen.
Inför en feg Senat, låt fritt Virginius klaga;
Hvad blir, af detta steg, den frukt han hoppas
draga?
Bevis om ett försåt emot Sicinii dar,
Fins redan blott, min vän, i lågornas förvar.
Mitt bref, i bojans natt, förrädarn undanrycktes,
Förrn hvalfven gömt sitt rof, och häktets dörrar
lycktes.
Sicinius är i Rom, och denna tidning spord,
Gör hären redan trygg mot ryktet om ett mord.
Den del som lopp till hämd, i sjelfva loppet stillad,
Står häpen, — tror sig sjelf af svekets konst för-
villad,
Och svär med retad harm mot diktens upphofsmän,
En trohet, utan gräns, åt stat och lag igen.
Men, Claudius, icke nog att farorna försvinna;
Hämd måste njutas: hämd, mig återstår att vinna!

CLAUDIUS.
Er trygghet fordrar den.

APPIUS.
Mitt högmod ännu mer.

CLAUDIUS.
I dessa känslor, Drott, jag återfinner Er.
Jag ser med fröjd, i dem, er svaghet öfvervunnen,
Beherrskarn vaknande, och kärleken försvunnen!

APPIUS.
Nej, Claudius, tro det ej: du skulle dårad bli.
Men kärleken, hos mig, är ändtlig raseri.
Det är ej mer en eld, som himmelsk låga tänder,
Det är en Furies bloss, i hatets, hämdens händer.
Jag, — till Virginias hand, mitt anspråk öfverge!
Och se den skänkas, hvem? min största fiende!
Jag, — af den sällhetshöjd hon skulle honom gifva,
Ej endast offret sjelf, men äfven vittnet blifva!
Nej, Appius, om du ej din egen sällhet gör,
Till minsta tag din hämd, och en rivals förstör!
Ja, Claudius, tro mitt ord: Sicinii skall förstöras,
Till hvad förfärligt pris, det ock må böra göras.

CLAUDIUS.
Det sägs att allt, i dag, bereds till detta band;
Att af Virginias far, Sicinius får dess hand;
Och om det äger grund, hvad redan allmänt höres,
Att hon, från detta slott, till Hymens altar föres.

APPIUS.

Först, Claudius, gälde han det våld som han begått!
Rom förolämpadt är, och Rom skall straffa brott.
Sicinius är en Gud, hvars makt ej öfvervinnes.
Om han ännu i Rom, vid solens nedgång finnes.

CLAUDIUS.

Jag gissar ert beslut, och vet hvad ni förmår.
Men, om emedlertid, Virginia....

APPIUS.

Hennes spår,
Kring slottet, rum från rum, af mina vakter följas.
Hon kan ej ryckas bort, och flykten kan ej döljas.
Jag vet hvad grymma namn hon denna hårdhet ger,
Men, detta slott skall ej af henne lemnas mer.
Hon slet sig obevekt från älskarn, medborgsmannen;
Hon skall, i trots af allt, behållas af tyrannen.
Kom Claudius. — Hvilken syn! Sicinius! — —

ANDRA SCENEN.

APPIUS. CLAUDIUS. SICINIUS.

SICINIUS.

Dröj, barbar!
Och med bestörtning se, hvem du framför dig har!
Se här den fiende, för hvilkens lif du ställde
Det svartaste försåt, som stämplat än ditt välde;

Den hatade rival, hvars maka, och hvars blod,
Ditt dubbla tyranni förrädligt efterstod!
För bättre ut de mord som hädanefter ämnas;
Licinius lefver än, och lefver, för att hämnas.
Ja, om det ej är dikt, att öfver molnen der,
Det fins en osedd makt, som straffets åska bär;
Om nånsin den blef sänd emot förrädarns panna;
Om Rom har kraft till mer, än blott att tyst förbanna
Ditt våld, din trolöshet, sin skymf och sina band,
Då, mördare, förskräcks; då är ditt straff för hand!
Min hämd till minsta, ren, en början framgång njutit.
Din stämpling är bekant; Virginii fängsel brutit.
Hans dotter återstår att slitas ur din makt.
Hon var, då hon var din, ett mål för ditt förakt:
Rom vet, hur trolöst grym du henne öfvergifvit.
Nu rycks hon bort, barbar, sen hon en annans blifvit,
Och älskas först af dig, när kärleken är brott!
Men hon skall följa mig, skall lemna detta slott;
Se der det värf, den pligt, jag kom att här bevaka.
Fort, släpp ditt rof, tyrann, och gif min brud tillbaka!

APPIUS.

Hon är det ej ännu; och, trots ditt raseri,
Skall, förrn mitt blod är tömdt, det heller aldrig bli.
Se der, hvad henne rör, det svar jag har att gifva.
Men du, som djerfs så långt förmätenheten drifva,
Har du förglömt det våld, det brott mot stat och lag,
För hvilket deras röst skall dömma dig i dag?

Jag går, att låta dig med hastig visshet finna,
Hvem straffets blixt, af oss, är närmare att hinna
Ryck bort, emedlertid, om du har dertill makt,
Din föregifna brud, ur kretsen af min vakt...

TREDJE SCENEN.

APPIUS. CLAUDIUS. SICINIUS. VIRGINIA.

VIRGINIA, (*inkommer med hastighet och vänder sig till Sicinius.*)

O ni, som till mitt värn en rättvis himmel sänder,
Sjelf räddad af hans vård, ur edra bödlars händer,
Fräls dottern af er vän, ur ett förhatligt slott,
Der hon en fristad sökt, och mött — ett häkte blott!
Med ohördt våld, fördömd, att här en fånge vara,
Till hvilken skall jag fly? och hvem skall mig
  försvara?
Jag omgcs, hvart jag ser, af grymma vakters hop.
Min far, i bojans natt, är stängd från mina rop.
Min obetänksamhet har straffat mig omsider!
Jag åberopar ej, mot det förtryck jag lider,
För den, som var er brud, ert fordna tänkesätt:
Jag flyr till edert hat mot våld och oförrätt...

SICINIUS, (*till Appius.*)

Du rodnar ej, tyrann, att hennes klagan höra?

APPIUS, (*med förbittring.*)

Jag rodnar, det är sant; men, blott att längre störa,
För tvenne trogna bröst, så afundsvärdig stund.
Förnyen, ädle två, ert lyckliga förbund!
För min del, skyndar jag att andra värf bevaka,
(*till Sicinius.*)
Och du skall snart, från mig, få tidningar tillbaka.
(*Han skyndar bort med Claudius.*)

FJERDE SCENEN.

VIRGINIA. SICINIUS.

SICINIUS, (*efter någon tystnad, hvarunder Virginia uttrycker sin förvirring.*)

Då från ett nedrigt mord, som hotat mina dar,
Till brottets bäfvan frälst, kanske, till Roms försvar,
Jag skyndat åter dit, att hämd på stämplarn söka;
Döm sjelf, om det min harm, min häpnad bordt föröka,
Att finna här min brud, i mördarns eget Slott! —
(*Efter någon tystnad.*)
Det var då ej mitt lif, hvaråt man syftat blott!
Jag skyr att upplyst bli, om Appius äga torde
Medbrotsliga, kanske, som minst det vara borde.
Virginia dömme sjelf sitt hjertas tänkesätt.

Nog af, ni tillhör mig igenom löftens rätt,
Som vid min hand, mitt namn, olösligt fästat Ede
Försäkrad, om ej mer, att skonas till min hede
Jag väntade ej se min brud förnedra sig,
Att söka skydd hos den, hvars fiendskap mot mi
Hvars våld mot hennes far, bort henne pligtig göra
Att, om ej hämdens röst, likväl naturens höra.
Mitt tal förtörnar Er; jag förutsåg det väl.
Mitt uttryck, hårdt men sant, tar stämpeln af min
själ.
Låt hvem som kan, sin skymf med lindrig stämma klaga:
Jag – har ej, ens i ord, lärt konsten att bedraga
Soldat och Romare, med lika redlighet,
Jag fordrar pligters vård, som jag dem vårda vet
Er far i bojan sänkt, mot Roms och hederns lagar
På samma nidings bud som stäckte mina dagar,
Mitt första föremål, med rättvis fordran var.
Hans band, hans oförrätt Virginia gråtit har:
Var tröstad! han är fri, och Rom hans oskuld
känner.
I spetsen för en tropp af lyckligt fundna vänner
Jag flög till fängelset, dess bommar sönderbröt;
Steg ner, i gömmans natt, som honom inneslöt;
Och, på en hopad vakt, som stalp, till jorden slagen
Drog våldets offer fram för folkets syn och dagen
Ren, förd af all den kraft hans ålder samla kan

Han gått, för Rådets dom, att fordra sin tyrann.
Snart skall han äfven der, sin vän vid sidan finna.
Men sen jag sett er far sin frihet återvinna,
Och förrn, till egen hämd, ett steg ännu är gjordt,
Min tjenst och mitt försvar Virginia bjudas bordt.
Jag är, för mig och Er, bestört, förtruten öfver,
Att se, till hvilken höjd er fara dem behöfver,
Och hvart ni funnit Er af pligters glömska bragt,
Till hvilkas fordna röst ni upphört att ge akt.

VIRGINIA.

Ert tal har lika rätt, att min förundran göra.
Jag var ej lärd ännu, att dessa uttryck höra;
Och trodde ej, den stund jag sökte ert försvar,
Att förebråelsen ett villkor derför var.
Kanske det kunnat här, mer ädelmodigt finnas,
Att glömma domarns kall, och blott beskyddarns
minnas.
Kanhända hör det ej till hjeltens tänkesätt,
Att såra en förtryckt med ökad oförrätt.
Men föreställ Er ej, (hur brottslig jag må dömas)
Att sanningen, af mig, kan fruktas eller gömmas;
Och hvilken hatad färg man mina uppsåt ger,
Att, till försvarets konst, Virginia stiger ner.
Det var ett ögonblick, jag tillstår det med smärta,
Då Appius fann, på nytt, en väg till detta hjerta;
Och då en dämpad eld, kanske ej slocknad nog,
Vid ryktet om er död, sin styrka återtog.

Om jag bedragen var, till himlens pröfning lemnas.
Nog af; ni vet mitt brott, — och Er står fritt att
hämnas.
Betänk Er: öfverväg hvad ni för min skull gör;
Och om det är mitt hägn, er arm bör väpnas för.

SICINIUS.

Hvad rätt ni dertill har, jag lemnar Er att finna;
Och vill ej förutse, hvad lön jag går att vinna.
Ej, hvem ni denna stund, kanhända, priset ger,
Den hand som Er förtryckt, den hand som räd-
dar Er.
Nog af, det angår här, er frihet och er heder.
Jag kan ej smickra Er, men jag kan dö för Eder.
Än finns den tappra flock som bröt Virginii jern:
Bedragen eller ej, jag flyger till ert värn.
Min arm skall hämna Er, min heder sedan dömma,
Hvad jag, af det som skett, bör minnas, eller glömma.

FEMTE SCENEN.

VIRGINIA, *derefter* JULIA.

VIRGINIA.

Gå, skynda, återtag ditt löfte och din hand,
Och fräls mig, om ej mer, från ett förhatligt band!

Se

}e der, af ditt beskydd, det prof du önska låter,
)ch till min tacksamhet den väg som står dig åter!

(*Till Julia som kommer in.*)

Hvad högmod utan gräns! Nej, Julia, tro mig, nej,
Han vexlar ej natur, och klippan veknar ej.
Sicinius liknar sig. Hvad språk den stolte brukar!
Allt söndersliter mig, och allt mig förödmjukar!
Det var ej nog, min vän, att älska en barbar,
Som stört mitt hjertas lugn och skymfat mina dar;
Att nödgas mig till den om värn och räddning vända,
Hvars hägn jag hatar mer än allt förtryck kan hända;
Det feltes, — (till den gräns är min förnedring bragt)
Att tigga hans beskydd, och möta hans förakt!
Nej, hvad du sjelf ej rönt, beskrifning ej förklarar:
En slaf, i brottets jern, som inför domarn svarar,
Bemöts med mindre skymf, blir tilltalad och spord,
Med mera lindrig röst och mindre bittra ord!

JULIA.

Förtruten att sin brud i Appii välde finna,
Han kunnat, kanske ej, ett utbrott öfvervinna,
Förlåtligt, i en stund af retad, svartsjuk harm.
Fördöm hans våldsamhet, men räkna på hans arm.
Är far ur bojan frälst, som ryktet redan säger,
Der borgen för hans nit, som för den makt han äger.

VIRGINIA.

För andras tjenst än min, låt honom bruka den!
Men hvad? min far är fri, — och syns ej här igen!
Och medan han sig sjelf med verksam ifver hämnar,
Sin dotter, till ett mål för oförrätter lemnar!
Förtror han mitt försvar åt andra än åt sig?
Hör jag till ingen mer, som vårdar skydda mig?
J Gudar! är det då ej länge nog omsider,
Som jag, i detta slott, förtviflar mig och lider!
Hvem räknar mina qval? Nej Julia, äfven du,
Du känner ej bland dem, det grymmaste ännu!

JULIA.

Ack! känner jag ej nog, då jag af tårar qväfves?

VIRGINIA.

Nej, detta vet du ej, och gissar det förgäfves.
Du vet blott hitintills, hur brottslig Appius är;
Min far i bojan sänkt; jag sjelf, en fånge här;
Roms frihet kränkt, i trots af Gudar och af lagar;
Hans rysliga försåt emot Sicinii dagar;
Allt detta har du sport, allt detta vet du blott:
Du känner, endast hans, men ej — Virginias brott!

JULIA.

Ert?

VIRGINIA.

Hör mig, och begrip min straffbarhet omsider.
Med allt min fars förtryck, med all den skymf jag
lider,

I trots af allt — förskräcks, och rodna för din vän!
Min brottsliga tyrann — jag — tillber honom än!

JULIA.

Virginia, återtag er ädla, fordna styrka,
Och mins hvad pligt af Er, en far, en make yrka!

VIRGINIA.

En make! — grymma vän, du läser i min själ:
Och detta dödens ord, det nämner du likväl!

JULIA.

Hvad tårar, hvilken lott jag förutser för Eder!

VIRGINIA.

Tro, Julia, tro dock ej, att glömsk af pligt och heder,
Jag mig, inom mig sjelf, en skamlig sällhet gör
Af en fördömlig eld, som jag bör fasa för!
Du kan ej, mer än jag, den afskyvärdig finna.
Jag strider deremot, och skall den öfvervinna.
Ja, hvilken makt den ock på mina känslor har,
Skall segern ges, var viss, åt fosterland och far.
För denna högsta pligt, all svaghet måste vika,
Och deras fiende blir evigt min tillika.
Men ock, sen hvarje tröst af lyckligare hopp,
För deras helga rätt jag villigt offrat opp,
Må jag det enda val med rättvis frihet göra,
Att evigt blott till dem, och min förtvillan höra!
Må ej en våldsam far befalla mig, att mer

Förnedras till det ok Sicinii högmod ger;
Och, med ett tyranni som alla känslor sårar,
Betala, till sin vän, sin skuld med mina tårar!
Om sådan blir min lott, då står blott döden qvar
Till tröst. . . .

JULIA.

Er far är här.

SJETTE SCENEN.

VIRGINIA. JULIA. VIRGINIUS.

VIRGINIA, *(som skyndar sig emot Virginius.)*

Med hvilken fröjd, min far,
Ur våldets boja ryckt, jag Er tillbaka skådar!
Men Gud, hvad smärtad blick, som ny förtviflan bådar!

VIRGINIUS.

O att, i häktets natt, af bojan sluten än,
Din far låg evigt böjd, och Rom ej bure den!
Men oket från dess hals ej mer sig hvälfva låter.
Allt hopp till hämd har flytt. Allt. Appius segrar åter.
Inför Senat och folk jag fåfäng klagan höjt;
Hans mordiska försåt med fåfäng sanning röjt;
Hans oförrätt mot mig, förgäfves lagt i dagen:

Af rysning för hans våld, men egen skräck betagen,
En hvar, med tystnad blott och sänkta ögon, hört,
Mot Roms och min tyrann, det djerfva språk jag fört.
Ej en fann röst — ej en, — att hämdens fordran yrka.
I hvart förkolnadt mod, tyrannen såg sin styrka;
Och njöt den låga fröjd, så vidsträckt han gaf akt,
Att vara vittne, sjelf, till tyngden af sin makt.

VIRGINIA.

Välan! I vårt förtryck, hvad återstår att göra?

VIRGINIUS.

Du vet ej allt ännu, och du har mer att höra.
Förgäfves, till den harm, som röt ifrån mitt bröst,
Sicinius, fordom hörd, förenade sin röst.
Vi sågo begge snart, i samfält motgång lika,
Vår fiendes triumf, och våra vänner svika.
I hopp, åtminstone, att ge sin brud ett värn,
Han sökte nu den tropp som krossat mina jern.
Hvad ser han? Denna tropp af mördarns anhang
bruten,
I vapen lemnad nyss, och nu i bojor sluten!
Omkringstängd med försåt, och skingrad, man från
man,
Den blott, i häktets djup, sig nu förenad fann.
Än mer: Sicinius sjelf, för Appii domstol dragen,
Beröfvad borgarns rätt, beröfvad skydd af lagen,
Är dömd, till trots af allt, som ger hans dygd
försvar,

I evig flykt från Rom att sluta sina dar.

VIRGINIA.

Till denna höjd af brott, man Appius rasa låter!

VIRGINIUS.

Hvad bistånd väntar du af slafvar, mot Despoter?
Men blifve, Furiers tropp, mitt bröst ett rof för er,
Om jag en störtad vän i fallet öfverger!
Vårt band af olyckan och tacksamheten knytes.

VIRGINIA.

Men då, i trots af allt, det nu af ödet brytes?
Och då han, biltog dömd, från Er och fosterland...

JULIA.

Förändrar det min pligt? befriar det din hand?
Och togs, med borgarns rätt, jemväl den rätt tillbaka,
Att följas af en vän, och tröstas af en maka?

VIRGINIA.

I himlens namn, min far, hvart syftar detta tal?
Fördubbla ej min skräck med skäl till nya qval!
Jag gör Sicinius rätt: jag hedrar och beklagar
Hans obestridda dygd, förtryckt af våldets lagar.
Men, om jag offras opp att fästas vid hans flykt,
Då, då är jag, min far, af alla mest förtryckt!
Blef honom då min hand på sådant vilkor gifven,
Att, ryckt från bygd och slägt, förnedrad och fördrifven,
Jag skulle, under tyngd af allt hvad grymmast var,

I tårar utan slut, förtära mina dar?
Begärs det af en man, som ädelt tänka lärde?
Och vore han det värd, i fall han det begärde?

VIRGINIUS.

Och säg mig, är du värd, du sjelf, det namn du bär,
Om ej din egen dygd, är den som det begär?
Vet du ett lägre brott, en feghet längre drifven,
Än öfverge en vän, af lyckan öfvergifven?
En lott, mer skön tvertom, för någon qvinnas hand,
Än bli förtjenstens lön, som offras för sitt land?
Hvem djerfs, att framför den af sälla öden skryta,
Som till ett segertåg kan landsflykten förbyta?
Och som, vid hjeltens hand, i kojan dit han gått,
Kan säga inom sig: *med mig är den ett slott!*
Men gå, att, om du vill, ditt namn med nesa hölja:
Din ålderstigne far skall ensam honom följa.

VIRGINIA.

Och ert beslut, min far, är sådant?

VIRGINIUS.

Är att fly
En syn af tyranni, som mina ögon sky;
Att söndras från ett folk, som ej för bojan fasar;
Att undandraga dig ett villdjurs våld, som rasar;
Att söka mig ett lugn, för mina sista dar,
Der jag ej rodna skall för namnet af din far.
Du tiger: kan mitt hopp, min sista önskan fela?

Min dotter, tröttas hon att mina öden dela?

VIRGINIA.

Hon är vid faror van, hon fruktar dem ej mer;
Sin svaghet och sitt kön, hon glömmer allt för Er.
Men, att i evig flykt kring verlden kastad blifva;
Åt obekanta folk, att ömkans ämnen gifva;
Att se Er, långt från Rom, förlora edra år,
Och sluta, i förakt, den tid Er återstår;
Att, då ni mer ej fins, en makas offer vara,
Emot hvars tänkesätt min själ ej kunnat svara,
Och som, kanhända, glömsk af billighetens lag,
Skall förebrå ert blod sin olycka en dag:
Se der, se der, min far, den lott ni mig bereder.
Ni fordrar det: välan, var nöjd, jag följer Eder!

VIRGINIUS.

Din lott skall blifva säll, tro känslan i mitt bröst,
Säll, genom uppfylld pligt, och Roms förenta röst!
Kom, skyndom. Utgången kan dig ej mer betagas,
Då, af en faders hand, du skyddas och ledsagas.
Kom.

VIRGINIA, *(lemnande, i det hon går, handen åt sin far och stödjande sig, på andra sidan, emot Julia.)*

Gudar! Gudar!

SJUNDE SCENEN.

VIRGINIA. VIRGINIUS. JULIA. APPIUS. CLAUDIUS.

APPIUS, (*möter med häftighet Virginius.*)
Dröj! hvarthän? hvart hastar du?

VIRGINIUS.
Från Rom och slafveri't, så långt man flytt ännu!

APPIUS.
Från Rom? Jag är då ej af ryktets röst bedragen?
Du skyndar, full af hat mot ordningen och lagen,
Att, med en biltog dömd, till värdig likhet bragt,
Uppoffra dina dar åt landsflyktens förakt?

VIRGINIUS.
Föraktet följer ej den flyktiga, men brottet.
Vi lemna det i Rom. — Det bor i detta slottet.
Regera här, tyrann, med bödelsvärdens hot,
Ett fjettradt fosterland som darrar vid din fot!
Sträck mordets nät för hvem som uppstår mot ditt
välde;
Döm landsflykt öfver dem, som ej försåtet fällde;
Bemantla dina brott med lagen, ordningen;
Och röfva qvinnorna från fäder och från män!
Min dotter skall ditt rof, åtminstone ej blifva.
Jag går, att hennes hand en brudgum återgifva,
Som du med hopadt våld af mord och skymf och rån,

Förgäfves sökt ett sätt, att slita den ifrån.
Belönande hans dygd, och tröstande hans öden,
Hon honom följa skall, i landsflykten, i döden!
Och äga blott af dig, till värdigt minne qvar,
En delad uselhet med make och med far.

APPIUS.

Förrädare, din hämd, skall här sitt mål förfela.
Virginia skall med dig ej flyktens nesa dela.
Hon är i Statens makt. Du har ej rätt som far,
Att tvinga hennes val, att offra hennes dar.
Hon skall, tills lagen talt, och dess beslut förklaras,
Mot fadermaktens våld, af mitt beskydd försvaras.

VIRGINIA.

Af ditt? — Du rodnar ej! Ditt skydd, omenskliga,
Jag sökte det en gång, — det blef ett fängelse!
Ett fängelse, tyrann, der jag, i trots af lagen,
Sett mig den frias rätt, och slafvens flykt betagen;
Och sett, vid hvarje fjät att frälsas derifrån,
Mitt svikna hopp ett mål för dina vakters hån!
Hvad rätt gaf Staten dig att fjettra och förtrycka,
Som icke gafs en far att mig ur bojan rycka?
Som ej en dotter gafs, att offra sina dar
Till tröst och tjenst åt den, som deras upphof var?
Hvar fins den villdjurs-lag, som vågar mig bestrida
Att dela, af hans flykt, besvären vid hans sida?

Och du, som yrkar den, hvar lånar du väl här,
Af våld och tvunget val, den dikt du förebär?
Tror du mig brottslig nog mot skyldighetens lagar,
Att öfverge en far, vid gränsen af hans dagar?
Och, sen jag skänkt min hand, nog låg, att rycka den,
I orättvisans stund, från hans förföljda vän?
Gå, — tro mig, att en flykt som evigt afstånd sätter
Emellan detta bröst, och dina oförrätter;
Som flyttar mig, om längst i ödemarkers famn,
Blott undan dina brott, din åsyn, och ditt namn,
Är allt hvad jag kan högst af himlens gunst begära,
Till tröst i mina qval, till räddning af min ära.
Se der mitt tänkesätt, mitt fria val, barbar!
Och nu — se här min hand! — ledsaga mig, min far!

VIRGINIUS.

Jag njuter då, tyrann, till minsta i min smärta,
Den tröst, att lemna dig med dolken i ditt hjerta!

APPIUS.

Räds, om du gör ett steg, att den kan träffa ditt! —
Virginia, ditt beslut är afsagdt. Hör nu mitt.
Tänk ej att Rom, att mig, att dessa murar lemna;
Min arm, i brist af lag, försöket skulle hämna.
Der står framför din syn, din ålderstegne far:
Om han är dig kär, tag omsorg om hans dar.
Han skall ej bära mer, i häktets mörker sluten,

En boja, smidd i dag, i morgon åter bruten.
Men, vid ditt första steg, till åtföljd af hans fjät,
Skall dolken i hans bröst, för evigt hindra det.

VIRGINIA.

Gud! . . . villdjur!

APPIUS.

Det är sant, jag det omsider blifvit;
Men lotten kastad är, och valet är dig gifvit.

VIRGINIUS.

Och tror du, nedrige, att det ej fins ännu
En makt, som tygla kan ett missfoster som du?
Min arm, från vapen skild, må föga dig förfära,
Men Rom har vapen nog, och armar som dem bära.
Från Palatinens fot, till Jofurs tempelborg,
Min röst skall blifva hörd, kring boningar och torg;
Skall fordra, öfverallt, af hvarje far och maka,
Min faderliga rätt, ur våldets hand tillbaka.
Ve dig, då jag från Rom, å nyo synes här,
Om tyranni't ej qväft all mensklig känsla der!

ÅTTONDE SCENEN.

VIRGINIA. APPIUS. CLAUDIUS. JULIA.

APPIUS.

Väl, grymma, se ditt verk! De första stegen gjorda,

Far fort, och tvinga mig att hämdens våld fullborda:
Ditt hat. . . .

VIRGINIA.

Förtjena det; — men spar mitt öra blott!
Att se dig, är ett straff, att höra dig, ett brott.

(Hon går med Julia.)

NIONDE SCENEN.

APPIUS. CLAUDIUS.

CLAUDIUS.

Drott, hvad ni vågat här, står ej att återkalla.
Ni har nu valet blott, att krossa, — eller falla.
Virginius ropar hämd. Hans rätt ej nekas kan:
Så länge han är far, är Appius en tyrann.
Ni kan ge band åt Rom, kan Råd och Stat förtrycka,
Ej dottren från sin far, i folkets åsyn, rycka.
Virginius, bäfva Drott, skall segra här på Er,
Om ej en tvistig rätt, en färg åt våldet ger.
Hans dotter höre opp att mer hans dotter vara.
Omsider följ mitt råd, i stunden af er fara.
Er tvekan öfvervinn, och tro mig, tro mig, Drott,
Ni strider här för mer än för er kärlek blott.

APPIUS.

Och hvem skall tro, i Rom, af denna dikt bedragen,

Att åt Virginia ej Virginius gifvit dagen?

CLAUDIUS.

Hvem ej? sen jag bevist, med vittnen understödd,
Att i mitt eget hus, af min slafvinna född,
Hon blef ur vaggan såld åt denna Romarns maka,
Hvars döda barn blef lagdt för trälbarnet tillbaka? . . .
Ni häpnar, Drott. — Välan, om detta häpnad ger,
Låt dottern fly er famn, och fadern trotsa Er!

APPIUS.

Bland grymheter, barbar, det återstod mig denne,
Men jag kan allt, kan allt, blott ej förlora henne.
Ja, förrn åt en rival hon offrar sina dar,
Förr må hon, offrad sjelf, och ryckt från slägt och far,
Ledsagas till ditt hus, en gråtande slafvinna!
Hvad ädelmod ej vann, det måste våldet vinna.
Man söndersliter mig, jag det tillbaka gör,
Och hatets barbari med hämdens mötas bör.
Till brottets högsta gräns jag ser mig ändtlig drifven.
Men hvad? Är jag då ren ej hennes afsky blifven?
Ett steg var öfrigt än, och i mitt raseri,
Det feltes, att jemväl min egen afsky bli!

FEMTE AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

VIRGINIA.

I hvilket dödligt qval man mig förtäras låter!
Stund flyktar, efter stund — och Julia syns ej åter!
Hvad tidning väntar mig? Hvad lott har mött min
far?
Fins ej, i hela Rom, en arm till mitt försvar?
Skall jag då strafflöst här i evigt häkte slutas?
Och skall af en tyrann den rätt med trygghet njutas,
Att röfva från en far hans sista dagars tröst,
Och ge mitt namn till pris åt orättvisans röst?
O du, som tvingar mig, med outsäglig smärta,
Att räkna dina brott, — och rodna för mitt hjerta!
Hvad afgrundsmakt, hos dig, förvandlade så lätt
I detta låga våld, de fordna tänkesätt,
Som smickrade din brud med hopp om andra öden?
Ja, — qvälj mig ej, barbar! — gör slut, och gif
mig döden!
Det enda återstår, sen lifvet, genom dig
Har blifvit blott ett straff, en längre död för
mig!
Hvem kommer? — Julia!

ANDRA SCENEN.

VIRGINIA. JULIA.

VIRGINIA.

Väl? — Hvad återstår att lida?
Jag dig tillbaka ser, — men ingen vid din sida!
Men ingen hämnare, som under mina fjät,
Förkrossar detta slott, — och räddar mig ur det!
Välan?... Du svarar ej!... J Gudar i det höga,
Hvad dödsfärg på din kind! hvad tårar i ditt öga!

JULIA.

Ah!... låt mig gjuta dem!... och låt min stängda röst
Få tid att finna väg ur mitt förskräckta bröst. —
Er far har vågat allt,... men allt, men allt har felat!
Rom vet er oförrätt, Rom har den icke delat.
Det ser Tyrannens våld, det sin förnedring ser,
Och kysser darrande på bojan som han ger!
Och ingen reser sig att värnlösheten skydda!
Allt mod, all romersk dygd, all styrka äro flydda!
Men hur förkunna Er, min olyckliga vän,
Det grymmare förtryck hvaraf ni hotas än?

VIRGINIA.

Far fort; jag väntar allt, och är beredd att höra!

Jag

ag är så härdad den, som plågor kunna göra.
Välan?

JULIA.

Förskräckelsen kanhända mig förledt:
ag tror ej hvad jag hört, jag tror ej hvad jag sett . . .
En ström af borgersmän kring tribunalet svallar;
Ert namn, från Claudii mun, till Roms bestörtning, skallar;
ag vet ej, mot er far, hvad klagan Claudius för,
Med allmän häpnad blott man återljuden hör
Af *svek*, – af *diktad börd*, – af *undanköpt slafvinna*,
Ord, hvilkas låga grund min tanke skyr att finna.
En här af dubbel vakt, kring Appius väpnad står,
Som tyglar folkets våld, med våld som den begär.
Det hörs, i denna krets, ej hvilka värf som skötas;
ag såg Sicinius blott af Claudius derur stötas:
En biltog, ropte han, *har ej bland oss en röst!*
Sicinius drog sitt svärd; en Liktor mot hans bröst,
Hof upp sin yx – och slog, att hugget undanböja.
Min skräck vid denna syn, betog mig kraft att dröja. . .
ag fruktar allt.

VIRGINIA.

Och jag, till stum förvåning bragt,
Står sluten som i moln, vid allt hvad du mig sagt;

Och söker ljus, — och tror, att örat mig bedra-
ger!

JULIA.

Må ljuset ej, för Er, slå fram med blixtens dager
Hvad rop! . . . . Hvad gny af svärd! — Hör! . . . kä
hvad striders dån! . . .

(Ett sorl höres af stridande.)

Hvem nalkas? — ser jag ej Sicinius långt ifrån,
Som störtar blodig fram ur vaktens spridda skara

TREDJE SCENEN.

VIRGINIA. JULIA. SICINIUS, *(sårad o
med ett förvi
ladt utseende.)*

SICINIUS.

Virginia! heder, namn och frihet stå i fara!
Den sista höjd af skymf, är öfver Er bestämd.
Se här, ni ser mitt blod; det flyter för er häm
Hvad deraf öfrigt är, ännu för Er skall fömma
Sök, om ni kan, att fly — sök, om ni kan, att gö
mas.
För min del, flyr jag Rom och lemnar våldets grän
Men om min röst ännu af mina kämpar käns
Om den bedragna här som kringger våra vallar,
Ej glömt, att följa mig dit frihets-pligten kallar;

Med blygseln i dess bröst, om lågan af dess mod
Till minsta lifvas kan vid åsyn af mitt blod,
Och Gudarne åt Er en blink till räddning unna,
Så skola hämd och död min återkomst förkunna.
Farväl.

(Hon skyndar bort.)

FJERDE SCENEN.

VIRGINIA, JULIA.

VIRGINIA.

I Gudars namn! ... Förstår jag, hvad jag hör?..
Hvad bådar sig?

JULIA.

En lott, som jordens rasa gör!
Det är ej mera tid att tveka, eller tiga:
Brott rasa öfver brott, och upp mot himlen stiga!
Att slita Er med våld ur fadermaktens famn,
Bestrider man er börd, förväxlar man ett namn,
Och diktar, — att på Er ett nesligt anspråk vinna, —
Er född i Claudii hus, och född af hans slafvinna.
Förrädarn rodnar ej att fjettra eder hand,
Om ej med kärlekens, med slafveriets band!
Hvad svek, som Gudars hämd och menniskors förtjenar!
Och Claudius är den bof hvars bistånd Appius länar!

VIRGINIA.

Fins då min far ej mer?

JULIA.

Med vittnen om er börd,
Han möter smädarns lögn, men utan framgång hörd
Ett samladt folk sitt rof åt äreskändarn lemnar,
Och ingen träder fram, som talar — eller hämnar!

VIRGINIA, *(liksom uppvaknande ur en dvala.)*

Är det en ryslig dröm som sväfvar för mig blott?
Är denna fasa sann? – Och var det då min lott,
Af skymfande förtryck att ett exempel blifva,
Som ingen ålder gett, och ingen mer skall gifva
Virginia är ej fri! — hon döms till trälars band:
Hvad oerhörda slag! — Och, Julia, från hvad hand
Jag nertrycks under allt hvad Rom förhatligt hyser,
Och lefver med min skymf, och ser den dag som
lyser!
Tyrann! för mina fjät du grafven öppnat har;
Mitt brott förtjente den: du älskades, barbar!

(Till Julia.)

O du, som närmast vet hur nedrigt man mig sårar
Begriper du mitt qval? förstår du dessa tårar?
De kunna ej för dig min känslas vittnen bli,
Du har ej gjutit dem, som jag, af raseri!
Man har, till slafvars ok ej tryckt din skuldra
neder,

estridt dig blodets rätt, din frihet och din heder;
kilt dina dar vid allt som tröstade dem än;
Och, din förrädare, ... du har ej älskat den!
Ian var ej, dig till blygd, din far till skymf och smärta,
trots af blod och pligt, en afgud för ditt hjerta!

JULIA.

ack! hoppas att en far ännu kan rädda Er...

FEMTE SCENEN.

VIRGINIA. JULIA. VIRGINIUS.

VIRGINIUS, *(med yttersta förtviflan.)*

Ian kan, olyckliga, han kan det icke mer!
Oss omger ett försåt i afgrundsnatten spunnit.
Iamn, ära, frihet, slägt — allt har för dig förswunnit,
illt hvad din oskulds värn och lifvets glädje var!
let gifs ej mer, för dig, — hem, fränder eller far!
örtryckets sista tyngd har rågat våra öden.
ör dig stå öfriga, blott träldomen och döden!
ör mig, en skymfad, qvald, och barnlös ålderdom!

VIRGINIA.

örbannelse och hämd dig drabbe, fega Rom!
lem som din jord bebo, och dem som dig regera!

VIRGINIUS, *(omfamnar henne me smärta.)*

Min dotter!

VIRGINIA, *(skiljande sig ur hø armar med rysning*

Har ni då, min far, en dotter mon

VIRGINIUS.

Nej, denna fasas höjd min styrka öfvergår,
Jag bördan samlad bär af sorger och af år;
Jag känner för dess tyngd min trötta skullra vik
Och krafterna min dygd för första gången svika
Jag känner ålderns is förstelande mitt blod,
Min tanke utan ljus, mitt hjerta utan mod;
O du, hvaraf min lott var tröstad och var hedra
Skall jag i grafven gå, och veta dig förnedrad!

VIRGINIA.

Om åskor funnos än att krossa en barbar...
Hvem syns! —

(Hon löper till, med ett anskri och slunter sig o kring sin fars knän.)

Han kommer... fräls.., försvara mig min f

SJETTE SCENEN.

VIRGINIUS. VIRGINIA. JULIA. APPIU

VIRGINIUS.

Har du, förrädare, en öfrig hämnd att njuta?

Och kommer du att sjelf i bojan henne sluta?

APPIUS.

Jag kommer, mindre låg, att öfverlemna Er
Ett villdjur, innan kort ur stånd att tyglas mer;
En afskyvärd tyrann, som med ett ord af Eder
Ännu kan bytas om till mensklighet och heder!
Du gör, med detta ord, ännu Virginias lott.
Min kärlek sätter än en gräns för mina brott.
I trots af all den hämnd ett såradt högmod yrkar,
Min svaghet skonar än den afgud som jag dyrkar;
Men, darra för den arm som höjs att krossa den!
Än är Virginia fri: jag har ej talat än.
Än har du, gamle man, en dotter. Hör! mig svara:
Är hon ditt hjerta kär? och känner hon sin fara?

VIRGINIUS.

Och har du tänkt, du sjelf, på den som hota kan
En romersk Borgare, förbytt i Roms tyrann?
Betänkt, att detta folk af spridda stumma själar,
Kan en gång bli, för dig, ifrån en mängd af trälar,
En enda villdjurskropp, som starkare än du,
Skall slita sönder den, hvaraf den trampas nu?

APPIUS.

Rom kan beklaga dig, och kan dig icke hämna.
Sänk detta språk af hot, och denna stolthet lemna.
Betänk dig: qväf den blixt som hotar dina dar;
Du är mitt offer, välj, om du ej är min far!

VIRGINIUS.

I valet mellan dem, säg, tror du Latien äger
En enda man af dygd, som länge tveksam väger?
Din far? — Jag skulle blygs för dagens ljus och
Rom!
Se der Virginii svar.

APPIUS.

Välan, — och dotterns dom!
Det är du sjelf, ej jag, som den omsider fäller;
Ditt raseri, ej mitt, som den i verket ställer;
Som trotsar, utan gräns, en retad tyrans makt,
Och skyndar hämdens våld, med smädelsens förakt.

(*Han vänder sig om att gå.*)

VIRGINIUS, (*håller honom till-baka.*)

Tyrann, om det gör nog att min förtviflan gömma,
Att qväfva hämdens rop, kanske dess fordran glömma;
Att, kufvande mitt nit för frihet och för dygd,
Med tystnad lemna Rom åt sina bojors blygd;
Att aldrig, på dess torg, en fruktad pauna höja;
Att ändtlig, för ditt ok, min egen skullra böja:
Om det gör nog, befall! och du mig färdig ser.
Men, om ej dermed nöjd, du fordrar ännu mer,
Om denna fria röst ännu ditt högmod sårar,
Se här, för dina knän, en Romare i tårar!
En far, som dig besvär, vid dessa hvita hår,
Af aktning för hans dygd, af ömkan för hans år,

Att, för den sista skymf, hans blod förnekadt göra!
Har jag gjort nog, barbar, att dig till ömkan röra?
Nej, tiger! nej din själ sig ej förändra kan.
Virginius för din fot... du rodnar ej, tyrann!

VIRGINIA.

Min far, jag Er besvär, vid himlen och vid Eder,
Förnedra ej ert blod, af omsorg för dess heder!
Fördubbla ej den skymf, som hotar mina dar,
Med nesan af den lott att rodna för min far!
Glöm ej, vid grafvens brädd, en värdig lefnads ära.
Äg styrka nog ännu, att edra öden bära.
Sätt, mot tyranners våld, en romersk själs förakt;
Och mins, att den är fri, som trotsar deras makt!

(*Till Appius.*)

Gå niding! du har fått det svar, du vänta borde.
Jag vore bojan värd, om den mig nedrig gjorde.

APPIUS.

Nej grymma, hoppas ej att jag dig lemna kan.
Jag är, jag känner det, ett villdjur, en tyrann,
Förtjent af allt det hat ditt hjerta mig förklarat;
Men det är du, du sjelf, som tvungit mig att vara't.
Du hade stängt din själ för min förtviflans röst.
Men sluta mina qval, ryck döden ur mitt bröst,
Räck mig ännu din hand, till fordna löften färdig,
Och Rom skall sedan se, om Appius var den värdig!

Virginia, med dig sjelf en rättvis ömkan tag,
Och var, omenskliga, ej mer barbar än jag!

VIRGINIA.

Spill ej ett fåfängt hot, som tröttar mig att höra!
Du kan förnedra mig, det egnar dig att göra;
Men ända ner till dig jag ej förnedras kan.
Jag skulle välja förr en slaf, än en tyrann.

APPIUS.

Du vill din undergång, vill mig omensklig finna:
Ditt hat skall segra, gläds, du skall din önskan
vinna.
Hon väntar dig, den fröjd hvaraf du smickras blott,
Att hafva störtat mig, från djup till djup, af brott.
Jag skyndar mig, var nöjd, din afsky att förtjena
Jag har af barbari, din eftersyn att låna.
Ej nog att slita dig ur famnen af din far,
Att hölja med förakt, ditt namn, och dina dar,
Att se din hand, med blygd åt bojan öfverlemnas
Mitt hjerta, på ditt blod, skall trötta sig att hämnas
Din far skall se din skymf, till bilan sjelf bestämd
Och, mord, och slafveri förenas i min hämd.
Mitt raseri ej förr, ej förr skall vända åter,
Än källan för din gråt sig mer ej hämma låter.
Sen klaga — och förtärs — och dö! — Liktorer! vakt
Man slute portarna, och tage dem i akt.

(Han skyndar bort.)

VIRGINIA.

Väl, bödlar! samlen Er att edra brott förena . . .

VIRGINIUS, (till Liktorn.)

Min vän, jag skall ej fly. Gå,

(till Julia.)

Lemna oss allena.

SJUNDE SCENEN.

VIRGINIUS. VIRGINIA.

VIRGINIUS.

Min dotter, Rom af dig ett efterdöme får,
Som öfvergår mitt hopp, ditt kön, och dina år.
Din far, förutan värn mot brotten och försåten,
Sönk ner ett ögonblick, af romersk dygd förlåten;
Af dig han till sin pligt ett stort exempel tar,
Och tackar Gudarna ännu, att han är far!
Du äger än en blink att oket undanböja,
Se här den rätta stund, att verklig styrka röja!
Ditt mod det enda är, som nu dig skydda kan.
Säg: har du det nog stort, att höra mig?

VIRGINIA, (med häpnad.)

Välan? . . .

VIRGINIUS.

Virginia! älskar du ditt lif framför din ära?

VIRGINIA.

Jag?

VIRGINIUS.

Skulle du förr dö, än bojans nesa bära?

VIRGINIA.

Jag bär ert namn, min far, och ni det fråga kan?

VIRGINIUS.

Virginia, det är nog. Väl dig, om du är sann!
Om detta ädla val, är det beslut du tager,
Och ej af lånadt mod en storhet som bedrager!
Jag döljer icke mer, jag bör ej dölja det,
Att döden, gömd för dig, går tätt i dina fjät,
Och färdig till ett slag, som din förnedring motar,
Ditt hufvud hvar minut med lyftad lia hotar.
Se det den sista vän, den brudgum, åt hvars famn;
Din far förtror din dygd, din frihet och ditt namn;
En annan fins ej mer! — Om han ditt mod förskräcker,
Om ett förnedradt lif, likväl din saknad väcker,
Om grafven ryslig syns för dina unga år,
Lef! — och det är din far som dit med blygsel går,
Att undan Roms förakt sitt grå hufvud gömma,
Och fasan af din lott i dödens sömn förglömma.

VIRGINIA.

Min far, i himlens namn, er dotter bättre känn.
För mig är döden ljuf: O gif mig, gif mig den!
Tro, att ni mig i den en högre skänk bereder,

Än i det sorgens lif jag hittills ägt af Eder!
Tro, att för detta bröst, änskönt i ålderns vår,
Ej mer ett möjligt hopp till sällhet återstår!
Att jag skall se min graf, och hvilan från min plåga,
Med mera tröstad blick än bröllopsfacklans låga;
Och att den fasans Drott ni mig till brudgum ger,
Skall mötas af min famn, med tacksamhet för Er!
Hvad jorden grymmast ägt, jag redan ung förfarit.
Min lefnad kort af år, men lång af sorger varit.
Hvad lemnar jag? ett lif af smärtor eller flärd,
Förtryckets, tyranni'ts, bedröfvelsernas verld!
O dröj ej, tills ni sett min hand i bojan sänkas,
Och våldet gjort för sen den hjelp som kunnat skänkas!
Om döden vägras mig, till mina plågors tröst,
Så straffa då med den, min far, ett brottsligt bröst;
Vet, ... vet, ..

ATTONDE SCENEN.

VIRGINIUS. VIRGINIA. JULIA.

JULIA, (*Instörtande på Scenen med förtvißan.*)

Beväpnadt folk, som Appii budskap bära!
Kom .. kom, om ni är far, och fräls er dotters ära! ..

VIRGINIUS, *(med uttryck af en förtviflad ståndaktighet.)*

Det skall jag!

JULIA.

Räddning! . . . flykt! . . om flykt ej är för sen.
De nämna hennes namn, de söka henne ren,
En Liktör. . . .

VIRGINIA, *(med ett rop af förskräckelse.)*

Liktor! . . . ha! det ordet redan väcker
En fasa, som sin köld till alla ådror sträcker.
J Gudar! hämnen mig; och förrn han talat har,
Tan sinkan med mitt qval, och sluten mina dar!

(Hon faller afdånad i en stol.)

VIRGINIUS.

(Till Julia längre bort på Scenen.)

Gå — dröj dem — hed, besvär, . . hvad helst af dem må ämnas,
Att oss en enda stund, till ensligt afsked lemnas.
Flyg! . . . allt beror derpå.

(Julia går.)

NIONDE SCENEN.

VIRGINIA. VIRGINIUS.

VIRGINIUS, (*i fonden.*)

Väl! detta återstod.
Nu, far och mördare! .. gör slut, och fräls ditt blod!

(*Han blottar en dolk och närmar sig.*)

Virginia!

(*Han finner henne afdånad.*)

Hafven tack, J Gudar i det höga,
För denna dvalas natt, som höljer hennes öga!
Till en förtviflad far det är en vink af Er.

(*Höjer opp dolken öfver henne.*)

Nu skall ej denna blick till tårar öppnas mer.

(*Han studsar med fasa tillbaka.*)

Förskräckligt! . . . ögat skyms . . . och alla krafter
flykta . . .
Må himlen rädda dig, oskyldiga förtryckta!
Jag kan ej . . .

(*Ett kort uppehåll.*)

Gamle man! din svaghet är ett brott!
Förnedringen fylls opp, och du, — du gråter blott!
Res opp dig, son af Rom! I sådan stund, besinna,
Det är ej tårar mer, men blod som måste rinna!

Blod, eller skymf! — Gör val! — Än dröjer bojan, — än!

(Löper till Virginia.)

Du skall ej vakna mer, olyckliga, till den;
För dig är sömnen huld, och evig blifve denne!

(Med dolken upphöjd öfver henne.)

Nu, graf, i ditt beskydd, af mig emottag henne!
Förtviflad, utan hägn af lag och fosterbygd,
Men fri, — men min ännu — och min, med all din dygd!
Till höjden af förtryck när tyranni't är skrifvet,
Är döden af en far en bättre skänk än lifvet!

(Han ger henne dolkstygnet.)

VIRGINIA, *(spritter upp med förskräckelse.)*

Barbarer... bödlar...

(Faller tillbaka igen.)

Ha!... hvar är jag? Gudar!.. hvar?...

VIRGINIUS, *(med djup rörelse.)*

I deras boning, snart, — och frihetens! —

VIRGINIA, *(fattar hans hand med ömhet.)*

Min far!

VIR-

VIRGINIUS, (*lutad öfver henne.*)

Virginia . . . lider du?

VIRGINIA, (*med svagt, aftynande uttryck.*)

Nej . . .

(*Hennes hufvud sjunker tillbaka, nedfallande på skullran.*)

VIRGINIUS.

Frälst är hennes heder,
Men komme hennes blod, tyranner, öfver Eder!
Af dessa döende, förstälda anletsdrag,
Förfölje bilden Er, i afgrunden, en dag!

(*Han kastar hennes slöja bakifrån skullran, öfver ansigtet på henne. Sedan till Liktorn som visar sig i fonden åtföljd af flera.*)

Nu kommen!

TIONDE SCENEN.

VIRGINIUS. VIRGINIA (*döende.*) LIKTORN. VAKT. APPIUS.

APPIUS, (*som höres redan längre ifrån och tränger sig fram genom vakten.*)

Hållen opp . . . Liktorer, stannen, hören!

Virginia njute helgd! — Ett steg, om J det gören
Förlorar edra lif...

VIRGINIUS.

Tyrann... hvad ärnar du?...

APPIUS.

Förtjena, fastän sent, med någon dygd ännu,
Ett annat namn af dig och tiderna som dömma.-

(*Efter någon tystnad.*)

Virginius, Man af Rom, kan du ett våld förglömma
Till hvilket kärleken och hämden mig förledt?

VIRGINIUS.

Nej, Man af tusen brott! Det som har skett, har skett
Slafvinnan är tillreds att bli dig öfverlemnad:
Ej sådan hon af dig, åt dina nöjen ämnad,
Med flygtig fägring prydd, förtjuste ditt begär;
Men oförgängligt skön, — men sådan ändtlig här,
En far, en romersk far, af hennes fägring skryter!

(*Han kastar undan slöjan och afhöljer Virginias döende ansigte.*)

APPIUS, (*med förskräckelse.*)

Virginia i sitt blod!

VIRGINIUS.

Du ser det hvar det flyter:
Hvad syns dig? — Är det mitt?

APPIUS, (*löper till Virginia.*)

Virginia!... Blixt ur skyn!

Fall, ljunga!

(*till Virginius.*)

Missfoster! hvad har du gjort?...

(*löper åter till Virginia.*)

Hvad syn! —

Hon rörs.. hon andas än .. dess ögon öppnas åter...

(*Han kastar sig på knä bredvid henne.*)

Virginia! se mig blott... och säg ... att du förlåter,
Att du ej hatar mig!..

VIRGINIA, (*upplyftande sig litet, och framstapplande med en afbruten och döende röst.*)

Barbar... Jag mera gör:
Jag... älskar dig ännu.. Jag är belönt derför!

(*Hon dör.*)

APPIUS.

Du dör...

(*Han stiger opp.*)

Och jag är till! och blixten dig ej hämnar!
Och jorden som dig mist, för mina fjät ej rämnar!
I murar störten om, och djupt från dagens ljus,
Begrafven mina brott och mig i edert grus!

(*Till Virginius.*)

Hon dör!.. och hennes stoft ej ren sitt offer njutit!
Hon dör!.. och för din hand mitt blod ej redan flutit!
Var då, för hennes bröst, din dolk allena gjord?

Och äger du en arm till blott en dotters mord?
Barbar! i grafvens natt, skall det oss än förmenas,
Att, genom hämdens rätt åtminstone, förenas?

(*Man hör på afstånd ett växande buller.*)

VIRGINIUS.

Den hämd som du är värd förbidar dina brott.
Hör, hör dem, dessa rop som skalla kring ditt slott!
Rom vaknar! — Hör, och rys för tyranniets faror!

(*Appius, ouppmärksam på Virginii ord och på allt det följande, stannar bredvid Virginia, böjd öfver henne, i en orörlig och förtviflad ställning.*)

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRE. EN CENTURION.

CENTURIONEN, (*till Appius.*)

Decemvir! slottet fylls af öfverlägsna skaror;
Sicinius tränger fram för spetsen af sin här;
Din vakt förskingrad flytt, och Claudius fängslad är

(*Folket intränger på Scenen.*)

RÖSTER I HOPEN.

Hämd på förtryckarn!

NYA RÖSTER.

Hämd!

TOLFTE SCENEN.

DE FÖRRE. SICINIUS. CLAUDIUS (*i bojor.*) SOLDATER.

(*NB. Dispositionen bör i denna Scene vara sådan, att Virginias kropp bortskymmes för den inkommande, af dem som redan äro på Scenen. Julia ligger på knä framför denne. Appius står vid sidan, halfvänd från de öfriga, i alltid samma ställning.*)

SICINIUS, (*i fonden omgifven af folkskaran.*)

Ja, Landsmän, den skall tagas.
Sen redan, inför Er, i brottets bojor dragas;
Den bof som styrkt och tjent tyrannens öfverdåd,
Med sina stämplingar och afskyvärda råd.
Hans lön står färdig ren. Liktorer, må af Eder,
Högst från Tarpeiens brant, förrädarn stötas neder,
Och kroppen, i sitt blod, till hämdens längre prof,
Bli lemnad utan graf, åt foglarna till rof!

(*Till Claudius.*)

För dina tusen brott, gå, Niding, nu att blöda;
Och vänta den du tjent, till sällskap hos de döda.

(*Claudius föres bort.*)

(*Till Folket.*)

Qviriter, hören mig! Det är för Er jag stridt.
Decemviratets våld hör opp, och Rom är fritt! —
Virginius! en barbar skall dig ej mer förtrycka;

Jag kommer att min brud från bojans nesa rycka,
Att skydda hennes dar, att hämna hennes qval...

APPIUS, (*likasom uppvaknande och halfvänd till Sisinius.*)

Din ankomst är för sen, vanmäktige rival.
Du smickras af den skräck, du här omkring dig skådar,
Men tänk ej Appius räds den usla hämd du bådar:
Han är, i denna stund, till pris af sina brott,
Långt öfver den, och Rom, och hela lifvets lott!
Den makt du skryter af att ändtlig mig beröfva,
Hör mig; — Jag har haft tid att värdet deraf pröfva:
Den har ej mer *ditt* hat, än den har *mitt* förakt.
Din brud är ej mer din, — och långt utom din makt.
Hon hör på jorden mer till ingen af oss tvenne;
Hon hör, i grafvens natt, till den — som följer henne —

(*Han dödar sig.*)

Nu — är hon..., *min!* —

SICINIUS, (*som träder hastigt fram och får se Virginia.*)

Hvad syn!.., Virginia är ej mer!...

VIRGINIUS.

Var nöjd att hon är fri — att Rom är fritt, — och ser,
Till hämd för hennes dygd, och sig till evigt rykte,
Förtryckarn, i sitt blod, bredvid den han förtryckte!

*Anmärkningar vid Tragedien Virginia *).*

Den tragedi som här lemnas Allmänheten, är till slaget vida åtskild från den föregående, af samma författare. Den har ej någon ståt för ögat, som bländar inbillningen och upphöjer den; ej fördelarne af kontrasten mellan skiljaktiga folkslag; ej glansen af stora, genom historien lysande namn; ändteligen ej heller det slags storhet af intresse, som alltid åtföljer hela nationers öden, så snart händelsen är dermed på ett nödvändigt sätt sammanbunden.

Händelsen är, i närvarande tragedi, mer enskilt. Det är en dotters olycka, en fars förtviflan, sammanbundna med Roms allmänna tillstånd genom intet annat än den personens plats i staten, som förorsakar dem. Den politiska hvälfning som slutar skådespelet, är blott en tillfällig följd af detta sorgliga äfventyr. Den kunde uteblifva, och sysselsätter, intill dess den inträffar, föga uppmärksamheten. Nästan hela intresset grundar sig således på personernas enskilta förhållande till hvarandra, och de sinnesrörelser som deraf födas. Ibland dessa personer äro flere af lägre borgerligt stånd. Äfven stylen och tonen i verserna hafva måst derigenom, till någon del, förlora anspråket på den upphöjning, den prakt af uttryck, som sakens och personernas storhet endast kan gifva deråt, och som från theatern alltid så lifligt verkar på åhörarna. Jag vågar likväl icke anse detta såsom en oundviklig följd af ämnets beskaffenhet. En annan plan hade tilläfventyrs kunnat gifva, på allt sätt, mera storhet åt både händelse och versifikation. Jag talar om mitt arbete, efter den form det tagit under min hand.

Svenska theatern äger redan tillförne en Tragedi Virginia, författad af en Skald, som tillika med ett af de första rummen i svenska vitterheten, förenar äfven, genom vettenskapliga arbeten, äran af utländsk namnkunnighet. Efter det förtjenta bifall hvarmed denna äldre Tragedi blifvit emottagen af Allmänheten, kunde valet af samma ämne synas, hos en sednare författare, en på en gång vådelig och

---

*) Förra Upplag. Betydliga förändringar hafva vid detta arbete sedan blifvit gjorda. I synnerhet har Femte Akten blifvit nästan helt och hållit omarbetad.

oblygsam täflan. Hade en sådan täflan verkeligen utgjort mitt syftemål, skulle min egenkärlek visserligen ej hafva förblindat mig för faran deraf. Men jag har ej trott att mitt företag kunde komma under detta namn. Då ett och samma ämne för skådeplatsen, ger, efter planens olika beskaffenhet, anledning till helt skiljaktiga situationer och sinnesrörelser, så ofta två sådana theater-stycken ingen annan gemenskap med hvarandra, än blotta namnens; och den sednare författarens blir derigenom mindre att anse som en täfling med den förra, ett försök att göra bättre, än som ett särskilt arbete, af helt olika beskaffenhet. Situationerna, sinnesrörelserna, dessa utgöra det väsendtliga af hvart och ett tragiskt ämne. Den som helt och hållit ombyter dessa, har ej mera samma ämne med den förra, fast han också behåller namnen och den historiska anledningen.

Jag skall ej nyttja det tillfälle jag här ägde, att hembära till den äldre Virginias författare, ett loford, visserligen förtjent genom flera rörande scener, en mängd vackra verser, och hvad som är af allt kanhända mest att skatta, ett i allmänhet rent, otvungit och harmoniskt språk. Utom det att mitt omdöme häröfver kunde synas mindre behörigt, i ett ögonblick då jag sjelf skall dömmas, skulle tilläfventyrs påminnelsen om denna Tragedis förtjenster medföra hos läsaren en mindre förmånlig verkan för min egen. Men jag bör ej underlåta att erkänna en skuld. Den lyckliga versen i femte Akten, 7 Scenen,

Jag skulle välja förr en slaf, än en tyrann,

tillhör ej mig. Jag har, med författarens samtycke, ord från ord länt den, ur den äldre Virginia. Om alla verserna i mitt arbete liknade denna, skulle jag med större trygghet om bifall, än jag nu gör, lemna det åt Allmänheten.

Detta ämne har varit, af utländska författare, oftare valdt, än kanhända något annat. Man räknar, om jag ej felar, fyra eller fem Virginier, endast på det franska språket; utan att någon af dem (så långt min kunskap sträcker sig) mycket upphöjt sig öfver medelmåttan. Jag inbegriper likväl ej under detta omdöme, den bekanta La Harpes Tragedi af samma namn, hvaraf jag blott sett, i en

fransysk jurnal, några politiska scener. Huru det händt; att man i allmänhet funnit detta ämne så förmånligt för theatern och likväl så föga lyckats deri, är ett problem, som jag tror mig kunna upplösa ur min egen erfarenhet. En far, en Romare, tvungen att mörda sin egen dotter för att rädda hennes ära och frihet; ingen ting framställer, i sanning, en mera tragisk belägenhet. Man har, under denna synpunkt, ej haft orätt att finna ämnet förträffligt för skådeplatsen. Men denna situation, så starkt rörande, så theatralisk den, med ett ord sagdt, må vara, är likväl blott en enda, och är till sin natur, kort och öfvergående. Den utgör ett ämne af stor skönhet för några scener; men den är, genom sig sjelf, ej tillräcklig att uppfylla den långa banan af fem hela akter. Det är föga möjligt att komma till denna situation, (efter hvilken intresset ej kan stiga högre) förr än i sista akten. Beredelsen dertill, som skall sysselsätta åskådaren under fyra föregående akter, fordrar, för att ej blifva kall och släpande, en resurs af plan och pathetiskt språk, hvartill sjelfva den historiska händelsen lemnar föga biträde, och som helt och hållit måste ankomma på författarens egen uppfinning. Man har ej felat, att här taga sin tillflykt till målningar af Roms tillstånd, och af dess förtryck under Appii decemviraliska tyranni. Det är sant, att dessa målningar kunna vara sublima, och stundom högst underhållande. Det är också sant, att de höra till ämnet, så mycket som tidens, ställets, personernas karakteristiska skillring, hör till hvart och ett ämne, af hvad slag det må vara, och till den theatraliska framställningen deraf. Men det är helt annat, att med dessa politiska scener, dessa detaljer af Roms decemviraliska styrelse, nästan uppfylla hela skådespelet. Det är ej lätt att derigenom ersätta händelsens egen korthet, utan att låta dem synas ett föremål, i grunden åtskildt från det egenteligen tragiska: Virginias och hennes förtviflade fars olyckliga belägenhet. Det rörande deri är naturens; Fadrens känslor, ännu mera än Romarens. Det romerskt borgerliga, är blott en drägt, en lysande kostum, hvaraf allt ej måste helt och hållit höljas; och som målaren ej måste vid detta tillfälle göra till sitt enda, eller ens första föremål.

Men det är ej nog härmed. Så mycket ryslig rörande som ock må finnas i katastrophen af denna händelse, så litet tjenlig vore likväl sjelfva händelsen att, i sin rätta hi-

storiska sanning, framställas på skådeplatsen. En romersk ädling, upptänd af vällustig kärlek till en plebejisk flicka, med hvilken han ej vill, och, efter-lagarna, ej kan gifta sig; och som, för att ernå sitt låga ändamål, uppspinner den ovärdigaste list, förnedrar henne, med kall blod, till det olyckligaste, föraktligaste tillstånd, som låter tänka sig: det är lätt funnit, att en theatralisk föreställning af denna beskaffenhet, om den väcker, som all oförrätt, ett beklagande intresse för Virginia och hennes förtviflade far, kan för öfrigt ej medföra hos åskådaren, andra känslor, än afsky, harm och vämjelse. Den är, sedd i detta ljus, icke rörande, utan låg och vederstygglig. Appii brottslighet är ej den ärelystna beherrskarens, ej den förtviflade älskarens, utan den kalla vällustiga nidingens. Man har ej besegrat dessa svårigheter derigenom att man föreställer Appius såsom verkligt intagen af en sann och öm kärlek för Virginia. Det är just svårigheten att förena, utan orimlighet, med denna sanna och lifliga kärlek, det förnedrande konstgrepp, hvaraf han betjenar sig, och som nästan icke kan, genom någon skicklighet, hvarken umbäras till handlingen, eller göras i karakteren ursäktligt.

Emedlertid har man ej underlåtit att i allt detta, merendels med temmelig närhet följa den historiska anledningen. Man har ej felat att mer eller mindre föreställa Appius under denna synpunkt af tyrannisk nedrighet, och hans vällustiga kärlek, (hvad slöja af tvetydighet man ock sökt att kasta deröfver), såsom något helt annat än hjertats böjelse. Likaså litet har man felat att vanligen gifva Virginia för honom all den köld, all den afsky, som tyckes böra naturligen följa af hans tyranniska förhållande. Men det bör vara svårt, att på sådant sätt gifva åt denna händelse ett verkligen theatraliskt intresse. Tragediens natur består egenteligen i passionernas slitning; men denna uppkommer mindre genom deras motsatta beskaffenhet hos åtskilda personer, än genom deras strider och vexlande öfvervigt i samma hjerta. För att ej göra händelsen ohygglig, borde, med alla Appii fel, hans kärlek likväl intressera åskådaren, vara sann och brinnande. Han borde målas ärelysten, våldsam, brottslig af hämd eller förtviflan, men i grunden ädelmodig. Virginia, långt ifrån att kallt hata honom, borde hysa för honom en böjelse, på en gång oöfvervinneligt rådande genom passionens makt, och oöfvervinneligt motsagd genom

hans politiska ställning, hennes fars fiendtliga tänkesätt, hennes egna lidna oförrätter, och Appii beständigt öfverilade våldsamheter. Dessa våldsamheter borde med konst föras, gradvis, ifrån mindre till större, utan att en enda kunde sägas egenteligen härflyta från ett lågt eller brottsligt sinnelag. Den rysliga katastrophen, eller rättare sagdt, anledningen dertill, borde tillvägabringas, icke som ett med kall nedrighet uppfunnit medel att bemästra sig af Virginias person, utan som en öfverilad verkning af händelsernas olyckliga sammanlopp, af faderns trotsande stolthet, af Appii häftigt skiftande böjelser, af Claudii förföriska råd, och af omöjligheten att på allt annat sätt bibehålla, från det ögonblicket, något slags anspråk på hennes person.

Sådan är i närvarande Tragedi, planen af denna händelse. Sådan borde den, efter mitt omdöme, vara, för att kunna på theatern med fördel föreställas. Men att i ett oafbrutit naturligt sammanhang, med ett alltid växande intresse, och en verkelig tragisk värdighet af styl, utföra denna plan, det har varit, jag erkänner det, vida öfver medelmåttan af min uppfinningsgåfva, af min förmåga att måla passionerna, och af min skicklighet att böja språket; hvilket alltid fortfar att, under min hand, röja ett motstånd, som jag med allt bemödande icke kunnat öfvervinna.

Efter det begrepp jag här sökt gifva om sjelfva ämnets natur, torde man hvarken förundra sig öfver den förändring jag i historiskt afseende, vågat vid Appii karakter, eller öfver de tilläggningar af egen uppfinning, hvarmed denna tragedi är, ifrån början till slut, uppfylld. Att Appius varit tillförene förlofvad med Virginia, och denna förlofning bruten; att hennes far, genom sina löften, sedermera bestämt hennes hand åt Sicinius, en man af lika börd och nästan lika borgerligt anseende med hennes förra älskare; att hon emedlertid alltid i hemlighet älskar Appius; att denne, utan att känna Sicinius såsom sin rival, inlåtit sig, af politisk hämd, i en brottslig anläggning emot hans lif; att han vid ett upplopp i Rom, och under folkmängdens anfall på Virginii hus, återfinner Virginia, för hvilken hans kärlek å nyo upptändes; att lagen mot adelns giftermålsförbindelser med de lägre klasserna då ännu icke var gjord, men just färdig att afkunnas; att Appius, för att rädda Virginia från folkhopens oförrätter, ger henne en fristad i sitt

eget slott, som innan kort förvandlas för henne till ett fängelse, der hon emot sin vilja qvarhålles; att hennes far Virginius, på Appii befallning kastad i häkte, befrias derur af Sicinius, som sjelf slutligen dömmes biltog: allt detta, med en mängd omständigheter af samma art, utgör idel tilläggningar, öfver den historiska berättelsen, men som, egentligen taladt, icke heller motsägas deraf. Alla äldre eller yngre Skribenter, som anföra denna händelse, berätta den i så kort förlopp och så allmänna uttryck, att man kan föreställa sig de särskilta omständigheterna deraf, på detta, eller på hvilket annat sätt man finner lämpligast.

Ibland vårt språks flera brister, äro tvenne, som må i allmänhet anses föga vigtiga, men som likväl ofta låta med stor olägenhet känna sig i den tragiska dialogen. 1:o Vi äga inga tilltalsord, under den Kungliga eller Förstliga värdigheten, sådana som Fransmännens Seigneur, Madame. När vi ej kunna säga Konung, Drottning, Prins, Prinsessa, äga vi nästan intet sätt att låta de talande personerna nämna hvarandra. Ordet Herre, brukadt i denna mening, har ej haft framgång på vår theater, och har någon ting, i sanning, obehagligt. Jag har för min del hellre valt att betjena mig af det gamla ordet Drott, som kan, enligt dess ursprungliga bruk i vårt språk, tilläggas alla upphöjdare värdigheter, under den Kungliga. Vår berömde Herr Bergklint, skref i ett Skaldebref till ett af våra fordna Riks-Råd:

Nej, räds ej, Store Drott, att se en gratulant m. m.

Och jag tror att detta exempel kunde, med fördel för språket, allmännare efterföljas, nemligen i poesi eller vältalighet.

2:o Likaså hafva vi stor brist på tjenliga interjektioner, eller känslans utrop, åtminstone för den högre stylen, och passionernas språk. Romarne hade deras Væ, vah, proh, heu, eheu, med flera. Fransmännen hafva deras Oh, Ah, Helas! Man lär härvid ej fela att straxt nämna vårt O! och Ack! Men vore också detta, genom fördubblad slutkonsonant, hårdt artikulerade ack! vore det också, säger jag, ett naturligt uttryck af den ömmare känslan, som tydeligen fordrar ett lindrigare, mera uthållit och ljudande, är det åtminstone, genom sjelfva betydelsen i hundrade fall, otjenligt. Det har, i sin natur, alltid någon ting vekt och

smältande. Vid de tillfällen, då känslan fordrat ett uttryck af annan art, starkare, manligare, eller hästigare, har jag någon gång vågat nyttja interjektionen ha! som jag funnit redan införd i språket, fastän, jag tillstår det, föga gillad. Man synes i allmänhet ej ännu hafva vant sig att gifva deråt annat ljud än det hårda, kalla, och nästan löjliga, som uppkommer af dessa två bokstäfvers blotta mekaniska sammanläggning. Man måste anmärka härvid, att alla sådana utrop kunna till deras rätta natur, på intet sätt med bokstäfver uttryckas. Det är tonen, känsloljudet deraf, som ensamt kan gifva dem deras behörighet. Det är, med ett ord, uttalet som gör dem sublima eller löjliga. För en uppläsare utan själ, äro de blott liflösa stafvelser, tomma mellanord, utan betydelse af hvarken tanke eller känsla. Men låt en man af sann, lefvande känsla bruka dem, och man skall i hans mun lära att förstå deras innehåll och deras nödvändighet. Man kan, genom det olika sättet att uttala detta enda ha! göra det till ett skratt, till en fråga, till ett förundrans ord, till ett rop af förtrytelse, och till ett sublimt uttryck, vare sig af den mest upphöjda, eller mest förtviflande sinneskänsla.

En enda påminnelse återstår att tillägga. Planen af denna Tragedi innehåller visserligen för mycket händelse. Det har skett af fruktan för tomhet, men deraf har uppkommit trängsel, i synnerhet i fjerde Akten, der passionens rörelser tydligen sakna rum att utveckla sig. En annan följd deraf är, att flera saker som ingå i handlingen, måst under loppet deraf, för korthetens skull, förloras ur ögonsigte. Sådan är till ex. lagen om Adelns giftermål, som efter andra Akten ej vidare omtalas, hvilket visserligen är ett litet fel, och kanske ej litet. Jag hade låtit Claudius säga i första Scenen af fjerde Akten, der frågan var om Virginias redan instundande giftermål med Sicinius:

Ni förekommes, Drott, om allt ej vågas nu.
Ett enda vapen gifs, mot dessa oförrätter:
Det är den lag som gräns för ståndens blandning sätter;
Om adelns giftermål den ren bestämda lag,
Till hvilken råd och folk församlades i dag — — —

Hvartill Appius svarade:

Ha! grymme, hvilken hämd en lag mig skulle skaffa,
Som straffar mer mig sjelf, än den hon skulle straffa!
I ofullbordad kraft, nej Claudius, lemnom den.
Af hoppets galenskap låt älskarn tröstas än!
Det gifves andra sätt att på Sicinius hämnas m. m.

Åskådaren underrättades åtminstone härigenom om orsaken till ofullbordandet af denna lag; men det var också nödigt att händelsen skyndade, och att dialogen ej uppehöll den. Dessa verser, likasom många andra af lika beskaffenhet, blefvo derföre uteslutna. Jag hade valet emellan fel, och valde, som mig synes, det ringare.

Andra skäl än sådana hafva äfven bidragit till medelmåttigheten af denna Tragedi. Ett deribland är det långa uppskofvet i kompositionen emellan tre Akter deraf och de två öfriga. Den första, andra och femte, skrefvos redan för tio år tillbaka, kanhända med alltför stor skyndsamhet, för att kunna gifva åt stylen en verklig tragisk upphöjning. Den tredje och fjerde äro mycket senare tillagda, och ej derigenom bättre. Man kommer, efter några år, ej mera tillbaka till den sinnesförfattning hvarmed man begynte sitt arbete, och inbillningen har tappat de ursprungliga föreställningar, hvaraf den först upplifvades.

METROMANIEN,

ELLER

VERS-VURMEN.

Komedi

I

FEM AKTER

AF PIRON:

Öfversättning.

FÖRSTA GÅNGEN UPPFÖRD PÅ

KONGL. DRAMATISKA THEATERN

1808.

Utan att dröja Läsaren med ett långt företal, anser jag mig böra nämna, att jag i detta arbete icke bundit mig till den stränga åtföljd af det Fransyska Originalet, som skulle fordrats för att göra min öfversättning rad från rad svarande deremot. Jag har till ett sådant slags företag aldrig ägt nödig skicklighet. Jag har målat, efter mitt sätt, samma taflor; merendels i temmelig enlighet med dem jag haft att följa, men ock stundom med en skiljaktighet derifrån, som i-fall förkastelig, bör lända mig till förebråelse, icke originalet. Ett sådant ställe är bland andra sjelfva slutet, hvilket i den fransyska Piesen, alltid syntes mig svårt att förena både med Metromanens målning, rätt besinnad, och med moralen af Stycket, om det annars bör hafva någon. Huruvida, föröfrigt, hos oss, närvarande försök må anses såsom något framsteg i detta vitterhetsslag, derom tillhör mig minst af alla att fälla ett omdöme. Hvad jag med all oskrymtad aktning för äldre försök, och äfven för andras olika omdömen vågar säga, det är, att jag åtminstone hvarken då detta arbete började, eller ännu mindre då Ta-

lande-Taflan *skrefs, trodde mig känna något äl-dre stycke, som i afseende på den komiska versen, kunde böra väljas till eftersyn. Det var först sedan* Metromanien *hunnit till större delen fulländas, som jag, vid representationen af* Den Svartsjuka Hustrun, *trodde mig röja de första strålarna af en Talang, som syntes båda i detta slag, någonting af större hopp för vår vitterhet. Visserligen har på denna svåra och hos oss nästan obanade väg, hvarken denna författare, eller någon annan, ännu upphunnit fullkomligheten. Sen och sällsynt i alla slag, synes den i detta, mera än i andra, långsam att framlysa. Kanhända har vårt språk, likasom vår jord, ännu dertill förmycken is. Desto angelägnare blir tvifvelsutan rättvisan mot all sann förtjenst, som kunde råka att hos oss visa sig: åtminstone så ofta den bär en pregel, till den grad ojäfvig som hos nyssnämda författare. Valet af ett original, räknadt bland den Fransyska theaterns förnämsta stycken, må hafva förskaffat mig fram för honom en fördel, hvaraf förtjensten icke är min; men vid all öfrig jemförelse skall jag finna mig hedrad, om min öfversättning dömmes värd att sättas vid sidan af dem som han lemnat oss*

PERSONERNE.

FRANCALEU, Luciles Far.

BALIVEAU, Farbror till Damis.

DAMIS, Poët.

DORANTE, Luciles Älskare.

MONDOR, Damis Betjent.

LUCILE, Francaleus Dotter.

LISETTE, Luciles Kammarjumfru.

LAFLEUR, Betjent hos Francaleu.

Scenen är hos Francaleu, på hans Landtgård, när intill Paris.

FÖRSTA AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

LISETTE. MONDOR.

MONDOR.

Skönt ställe! vacker bygd! — Jag låge gerna stilla
På landet några dar, och helst, förstår du, här,
I samma bo med dig, min vackra dufva lilla;
Men — hedern nekar till hvad kärleken begär,
Och, som en ann Pylad, jag här, kring land och
bölja,
En galen vän, som rymt, att söka opp och följa.

LISETTE.

En vän?

MONDOR.

På vänskapsprof väl stundom litet knapp,
Som ger mig då och då, väl till och med — ett
rapp;
Men, — som af ädelmod jag allt det der förlåter,
Och som, då han ej mer, sen fjorton dars förlopp,
Min ögonfägnad gör, jag måste söka opp,
Och far som en Kurir omkring, att finna åter.
Min Herre, med ett ord. — Du känner honom ej?

LISETTE.

Han heter, säger du?

MONDOR.

Han heter Damis.

LISETTE.

Nej.

MONDOR.

Nå så farväl, min skatt!

(Går, men kommer strax tillbaka.)

Mig var likväl förvissadt, —
Men, man har, som man gör, väl ljugit eller gissat,
Att, hos Herr Francalcu, . . .

LISETTE.

Det är just här.

MONDOR.

Så—å?
Här spelas Komedi? —

LISETTE.

Att ej du är bedragen,
Bevisar den här rol'n, som jag studerar på.

MONDOR.

Och Herrn i huset har en Dotter, — skön som dagen?

LISETTE.

Rätt skön.

MONDOR.

Som kommit hem ur klostret, nyss?

LISETTE.

Ja väl!

MONDOR.

Och frias till, rätt starkt?

LISETTE.

Rätt starkt, och det med skäl.

MONDOR.

Och här är mycke folk?

LISETTE.

Kapténer och Baroner

Slå in, som snöglopp. — Åh! man känner knappt hvarann.

MONDOR.

Man har koncerter, bal och illuminationer?

LISETTE.

Allt sådant.

MONDOR.

Öppet bord, och kräsligt?

LISETTE.

Jo, min sann!

MONDOR.

Der ha vi't. Tack för det. Den upptäckten var härlig,
Och Damis fina hos Er, så sant som jag är ärlig.

LISETTE.

Hur ser han ut? Hans stånd, hans kläder?

MONDOR.

Åh, för hin!
Så ofta som sin rock förändrar han sin mine.
Ty allt som i hans själ hans vittra tankar trängas,
Förvandlar sig, med dem, jemväl physionomin,
Som plär till skiftes då förkortas och förlängas.
Stånd har han ej ännu, och får ej, skall du se.
Det är en man för sig, som långt från all den flärden,
Är hvarken Officer, Jurist, eller Abbé,
Men svettas bålt ändå, är jemt i rörelse,
Och gör, med fasligt bråk, - platt ingenting i verlden.
För öfrigt finner du hvart lynne, hvar gestalt,
Du på theatern sett, hos honom sig förena;
Så att han, riktigt sagdt, för med sig öfverallt,
En liten skådeplats i sin person allena.
Nu är han misantrop, nu skrytare och fjär,
Nu smickrare, nu sträf, nu tankspridd. — Detta sista,
Beskrifver honom bäst af allting; — och se här,
Två öron i behåll ännu: — dem vill jag mista,
Om han ej denna stund, i någon löfgång der,
Spasserar, gapande på kråkorna som skräna,
Och ger i tankarna ej akt på hvart det bär,
Förr än han står till slut i diket, öfver knäna.

LISETTE.

Hå, hå! Jag gissar nu. Hör; är han ... låt mig se ..;

Ej en af det slags folk man kallar för poeter?

MONDOR.

Jo, jo, gunås.

LISETTE.

Här är en sådan.

MONDOR.

Det är han.

LISETTE.

Men Damis, sa' du nyss, så är det ej han heter,
För öfrigt liknar just beskrifningen, sin man.

MONDOR.

Stor sak. Han tar väl ock hvad namn som före-
faller;
Kom, vis mig honom blott.

LISETTE.

Han går der borta just,
I sina griller. — Der! — Gå dit, om du har lust;
Men gå allen: man syns, och jag är rädd för sqvaller.

(*Mondor går.*)

ANDRA SCENEN.

LISETTE. DORANTE.

LISETTE.

Hvad nu? Dorante hos oss? Dorante?

DORANTE.

Ja, bästa du:
Ett famtag! — Ack jag är så lycklig, så betagen.
Min Gud hvad han har dröjt att klarna, den här dagen!
Men tala då Lisette, lyckönska mig då nu,
Säg för mig, att Lucile är här; att hon är tagen
Ur klostret; — att jag nu, — nu, nu, — om du blott vill, —
Kan snart . . . förstår du mig? . . . En kyss! . . . en till! . . . en till!

LISETTE.

Men är ni verkligt klok?

DORANTE.

Hur då?

LISETTE.

Min Gud, besinna,
Om Herrn fick se Er här! Tänk sjelf hur det går an
Att komma, som ni gör, i huset hos en man,
Hvars hat emot er far bör vara lätt att finna,
Sen de, i sju års tid, processat med hvaran.

DORANTE.

Bah! känner han mig då? och jag har haft den ära
Att nånsin vara sedd, på afstånd eller nära?
Jag såg en öppen port, och gick dit in. . . . .

LISETTE.

Hör på!

'ar sju gånger så kär, sju gånger så förslagen;
a, fast Lucile med oss förente sig också,
ag räds ni blir ändå om hennes hand bedragen,
)ch ser ej rimligt sätt, för Er att henne få.

DORANTE.

ag ser nog jag. Min far är billig på det hela.
ag är hans enda barn, och envis, — när jag bör,
ag vill: Han får väl lof han också. Annars hör!
ag är beskedlig son, — har seder, — kan ej fela
vördnad mot min far; — men jag gör mer, — jag
dör.

LISETTE.

len hans Process, om den . . .

DORANTE.

Processen får ta ända,
Han skall ge efter allt, det gamla skall bli glömdt:
Kort sagdt, Herr Francaleu har vunnit; — Jag
har dömt.

LISETTE.

len om er far gör jäf mot domen?

DORANTE.

Kan ej hända.

LISETTE.

Men om, likväl . . .

DORANTE.

Min Gud, gör slut på dina *men!*

LISETTE.

Men ha vi ej en far att fråga, utom den?
Och om ej vår går in i allting?

DORANTE.

Ingen fara!

LISETTE.

Men gubben, tro mig det, är stel.

DORANTE.

Låt honom vara.

LISETTE.

Men om han valt en måg?

DORANTE.

Så ger han den godag.

LISETTE.

Lucile är ett parti . . . . .

DORANTE.

För henne passar jag.

LISETTE.

Tvåhundra tusen francs . . . . . .

DORANTE.

Väl! Jag har likså mycke.

LISETTE.

Men vet ni, om ni är . . .

DORANTE.

Hvad då?

LISETTE.

I hennes tycke?
Om hon kan älska Er?

DORANTE.

I himlens namn, håll opp!
Tag hellre bort mitt lif, än du tar bort mitt hopp.

LISETTE.

Men huru mången gång har jag ej sagt Er redan,
Det är en känslolös, som vet ej högre lott,
Än tråka fram sin dag i ostörd hvila blott,
Och som bekymrar sig om ej det minsta sedan;
En snöbild, utan lif, en kall och släpig själ,
Af kärlek aldrig rörd, ur stånd att den betala,
Som älskar blott sig sjelf, sitt mak, och ville väl
Bli äfven mödan qvitt att tänka och att tala;
Kort sagdt, som all sin tid ej vetat hvad det är,
Så lång som dagen räckt, ifrån den stund han randas,
Att ha ett syftemål, en omsorg, ett begär,
Besvärad nog, min sann, att vara till och andas!
Och hon, — det ville ni, — skall nog förändra sig;
Att bli på en gång kär, begynna en intrig,
Ge möten, skicka bud, få bref, och dem besvara?
Fy då! ni ser väl in, hvad bråk det skulle vara.
Ni sjelf, tänk efter blott, om, sen en månads tid,
Er kärlek lemnat Er en enda timmas frid,
Och om ni ens haft ro att äta, eller sofva;
Och det är, hos vårt kön, väl värre, vill jag lofva.

DORANTE.

Nå men till slut ändå, låt höra hvar jag står.

LISETTE.

Hon tycker fasligt om de ömma vers hon får,
Som skrifvas af er vän, och ni plär öfverlemna.
Jag passar nu på stund att Er som auktor nämna,
Och att ni skrifvit dem för henne. — Ni förstår..

DORANTE.

Hvem jag? det vore ju att ljuga plumpt!

LISETTE.

Må vara.
Jag ljuger, om så är; men väcker, som ni ser,
Hos liknöjdheten sjelf ett välbehag för Er.

DORANTE.

Förträffligt! till mitt mål, så långt är jag då hunnen
Lucile vet ingenting om all min kärlek än!
Men hvarför ej ett ord i verserna om den?
Det hade varit lätt att ge dem, bör det tyckas,
En vändning, någon rad, ett fint och lyckligt drag,
Som röjt så oförmärkt att älskarn — vore jag!
Var viss, Lisette, att det, — det hade skolat lyckas.

LISETTE.

Var viss att det, tvertom, skämt bort allting för Er.
En skönhet som är kall, är gerna sträng tillika;
Hon såras af en eld som hon för tydligt ser,

Och kan, med varsam konst, blott föras att ge
vika.
Lucile är verkligt kär i verserna hon fått.
För allting älskar hon Idyllen och Eklogen,
Och tänker, dagen lång, på intet, utom blott
På ett arkadiskt lifs oändligt sälla lott,
På herdar, sittande vid källorna i skogen,
Med piporna i mun, och kransar om sitt hår,
En hvar bredvid sin vän, och mellan sina får,
Med hvilka, — det förstås, — han sjelf är lika trogen.
Det der, med allt sitt pjåk, går dock till hjertat
fram;
Det mins hon, älskar hon, och vurmar hundra
gånger
Om idel blomsterfält, och idel spaka lam,
Herdinnors lätta dans och herdars ömma sånger.
Ju mer hon rörts deraf, ju mer jag blifvit stärkt
I hopp att gå i land med det förslag jag fattat,
Att vända kärleken hos henne oförmärkt,
Från sjelfva arbetet, på den som det författat.

DORANTE.

Till lycka är det just en ny Eklog också,
Som Damis här hos Er i dag studerar på.

LISETTE.

Hvem? Damis?

DORANTE.

Ja Lisett, det är just han som skrifvit,

Det lapprit alltihop som så beundradt blifvit.
Hans möte, här hos Er, var oförtänkt min sann,

LISETTE.

Hvem? han som kallar sig *de l'Empirée*?

DORANTE.

Just han.
Bekant jemväl hos oss, min far har läst som andra;
Hans vers, — och finner fel med skickelsen deri,
Att ej min mor födt fram ett lika stort genie.

LISETTE.

Till fjälls med hans Eklog!

DORANTE.

Dit må den gerna vandra,
Ett lån af sådant slag, i sanning, hedrar ej.

LISETTE.

Hör på! Herr Francaleu har aldrig sett Er?

DORANTE.

Nej.

LISETTE.

Låt presentera Er för honom. Endast akta
Att ej ert namn blir kändt. Som snart förmärkas lär,
Är kärleken till vers familje-sjukdom här.
Dem älska, så väl far som dotter, — och betrakta
Er vän, i denna konst, som en gudomlig man.
Af honom skall ni visst med fördel föras an.

DORANTE.

DORANTE.

Ett skäl till mitt besök jag likväl borde nämna.

LISETTE.

Rätt sagdt. Och detta skäl Theatern bäst kan lemna.
Säg, att ni röjt hos Er en faslig lust derför.
Emottag någon rôle som Er nödvändig gör.
Oss felar en aktör som dött i dessa dagar,
Och vi ha utom dess, missräknat oss på två.

DORANTE.

Godt, godt. Jag spelar strax hvad rôle som man behagar.

LISETTE.

Förträffligt! det går bra.

DORANTE.

Gå, Damis kommer.

TREDJE SCENEN.

DORANTE. DAMIS.

DAMIS, *(skrifvande i sin plånbok.)*

Så!

Det kallar jag en vers!

DORANTE.

Hör, Damis!

(*Damis fortfar att ej ge akt på Dorante. Dorante håller honom qvar.*)

Vänta då!

DAMIS.

Förskräckligt! Ej en rad som ges mig tid att göra,
För folk som stöta till, och stoja kring mitt öra!
Förgäfves långt från dem jag smyger mina fjät,
Jag hittar på ett ord, — du syns, — jag tappar det,
Och ingenting blir gjordt.

DORANTE.

Behöfs ej heller mera.
Min kärlek, från i dag, med prosan hjelper sig.
Ej att jag icke vet att, som sig bör, värdera
Den möda som du haft, och har, just nu, för mig;
Det gör mig ondt om den.

DAMIS.

Åh! det bekymret spara.
Jag vet, för mina vers, nog lägenhet ändå.
Och jag har någon, jag, att ge dem åt, också.

DORANTE.

Du är då kär, du ock?

DAMIS.

Hur kan det annat vara!

Geniet består, hos oss, i själens känslighet.
Man är, förrn man blir kär, ej verkligt stor poët,
Och snillet lågar ej förrn hjertat börjat brinna.

DORANTE.

(*afsides.*) (*högt.*)
Förmodligt min rival! — Nå, hvem är din herdinna?

DAMIS.

Du har för mig ännu ej röjt hvem som är din;
Finn godt, på lika sätt, att jag förtiger min.

DORANTE.

Min Herres lott likväl, är säkert. . . . .

DAMIS.

Afundsvärdig!

DORANTE.

För mig har lyckan ej, ty värr, stått lika färdig.
Men nu till någon ting mer gladt. Du kan väl, hör —
Hos Herrn i huset här, ge ut mig för Aktör?
Jag tror jag har talang, och ville verkligt pröfva,
Hur långt den kunde gå, om jag den finge öfva.

DAMIS.

Rätt bra. Det är en tjenst som jag med nöje gör;
Kom bara.

DORANTE.

Men mitt namn kan skada.

DAMIS.

Det bör döljas.
Nog af, du är min vän: här, är den titeln god.
Blott lyd mitt råd, och hör hans vers med tålamod;
Ty vare sagdt förut, du skall med dem förfölja.
Det är en redlig man, en ståtlig karakter,
God far, god patriot, god vän, — kort, intet fattas:
Åt menskligheten dock, ehur förtjent man är,
Med något svaghetsfel förmodligt måste skattas;
Att rimma, det är hans. Lägg till den löjlighet,
Att först, vid femti år, befinna sig poët.
Så vida detta namn må brukas om en klåda
Att smida usla vers, som synda, himlen vet,
Mot rim och mot räson, med lika brist på båda.
Och som det platta gror i ömnighet, gunås,
Så sätter han ej gräns för ifvern att författa.
Han är väl alltid sjelf den första, det förstås,
Att le åt sina rim, och be oss andra skratta:
Förställning! Auktorn röjs; han kan ej dölja den;
Hvad nyss förut var läst, det läses om igen,
Och gör man blott en mine att vissa ord behaga,
Då blir han rent besatt, står opp, får i sin man,
Och rystar honom så, i glädjen, af och an,
Att han, till slut, jemväl en afskrift måste taga.

DORANTE.

Hå! jag är dugtig, jag, att vers och prose fördraga.
Beröm skall fås af mig så mycket han vill ha,
Och skullror har jag med, som tåla rystas bra.

DAMIS.

Mig trycker bördan tungt: Jag tillstår att jag svigtar.

DORANTE.

Jag vet, i sådant fall, ej hvad som dig förpligtar
Att stanna qvar.

DAMIS.

Det är, för öfrigt, roligt här.
Hvem kommer? — Gubben sjelf! — Fördömdt! nu
åter der!
Så snart han syns, gunås, då vet jag hvad det gäller!
En rysning griper mig, när jag mig föreställer
Den satans pappers-bunt som står ur fickan ut,
Och som, hur talet vänds, ändå skall fram till slut.

FJERDE SCENEN.

DAMIS. DORANTE. FRANCALEU.

FRANCALEU, (*till Damis.*)

Förbannadt! har ni trott att sådant skulle hända?
Till fanners är min pjes, Theatern öfverända,
Och alltihop förbi.

DAMIS.

Rätt ledsamt.

FRANCALEU.

Ja vet Gud!

Far, Morbror, Älskare, ge alla återbud.
En sjuk, en hindrad, en har Gud behagat kalla.
Tre rôler i min Pjes, som alltså felas alla!
Man tar sin tid rätt väl.

DAMIS.

I sanning, illa gjordt;
Och helst, af den som dog, rätt litet att förmoda.
De tre Aktörerna för öfrigt voro goda,
Och det var skada just att de ej höllo fort.

FRANCALEU.

Var skada? hvilken köld! vet ni, när jag förtretas,
Att jag blir rasande fullkomligt, om jag då
Ej ser att annat folk blir rasande också.

DAMIS.

Man är, när man vet råd, ej lika snar att retas.
De begge gamlas rôle är kort. De första två
Som komma på besök, gå an för den. — Ej så?

FRANCALEU.

Men älskarn?

DAMIS, (*i det han presenterar Dorante.*)

Kan min vän fullkomligt föreställa.

DORANTE.

Med nöje! — Om så är att anbudet får gälla.

FRANCALEU.

Ett verkligt vänskapsprof, som mig förbunden gör!

ti ser förträffligt ut att älskarns rôle bestrida.
Men, — älskarn kommer här att mycken hårdhet
lida,
Och det är Herrn, kanske, ej van vid, räds jag för.
Man bör, att ge sitt spel fullkomlighet och värma,
Ha pröfvat stundom sjelf de känslor man vill härma.

DAMIS.

Ah! deri går han långt, var trygg på mina ord.
Den rôle han tar emot, är just för honom gjord.

(*med en ton af ironisk medömkan.*)

hårda bojors tvång den stackarn sig befinner.
Han älskar utan hopp en känslolös; han dör
Af kärlek, — men försmådd och obelönt derför,
Och törs ej yppa ens den eld hvaraf han brinner:

(*med bittert löje.*)

å att han bara qväljs och suckar, han ännu,
Då kanske just en ann, ett lyckligt försteg vinner,
Och gör, — förrn han vet af — den sköna till sin fru.

DORANTE, (*harmsen och med tillämpning.*)

ag har — jag tillstår det — haft motgång att fördraga,
Och ser väl in, hur högt min lott är att beklaga.

FRANCALEU.

Dess bättre! ganska bra! just efter önskan! — kom!
Ni skall få roligt här, försäkrar jag Er om.

FEMTE SCENEN.

DAMIS.

Mig tycks — långt sen han gått — han har ännu
mig fången!
Men lyckligtvis för mig, hans nya bryderi
Utur min bödels hand förlöste mig den gången ....

(blir varse Francaleu som kommer tillbaka.)

O himmel! nytt försåt som jag är fastnad i!

SJETTE SCENEN.

DAMIS. FRANCALEU.

FRANCALEU.

En sak som glömdes bort; men tig, ty den bör
döljas —
Nu har jag något *Nytt*, att åter bjuda på:
En Pjes .. Sex akter lång .. nyss gjord kan ni förstå.
Rim och räson, i den, just ej så noga följas;
Dess bättre skrattar man; — och skratta skall ni få!

SJUNDE SCENEN.

DAMIS.

Förgörarn! — hundra mil behöfvas oss emellan!

Må han, på sina gods, i rim begrafva sig;
Men längst opp i Bretagne, der skall han söka mig,
Om han skall lyckas i att mer få mig i fällan.
Ja, längst opp i Bretagne, der är den sälla strand,
Der kärlek väntar mig med upptänd fackla redan,
Och dit min själ förut ställt flykten, länge sedan.
Dit skyndom, flygom dit, att knyta der ett band
Af dessa lyckliga, af dessa sällan sporda,
Som snillet har begynt och ögat skall fullborda!
Ja, det är gjordt: jag far. — —

ÅTTONDE SCENEN.

DAMIS. MONDOR.

MONDOR, (*med ett bref i handen.*)

Nå! ändtlig har jag Er.
Sen jag, i åtta dygn, på alla kända platser,
Har sökt Er i Paris, qvarter ifrån qvarter,
Beständigt fruktande den följd jag förutser
Af era vanliga sublima spekulatser.
I synnerhet, vet Gud, var jag förskräckligt rädd,
Att, då ni sökt ett rim i skyn, vid vattnets brädd,
Ni låtit Er, kanske, af fotens misstag, föra
Till någon inpromtu, som ni ej ville göra.

DAMIS, (*för sig sjelf, sedan han läst brefvet som Mondor lemnat honom.*)

Godt! Jag blir qvar. Det här kom just i lagom stund.

MONDOR, *(stöter på honom, för att göra sig bemärkt.)*

Men, Herre, dröm en gång er långa dröm till ända.
Min själ om annars ej, en vacker dag, tör hända...

DAMIS.

Och du, en vacker dag, skall du ej hålla mund?

MONDOR.

Till skyldig tjenst i det! Ett litet bihang bara.
Det var, så blef mig sagdt, just här ni skulle vara
Jag kommer; frågar allt som ser mig menskligt ut:
Ej en som hört ert namn! Så att jag nu, till slut,
Att löpa felt om Er, stod verkligt just i fara,
Så framt ni sjelf ej täckts, på sätt som ändtlig sker
I välbekant gestalt, skenbarligt visa Er.

DAMIS.

Jag är beundrad här, och ganska känd af alla;
Men du har kallat mig, helt visst, för *Damis*, du.

MONDOR.

Hur annars ville ni att jag Er skulle kalla?

DAMIS.

Så heter jag ej mer.

MONDOR.

Hur heter ni då nu?

DAMIS.

)et namn oss födseln gaf är sällan värdt att bära!
fan går ej långt med det till ryktbarhet och ära.
)erför är också bruk att låna, som du sett,
itt namn af något gods, och annars, dikta ett.

MONDOR.

Hvad namn har ni då valt att göra oförgätligt?

DAMIS.

)e l'Empirée.

MONDOR.

Vasstre! hvad ni har råkat bli,
n stor possessionat! Det godset är omätligt.
)ch ni fördjupar Er också rätt bra deri.
lå, lycka till, Hans Nåd! Men medan ert genie
)er oppe gör sin tour att ägorna beskåda,
ât kroppen följas här, af mig, det vill jag råda.

DAMIS.

)ch tror du att en man af ryktbarhet, som jag,
år lefva som han vill, och följa sitt behag?
uktorers lott, min vän, är med de skönas lika:
n hvar vill äga oss. Och hur man står emot,
ör någon måste man likväl ibland ge vika.
ag kom just hem, en qväll, på vanligt sätt till fot,
lär, på en gång, en vagn som bullrar vid mitt öra,
tår still. Man ropar mig. Jag stiger opp i den.
Ien när jag talar om att stiga ut igen,

Då gör man mig process; befaller kusken köra;
Och, under full disput, som förs med liflighet,
Ett blankt beslagit spann af lätta, raska fålar,
För bort mig, ända hit, förr än jag ordet vet,
Der jag, sen åtta dar, vid goda bord och bålar,
Mår väl, och gör mig glad ... af lutter höflighet.

MONDOR.

Men vet ni, under det spektaklet, promenaden,
Och bordets nöjen här till skiftes äga Er,
Att Lyckan, som det der med svartsjukt öga ser,
Har gjort Er deremot ett litet spratt i staden?
Er Far-Bror från Toulouse....

DAMIS.

Nå väl?

MONDOR.

Herr Baliveau...

DAMIS.

Än sen?

MONDOR.

Är i Paris.

DAMIS.

Låt honom vara då!

MONDOR.

Men när han söker Er, och när ni ej blir funnen?

DAMIS.

Iå ja, då ser han väl att.... att jag är försvunnen!

MONDOR.

Iin Gud hvad liknöjdhet! och hvilka svar ni ger!
Ien fins då någon sak af större vigt för Er?
.n Far-Bror, bottenrik och gammal ren tillika,
om utvalt Er till son, förklarat Er derför,
Ien finner allt sitt hopp om Er, beständigt svika,
)ch ångrar, stund från stund, det goda han Er gör!
letänk det der. Ni vet, att han, med sitt humör,
er an, som flärd och dunst, hvad man om snille
pratar;
ıtt, dugtig Embetsman, det vill han ni skall bli,
)ch ger, med tillstånd sagdt, hin håle ert genie,
)ch edra satans vers, som han af hjertat hatar.
Ien har han hållit oss, i fyra runda år,
Ied kostnad i Paris, att der studera lagen,
Iu smickrar han sig visst att graden snart är tagen,
)ch kommer hemligt sjelf att veta hur det går.
letänk hvad storm här blir, — och hur den gamla
bloden
kall koka, när han ser att ni, i stort och smått,
om frukt af all hans vård, kan visa honom blott
ın bundt med *Skalde-Bref*, och ett par dussin
Oden!
ıck, Herre, räds en gång, om ni ert bästa vet,
Ians harm och sidsta hämd: en slutlig arflöshet!

Jag nämner detta ord med rysning och med smärta,
Och ni är hård som sten, om det ej rör ert hjerta.

DAMIS, (*lemnar kallsinnigt ett papper till Mondor.*)

Spring, med det här, sök opp Merkurens Redaktör
Och ge'n det.

MONDOR, (*skakar på hufvudet.*)

Några vers igen!

DAMIS.

Håll mun, Munschör,
Och gå blott.

MONDOR.

Härlig frukt af all min vishets-lära!

DAMIS.

Värd Lärarn.

MONDOR.

Men er vinst af detta papper?

DAMIS.

Ära!

MONDOR, (*skakar ännu mer på hufvudet.*)

Godt! — Ära!

DAMIS.

Drömmer jag kanske?

MONDOR.

Det räds jag för,
Jag ser ej ära i, och minst hur hon kan gilla,
När man, som ni, gör skuld, att den betalas illa.

DAMIS.

Hjelp himmel, hvad en dräng, som afklär sin natur,
Och spelar moralist, är för ett löjligt djur!

MONDOR.

Rätt bra. Det der är lätt att säga, när man rymmer,
Och lemnar alltihop att gå, som ödet vill.
Ni har allt nöje, ni, och jag har allt bekymmer,
Jag Er på halsen har, och era björnar till!
Hvem tar emot dem? Jag. Hvem afhör dem? Hvem
svarar,
Och lofvar, gång från gång, betalning nästa dag?
Och lånar då tvertom, å nyo? — Åter jag!
Men den der komedin för länge redan varar;
Min heder med min tjenst ej mer förlikas kan,
Och Herrn täcks se sig om att finna någon an,
Som står för allt, och Herrn förargelsen besparar
Att jagas, hvar minut, af någon fordrings man.
För min del är jag trött att ljuga för oss båda.
Min rôle är slut i dag. Nu lyster mig att skåda,
När köpman, hyrkusk, värd, traktör och skräddare,
På en gång stöta till, hur Herrn sig vill bete,
Och hvar betalningen skall då igen bli lånad.

DAMIS.

Du tar väl hem med dig, Merkurn för denna månad.
Förstår du?

MONDOR.

Finn för godt, att jag med mig också,
Tar allt det folket hem, som nämdes nyss.

DAMIS.

Rätt gerna.

MONDOR.

Ni skämtar.

DAMIS.

Nej.

MONDOR.

Rätt bra.

DAMIS.

Jag väntar dem. Gå, gå.

MONDOR, (*låtsande att gå.*)

Nå, efter ni så vill, det nöjet skall ni få.

DAMIS.

Och du, få det att se, med hur tillfredsstäldt sinn
En hvar skall lemna mig.

MONDOR.

Betalar ni?

DAMIS.

Helt visst.

MONDOR

MONDOR.

I hvad slags mynt?

DAMIS.

Allt nog; derom blir ingen tvist.

MONDOR, (*för sig sjelf.*)

Besitta! skulle han ha verkligt pengar inne?

DAMIS.

Låt se nu först hvad skuld på nytt kan vara gjord.

MONDOR, (*för sig sjelf.*)

För fan! det lär mig det, att väga mina ord.

DAMIS.

Till Köpman?

MONDOR.

Som jag ser af räkningen han skrifver,
Ett hundra tretti francs.

DAMIS.

Till Skräddarn?

MONDOR.

Sexti livres.

DAMIS.

Till Sömmerska, Frisör och Hyrkusk?

MONDOR.

Sjutti-två.

DAMIS.

Till Spisvärd?

MONDOR.

Hundra jemt.

DAMIS.

Och dig?

MONDOR, (*bockar sig.*)

Bevars väl!

DAMIS.

Nå?

Hur mycket?

MONDOR, (*bockar sig ännu djupare.*)

Hå bevars!

DAMIS.

Nå gör på grälet ända,

Och säg min skuld hos dig. Nå?

MONDOR.

Herrn är allt för god:

Jag väntar väl.

DAMIS.

Men jag, jag har ej tålamod.

MONDOR.

Herrn täckes öfverse och till det bästa vända,

Om jag, med något ord, har felat i respekt.
Men hvad som redan händt, — att tala, oförtäckt —
Gafs klent begrepp, gunås, om hvad som skulle hända.

DAMIS.

Sätt, att jag står hos dig i hundra plåtars skuld:
(Det, eller litet mer, gör lika som du finner.)
Vi dela med hvarann, de Prisen som jag vinner;
Och dela, jemt om jemt, i silfver som i guld.
Nå?

MONDOR, (*förvånad.*)

Prisen?

DAMIS.

Prisen ja, — som af Nationen gifvas,
Uti Paris, Rouen, Marseille, Toulouse, i år,
Åt den hvars skaldeprof är bäst af dem som skrifvas.
Jag täflar öfverallt, och segern, — den är vår!

MONDOR.

Så att Paris alltså betalar Spisqvarteret;
Marseille det som Bankörn har lemnat oss förut;
Rouen er Sömmerska, och Mästarn på klaveret;
Toulouse er Hårfrisör, och Fan min lön till slut!

DAMIS.

Du tviflar, svaga själ! och i din feghet vågar...

MONDOR.

Bevars! jag är väl klok: jag tviflar ej, jag frågar,
Om Herrn kanske ändå ej skulle sörja för
Ett bättre hypotek, åt husvärd och traktör?

DAMIS.

Väl! jag har ett för dem, som ej i visshet felar,
Det bästa, ädlaste, som nånsin gifvits än:
Theatern i Paris min pjes i afton spelar;
Min hemlighet är gömd, och ingen känner den,
Förutan en Aktör, och du, och en min vän.
Läs! nyheten derom i detta bref förvaras.
Mitt snille denna dag Europa uppenbaras.
Odödlighetens väg mig öppnas. Hvilken dag!
Hvad den för mig, min vän, har storhet och behag!

MONDOR, (*afsides.*)

Jag blir befängd.

DAMIS.

Än mer: en seger, lofvar tvenne.
En flicka, rar i vett, sublim, gudomlig...

MONDOR.

Nå!
En flicka, med ett ord, som alla: — sedan då?

DAMIS.

I dag med lagrar krönt; i morgon gift med henne!

MONDOR.

Ni är, uppriktigt sagdt, en ojemförlig man.
Pjes — Priser — Giftermål! — och på den hufvud-
gården,
Beger ni Er till ro, med bästa lugn i verlden!

Men fruktar ni ej för — hvad möjligt hända kan —
Att, från er ljufva dröm, bli väckt, ni som en ann,
På obehagligt sätt, af hvisslarns stygga pipa?

DAMIS.

Gå. Min belägenhet är svår, bör du begripa.
Jag har behof, i dag, att litet skonad bli.
En pjes af mig som ges; en som jag spelar i;
En lofvad, och hvarom mitt löfte ej får svika: —
Mitt hufvud går omkring, och krafterna ge vika.
En spänning af geni, så brydsam och så lång,
Gör fyllest....

MONDOR.

Att kanske förlora, på en gång,
Ett vackert arf, sitt lugn, och mycken tid tillika!

ANDRA AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

BALIVEAU, FRANCALEU.

BALIVEAU.

Förträffligt! Intet spår hos Er af årens makt!
Rask, liflig, ständigt glad: Er lik, med ett ord sagdt!

FRANCALEU.

Att se en gammal vän, ger skäl till glädje redan.
Er famn ännu en gång, min bästa Baliveau! —
Det var ej nyligen vi råkades, vi två,
Och Parken, tillstå det, har spunnit vackert sedan.
Men, skulle ert humör ha ändrat sig ändå?
För min del, är jag med i allt hvad nöje heter:
Jag älskar spel — godt lag — smått kärligt fjolleri;
Ser gerna folk af smak, i synnerhet poëter;
Gör äfven vers ibland, jag som de andra...

BALIVEAU.

Ni?...
Gör vers?

FRANCALEU.

Nå, inte just alldeles som de andra.
Jag gör dem, ser ni, jag, förutan allt besvär.
Och deraf sker, hvar gång jag läser opp dem här,
Att hvar och en i dem vill finna fel att klandra.
Men i *Merkurn* tvertom, dit jag, i hemlighet,

Ger in, med diktadt namn, hvar månad något stycke,
Der prisas mina vers, få hela verldens tycke,
Och jag är der, — hi, hi! — förträffligt stor poët.

BALIVEAU.

För tusan....

FRANCALEU.

Vänta blott. Hör på hvad masqve jag lånar.
Jag är en Dame; Bretagne är orten der jag bor.
Det lyckas; och var viss att framgången är stor.
Min vers med denna larf förtjusar och förvånar,
Och mångens högsta lof jag derigenom fått,
Som, om jag varit känd, gjort narr utaf mig blott.

BALIVEAU, (*afsides.*)

Nå det var fan, hvad den har börjat på att grilla!

FRANCALEU.

Ni läser väl Merkurn?

BALIVEAU.

Jag? Aldrig.

FRANCALEU.

Ganska illa.
God läsning, mycket god! Nå, läs den blott jag ber,
För förra månaden, till minsta, om ej mer.
Der skall ni se hvad flygt jag tar: bland annat, finna
Mitt svar till en fantast, hvars namn förmäles ej,
Men som i mina vers så högt förälskat sig,

Att han mig kallar jemt sin *vackra Sång-Gudinna*,
Och, — vet ni, — absolut vill gifta sig med mig!
Jag svarar, som jag bör, modest, men qvickt och
roligt.
Kort sagdt, mitt äfventyr förnöjer mig otroligt,
Och finner ni ej sjelf, att det är pengar värdt?

BALIVEAU.

Tvertom, uppriktigt sagdt, är det mig föga kärt.
När fan blef ni poët, min gamle vän och frände?
Ni var förnuftig man, den tiden jag Er kände.

FRANCALEU.

Vet Gud hur det gick till, och när den gåfvan kom;
Men bäst, det var en dag, så fans hon —

(*klappar sig på pannan.*)

här inom!
Och jag var femti år, väl fyllda, när det hände.
I korthet: — tiden flyr, och åldern förestår;
Jag skaffar mig, alltså, hvad njutning jag förmår,
Och söker, i mitt hus, förena alla nöjen;
Der hör ni jemt ett stoj af sång och skämt och löjen.
Ren är ock, för i dag, vår aftonro bestämd:
En liten munter pjes, *den Tråkiga* benämnd;
Förträffligt valda drag, och väl i dagen satta!
Kort, ni har fallit ner bland oss, just att få skratta.

BALIVEAU.

Rätt bra. Men räkna ej, jag ber, på mig i dag.

Jag har en annan sak, gunås, i hufvet jag.

FRANCALEU.

Nå? hvad är det för sak?

BALIVEAU.

En Brorson, till min plåga,
Som bryr mig, dag från dag, med dårsprång-utan slut,
Och steker mig, den fan, alltjemt vid sakta låga.
För öfrigt är han qvick, och ser ej illa ut.
Mitt hopp, jag tillstår det, om honom var det bästa,
Och jag har sörjt, vet Gud, för honom som en far;
Men, en förskämd natur blir alltid hvad den var,
Och att förbättra den är fåfäng sak att fresta.
Sen runda fyra år han i Paris far fort
Att sluta, skrifver han, sin Lärdoms-kurs i Lagen.
Jag kommer ändtlig sjelf, längst ner ifrån min ort:
Lärt har han ingenting, men skulder har han gjort,
Och ingen dödlig vet hvar Herrn fördrifver dagen.
Nu frågas Er, om ej, (ty derför kom jag hit)
Ni kunde skaffa mig, till premium för hans flit,
Ett godt Ministerbref, som satt min vackra sälle
I hägn af goda lås, en tid på säkert ställe?
Jag känner ingen här. —

FRANCALEU.

Ett sådant bref skall fås.

BALIVEAU.

Nej verkligt? — mycken tack!

FRANCALEU.

Men tjenst mot tjenst, förstås.

BALIVEAU.

Hvari?

FRANCALEU.

Ni tar en rôle i pjesen här, — ni spelar...,
Jo! — Fadern.

BALIVEAU.

Jag? en rôle!

FRANCALEU.

Än sedan?

BALIVEAU.

Skämtar ni?

FRANCALEU.

På intet sätt.

BALIVEAU.

Ni vill att i er Komedi,
Jag spelar Faderns rôle?

FRANCALEU.

Är den, till alla delar,
Ej passande för Er, och likså ni för den?
Skägg har ni, tycks mig, nog dertill. Hvad?

BALIVEAU, (*tar sig om hakan.*)

Jo jo, men!

FRANCALEU.

ler vördig ut, allt ren.

BALIVEAU.

Just inte det som felar!

FRANCALEU.

Humöret litet kärft, ibland.

BALIVEAU.

När jag har skäl.

FRANCALEU.

Och kan väl träta bra också?

BALIVEAU.

Åh! mer än väl.

FRANCALEU.

Men är den rôln ni får, ej mycket stark.

BALIVEAU.

Må vara,

Jag kan ej.

FRANCALEU.

Men försök.

BALIVEAU.

Men tänk då efter bara,

Hvad dårskap ni begär: en gammal Embetsman!

FRANCALEU.

Är ej, nödvändigtvis, af trä mer än en ann.

BALIVEAU.

Men värdigheten?

FRANCALEU.

Bah! med den har ingen fara;
Ni är ju inte känd?

BALIVEAU.

I sanning, blott af Er.

FRANCALEU, (*truger honom att ta emot rôlen.*)

Så tag . . .

BALIVEAU.

Jag skulle då rest hit och hem tillbaka . . .

FRANCALEU.

Att ge och ta emot ett vänskapsprof!

BALIVEAU.

Jag ser,
Jag måste väl, till slut, beqväma mig att jaka.
Men glöm till minsta ej min unga junker! —

FRANCALEU.

Godt!
Var viss han skall bebo, i morgon förrn det dagas,
Ett väl begallradt rum, i något Kongligt Slott.

BALIVEAU.

Men frågan bör väl bli, nu först, hvar han skall
tagas.

FRANCALEU.

Jag menar i sin säng.

BALIVEAU.

Ja, om han täcktes blott
Bege sig dit, i natt. Men värden kan ej minnas,
Ha sett, på åtta dygn, hans ögon.

FRANCALEU.

Hvar han är,
Så måste han väl snart, på hög befallning, finnas.
Läs ni på rôlen blott, det är hvad jag begär.

BALIVEAU.

Godt. Jag beger mig då dit ner i parken der,
Att mumla utantill, och efter konstens lagar,
Med skrål af en besatt, och arm som ständigt går,
Anfäkta mig en stund det bästa jag förmår.
Väl utvald profession, min själ, på gamla dagar!

ANDRA SCENEN.

FRANCALEU. LISETTE,

(som strax derpå kommer in.)

FRANCALEU.

Jag spelar Morbrorn jag. — Lisette, är allt tillreds?
Theatern, kläderna i ordning? du begärde
En rôle att lysa i: nå väl! är du tillfreds?

Du spelar dottern du, som gäspar och som leds:
Låt se att nu ditt spel går opp mot rôlens värde.
Du lefver med Lucile; betrakta henne blott.
Det är, var viss derpå, ett mönster som är godt.
Bjud till att härma det.

LISETTE.

Alldeles, just min regel!
Med likhet noga sökt i klädsel och gestalt,
Skall hon bli härmad så, till åtbörder och allt,
Att hon skall se sin bild så klart som i sin spegel
Och genom sanningen, kanhända, af mitt spel,
Bli bragt i tysthet sjelf, till afsmak för sitt fel.
Ty skönhet utan lif, hvad är den värd att skattas!
Lucile är blott ännu, en kropp, der själen fattas.

FRANCALEU.

Och sen — hvad vådlig följd af sådan håglöshet!
Ty den af intet *rörs*, jemväl af intet *vet*.
Men, ske ej hundra fel af brist på kunskap bara!
Och, i sitt vackra lugn, sin största menlöshet,
Hur stor, hur stor är ej den fromma dufvans fara
Fördenskull, tröttna ej, predika bra, Lisette:
Lucile bör lära sig, — ty deri har du rätt,
Att känna och förstå, att välja och förskjuta,
Sen må hon om sin lott med frihet sjelf besluta:
Tillfredsställd önskan gör förnuftigt lefnadssätt.
Så tänks ej, vet jag väl, i våra kloka dagar;
Men, räknades jag ock bland galna fäders tal,

Förr det, än att med skäl min dotter sig beklagar;
I detta steg, alltså, till sällhet eller qval,
Hon följe, utan tvång, sitt hjertas fria lagar,
Och gifve sig, hon sjelf, en man af egit val!
Blott yttre hon sig snart. Du ser att jag förenar
Med flit omkring mig här en vacker ungdoms tropp;
Allt folk af goda hus, bland hvilka, som jag menar,
Den bästa skall, med fröjd, ta det förslaget opp.
Lucile är ung och rik, och verkligt täck som dagen.
Således — hvem hon vill: ej någon undantagen!

LISETTE.

Ej ens Poëten sjelf?

FRANCALEU.

Tvertom, det vore han,
Som jag af alla helst, för min del, toge an.

LISETTE.

Jag tror ej han är rik.

FRANCALEU.

Så är jag sjelf dess mera.
Ha rättat Lyckans fel, och gjort ett hjerta sällt,
Hvad njutning! — och lägg till den goda sak, bland flera,
Att en gång, framför guld, förtjensten hade gällt.

LISETTE.

I detta fria val, hur önskligt det må vara,

Jag ser, för er Lucile, dock alltid någon fara.

FRANCALEU.

Nå, hvilken?

LISETTE.

Om det föll, af möjlig händelse,
På en, som vore fäst i andra band, kanske?
Jag räds det blef ej lätt att återställa sedan
Det lugn åt hennes bröst, som hon förlorat redan

TREDJE SCENEN.

FRANCALEU. LISETTE. DORANTE, (*som stannar i fonden utan att vara sedd mer än af Lisette ensam.*)

FRANCALEU.

Rätt sagdt. Och derför just, fastän med stort be
svär,
Har jag studerat ut, så hemligt och försigtigt,
Historien om en hvar af dem som vistas här.

LISETTE.

Om honom äfvenväl, som spelar älskarn?

FRANCALEU, *med en mine af slughet.*)

Riktigt!

Jag vet . . . .

LISETTE

LISETTE.

Var säker på, att han förut är kär;
Således, att i tid bespara oss det qvalet,
Som kunde bli deraf en ledsam följd, kanske,
Slut honom tydligt ut vid friheten af valet.

FRANCALEU.

Alldeles, — och det strax. Jag är, skall du få se,
God far, men allvarsam. Och alltså blir nu lagen:
Fritt val, fullkomligt fritt, blott honom undantagen!

FJERDE SCENEN.

LISETTE. DORANTE.

DORANTE.

Jag har ej hindrat dig att ostörd fara fort;
Jag har ej brutit af ditt samtal.

LISETTE.

Som jag dömmer,
Med mycken lust, likväl, till hvad ni inte gjort.

DORANTE.

Åh nej! Jag tiger blott, hör på dig, och berömmer.
Friskt mod!

LISETTE.

Ni har gjort väl att inte tala.

DORANTE.

Sant!

Och du har gjort mig här, rätt förmånligt bekant.

LISETTE.

Rätt förmånligt för Er, se derför vill jag svara.

DORANTE.

Du rodnar ej Lisette? — Se mig i synen bara.

LISETTE.

Hvarföre rodna?

DORANTE.

Godt! Jag uteslutes ej

Från valet, jag, och det på dina ord? — Åh nej!

LISETTE.

Det är mitt storverk just.

DORANTE.

Skönt! skönt!

LISETTE.

Hvad vill ni säga?

Man ser ju ingenting, när man är blind som ni!

DORANTE.

Du vill jag skulle tro . . .

LISETTE.

Den som går rakt till väga,

Behöfver ej försvar, och ingår ej deri.

DORANTE.

Det gagnar också ej. Allt nog, jag är bedragen.
Af Herr de l'Empirée jag finner platsen tagen.
Jag visste rent förut hvad hopp man honom gaf;
Blott ej, hvem han fick stöd och hemligt förord af.
Se, tala, skrifva, — allt, står honom fritt att våga,
Då jag, med intet ord, får vittna om min låga,
Och under det att han, till evig skam för mig,
Förklaras hos Lucile, förräderska, af dig,
För auktor till de vers som jag af honom länte.

LISETTE.

Jag tjenar, tror ni då, Poëten?

DORANTE.

Nästan så.

LISETTE.

Ni tror ej att jag leds af egennyttan då!
Men var det, kloka man, Poëten som jag tjente,
Där jag fann opp det råd ni har att tacka blott
För den bekantskap här, det insteg som ni fått?
Är det Poëtens tjenst som gör mig angelägen
Att, till det sökta mål, för Er bereda vägen,
Som tjuge täfla om och ingen hittills nått?

DORANTE.

Men då jag utesluts, jag ensam, ... kan jag kalla
Det för ett vänskapsprof?

LISETTE.

Så kalla't hvad ni vill;

Er fritt! —

DORANTE.

Men hvad likväl det tjenar till?

LISETTE.

Hvartill?

Att göra Er bemärkt, och gynnad framför alla,
Att värma opp för Er ett bröst, ännu så kallt.
Ty så är hjertat gjordt, hos könet, framför allt:
Det ligger i vår själ en lust att bryta lagar,
Som gör, att allt hvartill oss laglig frihet ges,
Från samma ögonblick, med vedervilja ses,
Och att, hvad oss förbjuds, oändligt oss behagar.

DORANTE.

Men om Lucile, kanske, ej hade detta fel?

LISETTE.

Åh! räds ej: trögheten är motsträfvig och stel.
Och hennes är så stor, — fast jag förteg det gerna,
Att ett förbud kan blott ge henne ett begär,
Och att det blef ej nog med sjelfva Faderns här,
Om jag ej dref min text som utlärd kammartärna

DORANTE.

Välan. Med sluten syn, jag lemnar mig i dag,
Åt dig.

LISETTE.

Befallning först, — märk det! — att förr än jag,
Ej tala med Lucile.

DORANTE.

Nå, fins en enda mera,
Så pinad som jag blir, på hela jordens klot!

LISETTE.

En fjerndels timme blott, — och ni skall ta emot.

DORANTE.

En fjerndels blott! Välan!

LISETTE.

Gå förut, att spatsera,
Och vänta oss, dit ner, strax efter, begge två.

FEMTE SCENEN.

DORANTE. LISETTE. LUCILE.

LISETTE.

Der är hon. Fort er väg! Nå fort!

DORANTE.

Men låt mig då...

LISETTE.

Vill eller vill ni ej bli tjent, om jag får fråga?

DORANTE.

Men kan jag gå, när hon...

LISETTE.

Så skyll Er sjelf.

DORANTE.

Hvad plåga!

SJETTE SCENEN.

LISETTE. LUCILE.

LISETTE.

Säg, Fröken, var ej det en artig kavaljer?

LUCILE.

Det är en sak, Lisette, hvarpå jag föga ser.

LISETTE.

Behaglig, älskansvärd, så mycket man kan vara.

LUCILE.

Vill tro det.

LISETTE.

Men han är ju Er förut bekant?

LUCILE.

Han kom, för någon gång, ibland till Klostret bara;
Der såg jag honom då.

LISETTE.

Med nöje? inte sant?

LUCILE.

Med nöje? Åh nej men. Och ej med ledsnad heller.

LISETTE.

Om valet gåfves mig, som jag mig föreställer
Att det är lemnadt Er . . .

LUCILE.

Nå? i det fallet...nå?

LISETTE.

Jag tillstår att den der fick företrädet då.

LUCILE.

Min köld för allihop föröks af sjelfva mängden.
Ett sådant sammanlopp af täflare, min vän,
Besvärar mig, och blir odrägeligt i längden;
Jag har ej fäst en blick på någon af dem än.

LISETTE.

Så utan ögon än för alla! Vänta bara.
Ni får dem väl en gång. —

LUCILE.

Kanske; men blott för en.

LISETTE.

Nå nå, att börja med, så är det vackert ren.
Hvem alltså nu, af dem, den lycklige må vara,
Är valet, det förstås, väl redan gjordt?

LUCILE.

Åh nej!
Visst inte gjordt, Lisette. Jag känner honom ej.
Han utmärks af min far, tvertom, som den bland alla,
På hvilken just mitt val ej äger lof att falla.
Du vet en dotters pligt är lydnad häruti:
Vi töras, utan lof, ej älska någon, vi!

LISETTE, (*ironiskt.*)

Visst inte!

LUCILE.

Men min far är sällsam: till hvad ända
Förbjuda mig så strängt hvad jag ej tänkte på?

LISETTE.

Ja visst.

LUCILE.

Och der min köld var ensam nog, kanhända,
Hvarföre lägga till befallningar också?

LISETTE.

Ja, det är verkligt starkt.

LUCILE.

Jag börjar bli begärlig,
Att se den segrarn snart, som hålls för så förfärlig.
Jag längtar just, Lisette, och fruktar nog, min sann,
Att jag, från denna stund, ej ser på någon ann.

LISETTE.

Han är väl nämd för Er? hvem är det?

LUCILE.

Han som spelar
I pjesen, älskarns rôle.

LISETTE, *(med låtsad förundran.)*

Hvem? . . , han som . . . .

LUCILE.

Nå, hvad felar?
Hvarför så häpen?

LISETTE.

Punkt! — min Fröken, — punkt, jag ber!
Jag förebrår mig ren att, tvert mot hvad jag bordo,
Ha gjort er lydnadspligt oangenäm för Er,
Ehur oskyldigtvis jag det, i sanning, gjorde.

LUCILE.

Hvad menar du?

LISETTE.

Glöm bort hvad jag har sagt.

LUCILE.

Hur då?

LISETTE.

Just han som talas om, var här, nu på minuten;
Och jag, i det beröm ni hörde honom få,

Har gifvit Er, ty värr, ett elakt råd, alltså.

LUCILE.

Hvad? det är han, Lisette, som blifvit utesluten?

LISETTE.

Var glad att, lyckligtvis, er ouppmärksamhet
Bevarat, hitintills, ert hjerta från en våda,
Och fly, från denna stund, hans åsyn, vill jag råda;
Ty faran, tro mig det, är större än ni vet.
Jag räds, om en minut han hade ägt ert öra,
Att valet, kanske nu, ej vore mer att göra.

LUCILE.

Visst har han någon ting, jag mins det ganska väl,
Som gör hans umgängssätt och väsen rätt behagligt.

LISETTE.

Och hvad ni sett en tid af honom, nästan dagligt,
Bevisar att hans vett beröms också med skäl.

LUCILE.

Hvad? De der verserna jag läser oupphörligt....

LISETTE.

Ä' hans.

LUCILE.

Hvad ädel smak! hur lyckligt valda drag!
Hvad kärleken, i dem, har oskuld och behag!
Att inte läsa dem med känsla, är ogörligt.
Var viss, Lisette, var viss, att någon skönhet fins,

Hvars bifall till hans vers, af Auktorn söks och vins,
Och som hos honom tändt den eld hvaraf de lysa.

LISETTE.

En mening, som er far tycks likaledes hysa!
Författarns äldre band, som han väl hemligt sport,
Ha säkert föranledt det undantag han gjort.
Förmodligt fruktar han den smak ni kunde fatta
För någon, som en ann ren fängslat. — Men... låt se...
Om segern vore gjord — just af Er sjelf, kanske?

(*Lucile ler.*)

Ni skrattar ni, men jag, jag har ej lust att skratta;
Ju mer jag mins hans vers, ju mer jag tror också,
Att ni och ingen ann är den de syfta på.
Hans målning har af Er hvart enda drag den äger.

LUCILE.

Jag har väl märkt, jag ock, en del af hvad du säger. —
Kom, låt oss gå; jag ser....

LISETTE.

Hvem?

LUCILE.

Herr de l'Empirée,
Som, med sin bok i hand, tycks hitåt ställa vägen.
Han lär väl plåga mig, och envist nog, kanske,
Att stanna med mitt val vid honom, skall du se;

Men aldrig fann jag mig dertill så obenägen.
Kom. —

LISETTE, *(ensam.)*

Förberedelsen har lyckats, som jag spått.
Dorante behöfver nu ej mer än tala blott.

SJUNDE SCENEN.

LISETTE. MONDOR.

MONDOR.

Nå, fästningen är vår, Lisette; vi ha den inne.
Och har jag en rival i nejden, — han försvinne!

LISETTE.

Om jag så vill.

MONDOR.

Nå visst! men utom dess, också.
Du tillhör inte mer din Fröken.

LISETTE.

Hvilken då?

MONDOR.

Mig.

LISETTE.

Med hvad rätt?

MONDOR.

Nå kors, begrips det inte lätt?
När Damis får Lucile, så får Mondor Lisette.

LISETTE.

Din Herre får Lucile? — Åhå, din tjenarinna!

MONDOR.

Det är blott dotterns *ja* som återstår att vinna,
Men Faderns ha vi ren; — kort sagdt, det blir dervid.

LISETTE, (*i det hon går.*)

Åh! det är klart.

MONDOR.

Nå dröj . . . ett ord . . .

LISETTE.

Har inte tid.

(*Skyndar bort. Mondor följer henne.*)

ÅTTONDE SCENEN.

DAMIS.

(*ensam med Merkurn i handen.*)

Ja, — ädla anonym! Bretagnska Sång-Gudinna!
För dig skall detta bröst med evig trohet brinna;
Min lager, skall med din, högtidligt fläta sig.
Och, om vid Seinens strand jag mig ej fjettrad såge,

Der seger eller fall i afton väntar mig,
Jag ren, Gudomliga! för dina fötter låge.

NIONDE SCENEN.

DAMIS. MONDOR.

MONDOR.

Nå, ändtlig är jag trygg, hvad våra skulder rör,
Och undrar nu ej på, min själ! att vi betala.
På tjuge täflare ni segrar, som jag hör,
Och Herrn har Biskoppen till bror, som man plä
tala.

DAMIS, (*utan att ge akt på Mondor.*)

Ifall min Pjes går fram, och lyckan står mig bi,
Jag egnar dig, af den, offentligt offergärden.
Då hela Frankrike beundrar ditt genie,
Må det, på lika sätt, bli kungjordt inför verlden,
Att mitt, behagar dig, sublima Polhymni!

(*han slår i sin ifver Mondor vid örat med boken.*)

MONDOR.

Uff! — Uff! ...

DAMIS.

Hvem fan såg dig? — Nå, hvad jag sagt
för resten,
Det kan jag säga om — för dig.

MONDOR.

Men . . . . utan gesten!

DAMIS.

)er stod du alltså, du, och lyddes på? — Nå väl,
}egynn då nu, på nytt, ditt gamla dumma gräl.
}äg nu, att Poësi'n förblindar och förleder;
}espotta, som du plär, min lyra och min bok:
)u ser hvad himmelsk lott mitt snille mig bereder;
ltt jag är lycklig! . . .

MONDOR.

Ja, i sanning, mer än klok.

DAMIS.

ig glömde, skrek du jemt, det redbara och vissa,
f kärlek till en dunst, ett drömverk, en chimär!

MONDOR.

r lycka var också förbannadt svår att gissa.

DAMIS.

, för ett nöt, som du.

MONDOR.

Min Gud! var mindre fjär!
et var naturligt nog ni skulle lyckas mycke,
os en, så lik Er sjelf, till böjelser och tycke;
:t hade, hos en ann, min själ, ej gått så lätt.

DAMIS.

g bryr mig om en ann, också på intet sätt.

MONDOR.

I sanning är hon rar, den här, framför de flesta;
Hon älskar bara vers.

DAMIS.

Hon älskar dem ej blott,
Hon gör de vackraste som kunna göras.

MONDOR.

Godt!
Men hvad, af alltihop, syns mig ändå det bästa,
Det är dukaterna vi få att gräfva i.

DAMIS.

Dukaterna?

MONDOR.

Nå, nå! Det der föraktar ni.
Jag vet att en af oss har orätt. Må så vara.
Stor sak hvem som har rätt, när guldet flyter ba

DAMIS.

Du tror då nu, att guld kan genom snille fås?

MONDOR.

Nå, gubben gnider ej på fyrken, det förstås.

DAMIS.

Hvem? Gubben?

MONDOR.

Gubben ja. Så vågar man väl kalla
Herr Francaleu. — Nå väl: han säger ju för alla,

At

Att om ni blir hans måg, så är från samma dag,
Er lycka äfven gjord.

DAMIS.

Du yrar, tänker jag.

MONDOR.

En sådan snille-flygt, är ej i min förmåga.

DAMIS.

Hvem fan har nånsin satt Herr Francaleu i fråga,
Och något giftermål i hans familj?

MONDOR.

Alltså,
En *qviproqvo* igen! — Men törs man fråga då,
Om hvem Herrn talt?

DAMIS.

Om en förtjusande herdinna;
En skatt, som mer än guld, är stor och rar att finna;
En Sappho bland sitt kön; en skönhet som, jag svär,
Skall öfvergå, en dag, den vittra *Deshouilleres*,
Med tillhjelp af de ljus hon genom mig kan vinna.

MONDOR.

För tusan! — Det var fan till Herde-mö, det der!
Nå, — kan mig ock förtros hvad Nymfen månde heta?
Vid hvilken källas brädd, i hvilken gräsrik äng
Hon betar sina får?

DAMIS.

I Qvimper Corentin!
Det här är ej ett slott i luften, skall du veta.
Det är ett grundadt hopp, en säkert afgjord sak
Den dyrkansvärdiga Bretagnskan, finner smak
I mina vers, och har — offentligt det förklarat.
Tolf gånger, på ett år, har det af henne skett;
Tolf gånger, på ett år, min penna dertill svarat
Beröm emot beröm, och prof af vittert vett,
Som vi, månadtligen, till skiftes fått och gett!

MONDOR.

Nå, men hvar råktes ni?

DAMIS.

Ännu på intet ställe.

MONDOR.

Ni känner alltså ej er vittra Sångmö?

DAMIS.

Nej.

MONDOR.

Och ni vill gifta Er med henne?

DAMIS.

Hvarför ej?

MONDOR.

Men om hon vore ful och vanlytt?

DAMIS.

Dumma sälle!

Begrip, att vittert folk är aldrig fult.

MONDOR.

Aha! —

Men svarar hennes eld jemväl mot er?

DAMIS.

Åh, ja!

Om denna gudalott jag fyllest underrättas,
Af den Ambassadör hon skickat.

MONDOR.

Hvem är den?

DAMIS, (*visar honom Merkurn.*)

Olympens sändebud, Merkurius sjelf, min vän.

MONDOR.

God post för kärleksbref!

DAMIS.

Läs, läs, och du skall sättas
Ur tvekan.

MONDOR, (*läser.*)

Sonnett ifrån Mademoiselle Meriadec de Kersic, i Qvimper i Bretagne, till Herr... fem stjernor.

DAMIS.

Som du ser, ett förblommeradt drag;
Men du förstår det lätt, — *fem stjernor*, det är jag.

Ja, min *Meriadec!* Du Drottning bland de sköna!
Må, från Pegasens rygg, jag störtas denna stund
Och må Kastalens flod förtorka för min mund,
Om, med en lyras ljud, som myrt och lager kröna
Jag ej förevigar vårt lyckliga förbund!

MONDOR.

En raptus som den der, af känsla och af snille,
Förtjenar all respekt. — Narr vore den, som ville
Med klagan på ert val, förhindra det, nu mer.
Men lyd mitt råd: geniet blir magert, skall ni röna
Att sväfva kring en bild som ögat aldrig ser;
Fördenskull, tag Er för att alltid tänka Er,
I någon känd gestalt, er obekanta sköna.
Lucile, — hvad tycker Herrn? — ser inte illa ut.

DAMIS.

Tvertom.

MONDOR.

Så skilj Er ej från henne en minut;
Följ, dyrka, tro Er se den älskade, i henne.

DAMIS.

I sanning är ditt råd ej dumt, jag det bekänne.
En större känslas eld, jag inser det med dig,
Skall då, från ögat, snart till själen sprida sig,
Och versen dubbelt högt i ton och värde stiga.
Den slyngelns goda vett ibland förvånar mig.

MONDOR.

ıloliere, så stor han var, tog råd utaf sin piga.

DAMIS.

ıtt låna, som du sagt, och verkligt ofta händt,
:tt okändt föremål behagen af ett kändt,
Ivad mera lämpligt nu, då hänryckt af min lycka,
ag mediterar just en hymeneisk sång
ıtt i Merkurn, härnäst, högtidligt låta trycka,
'ill svar på den Sonnett, som står der denna gång?

Fördenskull, Sångens mö! fäst ögat när du målar,
å stjernan som hos oss ger lif åt allt i dag;
lå hennes afbild ses i dina penseldrag,
'ch tände sig, på nytt, din eld vid hennes strålar!

Hvad skuggans enslighet i detta kabinett,
ı landtligt grönskande, har ljufhet för mitt sinne!
ıt skall du följa mig, förtjusande Sonnett!
ıt läsas om igen, och tryckas i mitt minne.

TIONDE SCENEN.

MONDOR, *(ensam.)*

t hufvud som det der, är svårt att skrufva rätt.
ıcile är skön likväl. — Få se, om den rivalen,
ımsell Meriadec! ej blir Er till förtret;

Och om hon slutligt ej förför vår Herr Poët,
Till någon trolöshet mot Damen i Journalen.

ELFTE SCENEN.

LUCILE. DORANTE. DAMIS, *(som sitter afsides.)*

DORANTE.

Vid dessa säkra prof af mina tänkesätt,
Vid denna eld, så nyss för edra fötter svuren,
Men främst vid de behag hos Er, som göra lätt
Att tro min kärlek sann — jag ber Er, gör mig rätt
Och finn, min Fröken, finn för hvem den varit buren
Förbättra, som ni bör, det misstag hos Er far,
Som, från ert fria val, mig ensam undantar.
Ni följer deri blott hans viljas rätta mening:
Ty är hans fordran ej, och allt hvarpå han ser,
Att den som får er hand med ömhet älskar er?
Välan: om man blir värd så smickrande förenin
Igenom gränslös helgd af en så rättvis lag,
Hvem nånsin var dertill förtjentare än jag?

LUCILE.

Men stod också min far i öfrigt att bevekas,
Hvad hjelper att den eld är sann, som ni mig svär
Om, från det ögonblick han erfar hvem ni är,
Allt anspråk på min hand Er likafullt förnekas?

DORANTE.

)m bifall af er far, min Fröken, bör ej tvekas.
Men, dyrkade Lucile, ni sjelf, bland deras tal
Som täfla om er hand, — förtro mig — har ert val
Ej skänkt en förmånsrätt åt någon af dem alla?

LUCILE, *(visar ett papper, som hon tar fram i detsamma.)*

sanning, om mitt val på någon skulle falla,
)et vore auktorn blott af dessa vers, kanske,
iom då . . .

DORANTE, *(blir varse Damis.)*

Man hör oss!

LUCILE.

Hvem? . . . Åh! Herr de l'Empirée!
lå, — han förstår ju bäst att dömma deras värde?
(till Damis.)
tig hit, stig hit, — här är ett vittert mål å färde.
let angår ett poëm, en landtsång, — alltså kom
ch säg oss, var så god, ert omdöme derom.

DORANTE.

ıg räds man gör ej väl att störa Herrar Lärde
deras vittra lugn. Jag skulle derför tro,
i lemna, åt sig sjelf, poëten här i ro,
ch ställa, om Er täcks, vår gång åt annan sida.

DAMIS.

r omsorg, går för oss, min Herre, alltför vida.

Den största oförrätt begås mot oss kanske,
Då man beröfvar oss hvad vi med tjusning se.
Hur ljuft ett ostördt lugn må vara oss, i grunden,
Och hvilken vinst deraf poëtens taflor få,
Så vinner han, för dem, oändligt mer ändå,
I sällskap af det slag som skänks oss denna stunden.
Kort sagdt, jag är tillreds, min Fröken, som ni ser,
Att njuta, när Er täcks, den läsning ni vill göra,
Så långt som möjligt är, med deråt lemnadt öra.
Men om, oaktadt allt, likväl kanhända sker,
Att, mot min föresats, jag hör och fattar illa,
Så skyll, jag ber, mitt fel på de behag hos Er,
Som fått en sådan makt att tankarna förvilla.

LUCILE.

Ert sätt att yttra Er, i verser som poët,
Har vant Er, i ert tal, vid samma artighet.
Der nere i bersån, jag tror vi företaga
Vår läsning, bäst i fred, om Herrarna behaga.

(Damis bjuder henne handen, som hon emottager just i det ögonblick som Durante äfven bjuder henne sin.)

TOLFTE SCENEN.

DORANTE, *(ensam.)*

Det der, var det en följd af blotta slumpens makt?

Var det, emellan dem, försåtligt öfverlagdt?
Min misstro, möjligtvis, kan vara blott en irring,
Men den försätter mig i oerhörd förvirring!

TREDJE AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

DORANTE, *(hittar en Plånbok.)*

En plånbok! — Som det tycks, har någon råkat här,
I oförtänkt förlust af sina hemligheter:
Låt se, för nöje skull, hvad fyndet innebär.

(öppnar och bläddrar.)

Vers! — *BröllopsSång!* — Aha! Jag vet hvad auktorn heter.
Förrädarn tör väl ock bli röjd. — Nå, litet mer:
Hvad följer sedan? . . . .

ANDRA SCENEN.

DORANTE. LISETTE.

LISETTE.

Nå? har jag bedragit Er?
Förblindas ni ännu med löften, alltid brutna?
Förtälj mig hur det går: den enda uteslutna,
Är han så olycklig? — ni har nu råkt hvarann;
Tillbedjarn har fått se, och ses, af sin Gudinna;
Och jag, — som välbeställd, förtrolig tjenarinna, —
Så snart ni möttes åt, ni såg att jag försvann!

Nå, säg mig, är det storm i hjertat, eller stilla?
Hur finner ni Lucile? Jag gissar, — inte illa?

DORANTE.

Gudomlig, dyrkansvärd! — Hvad intryck, bästa du,
Vårt samtal gjort på mig! Hvad jag har känt allt-
sedan!
Jag älskade, var viss, jag tillbad henne redan,
Men ingenting är likt den eld jag känner nu.
Allt är förstånd och grace hos henne. Allt behagar.

(med handen på hjertat.)

Hvart ljud af hennes röst, gick hit, — var viss derpå.
Och sjelfva hennes fel, den köld hvarpå man klagar,
Har någonting så ljuft, så litet stolt ändå....

LISETTE.

Så litet stolt? aha! — det är mig kärt alltså,
Att isen litet smält och strängheten gett vika.
Hon har förtjust Er just!

DORANTE.

Med sina blickars makt,
Och sina gracers, ja! — men ej med hvad hon sagt.

LISETTE.

Så? — Inte det? — De ä', de kararna, så lika!
Nå, låt oss få en bit af hennes grymma tal.

DORANTE.

Jag bad, jag bönföll om att veta hennes val:
Författarn, svarte hon, — och visade tillika

Idyll'n som hon tog fram — *Författarn af den här,*
Är den, som skulle få mitt val; om någon är!
Du ser hvad ovisst hopp jag alltså måste äga.

LISETTE.

Kors ja, visst var det hårdt att inte tydligt säga:
"*Jag är förtjust i Er, och vill ha Er till man.*"
Se det, det hade gjort processen kort, min sann,
Och hade varit just att tala, som det bör sig.

DORANTE.

Men har jag skrifvit, jag, Idyll'n?

LISETTE.

Än sedan då?
Begrips det inte lätt, att, när hon talte så,
Så trodde hon, helt visst, hon hade auktorn för sig?

DORANTE.

Det är hvad jag har skäl att verkligt tvifla på.
Poëten, fruktar jag, är gynnad mer än mycke.
Han kom. Det var helt visst ett aftal, som jag tror.
Min Gud, med hvilken ton hon läste opp hans stycke!
Hvad hans triumf dervid, i hemlighet var stor!
Och hvad han såg med fröjd, hur brydd och öfverflödig
Jag satt emellan dem; — förkrossad på ett sätt,
Som gjorde enslighet, för mig, omsider nödig!
Välan, hvad bör jag tro? var en gång sann, Lisette;
Du ser mig mellan hopp och dödlig fruktan delad:

Är jag af dem, — af dig, kanske förrådd och spelad?
Den tanken genomfar mitt hjerta som en dolk, —
Hvad vet jag?

LISETTE.

Vacker tro om mig, som ni tycks bära!
Just vacker! — ni har skäl att tacka, på min ära,
Den stora böjelse jag har för svartsjukt folk:
Ni skulle utom den, rätt snart kanske få lära,
Hur älskarn står till boks, och huru han bemöts
Af den han suckar för, när kammarjumfrun stöts.

DORANTE.

Ännu en gång, Lisette, jag har ej skrifvit stycket.
Men låt mig också tros ha gjort det; lika mycket:
Att segra genom lån af andras poësi,
Blir alltid, mot Lucile, ett lågt bedrägeri!

LISETTE.

Bedrägeri? min Gud! hvem hörde nånsin maken?
Liksom, vid giftermål, vers vore hufvudsaken!
Och, för en lycklig brud, till slut, ej lika godt,
Hvem hin som också gjort poëmerna hon fått!

DORANTE.

Så var mitt första hopp: ty värr, har det försvunnit!
Ditt spel står illa nu, och rimarn tycks ha vunnit.
Beständigt hos Lucile; i stånd att alltid fritt,
Hvad stund han vill, sin rätt som auktor åberopa;
Om faderns bifall viss, — kanske jemväl om ditt, —

Han gläds åt priset ren, och anser det för sitt.
Jag ser dig med hans dräng hvart ögonblick tillhopa.
Förtälj mig hvad han vill, hvad råd du honom ger;
Hvad slug och hemlig plan som läggs emellan Er,
Och hvad komplott ....

LISETTE.

Åhå! ... Låt våra samtal vara,
Och far ej fram för strängt i det förhöret bara!

DORANTE.

Väl! spela du din rôle, så fint den spelas må.
Men tro att all din konst likväl, skall båta föga
Jag skall bevaka dig, i dag, var viss derpå,
Så väl, att ej ett steg af dig, skall fly mitt öga.

(tar opp Plånboken i det han går.)

Och nu, emedlertid, till plånboken igen;
Få se hvad kunskapsljus som kunna fås af den.

TREDJE SCENEN.

LISETTE.

Bevaka mig? den der! — han inte endast grälar,
Han hotar! det går långt. Hur oskyldig man är,
Så vill man ej bli följd och spanad ut så der;
Men han skall få, han sjelf, en viss i sina hälar,

Som skall, från spejeri't, väl hindra'n. —

(blir varse Francaleu.)

Ah! — så rätt!

Just bra!

FJERDE SCENEN.

LISETTE. FRANCALEU.

FRANCALEU.

Hvem gick? — Dorante? — Jag börjar tro, Lisette,
Att det är, blott för dig, han gör mitt hus den äran.

LISETTE.

Vi talte just om Er.

FRANCALEU.

Om mig? låt se alltså,
Hvad vändning hon förstår att ge åt saken! —

LISETTE.

Hå!
Den vändningen är lätt. — Han har en viss begäran.

FRANCALEU, *(leende.)*

Det tror jag.

LISETTE.

Han har hört beskrifvas, sen han kom,
En Tragedi af Er, sex akter, mycket rolig.

Hans lust att höra den är alldeles otrolig;
Men hur det skulle ske, det talte vi just om.

FRANCALEU.

Nå, om han önskar det, och finner deri nöje,
Så har han ju sin vän att föra hönom an?

LISETTE.

Hvem? Herr de l'Empirée? — Han har väl gäckat
han,
Spelt kritikus igen, vändt alltihop till löje,
Förkastat era vers, er styl, med sådant mer,
Och ryckt på axlarna, i det han talt om Er!

FRANCALEU.

Du tror .....

LISETTE, (*illparigt.*)

Han är rival! och ser, helt visst med smärt
Det pris på era vers, som en och annan satt.

FRANCALEU.

Ja, ja! — Jag har nog märkt på gynnarns bittra skr
Hur afunds-furiens orm har hväst uti hans hjer
Gör ingenting. Tvertom, dess bättre! dubbel fröj
Jag hämnar mig på en och gör den andra nöjd
Den andra, utom dess, är verkligt, på min hed
En ung förträfflig man af älskansvärda seder.
Det hörs att han har smak, och tänker, och först

Ha

Han tar mig också just i ifverh, skall du veta;
Och jag vill läsa opp, fast andtäppan är svår,
Hvar enda rad, hvar bit, ehuru den må heta.

LISETTE.

Då blir jag qvitt från en, som var mig bra till last.

FRANCALEU.

Så skynda bara, spring, och få mig honom fast.

LISETTE.

Nej se, det är en sak som Herrn får sjelf besörja;
Jag har väl mera brådt, jag nu; — jag måste börja
Att klä mig.

FRANCALEU.

Ren? så snart?

LISETTE.

Jag vill, till punkt och prick,
I afton att mitt spel mot afsigten skall svara.
Och derför, — att bli van vid frökens drägt och
skick —
Vill gå, en stund förut, så klädd som hon plär vara.

FRANCALEU.

Bra tänkt.

LISETTE.

Jag menar det.

FRANCALEU.

Rätt bra. Så gå då nu.

LISETTE.

Herrn glömmer inte bort Dorante?

FRANCALEU.

Räds inte du!

FEMTE SCENEN.

FRANCALEU. BALIVEAU.

FRANCALEU.

Hvad? ... är det ni? ... Nå bra! hur står det till
med minnet?

BALIVEAU.

Så temligt. Men jag har min brorson jemt på sinnet
Bli tvungen, för hans knep, nu äfven till det här!
Tänk sjelf, vid mina år, hur angenämt det är!
I sanning, att sin tid för hans skull så förspilla
Behöfs det att man vill den satans rymmarn der
Till obeskriflig grad, på en gång väl och illa.
Nå! sen jag ändtlig nu har lärt min rôle, — hvad mer

FRANCALEU.

Jag har tänkt på, jag ock hvad jag har lofvat Er
Var ni vid godt humör, och börja muntert bara.

Begynnelsen i allt är värst; men ingen fara!
Så snart ni spelt en gång, så spelar ni nog flcr.
Ni skall ej, här hos oss, ha väl försökt er gåfva,
Och sett med hvad beröm det sker, som jag är viss,
Förr än ni skall bli kär i konsten, vill jag lofva,
Och finnas, alla dar, på post i en kuliss.

BALIVEAU.

Nå, dertill liknar sig väl hittills intet mycke.
Det enda jag tyckt om, det är den likhet blott
Mitt eget tillstånd har med rôlen som jag fått.
Af verklig sällsam slump jag spelar, i ert stycke,
En illa åtlydd far, en sträng, men redbar man,
Som läxar opp sin son, förträffligt för hans seder.
Det är en Cato just, så dråpligt talar han;
Och jag har nöje af, just nöje, på min heder,
Att låna, åt hans ord, så mycket ljud jag kan.

FRANCALEU.

Han bär sig, tro mig det, ej illa åt han heller,
Som spelar sons person. Ty ni kan lätt förstå,
Att man gör aldrig väl den rôle man föreställer,
Om spelarn midt emot, ej gör sin flit också.
Hvad tror ni, om förut ni råktes begge två,
Och — rôle mot rôle — en stund försökte Er tillhopa?

BALIVEAU.

Nå! äfven det. Låt gå, ifall så måste ske!
Jag ville att det ren var gjordt.

FRANCALEU.

Godt. Jag vill ropa —
Hör hit . . . La Fleur! . . .

SJETTE SCENEN.

BALIVEAU. FRANCALEU, (*en Betjent.*)

FRANCALEU.

Säg till åt Herr de l'Empirée,
Att fadern väntar. — Spring, — men fort, men for
allenast.

SJUNDE SCENEN.

FRANCALEU. BALIVEAU.

FRANCALEU.

Han lär väl visa sig, den unga mannen, genast
Märk! — Det är härifrån han kommer in, — och då,
Är bäst, så snart han syns, att strax begynna på.
Gör, som man gör med det som oförmodligt händer:
Se ut, som på en gång, ni fallit ner från skyn;
Stå hela stunden der, bestört, med fallna händer,
Och låtsa tvifla på om ni skall tro er syn.
Ty kom ihåg, er son är en förflugen sälle
Som svärmar starkt omkring, och som ni just får i,
När gynnarn kommer ut från en Akademi,

n Läsklubb, lika godt från hvad för allmänt ställe.
urprisen bör alltså bli stor emellan Er,
ch länge först, — liksom i möjlighet af irring, —
n häpen tystnad blott förråda er förvirring.
et är, var viss derom, ett gyldne råd jag ger,
tt drag af utlärd konst, hvars verkning ej skall fela . . .

ÅTTONDE SCENEN.

RANCALEU. BALIVEAU. DAMIS.

FRANCALEU, *(blir varse Damis, som visar sig i fonden.)*

här, min Herre, den som spelar Fadern. — Så!
irsök Er nu ihop, en stund, hur det vill gå;
h som ni ser hvarann, så börja strax att spela *).

*) Efter Grammatikan skulle dessa rader visserligen lyda sålunda:

Försöken Er ihop, en stund, hur det vill gå,
Och som J sen hvarann, så börjen strax att spela. —

Hvem som behagar, må äfven på detta sätt läsa dem. Men dermed vore ock hela naturen af Samtals-språket förlorad. Denna skillnad emellan det språk som skrifves och det som talas, utgör hos oss en af de största svårigheter för den komiska dialogen. På detta ställe har jag för min del ej funnit möjligt att åtlyda Grammatikan. Utan tvifvel måste friheter af detta slag sparsamt nyttjas, men kanhända får man lof att i komedien någon gång medgifva dem.

DAMIS.

Bra funnit. Ganska bra! — nå, låt oss börja då!

(Damis närmar sig till Baliveau. Baliveau vänder sig om, får se sin brorson, och uttrycker deraf den största bestörtning.)

FRANCALEU.

Hvad fan!... förträffligt! skönt! kan inte bättre vara!

(till Damis.)

Ni spelar bra, ni ock, men skratten tar Er bara
Det duger ej. — Man bör i häpnadens minut,
Tvertom, se brydd, bestört, och högst förlägen ut

BALIVEAU, *(förvirrad.)*

Jag tappar, också jag, den masqve som jag behöfver
Det kommer af att ni står qvar och ser oss här.

DAMIS.

Man vet väl hur det är, att när man spelar öfver
Så är, naturligtvis, en tredje till besvär.

FRANCALEU.

Nå också, utom det att jag ej vill besvära,
Så väntar mig en viss, just nu med stort begär.

(till Baliveau.)

Farväl. Jag har ej sett er like, på min ära!

(till Damis.)

Och ni, som är på allt så klok, i egen tro,
Gif akt, mitt Herr Genie! här är för Er att lära
Se der er mästare! -- Bravo! bravissimo!

NIONDE SCENEN.

BALIVEAU. DAMIS.

BALIVEAU, (*afsides.*)

Skön ställning! artig just!

DAMIS.

En händelse som denna,
Är verkligt underbar, det måste jag bekänna;
Jag skulle knappt ha trodt en möjlighet deri.
Men, bästa farbror, säg, — jag ber Er, värdes svara:
Är det en verklighet, och ej en irring bara,
Att ni är här, bland oss, och är aktör som vi?
Jag har då stora skäl, rätt stora, som jag menar,
Att älska, med passion, en konst som oss förenar!

BALIVEAU.

Spar skämtet, rår jag dig. Man bör, att dömma rätt
Om andras gerningar, först veta ändamålen.

DAMIS.

Förlåt mig: är det ni som talar, eller rôlen?

BALIVEAU.

Jag sjelf, och det till dig. Det är på sådant sätt
Min brorson, i Paris, alltså fördrifver dagen?
Så nyttjar han sin tid att der studera Lagen!
Hvad är det, säg mig det, för namn du ger dig här?
Hur passar, till ditt stånd, en klädsel som den der?
Hvad sällskap är du i? hvad skola? säg mig bara.

DAMIS.

I er, min farbror, er. Och kan man bättre vara?
Således, tålamod! — Ty annars, som ni ser,
Vårt möte, ömsevis, till frågor kunde föra,
Och jag har några, jag, som kunde göras Er.
Men tänka på vårt spel, är hvad vi hellre böra;
Publiken, med vår tvist, har ingenting att göra.

BALIVEAU, (*lyfter käppen.*)

Din slyngel! glömmer du med hvem du talar, säj?

DAMIS.

Min Herre, tag i akt, den gesten tillåts ej!
Vi äro, ni och jag, theaterns ledamöter;
Att, på så myndigt sätt, förfara mot hvarann,
Beläggs inom vår corps, mins det, med stora böter;
Bland oss är ingen här, den andras öfverman.

BALIVEAU, (*afsides.*)

Jag gick väl något långt.

DAMIS.

Frid, alltså först! — och sedan,
Till pjesen, min kamrat! — hur är det? börja vi?
Jag är nu jag, en son....

BALIVEAU, (*afsides.*)

Min ondska är förbi,
Jag kan ej bannas mer, sen jag har skrattat redan.

DAMIS.

Och ni, en far....

BALIVEAU.

Ja, *Far!* din bödel! du har rätt:
Det är, olyckligtvis, för dig mitt tänkesätt.
Min ömhet för ditt väl, den vård jag derom tagit,
Se der, efter min bror, det enda arf du fick.
Jag har gjort allt för dig, till detta ögonblick,
Men du, af all min vård, hvad frukt har du väl
dragit?

DAMIS.

Jo den, min farbror, den, att ren ej nödgas mer,
Med mitt behof deraf, beständigt trötta Er.
För de välgerningar min ungdom af Er njutit
Min djupa skuld hos Er, med tacksamhet bekäns;
Men tacksamheten sjelf bör sätta dem en gräns,
Och skapa sjelf min lott, är hvad jag nu beslutit.
Jag vill se till, en gång, hvad egen kraft förmår;
Men, jag vill gå den väg ett upphöjdt snille går,
Och, lik de stora män jag utvalt till exempel,
Till söka lyckan blott i Sång-Gudinnans tempel.

BALIVEAU.

Hvad rum har du då valt att söka henne på!
Ditt tempel, (ty, välan! låt det få heta så:)
Är, hvar det fins, helt visst, bland jordens land
och städer,
Den ömkligaste vrå som skrutit med ett namn;
Ett rum, der högmodet i fattigdomens famn,
Förtärs af hufvudbråk, och mättar sig med väder.

Tro derför du ett råd som snart skall finnas godt:
Fly detta hungerns land, och vaknad ur din villa,
Välj dig ett redbart stånd, och skapa dig en lott
Som snille och förnuft gemensamt kunna gilla,
Som gör dig aktningsvärd, och inte sällsam blott!
Ett sådant val för dig, det är lagfarenheten.
Geniet kan lysa der, förent med värdigheten.
Omyndigas försvar, och stöd för enkans rätt,
Man äfven åt sig sjelf en lycklig lott bereder,
Och grundar, lika tryggt, på fördel som på heder,
Beståndet af sitt hus, och lyckan af sin ätt.

DAMIS.

Jag hatar, — sådan är och sådan blir min lära, —
Den låga blandningen af vinning och af ära.
Som krigets fosterson, parnassens äfvenså,
Berömmets ädla pris för vinstens föredrager,
Och skattar Perus guld för stoft, emot sin lager.
I storhet med hvarann de täfla, dessa två;
Men kan Juristen, säg, förliknas vid poëten?
Den enas namn blir qvar, och når odödligheten,
Den andras, mörknar bort i grafvens natt igen:
Patru är redan glömd, och Rotru lefver än!
Det var ej, som hos oss, i Roms och Greklands
dagar:
Tribunen var hos dem de största snillens plats.
Chikanen steg ej fram i Rättvisans palats,
Och, i sitt låga språk, dref gäck med smak och lagar.

Stöt missfostret derur, och strax, jag lofvar Er,
Skall jag, i val af stånd, ert råd med glädje lyda;
Min penna skall förnöjd, till prosan stiga ner;
Men, unna mig att nu, och intill dess det sker,
Mitt namn, om jag förmår, med snillets titlar pryda,
Och prisas i en konst, mer ädel, mera stor,
Mer vigtig för ett land, än tanklösheten tror.
Gif akt på lasterna som samhället förstöra;
Betrakta dårskapen som sprids på tusen sätt;
Hvar fins en rättegång af mer förtjenst att föra,
Än den för dygdens värn, och för förnuftets rätt?
Må lyckan då, för mig, behålla sina värden;
Mitt val är gjordt: mitt kall är *Nytta* och *Behag*;
Min enda vederpart är lasten, eller flärden,
Förnuftets föreskrift och smakens, är min lag,
Och mina domare, min tid och efterverlden.

BALIVEAU.

Välan, det kall du valt, är lysande och stort;
Men, om det tillhör dig, kan pröfningen blott lära.
Och säg mig, unge man, hvad har du hittills gjort,
Som ger dig rättvis grund till hopp om sådan ära?

DAMIS.

Se der, just också det, som min förtviflan gör!
Ren ser jag, plats vid plats, i ryktets tempel tagen,
Då jag, olycklige, ännu ej lagt i dagen
Ett enda snilleprof som jag berömmes för!
Min ungdom hittintills i mörker har försvunnit,

Jag räknar innan kort, af år, fem gånger fem,
Racine, Corneille, Boileau den åldern knappast
hunnit,
Då hela Frankrike ren talade om dem.

BALIVEAU.

Hållt yngling! — Dessa män, som vi med undran
dyrka,
Hur kan du mäta dig med dem, i snillets styrka?
Och likväl, känn det val som är dig förelagdt:
Hinn opp dem, — eller kryp i stoftet, med förakt!

DAMIS.

Nå väl! Jag får som de försöka min förmåga.
Den rang som tillhör dem är, nu mer, utom fråga.
Men dessa mästare, min farbror, hade de,
I början, liksom jag, ej sina mästare,
Med hvilka täflingen var likså djerf att våga?

BALIVEAU.

Förlåt mig. Konstens höjd var då ej hunnen än;
Den återstod att nå, och det bör öfvervägas.
Det gafs en ömnig skörd för dessa stora män;
Nu plockas lemningen af Er som kommit sen;
Ty ha de nästan ej sagt allt, som kunde sägas?

DAMIS.

Mest allt, som kan få namn af *skönt* och *sant* och
stort.
Det är en stöld, från oss, som de i förhand gjort.

Men skadan botas ej dermed att modet dödas.
Om de ha plundrat oss, välan, så farom fort,
Och låt oss plundra dem som hädanefter födas!
Kort: lemnom ingenting åt efterverlden qvar,
Att säga; — ingen grad af ny förtjenst att gifva!
Det är, åtminstone, den föresats jag har,
Och jag beklagar dem som hädanefter skrifva.

BALIVEAU.

Du löper till ditt fall. Men då, för alla skäl,
Din dårskap gör dig blind och känslolös — nå väl,
Så vare du, åt den, fullkomligt öfverlemnad!
Drag öfver dig, på nytt (det står dig fritt för mig),
Det armod, hvartill ren du var af födseln ämnad!
Men detta är ej blott det straff som väntar dig,
Och ej det enda sätt hvarpå jag skall bli hämnad.
Snart skall han gry den dag, då ångerns bittra lott
Skall följa det begär, som nu så häftigt lågar;
Och då du skall förstå hvad medelmåttan vågar,
Som misskänner sin gräns och sina gåfvors mått.
Så, sök förgäfves dem som dina vers beundra,
Och skrik på afundsmän, när inte en af hundra
Vill finna drägligt språk och sundt förnuft deri.
Men du, — förtjust, du sjelf, utaf din poësi, —
Så, dagens nyhet blif och kaffehusens nöje;
I sällskap öfverallt, ett mål för hviskarns löje,
Och mål, i en Jurnal, för häcklarns gäckeri!
Omsider, ryktbar gjord som *misslyckadt genie*,

Gå, af din usla vurm ett varnande exempel,
Och bär omkring, till slut, af skrattarns öga följd,
En panna, hvar du syns, med blygselns rodnad höljd,
Ett namn för evigt märkt med löjlighetens stämpel!
Och då, — begråt, försent, i någon gömmas famn,
Ditt dårliga begär till ryktbarhet och ära,
Och afundas på dem, som nöjt sig med att bära
Ett mörkt och oberömdt, men oförnedradt namn.

DAMIS.

Förträffligt! målningen är riktigt värd att tryckas
Min farbror är poët, han med, — och stor, min
sann!
Ni skillrar, det står fast, med all den färg man kan
Ett misslyckadt genie: — men, — inte *ett som lyckas*

(*med stort spel, till ton och geste.*)

Den som, inom sitt bröst, bär känslan af det värf,
Hvartill han blef bestämd af himmelen och ödet,
Går fram, i mödan stark, mot svårigheter djerf,
Är nöjd med bergningen, begär ej öfverflödet,
Och fast af smädarn följd, och smädefiknas hop,
Går fram i trots af dem, och ler åt deras rop! —
Hvad kan en retad våg mot klippans fasta grunder
Alcides, af Pygméns försök, slogs han väl ner?
Olympen hör i lugn det lägre Ætnas dunder;
Zoil göt fåfängt ut sin galla mot Homér;
Och palmen af le Cid, med seger förd ur striden,

Står grön på Pindens höjd, ännu, och trotsar tiden!

BALIVEAU.

Men är du verkligt klok? Jag frågar det med skäl.
Och har man nånsin gått mer långt i det besatta?

DAMIS.

Så torde synas Er; men tillåt mig likväl....

BALIVEAU.

Hvad galenskap du vill! — men tillåt mig att skratta.

DAMIS.

Nå väl! Jag hindrar ej. Det står i ert behag.
Men detta hårda sätt hvarpå jag nu behandlas,
ett, af motsatt art, skall kanske snart förvandlas.
Mitt första snilleprof, blir just bekant, i dag.
egreppen ändra sig, förvillelsen tar ända,
Man nödgas byta om den tro man haft förut:
ıg misskäns nu af Er; men, innan dagens slut;
ivem vet om bladet ej har vändt sig om, kanhända?

BALIVEAU.

ha! du skrifver väl, förmodligt, för ett pris!

DAMIS.

ır ett, som ges i dag, högtidligt, i Paris.

BALIVEAU.

ı är väl auktor då, till pjesen, kan jag tycka,
m hela hufvudstan i afton väntar på?

DAMIS.

Välan, min fosterfar, lyckönska mig alltså!

BALIVEAU.

Nå, efter du så vill, så önskar jag dig lycka.

DAMIS.

Jag tror mig redan se hvad bifall den skall få,
Och äfven, på Er sjelf, hvad ändring det skall verka.

BALIVEAU.

Rätt bra. Men framför allt, låt Francaleu ej märka
Att du, i någon väg, hör mig det minsta till,
Och att jag råkt, i dig, min brorson! —

DAMIS.

Som ni vill
Det gör mig ondt likväl, då deraf synes följa,
Att slägtskapen med mig, är just hvad ni vill dölja.

BALIVEAU.

Jag har så mina skäl, och vill bli lydd deri.
Märk det: jag vill bli lydd!

DAMIS.

Nå väl. Det skall ni bli!
Men låt för er del ni, ej heller någon sluta,
Att pjesen tillhör mig, hvad framgång den ock har.
Det är ett nöje mer, som jag vill gerna njuta,
Att höra mitt beröm, som okänd, några dar.

Jag

Iag ber att alltså ej ett ord Er undanfaller,
Som gör Författarn känd på minsta sätt ännu.

BALIVEAU, (*afsides under det han går.*)

Godt. — Vänta, mäster Vurm! i morgon rimar du
Emellan säkra lås och goda tjocka galler!

TIONDE SCENEN.

DAMIS.

Ian väntar på, helt visst, hur utgången skall bli,
Och, förrn han gör sig känd, vill veta — det är
troligt —
Ivad heder eller skam han har af mitt genie.
Vårt möte, mellertid, var obeskrifligt roligt.
Det vore just en scen för någon komedi.
Till framgång af en pjes behöfs ibland ej mera.
Jag har väl, förrådsvis, gjort planerna till flera;
Låt se, på ett försök, om den der händelsen
Ej låter passa sig ihop med någondera —

(*han letar i fickorna.*)

Min plånbok .... jag förskräcks .... hvar böfveln har
jag den?
Det är min grufva det; — om den ej fins igen,

Så kommer jag, vet Gud, på fasligt sätt till korta. —
O ve! jag är förstörd! — min skatt, min skatt är
borta!

ELFTE SCENEN.

DAMIS. DORANTE.

DORANTE.

Hvad felar?

DAMIS.

Om du ej är hård som en barbar,
Kom, bistå med din hjelp en tröstlös Sång-Gudinna!
Min plånbok är förlagd, och säkert lemnad qvar;
För några timmar sen, i parken der jag var;
Kom följ mig, — låt oss se, om den ej står at
finna —

DORANTE, (*ger honom plånboken*).

Der är han.

DAMIS.

I hvad skuld jag stannar, bästa du!

DORANTE.

Vi måste afbryta det ämnet; du förlåter.

DAMIS.

Min glädje har ej ord, — du ger mig lifvet åter!

DORANTE.

Det är just inte det som är min afsigt nu.
Ty jag förkunnar dig: beslutet måste tagas
Att resa härifrån, i denna afton än,
Och aldrig visa dig i huset här igen;
I annat vidrigt fall, ... att värjan måste dragas!

DAMIS.

Ett verkligt artigt val, som du mig föreslår!
Men, förrn jag yttrar mig, jag vill väl, om jag får,
Först veta ur hvad skäl du gör mig det förslaget.

DORANTE.

Du vet ej det? Aha! Jag gör dig oförrätt! —
Förställningen är låg, min vän, och klär dig slätt;
Men, af din karakter, det felades det draget.

DAMIS.

Jag svär, att jag ej vet hvad missförstånd som gör ...

DORANTE.

Du vet ej att Lucile är den jag suckar för?

DAMIS.

Jo nu, sen jag har sett min vers i hennes händer;
Förut var det, för mig, fullkomligt obekant.

DORANTE.

Men, just af ditt poëm, — hvad helst du förevänder —
Var sjelfva läsningen din anstalt; — inte sant?

DAMIS.

Min anstalt?

DORANTE.

Ja! du njöt deraf ett djefvulskt nöje;
Ju mer jag pinades, ju större var ditt löje.

DAMIS.

Deråt, att det blef nu så oförmodligt spordt,
För hvilken du begärt de verserna jag gjort;
Och att en hemlighet, af dig så väl bevarad,
Blef, af din sköna sjelf, så menlöst uppenbarad.

DORANTE.

Nej deråt, att du såg, du Pindens ädla son,
Hur lyckligt spel, med mig, ni begge hade drifvit,
Då, inför Er, jag nu fick rodna för det lån,
Som jag så skamligt gjort af hvad en annan skrifvit.
Ditt löje grundades på känslan af det qval
En gäckad älskare nödvändigt skulle röna,
Och på den dumheten af mig, att, hos min sköna,
Ha låtit tjena mig med vers af min rival.
Jag känner er komplott, och kan fullkomligt fatta
Hur roligt, mellan Er, ni haft utaf ert spel:
Men nu, vill också jag försöka, för min del,
Att litet roa dem som tycka om att skratta.
Gör, hvar du annars vill, din *Bröllopps-Sång* till
slut,
Men inte här. — Kort sagdt: res, — eller värjan ut!

DAMIS.

Min Brröllopps-Sång till slut! — Jag ser, af det allena,
Din mening. Men ett ord skall lätt förlika oss.

DORANTE.

Bekymras mindre om, Herr Skald! hvad jag må
mena,
Och kom till saken blott: ni reser, eller — slåss!

DAMIS.

Nej, det skall ej bli sagdt att hettan mig förleder.
Man har, med verkligt mod, tillika foglighet.
Jag ser att du . . .

DORANTE.

Och jag, jag ser att en poët
Har känslan mera fin på verser, än på heder.

DAMIS.

Håll opp! Det går för långt. Ett ord behöfdes blott,
Och tvisten mellan oss var slutad, allt var godt.
Men från *min* mun skall ej det ordet mera höras.
Af mig, och mitt beslut, skall inte väntas mer;
Dessutom, nu är det jag som fordrar skäl af Er.
Men, här är man ej trygg för möjlighet att störas.
Några steg åt parken blott, der äro vi i fred;
Jag går, — gör Er besvär, min Herre, och följ med!

TOLFTE SCENEN.

DAMIS. DORANTE. FRANCALEU.

FRANCALEU, *(fattar Dorante[s] armen och släpp[er] honom sedan ...)*

Hur blir det? halfva da'n jag söker Er, min Herre
Att läsa mina vers för Er.

DORANTE.

För mig?

FRANCALEU.

Jo, jo!
Jag vet allt riktigt om er trängtan, må ni tro;
Och har alltsammans här, det större med det små[...]

DAMIS, *(afsides.)*

Det träffar bra ihop: den galna, med en värre!

DORANTE, *(förundrad till Fr[an]caleu.)*

Men hvem har talt, för mig, så väl hos Er?

FRANCALEU.

Lisett[e]

DORANTE, *(till Damis m[ed] ironi.)*

En tjenst, som ämnas Er, helt visst.

FRANCALEU.

På intet sätt!
Den Herrn, han önskade man vore utan öra
För alla andras vers än hans, försäkrar jag.

DAMIS.

Bevars! Jag är, tvertom, rätt nöjd med ert förslag;
Och uppmuntrar Dorante att sitta ner och höra.

DORANTE, *(till Damis.)*

Jag ser väl, af hvad konst, min Herre har gjort
bruk....

FRANCALEU.

Ja, *konst* är riktigt sagdt. Det är en afundsjuk,
Som konstlar, hvar han fins, att lysa sjelf allena.

DAMIS, *(till Francaleu med humör.)*

Åh! lys för honom ni, som Solen, om ni kan;
Läs gerna era vers, och dem beundre han!
Det är en sak som jag visst inte skall förmena.

DORANTE, *(afsides till Damis.)*

Du tänker bli mig qvitt, så der, och slippa fri...

DAMIS, *(fortfar till Francaleu pekande på Dorante.)*

Så mycket mer, som Herrn, så långt jag kunnat
fatta,
Behöfver någon bot för sin melankoli.

FRANCALEU.

Nå, hur beklämd han är, får han väl lof att skratta,
Och derför läser jag, nu först, min Tragedi.

DAMIS.

Det är den största tjenst som verkligt kunde göras.

FRANCALEU.

Den skall bli riktigt gjord, allenast vi ej störas
Af obehörigt folk. —

DAMIS, (*till Dorante.*)

Kom efter, när ni kan; —
Jag går förut.

DORANTE, (*vill gå med, men qvarhålles af Francaleu.*)

Nej, håll! — vi följa väl hvarann.

FRANCALEU, (*till Damis som håller på att gå.*)

Ni vill inte ta del i nöjet?

DAMIS.

Tag ej illa;
Jag älskar; och ni vet, man rår ej om sig då.
En som är kär, har svårt att vara länge stilla.

DORANTE, (*som vill följa honom.*)

Men just för samma skäl....

TRETTONDE SCENEN.

FRANCALEU. DORANTE.

FRANÇALEU, (*som alltid håller Dorante fast.*)

Min Gud, låt honom gå!
Han grubblar på Lucile, nu han, skall ni förstå.
Det är en ung talang, som verkligt lofvar mycke;
Jag skulle önska just han vunne hennes tycke.

DORANTE, (*stött.*)

Nå, — efter ert behag till honom är så stort,
Låt honom höra på, och prisa hvad ni gjort!

FRANCALEU.

Liksom, till vårt beröm, hans bifall vore nödigt!

DORANTE.

Men mitt är mindre värdt, och likså öfverflödigt.

FRANCALEU.

Det vore mig, likväl, oändligt kärt att få.

DORANTE.

Men kan jag ensam, jag, begära att få höra,
Allt hvad en man som ni, lagt ner sin möda på?

FRANÇALEU.

Ju mindre samlingen är stor, ju mera öra!

DORANTE.

Det vore orättvist, likväl, emot er vän.

Till minsta läsningen, jag ber, så länge dröje,
Tills äfven han ....

FRANCALEU.

Nej, nej; det är min sats, att den
Som gör ett nöje strax, gör dermed dubbelt nöje.

(Han släpper Dorante, för att ta fram pappert och sätta på sig glasögonen. Under det han sätter sig vid bordet för att läsa, smyger Dorante sig bort.)

FJORTONDE SCENEN.

FRANCALEU, *(sittande och utan att märka Dorantes frånvarelse.)*

För öfrigt är det blott hvad erkänslan begär,
För det ni är så god, i dag och spelar här;
Och derför vill jag ej en enda rad förkorta.

(han läser.)

Först titeln: — *Bucephals olyckeliga död.*
Personer: *Bucephal* .....

(blir varse att Dorante undankommit.)

Hvad fan! — är han allt borta?
Man löper undan mig så der; men ingen nöd!
En ann har också ben att löpa samma vägen.

Grips rymmarn, är han såld. — Men slipper han
ock fri,
Så spänner jag mig fast på den jag först får i,
Och den, han vare sig gunst- eller o-benägen,
Men qvar skall han väl bli och höra pjesen ut,
Om ock han snarkade från början och till slut!

FJERDE AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

LISETTE, *klädd som Lucile.* MONDOR

MONDOR.

Jag tog dig för Lucile i början jag fick se dig.
Och som du nu är klädd och tillställd, vet jag ej,
Om jag törs komma fram, Lisette, och språka med
dig. —
Ditt öga säger jo! habiten åter nej!
Nå men, — till vår duell; ha vi kurage, säj?

LISETTE.

Din Herre har gjort bra sin sak, har jag fått höra.
Man kom, som bättre var, och skilde dem likväl.
Men värjan han har vis't att han förstår att föra,
Och är, fastän poët, karl för sin hatt, min själ!

MONDOR.

Åh! han är inte lik en ann, den här poëten.
Geniet har gjort hos oss förbund med tapperheten.
Dessutom märks väl ren på hans betjents person,
Att inte husbond' sjelf kan vara en poltron.

LISETTE.

Det der rivalskapet som talts om, dem emellan,
Var alltså ingen dröm utaf Dorante ändå?

MONDOR.

Min herre yttrar sig för mig, väl ganska sällan,

Men sjelfva deras tvist, är ju bevis derpå?
Beröm alltså min konst, Lisette.

LISETTE.

Din konst? hur då?

DAMIS.

Jo, det är genom mig din fröken har den äran
Att finna, oförtänkt, poëten för sin fot.
Ty, som hans förra val var mycket mig emot,
Så har han, ser du, nu bytt om, på min begäran.
Jag rådde honom, jag, att söka sig en ann,
Med litet fler behag, och mindre fel att klandra;
Att ofta se Lucile, och väga litet grann,
Till värde och förtjenst, den ena mot den andra.
Han tycks ha följt mitt råd, fullkomligt som sig bordt.

LISETTE.

Det skulle han få skäl att ångra, om han gjort.
Dorante beskyddar jag, mot dig och emot alla.

MONDOR.

Man får nu se, mitt gryn, hur tärningen vill falla.
Slå vad att Damis rår. Ty först, är han poët;
Det verkar på Lucile ren mycket, som du vet,
Och på Herr Francaleu, visst inte litet heller.
Sen har du dig bekant, hur högt han också gäller
Hos fadern till Dorante. Jag har just här ett bref
Till honom, som han strax på hjeltebragden skref.
Han känner gubbarnas oenighet, och råder

Förmodligt fadern till, att kalla hem sin son,
Som får väl alltså lof att tåga här.från,
Ifall han annars mer vill nånsin tas till nåder.
Åh! gubben blir i det, var viss, tillräckligt stel.
Och älskar Damis blott Lucile, som jag vill hoppas,
Så tro min spåmansbok, och vill du, låt oss toppas.
Att din Herr Favorit gör här ett elakt spel.

LISETTE.

Gå, med din spåkonst du, och skryt på andra ställen.
I hvad som rör Lucile är min långt bättre då
Dorante, säj hvad du vill, har försteget ändå.
Lucile blef som ett lik, vid ryktet om duellen.
Och darrar än af skräck vid tanken blott derpå
Åh! jag har ögon, jag: Dorante är älskad redan.
Jag såg dem' talas vid för två minuter sedan,
Och såg dem skiljas åt, förtjusta i hvarann.
Jag vore, utom dess, ej flicka jag, min sann,
Att, i en kärleksplan, ge vika på det viset.
Kort sagdt: du vill slå vad, din Herre vinner priset.
Och jag slår vad, tvertom, han går åt botten, ...

MONDOR.

Nå, skeppsbrott ha vi ej att räd's för, vill jag tycka
Betänk att båten bär en *auktor och hans lycka*.
Gif alltså akt, Lisette, och tro min prophetsi:
Så ärofull för oss kan den här dagen bli,
Att du får se, hvem vet? förr än den gått till ända

ar, dotter, begge två, på knä för oss kanhända.
(*han ser på klockan.*)
e här den stora stund, då, just ur detta skäl
ag nödgas lemna dig, du hälft utaf min själ!
)ch kärlekens behag för ärans pligt försaka.
len tål dig. Innan kort är din Mondor tillbaka;
)ch bäfve, när han syns, rivalerna! — Farväl.

ANDRA SCENEN.

LISETTE, (*ensam.*)

Ivad mente han? det der, hur skall jag det förklara?
å ärofull för dem kan den här dagen bli ....
'äl möjligt, att Dorante är inte utan fara.
'å vakt alltså, Lisette! på vakt för ditt parti!
.ät se hvad möjligtvis den kan bestå uti,
)en stora händelsen som Damis håller färdig,
)ch hvaraf verkningen skall bli så undransvärdig!

TREDJE SCENEN.

LISETTE. FRANCALEU. DAMIS.

FRANCALEU, (*blir varse Lisette och tar henne för Lucile.*)

)er är hon... men Dorante slapp undan, Gud vet hvar!

(*till Lisette.*)

Lucile, var mera sträng emot Dorante, jag ber dig
Du är det inte nog. Hvad är det som han har
Alltjemt att säga dig, hvart ögonblick han ser dig!
Det der får inte ske. Förstår du?

LISETTE, (*vänder sig om.*)

Ja, min far.

FRANCALEU, (*flat.*)

Hå! du, Lisette? hvad?

LISETTE.

Ja, — och nej — som det behagas
Hvad tycks? hur menar Herrn att spelningen skal
gå?
Jag tror det skall väl fler bli narrade derpå,
Då sjelfva fadern ren har kunnat så bedragas.

FRANCALEU, (*till Damis*).

Beundra huru lik hon är henne också!

LISETTE.

När börjar man?

FRANCALEU.

Rätt strax. Man samlar sig allt redan
Men spring, och påminn först, Lucile om mitt beslut
Säg henne, om jag haft, emot Dorante förut,
Ett skäl till mitt förbud, har jag fått tjuge sedan

FJER-

FJERDE SCENEN.

FRANCALEU. DAMIS.

FRANCALEU.

Den slinkan står helt visst med honom i förbund.
Nå, säg mig, er duell, hvad hade den för grund?

DAMIS.

Ett litet missförstånd, ett vanligt lappri bara.

FRANCALEU.

Er vänskap är han mer ej värd, från denna stund.

DAMIS.

Jag kunde äga skäl att tycka illa vara;
Men hvad som förestår, hvem vet? ännu i dag,
Skall fyllest hämna mig på honom, hoppas jag.

FRANCALEU.

Hvad jag fått höra sen, om honom, är väl värre.

DAMIS.

Nå hvad?

FRANCALEU.

Att han är son, hvad tycker ni min herre,
Son till en chikanör, en arg och envis gräl,
Som fast jag gjort för frid, allt möjligt, längst för
detta,
I sju års tid, rättnu, har släpat mig för rätta,
Och ärnar, tror jag visst, processa mig ihjel.

Det rår ej sonen för. Men trätan är likväl,
För mig, och för mitt lugn, så ledsam till effekten,
Att jag, med god räson, kan hata hela slägten.
Den ruinerar mig i papperskräp till slut.
Och vore ej det bråk den ger mig, hvar minut,
Med skrifning, spring, och gräl, som år från år
förhalas,
Så hade jag gjort vers, visst sex sju år förut:
Är det en skada det, säg sjelf, som kan betalas?

DAMIS.

Den är oändligt stor för smak och poësi.
Publiken, tycker jag, bör lägga sig deri,
Och dömma käranden till starka ansvarsböter.
Mot fadern ser jag väl, alltså, hvad skäl som möter;
Men, vore annars ej Dorante ett godt parti?

FRANCALEU.

Han har, förlåt mig det, en karakter som stöter.
Är det en ungdom det, af smak och stadgadt vett;
En vind-flagg, som den der, som springer om i ett?
En tanklös, flyktig sprätt, med bara flärd i grunden,
Som hör på ingenting, blir stilla ingenstans,
Och rätt som han är här, är fan i våld på stunden!
Mitt sällskap har han ej behag i, — och med hans
Är jag så litet nöjd, att om min pjes ej vore,
Och om, för älskarns rôle, en annan utväg fans,
Så tjente han mig just, om han bröt opp och fore.
Men han behöfs i dag. — Hör på: hvad tycks Er, säj,

Om gubben faderns spel? förträffligt! var det ej?

DAMIS.

Naturen sjelf.

FRANCALEU.

Så sann, att ej det minsta feltes.
Surprisen, mins ni den? för tusan, hur den speltes!

DAMIS.

Ni har ej sett ännu hans hela konst, som jag.
Men dröj. Ni skall få skäl att bli långt mer förvånad.
Han är, skall ni få se, just ensam i sitt slag.

FRANCALEU.

Han måste skrifvas in hos oss, för visst en månad.

DAMIS.

Jag undrar jag, tvertom, att han med sitt humör,
Kan fås, ett ögonblick, att göra hvad han gör.

FRANCALEU.

Han var väl ej dertill, i början, stort benägen.
Men som han har en sak som han vill tjenas i,
Och finner sig i den, om bistånd angelägen,
Så måste man se till att deraf dra parti.

DAMIS.

Rätt bra. En större vinst kan Truppen inte göra.

FRANCALEU.

Men ingen kan i det, så tjena den, som ni.

DAMIS.

Som jag?

FRANCALEU.

Som ni.

DAMIS.

Nå, godt. Men på hvad sätt? låt höra.

FRANCALEU.

Ni kan, med några ord, förbinda honom just.

DAMIS.

Dertill kan ingen ha, vet Gud, en större lust.

FRANCALEU.

Ni är vid hofvet känd, ni har Ministerns öra —

DAMIS.

Jag? — Någon sjelfkär narr, kanske, lät Er förstå,
Att han i hofvets krets, och bland de stora, hade
En viss passabel gunst att verkligt räkna på;
Och skulle (som det plär, med skrytarn, vanligt gå,)
Kanhända tro han sjelf, på slutet hvad han sade.
Men jag kan ej bedra: sådan är min natur.
Poëten gör till hofs, gunås, en slät figur.
Hans yrke räknas der för ytterst öfverflödigt.
Der sörjes blott för det som är solid och nödigt.
Befordran, gunst och rang, det är hvad man begär.
Men vann ock skaldens vers, en blick af någon der,
Bort vänds den lika fort, att med förtjusning dröja,
Vid hvar sirens behag, hvar ny och täck gestalt.
Så att, med ett ord sagdt, i hof, som öfverallt,

Står Pallas utan pris, och äpplet ges åt Fröja.
Ni bör ej lofva Er, alltså, med allt mitt nit,
Ett mycket redbart stöd, af en så svag kredit.

FRANCALEU.

Mitt löfte kommer då att fela, — som han spådde.
Jag räknade på Er, och på hvad ni förmådde.

DAMIS.

Nå, men ändå, låt se: hvad rör det?

FRANCALEU.

Åh! det rör,
En brorson, som han har, och som han pinas för;
En spetsbof, full af knep, hvarpå han går och lurar;
Och som han gerna såg i hägn af goda murar.

DAMIS, *(med liflighet.)*

Nå deri blir min tjenst väl möjlig, som jag tror;
Och min kredit är visst åtminstone så stor.

FRANCALEU.

Nej men! ... Jag undrar på hur dum jag kunde vara!

DAMIS.

Hur då?

FRANCALEU.

Jag vet, en ann, och honom ber jag bara.

DAMIS.

Åh! nyttja inte den ... för ingen del!

FRANCALEU.

Hur då?

DAMIS.

När jag försäkrar Er att jag kan räknas på!

FRANCALEU.

Han bringar saken, han, långt fortare till ända.

DAMIS.

Men inte med det nit ändå, som jag, kanhända.

FRANCALEU.

Ifall jag skrifver strax, så får han brefvet snart,
Och jag har orderna i morgon: det är klart.

DAMIS.

Min Gud, sätt lit på mig för denna gången bara.

FRANCALEU.

Ett vittert bref af Er är inte strax tillreds.

DAMIS.

På stund?

FRANCALEU.

Jo, jo!

DAMIS.

Än om jag lofvar och vill svara
Att nu i afton ren, er vän skall bli tillfreds?

FRANCALEU.

Då, ser ni, ger jag tappt, och dermed slutar striden
Men tänk på hvad ni sagt; ty han förslår den tiden

DAMIS.

Jag lofvar ingenting som ej skall verkligt ske.

FRANCALEU.

Ni lofvar starkt likväl.

DAMIS.

Nå vänta! Ni får se.
Men skulle man ej tro ni hade sjelf motiver.
Af egit enskilt hat, att ifra som ni gör?
År den der brorson då, så slät som ni beskrifver?

FRANCALEU.

Fördömdt! Det gör mig ondt om farbrorn; och man hör
Mot all slags vingleri, förklara sig med ifver.
Ser ni: ordentlighet, var jemt min hufvud-sats.
Ni, till exempel, ni, har ingen enda frats.
Ni tänker som en vis, och för Er opp berömligt!
Ej heller underligt. Ty, fast vid unga år,
Så trifs ni här hos mig, och följer mina spår.
Men elak eftersyn gör lefvernet fördömligt.
Man liknar hvad man ser. Jag är försäkrad på,
Att någon äldre narr förför den unga sällen.
Det vore derför rätt, min själ, åt begge två,
Att låta stänga in, med honom, den också,
Hos hvilken han är sedd från morgonen till qvällen.

(Damis skrattar.)

Ni skrattar ni. — Rätt bra! — Men jag, min unga vän,

Jag vet hur verlden går, och talar, ni förlåter,
Som far för en familj, och sorgfällig om den.

FEMTE SCENEN.

FRANCALEU. DAMIS. LISETTE.

FRANCALEU, *(till Lisette som inkommer med skyndsamhet.)*

Hvad säger du för godt?

LISETTE.

Att jag klär af mig åter.

FRANCALEU.

Hur nu? och pjesen då?

LISETTE.

Står alldeles på grund.

FRANCALEU.

Hvad är det då igen för en aktör som felar?

LISETTE.

Nyss feltes bara tre. — Nu fins, i denna stund,
Ej en, som hvarken mer hör på, eller som spelar.

FRANCALEU.

Nå?

LISETTE.

Hela sällskapet gör afmarsch till Paris.

FRANCALEU.

Alltså en allmän flykt?

LISETTE.

Total, beklagligtvis.

På en gång väcktes, togs, och utfördes förslaget.
Man ger, kort sagdt, i dag, en helt ny pjes i stan,
Hvars auktor ej är känd, men titeln ren sådan,
Att den har satt hos oss, i svärmning, hela laget.

FRANCALEU.

Då är jag med.

LISETTE.

Partiet kamperar af, allt ren,
Men möts å nyo här, i afton, till supén.

DAMIS.

Är folket rent besatt? ty så må det väl heta,
Då pjesen likså väl en ann gång kunde ses?

FRANCALEU.

Åhå! säj inte det. Hvem är i stånd att veta
Hvad lott en pjes skall få, som första gången ges?
Hur mången föds och dör, med ens? — den här
kan äga,
Hvem vet? en enda qväll, kanske, att lefva på!
Så att, om ni vill se, så skynda ni också.

DAMIS.

Jag gör mig bättre hopp om pjesen, bör jag säga.
För öfrigt mins ni väl hvad löfte ni har fått;

Jag har förrättning nog, för dagen, deraf blott.

FRANCALEU.

Ja se! det glömde jag. Väl påmint! klart som solen!
Ert afslag ger då rum åt gubben Baliveau.
Som han är ny ännu, i konsten, han ändå,
Så har han väl behof att litet gå i skolen.
Dessutom grubblar han på den der brorson jemt.
Om pjesen, som den bör, ger skratt, — är det väl troligt
Att hans humör, deraf, blir litet bättre stämdt.

(han går.)

DAMIS, *(afsides.)*

Jo; det är sättet just, att skaffa honom roligt!

SJETTE SCENEN.

DAMIS. LISETTE.

LISETTE, *(afsides.)*

Här har jag auktorn sjelf, helt visst. — Och har jag rätt,
Skall det väl komma fram, rättnu, på något sätt.

(hårdt, i det hon närmar sig till Damis.)

Herr Francaleu sa' sant, det vill jag nämna bara.
Ni gjorde verkligt bäst ändå, kanske, att fara;

'y pjesen blir väl knappt att sedan räkna på.
)en är förskräckligt platt, och faller visst alltså.

DAMIS, *(med häftighet.)*

'latt?

LISETTE.

Ja, så litet kär, den domen Er må vara.

DAMIS.

lamsell är alltså en af dem, som kunna spå?

LISETTE.

Nej. Men jag har fått bref att stycket inte duger,
från en kännare, hvars spå-konst aldrig ljuger.

DAMIS.

)ch den der kännarn då, som ser så fint förut?

LISETTE.

Tror knappt, att pjesen går vid vid spelningen, till slut.

DAMIS.

Jag önskade likväl att veta, på hvad grunder
Hon förutser hvad lott ett okändt stycke får.

LISETTE.

Det förutseendet blir väl ej något under,
Då auktorn läst sin pjes för honom, sjelf, i går.

DAMIS.

I går? fullkomligt falskt!

LISETTE.

Hur så, om Er behagar?

DAMIS.

För det att jag är här, nu jemt, sen åtta dagar.

LISETTE, (afsides.)

Nu är han snärd!

DAMIS.

Jag vet rätt väl din sagesman.
Det är Alcippe, helt visst, Alcippe och ingen ann.
En narr, som efter nyck förtalar och berömmer,
Och skriker med och mot, om allt, fast han kanske
Ej läst en rad, ibland, af det hvarom han dömmer.
Han har väl gått så långt nu äfven, skall man se,
Att han har sagt dig namn på den som skrifvit stycket.

LISETTE.

Förlåt mig, det är ni, — ni sjelf som det förrådt
Alcippe är utan skuld: jag roade mig blott,
Och lög en bit för Er. Men tackar nu rätt mycket
Min lycka och min konst, för det besked jag fått

DAMIS, (förvirrad.)

Lisette! . . .

LISETTE.

Nå hvad?

DAMIS.

Jag ber . . . för Guds skull . . .

LISETTE.

Hvarom ber ni?

DAMIS.

)m tystnad.

LISETTE.

Kan inte!

DAMIS, *(bedjande.)*

För några dar ännu!

LISETTE.

Åhå! För en minut, är ren omöjligt, ser ni.

DAMIS.

\h! gör inte mot mig så illa, bästa du!
)ch låt mig mitt beröm med ostördt nöje höra,
)m jag af segern kröns, som jag är viss att göra.

LISETTE.

Ni är beveklig just; och jag är ädel, jag.
Hör på, jag föreslår ett roligt fredsfördrag:
Hel tystnad blir en tyngd som kan omöjligt bäras.
Men half, är deremot hvad rimligt kan begäras.
Hör då; och kom ihåg vårt pactum, nu förut:
Jag talar, utan nåd, ifall ni hvisslas ut;
Men lyckas ni, skall jag, af alla i naturen,
Bli den, det lofvar jag, som talar om det sist.

DAMIS.

Godt. Jag begär ej mer: ty, lyckas — gör jag visst.

LISETTE.

Nå, då är löftet skänkt. Då tiger jag som muren.

DAMIS.

Och jag, med detta hopp, som uppfyllt mig med
fröjd,
Tar tacksamt mitt farväl, och går min väg förnöjd.

(han kysser hennes hand.)

SJUNDE SCENEN.

LISETTE. DORANTE,

(Dorante inkommer, och blir varse Damis som kysser handen på Lisette. Han stannar i fonden med uttryck af förvirring.)

LISETTE, *(afsides.)*

Dorante! — Han såg oss visst. Der står han fu
med fasa!
Helt säkert tar han mig för fröken, på min drägt;
Alltså, ett vackert fält för svartsjukan att rasa!

DORANTE, *(några steg bakom henne.)*

Hans glädje då han gick, var ganska lifligt väckt:
Han lemnar Er förtjust af löften, som han vunnit!
Och jag, — till blygsel bragt, att finna hvad ja
funnit!
Farväl, Lucile, farväl! Vi se hvarann ej mer.
Så stor min kärlek var, är nu mitt hat för Er.

(han gör mine att gå.)

LISETTE, (*afsides.*)

Låt leken ha sin gång, ty tillfället är lägligt;
Han kommer nog igen.

DORANTE, (*kommer tillbaka.*)

Att handla så bedrägligt!
Förena, i så ung och oerfaren själ,
Naturens enkelhet, med svekets konst, så väl!
Ha målat min rival så litet afundsvärdig,
Att sjelf jag nästan fann min fruktan utan skäl,
Och det, i samma stund då hans triumf var färdig!
Hvad sällhet vanns för Er dermed att jag bedrogs?
Och hvarför gafs ett hopp, som strax tillbakatogs?
För honom voro då den oro, denna häpnad,
Hvarmed ni såg, nu nyss, min arm af hämden väpnad!
En hämd, som hittils dröjd, men fåfängt hindrad mer,
Jag flyger att ge lös, i det jag lemnar Er.

LISETTE, (*förskräckt.*)

Dorante!

DORANTE, (*stannar.*)

Förräderskan rår alltid om mitt öra!
Min fot, vid hennes rop, står midt i flykten still.
Hon darrar... men för hvem? — må vara. Låt oss höra!
Säj då. — Befall på nytt hvad jag förpligtas till.
Jag vill ännu, Lucile, ännu, allt hvad ni vill.
Men jag är hatad.

LISETTE, (*med tillgjord ömhet*)

Nej.

DORANTE.

En annan föredrages.

LISETTE, (*lika tillgjordt.*)

Hå, nej!

DORANTE.

Har jag då hopp?

LISETTE, (*med samma ton.*)

Ja.

DORANTE.

Bör jag tro derpå?
Och kan jag vara trygg, för framtiden också?

(*handen på hjertat.*)

Ja grymma. Ty se här, se här hvar svaret tages
Ett flyktigt ungdomsfel, en obetänksamhet,
Som växer opp till brott, beifrad af tyrannen,
Förbyts till dubbel dygd, när älskarn, eller mannen
Vet undse hvad han bör, med ädel skonsamhet.

(*han närmar sig till henne med hänryckning.*)

Allt vore då försont, men ej försont allena.
Jag vet, med glömskans pligt, att ursäktens förena
Lisette har ensam skuld. Hon hatar mig. Det är
Lisette, och ingen ann, som stämplat all det här.

LISETTE,

LISETTE, (*med solfjädern för ansiktet.*)

Just hon!

DORANTE, (*på knä.*)

Allt nog. Jag svär på nytt åt era lagar...

ÅTTONDE SCENEN.

LISETTE. DORANTE. LUCILE.

LUCILE, (*i fonden, högt.*)

Bedras min syn? Dorante på knä inför Lisette!

LISETTE, (*tar bort solfjädern och visar sig.*)

Jo, det är riktigt han; just han, alldeles rätt,
Som gör mig här sin cour, rätt snällt, om Er behagar.

DORANTE.

Jag skäms att jag så lätt, af hennes drägt bedrogs;
Men den bevisar klart, också, för hvem hon togs.

LISETTE.

Täcks fröken kanske nu, att jag bär vackert åter
Den ömma offergärd, som jag med orätt fått?
Min själ! hur ljuft man vill att hjertats uttryck låter,
Så blef, för denna gång, min angenäma lott,
Att återställa Er — *en dugtig träta* blott!

LUCILE.

En träta! - Bör den tros, Dorante, bland möjligheter?

LISETTE.

Jo, just en väldig ström, af rara skamlösheter!

DORANTE.

Betänk min ställning blott; hvem kan väl, då han
ser . . .

LISETTE.

Min Herre, qvitt med oss! Jag stod i skuld hos Er.

LUCILE.

Men säg mig nu, Dorante, säg sjelf, är det tillbörligt,
Att efter ömhetsprof, som öfvergått ert hopp,
Ni ger ändå, mot mig, er misstro sådant lopp,
Och öfverhopar mig med klagan, oupphörligt?

DORANTE.

Min fröken, finn då ej förbrytelsen så svår.
Och då ni vet, för Er, hur långt min dyrkan går,
Gif lof att nämna blott hur saken var beskaffad;
Sen döm, om jag förtjent att bli så strängt bestraffad.
Jag finner min rival . . .

LUCILE.

Åh! ni är skuldlös, ni!
Min klagan har ej grund, men väl er jalousie!
Jag har med svagheten att tillstå hvad jag kände,
Att tro er ömhet sann, och taga del deri,
Förtjent, jag finner det, förtjent att detta hände.
Ni har fått skäl deraf...

DORANTE.

Men haf den godhet blott...

LUCILE.

Min godhet, — det är den, just den som mig förrådt!
Jag ser hvad tacksamhet man derigenom vinner.
Jag skulle bli, med Er, olycklig, som jag finner,
Och bli, till enda lön för alla tänkesätt,
Ett dagligt föremål för misstrons oförrätt.
Bedragna! hvarför ej behöll jag oafbrutit
Det lugn af evig köld jag njöt, och kunde njutit?

(med tårar.)

Jag trodde dig, Lisette; du ser, du finner nu....

LISETTE, *(till Dorante.)*

Men blygs ni inte, säj!

DORANTE.

Hvarmed har jag då brutit?

(till Lisette.)

Hvem vet mitt tänkesätt, min oskuld, om ej du?
Gråt inte, min Lucile! och skänk mig hopp ännu
Att se ett flyktigt moln förskingras och försvinna.
Det är min kärleks brott att dessa tårar rinna,
Men ock min kärleks höjd, som talar för mig här.
Hvar är det lugna bröst, som aldrig nödgats finna,
När kärleken är stor, hur misstrogen han är?

LUCILE.

Om nånsin han med skäl till misstro borde bringas,

Det vore då mot allt, hvaraf, på minsta sätt,
Ett älskadt föremål bedröfvas och förringas.
Se der er egen sats, ert eget tänkesätt,
I den Idyll, Dorante, som ådrog Er med rätt,
Min aktning, och mitt val, framför så många flera
Förtjusande poëm! hvari ert snille mera
Än hjertat visat sig.

DORANTE.

Så osäll är min lott,
Att de ej röjas der, min fröken, någondera.
Min blygsel tvingar mig att yppa sjelf mitt brott.
Det har ej tillhört mig, det bifall som jag fått;
Och om, af dessa vers, den framgång som jag lånte
Likväl ej fyllt min själ med lugn och tillförsikt,
Var skälet, att jag njöt hvad jag ej då förtjente;
Var skälet, med ett ord, att denna skaldedikt,
Af Er så ofta läst, och med beundran skattad,
Var skickad blott af mig, men ej af mig författad:
En annan skref den.

LUCILE, (*med förundran.*)
Hvad?...

LISETTE, (*afsides.*)
Nå, sådan narr till karl!

LUCILE.

En annan? inte ni?

DORANTE.

Nej. Det är sant, det var
Min låga, denna gång, som skaldens låga tände;
Min själ, hvars rörelser han der i dagen lagt.
Men, hvad naturens språk är öfver konstens makt!
Och hvad han skillrat svagt, hvad jag så lifligt kände!
Vi älskar vers likväl. Hvad annat val alltså,
Än låna, för min eld, det språk ni tycktes gilla,
Och låta af en ann min ömhet tolkas illa,
Tillfreds att känna sjelf oändligt bättre då?
Men äger poësien för Er ett värde bara?
Och har jag, (hvad för mig är grulligt att befara)
Förlorat mig, hos Er, med min uppriktighet?

LUCILE.

Den gör Er dubbelt värd min aktning. — Också vet,
Att den förändrar ej de löften som jag gifvit.
Af verserna, alltså, hvem helst som dem har skrifvit,
Är mödan ej, hos mig, förlorad som ni ser!
ag var för känslan kall: jag är det icke mer.
Men tro mig, hvad jag var, det hade jag förblifvit,
Oaktadt alla vers, Dorante, förutan Er.

DORANTE.

Var dyrkad utan gräns, för evigt, i ett sinne,
Som återställs af Er till hopp och lugn igen!
Nu är min sällhet ren; nu kan jag njuta den.

LISETTE.

Ah! det tål tid med det! — Mig rinner nu i minne,

En liten bortglömd sak af annan art, min sann.
Förbud, i Herr fars namn, att nånsin se hvarann!

DORANTE, (*bestört.*)
Han vet då hvem jag är?

LUCILE,
Du skrämmer mig uppriktigt!

LISETTE.
Vi sökas ren, kanske. — Alltså: ifrån hvarann!
Täcks fröken stiga in? Herrn torde stanna, han.
Vi få att rådas vid, just nu, om något vigtigt.

DORANTE, (*till Lucile.*)
Ett ord, förr än ni går! ett ord, som lifvar opp
Mitt åter slocknande, och nästan släckta hopp!

LUCILE.
Ni har åtminstone, hvad ej är mer att dölja,
En förmånsrätt, hos mig, som tillhört ingen än.
Min far, om han är hård, kan vägra mig att följa
Min böjelse för Er; — men ej förändra den!

NIONDE SCENEN.

DORANTE. LISETTE.

DORANTE.
Det är väl någon viss, som valt den ädla vägen,
Att göra frökens far mig fyllest obenägen.

LISETTE.

Nej. Det är ni som sjelf förstört ert egit hopp.
Man bör väl, om ej mer, ha höflighet och öra.
Hvarföre lopp ni bort, och vägrade att höra
Hans vers, som han var nyss i tag att läsa opp?

DORANTE.

Ja riktigt! — Jag har gjort en dumhet, — det är gifvit.
Låt honom läsa nu: jag hör, med all min makt;
Och äfven, utan det, beundrar hvad han skrifvit.
Kort: jag förbinder mig, en gång för alla sagdt,
Att finna skön, hvar strof i gubbens vitterlekar;
Och är tillreds att slåss med hvem som det förnekar.

LISETTE.

Förbättra, när ni kan, en annan gång ert fel.
Nu är det inte det som blir för Er att göra.
Jag har ett vigtigt råd att ge, och ni, att höra.

Hör: säj mig, känner ni, till någon talrik del,
Den svärmen som ibland, med sina täta chorer
Af rop och stampningar, på våra skådespel,
Tar hörseln från parterrn, och äran från auktorer?
Och skaffar, oförtänkt, en fattig pjes till slut,
Det ljufva heders-pris, att formligt hvisslas ut?

DORANTE.

Hvad fan vill du med dem? åh jo! jag känner många.

LISETTE.

Fort ut, och fort omkring, att värfva och att fånga!

Och sen, på komédin med dem, i mängd och tal'
Ty pjesen som blir spelt, är just af er rival,
Och Herrn far dit, han sjelf.

DORANTE.

Du vill....

LISETTE.

Ja, räsonnera!
Gör skrupler. Damis han gör, tro mig, inga mera.
Ren har han röjt i bref alltsammans för er far,
Att ni var här; hvarför; hur dödligt kär ni var;
Kort sagdt, förrådt sin vän och hela hemligheten.
Och ni, — ni gör Er fin, och krusar med poëten!
Hvad angår pjesen Er? den faller! nå, än sen?
För en som hvisslas ut, gör han väl sex igen;
Men mister ni Lucile, hvar skall ni då ta vägen?
Krig alltså mot hans pjes, och krig af all er makt!
Dit kommer frökens far, det har jag redan sagt;
Han är, ty värr, allt ren, författarn starkt benägen;
Men täflar han på scen, publikt, om snillets krans,
Och ser Herr Francaleu att segern der blir hans,
Blir visst en sådan måg hans innersta begäran,
Och gubben skall då tro, förtjust af rimarns glans,
Att han, i hans person, blir slägt med sjelfva äran.

DORANTE.

Du gör mig stel af skräck. Välan då: ingen nåd!
Min ångest för mig blindt att följa dina råd.

TIONDE SCENEN.

LISETTE, (*ensam.*)

Aha! min Herr Poët: ni hade det förslaget,
Att smyga sakta fram till äran! — ni är fin;
Och såg, ifrån er höjd, alltren vår dumma mine,
Den stund ni blänkte fram med det der dunderslaget.
Men det bereds er pjes, jag spår, vid detta laget,
En liten pip-musik, som ni ej räknat på;
Och händer det, Herr Skald! — ni vet vårt aftal då!

FEMTE AKTEN.

FÖRSTA SCENEN.

DAMIS, (*ensam.*)

Det är en gruflig storm som härjar i mitt sinne:
Jag finner hvarken ro i trägårn eller inne.
En ångest följer mig, en skräck, ett vankelmod,
Som ger mig föga hopp att utgången blir god.
Min pjes till denna stund mig syntes bland de bästa:
Nu finner jag den svag, och full af idel fel;
Till planen illa ställd, till dialogen stel,
Och skrifven med en styl, att ömkas åt det mesta!
Också förutser jag förkastelse och skam.
Der, strax en somnad loge; der, hela raden fram,
Kritiker, gäspningar, och sorl af obenägna;
Allarm ifrån parterrn, med stampning och med rop;
Sufflören hufvudyr, aktörerna förlägna,
Och slutligt, akt från akt, sifflleradt alltihop!
Se der, hvad mig, alltren, med skräck för tanken
ställes.

(*ser på klockan.*)

Det är just nu, just nu, den stund då domen fälles.
Jag är, som på tortur, minut ifrån minut.
Nej, nej, den här metién, ger jag goddag till slut!
Hur stor den äran är och huru ljuft hon smakar,
Att vinna skaldens pris och tros ett stort genie,

Betalar hon dock ej de qval hon förorsakar,
Fy, faller nu min pjes, är det med mig förbi,
Först skall bespottelsen mig säkert inte spara; —
Sen björnar, samma skock! — dernäst, hvad skall
jag svara
Den hulda farbrorn der, som lagt så fina råd
Att skaffa mig logis, en tid på konglig nåd?
Men hvad, af allt ändå, går hjertat innerst nära:
Hur kan jag synas mer, hur vågar jag det väl,
Inför den skönas blick, som herrskar i min själ,
Jag, Snillets fallna son, och auktor utan ära?

Men, hände hvad som helst, blott jag mitt öde vet!
Dess väntan, ej dess dom, är den hvarpå jag klagar.
Hvar stund som jag förtärs i denna ovisshet,
Förkortar, på ett år till minsta, mina dagar,

ANDRA SCENEN.

DAMIS. FRANCALEU. BALIVEAU.

FRANÇALEU.

Nå, vill ni sätta tro, en ann gång äfvenväl,
Till era spådomar, mer än till mina skäl?
Jag bad Er följa med och göra som vi alla.
Den som vill se, sa' jag, skall ta i akt sin tid.
Nu står ej tillfället att mera återkalla,
Ty den der nyheten tog fan alldeles vid.

DAMIS, *(afsides.)* *(till Francaleu.)*

Se så! min dom är fälld. Jag andas! — Nå, min Herre,
Den föll?

FRANCALEU.

Platt ner.

DAMIS.

Platt ner?

BALIVEAU.

Pladask!

DAMIS.

Så mycket värre!
De ha väl spelt igen som kältringar, helt visst.

BALIVEAU.

Allt nog: siffleringen var allmän; först och sist!

DAMIS.

Och äfven rättvis?

BALIVEAU.

Nå, att auktorn ej lår gilla,
Den dom Publiken fällt, det kan man förutse.
Den sämsta stympare tror ej han skrifver illa.

FRANCALEU.

Den här tör väl bli trög att tillstå det, kanske.
Och bör just ej, för det, få namn af öfverdådig:

[y aldrig var, vet Gud, publiken mindre nådig.
Hur vill man dömma om en pjes, det frågar jag,
Vid stoj af en parterr, så upprörd som i dag?
Ah! vi ha sett förut kabaler; — men af tusen,
Har ingen rasat förr, på så förskräckligt vis.
Författarn, det är klart, var gifven här till pris,
At köpta hvisslare från alla kaffehusen,
Jag tror från alla torg och gathörn i Paris!

Emedlertid, godt folk, midt under detta väsen
Af hostor, näsors dån, och ömsom hörda rop
Af skrikare *om ljud*, och skrikare *mot pjesen*,
Så fann jag dock en del...

BALIVEAU.

Fan! jag fann alltihop
Eländigt.

FRANCALEU.

Illa dömdt! förmycket, är förmycket.
Den röjde, påstår jag, tvertom en öfvad hand.
Der funnos....

(Damis lyssnar med uppmärksamhet.)

Vissa rim....

(Damis vänder sig bort igen med förtrytelse.)

Ja, vissa rim ibland,
Som gåfvo värde nog, ren de, åt hela stycket.

BALIVEAU.

Det bästa råd ändå, för auktorn lär väl bli
Att gömma väl sitt namn, och af sin motgång lära
Att öfverge i tid en vådlig konst, hvari
Han har att vänta sig så liten vinst af ära.

DAMIS.

Han kunde göra det, om segern krönt hans hopp.
Man hvilar ärofullt, när man till målet hunnit;
Och ren af lagrar höljd, man hör förlåtligt opp,
För nya lagrars vinst, att våga dem man vunnit.
Men, då hans ära qväljs af låga afundsmän,
Då bör han träda fram på stridens fält igen,
Och genom segrars glans dem sluteligen tvinga,
Att vörda den förtjenst de stämplat att förringa,
Och att bli sjelfva de som mest beundra den.
En styrman, för sin konst, behöfver stormens fara,
Och lär, af skador klok, att sig för dem bevara.
Så skalden. Samma lott var alltid, äfven hans:
Det är från fallets brant han lyfter sig, med glans,
Till hvad han än ej var, men blifvit födt att vara!

FRANCALEU.

För hin! det kallar jag att tala, det ändå,
Som hjelte och poët af rätta stora slaget.
Se bara, hur geniet ger hjeltemod också!

(*till Baliveau.*)

Ni står förvånad, ni, och bugshas vid det draget!

(*till Damis.*)

[en slikt hör blott till oss, auktorer. -- Inte så,
in medbror?

TREDJE SCENEN.

FRANCALEU. BALIVEAU. DAMIS. MONDOR.

MONDOR, (*afsides till Damis med snyftningar.*)

Elakt nytt!

DAMIS.

Vet ren! -- mitt bref? du bare't
äl riktigt fram, och strax?

MONDOR.

Helt riktigt. Här är svaret.

DAMIS, (*tar emot brefvet, beser utanskriften och vänder sig derefter till Francaleu och Baliveau.*)

g får ett bref, förlåt, som afbryter vår strid,
ch som jag, en minut, går afsides och läser.
i vilja, om Er täcks, derefter språkas vid
n annat, för en stund, än poësi och pjeser.

(*han går ut med Mondor.*)

FJERDE SCENEN.

FRANCALEU. BALIVEAU.

FRANCALEU.

Den gossen gör mig lust: det är ett stort genie.

BALIVEAU.

För det han är besatt af samma vurm som ni.

FRANCALEU.

För det han aldrig sagt ännu, — det tillstå alla, -
Ett ord som annat folk.

BALIVEAU.

Det är förbannadt snällt!
Och klokt isynnerhet.

FRANCALEU.

En styrman!... stridens fält!.
Och hur vi lyfta oss.... igenom det vi falla!.
Hvad tycks? ni hörde sjelf?

BALIVEAU.

Åh nej! jag tänkte d
På de der orderna jag hoppades att få.

FRANCALEU.

Min själ, så ung han är, hans like får man let
De stora slitas ren om honom, skall ni veta.

BALIVEAU

BALIVEAU.

Jag fick dock temlig klart ert löfte, tyckte jag,
Nyss, medan pjesen gafs, och äfven förr i dag.

FRANCALEU.

Ja, gör han någon pjes, så irrar jag mig mycke,
Om inte den blir då ett verkligt mästerstycke.
Kabalen skall få svårt att bita fast i den.

BALIVEAU, (*med otålighet.*)

Men orderna, min Gud! jag frågar en gång än,
Hur blir det? har jag hopp? — om inte mer, så
svara....

FRANCALEU.

Åh, ge Er ni tillfreds! med det har ingen fara.
I qväll, i denna qväll skall saken vara gjord.
Det har han lofvat mig; jag litar på hans ord.
Var säker han vet sätt att vägarna förkorta.
Än mer: jag vill slå vad om allt hvad ni begär,
Att sjelfva orderna alltredan äro här,
Och finnas i det bref han öppnar nu der borta.

BALIVEAU.

Det bref han öppnar? Hvem?

FRANCALEU.

Den unga mannen der.

BALIVEAU, (*förvånad och handfallen.*)

Hva ba'?

FRANCALEU.

Men är ni döf? vårt snille der, poëten,
Som nyss gick härifrån.

BALIVEAU.

Hvem? Herr de l'Empirée?

FRANCALEU.

Hvem annars?

BALIVEAU, (*med ironisk harm.*)

Det är han, som haft den höfligheten,
Att arbeta för mig, i den här saken? — He?

FRANCALEU.

Alldeles. Då han såg hur dråpligt väl ni spelte,
Blef han förtjust i Er, som rättvist var, — och fann,
Att om ni kunde fås att ta vår värfning ann,
Så vunne man, i Er, en stor aktör som felte.
Jag åter, glad att se hans ren så varma nit,
Jag tänkte på er sak, och hur med sin kredit,
Han kunde bli, för den, rätt nyttig på sitt ställe:
Gaf honom alltså del af allt som rörde Er,
Så om ert bryderi för er förlupna sälle,
Som om de orderna ni önskade, med mer.
Ni tror ej, till hvad grad han fann er klagan vigtig,
Och hur han tog i allt så liflig del, min själ,
Som frågan hade rört hans egen sak...

BALIVEAU, (*förargad.*)

Farväl.

FRANCALEU.

Hur nu?

BALIVEAU.

Åh! ni har gjort mirakel.

FRANCALEU.

Är ni riktig?

Det tycks ej så, ibland.

BALIVEAU.

Min själ, det vore ni,

Som verkligt mer än han, långt mer, förtjente bli....

Men det är jag som är den galnaste af alla.

FRANCALEU.

Men man förklarar sig emellan vänner. — Nå?

Hvad är det nu igen för jäsning i er galla?

Allt går ju bra, rätt bra?

BALIVEAU.

Bra? nej för tusan då!

Allt går tvertom, gunås, så rasande som löjligt.

Vet ni att han — just han — den hedersmannen der,

Oraklet, hvars kredit ni nyttjat i det här,

Är sjelf den slyngeln just vi talt om!...

FRANCALEU, (*bestört.*)

Är det möjligt?

BALIVEAU.

Se så! Förvånas nu och undra Er ihjel

På hur jag spelte nyss bestörtningen så väl;
Jag skulle råkat fan, och inte studsat värre.

FRANCALEU.

Min häpnad liknar er. Men säg mig nu, min Herre,
Hvad har er brorson gjort? hvad har han felat i,
Som gör honom förtjent att målas ut så illa?
En ung berömlig man, studerande och stilla,
Af smak och vitterhet, af seder och genie!
En skatt, en phénix just!...

BALIVEAU.

En galning, liksom ni!
Förlåt mig, men det der förtjente ni att höra.
Ty borde ej af män som vi, jag frågar Er,
De unga tuktas opp till klokhet, vida mer,
Än tvertom styrkas i det galna som de göra?
Hör det till Er, att ge olydnaden försvar?
Han skall då göra vers, den här, i all sin dar?
Förnuftigt lefnadssätt, och vacker väg till lycka!
Att anses för en vurm, förryckt af poësi,
En half besatt skribler, som små och stora tycka
Sig ha till lofligt mål, för allt slags gäckeri.
Det kallar ni förtjenst; och dertill är ni fri.
Men säge man förut hvem som blef född att rimma,
Och hvilka skulle få den oseden en dag,
Så svär jag på, vid Gud! det borde vara lag,
Att redan strypa dem i sjelfva födselns timma!
Min brorson kunde bli en aktad embetsman;

Han blir en stackare nu blott, som hvar han kan,
Får söka, dörr från dörr, den hjelp som han behöfver;
Och dertill har ni gjort, ni, mer än någon ann.
Det är ett kristligt verk: lyckönska Er deröfver.

FRANCALEU, *(med deklamation.)*

O man af ringa ljus! ej värdig, långt ifrån,
Den glans som sprids till Er, från sådan fosterson!
Hvad är det, vet ni det, för text som ni predikar?
Ett folkprat, ständigt fördt af Er och era likar,
Förtrutne på att se de vittra yrkens glans!
Men vet, att Sångmöns gunst, att minnets lagerkrans,
Och konstens ädla verk som stämplats af talangen,
Ge nog så upphöjd rang som nånsin embetsrangen;
Vet ändtlig...

BALIVEAU.

Och ni sjelf, som här ger lexor, vet,
Att aktning bor ej qvar, i lag med uselhet.
Ni, som af lyckans lån, fått nog för era dagar,
Lef ni för nöjet blott, och välj det som är störst.
En rik må göra vers och prose, som han behagar;
En annan tänke på att kunna lefva först:
Hvad tjenar lagern till, mot hunger och mot törst?
Jag skall då se med köld, det ville ni begära,
Min brorson, rasa fram till tiggarstafvens ära?
Och hur hans tid förstörs på dessa drömverk blott?

Må vara. Nyttje han den fria rätt han äger,
Och sörje sedan de, för vården om hans lott,
Som slitas nu alltren om honom, som ni säger.
För mig, må han förgås. Farväl.

FRANCALEU.

Nå, nå: dröj qvar!
Ni talar till en vän, som är beredd på svar,
Och hoppas visa Er, att allt är inte heller
Så dröm i poësin, som ni Er föreställer.

Om jag har trodt mig se, (och deri har jag rätt)
Hos Damis en talang, som jag med känsla prisar,
Så hedrar jag hos Er, och i det nit ni visar,
Ett, kanske fördomsfullt, men redligt tänkesätt.
Jag tillstår att hans konst mer pryder än den båtar.
Men, -- hvad ej lyckan skänkt, bör vänskap lägga till:
Jag ger honom, kort sagdt, min dotter, om ni vill,
Med ett af mina gods, och hundra tusen plåtar.

BALIVEAU, (ytterst förvånad.)

Ni:..ger...

FRANCALEU.

En sådan dröm är artig nog, kanske;
Min dotter har förstånd, — är täck — ni skall få
se....

(till någon af Betjeningen som visar sig.)

Lucile skall komma hit, säj, det är min befallning.

(i det han åter vänder sig till Baliveau.)
Nå? löper bloden än i lika häftig svallning?
Jag tror att molnet flytt från pannan, nu likväl.
Hur är det? ni är rörd?

BALIVEAU.

Det är jag; — och med skäl!
Ni är, uppriktigt sagdt, ett underverk bland vänner.
Se der, hvad minst af allt jag kunde tänka på,
Och visst, bland vackra drag, det vackraste jag
känner!
Men finn då äfven mig, förlåtlig nog också.
Vi tyda ödets bok, så godt som vi förstå,
Och gissa illa till hvad af en framtid gömmes.
Hvad jag i all min tid beständigt såg, det var,
Att hvem som gör af vers sitt kall i våra dar,
Förgåts, och lemnas der, jemväl när han berömmes.
Af Damis fann jag det, alltså, ej visligt gjordt.
Men då ert ädelmod för honom är så stort,
Och lyckan visar sig så oförmodadt nära...

FEMTE SCENEN.

FRANCALEU. BALIVEAU. DAMIS.

FRANCALEU, *(till Damis.)*
Kom, kom, — det skall bli ni en annan gång också,
Hvars förord jag begär vid hofvet, på min ära.

Nå? de der orderna som Herrn fick löfte på!
Ni har dem säkert nu? —

DAMIS, (*till Baliveau.*)
Har ni förrådt mig då?

BALIVEAU.

Nog, Damis. Vare allt emellan oss förgätit.
Vår ädelsinta värd, förlikar oss igen.
En lycka ämnas dig, och vet, så stor är den,
Att minsta hopp derom bordt synas oss förmätit;
En lott som, ens i dröm, du aldrig förutsåg!
Du hedras, med ett ord, af Herrn, med namn af måg.

DAMIS, (*synes förvirrad. Baliveau fortfar.*)

Der står du helt bestört! det har du skäl att vara
Den ändring i din lott är stor, som vunnit rum
Men erkänslan, likväl, förblir ej länge stum,
Och borde funnit ord att redan sig förklara.

(*sakta till Damis.*)

På knä då, säger jag, för din välgerningsman!

DAMIS.

Min farbror,... jag får lof...

BALIVEAU.

Hvartill?

DAMIS.

Att vara sann
Jag dyrkar hos Lucile förtjensterna, behagen,

Allt som ger könet glans och gör en lycklig man.
Men sällheten deraf, ty värr, är mig betagen.
Förråda svuren tro, det kan, det får ej ske,
Och jag har ingått, jag, en ann förbindelse.

FRANCALEU, (*förtruten.*)

Ne så!

BALIVEAU, (*till Francaleu.*)

Der har ni nu, den man som ni berömde
För klokhet, stadgadt vett, och seder och genie!
Som var en phénix nyss, en skatt! — Nå? dömmer ni,
Ännu, om hans förtjenst, så klokt som ni då dömde?

(*till Damis.*)

Att dårhuset alltren, en sådan galning gömde!
Fördömd var den minut, och olycklig för mig,
Som gjorde, till min skam, min bror till far åt dig.

(*han går.*)

SJETTE SCENEN.

FRANCALEU. DAMIS.

FRANCALEU.

Min Herre, poësin har friheter; — men denna,
Tycks öfvergå sin gräns, det nödgas jag bekänna.
Er farbror, mellan oss, har ändtlig rätt en gång.

DAMIS.

Ni vet att böjelsen är fri, och tål ej tvång.
Min farbrors missnöje mot mig, är rätt beklagligt.
Jag inser äfven ert. Men jag är säker på,
Att ni, med mina skäl, förhöll Er lika så.
Ty jag har hört Er sjelf, rätt ofta, nästan dagligt,
Med tjusning nämna den som ger mitt hjerta lag,
Och prisa henne mer, ni sjelf, långt mer än jag.

FRANCALEU.

Hon är mig alltså känd? och namnet, om Er täckes?

DAMIS.

Åh! hennes namn, för Er, är längesen ej nytt.
Det är, för den talang af hvilken det är prydt,
Bekant, så vidt omkring Merkurens läsning sträckes.
Der är det som hon lyst, och som vårt ömma band
Vid snillets altar knöts af kärleksgudens hand.

FRANCALEU.

Hvad fan?... ha, jag förstår! nu är jag der jag ville..
Det skulle vara hon, den vittra Sångmön då,
Som fägnat oss med prof, månadtligt, af sitt snille,
Och vi så mången gång beundrat...

DAMIS.

Begge två!

FRANCALEU.

Hon, den der tionde, af våra Nios gille,
Som i en landtlig styl så lekande och täck....

DAMIS.

Just hon; alldeles hon.

FRANCALEU.

Mamsell Meriadec

De Qvimper?

DAMIS.

I Bretagne! — Var billig nu, och svara:
Har jag förståndet qvar? och bör jag väl, — förlåt,
Uppoffra hennes hand, för hvilkens det må vara?

FRANCALEU, (*storskrattande.*)

Tag mig i famn, ha, ha!

DAMIS.

Ni skrattar, men hvaråt?

FRANCALEU.

Åt farbrorn der, som strax grep till med blixt och dunder,
Men ingenting är skämdt; han skall nog stillas. Kom!

DAMIS.

Han inser nog sitt fel, är jag försäkrad om,
Så snart han blott kan fås att höra våra grunder.

FRANCALEU.

Nej, nej. Det är ni sjelf, som just för egen del,
Skall öfvertygas om och skratta åt ert fel.

DAMIS.

Och meningen till slut, med hvad så klyftigt ordas?

FRANCALEU.

Att giftermålet kan på intet sätt fullbordas.

DAMIS.

Fullbordas? hvarför ej?

FRANCALEU.

För det går inte ann.

DAMIS.

Säg ni allt hvad ni vill!

FRANCALEU.

Gör ni allt hvad ni kan!

DAMIS.

Men jag har satt mig det i hufvet.

FRANCALEU.

Kan väl vara.

Men det får ni ta ut igen, det täcks ni tro.

DAMIS.

Nej, på min heder, nej!

FRANCALEU.

Jo, på min heder, jo!

Slå vad. —

DAMIS.

Om hvad ni vill.

FRANCALEU.

Ni tappar.

DAMIS.

Ingen fara.

FRANCALEU.

Men om af något skäl, som ni ännu ej vet,
Personen vore här af den beskaffenhet...

DAMIS.

Af hvad beskaffenhet personen ock befinnes.

FRANCALEU, (*afsides.*)

Är karln besatt? —

DAMIS.

Jag går, att strax ge prof derpå.

FRANCALEU.

Men ända till Bretagne behöfs det inte gå.

DAMIS.

Till Rom, för hennes skull! se så är jag till sinnes.
Jag är beredd på allt, hvad helst må hända sig.

FRANCALEU.

Nå så bered Er då, att gifta Er med mig!
Ty det är mina vers, som varit här i fråga.
Mig, som ni är så kär, så dödligt kär uti!
Här ser ni alltså nu — här, här, — hvad tycker ni?
Det *täcka föremål* ni utvalt för er låga!

DAMIS.

Ni skämtar inte, nu?

FRANCALEU.

Nej, Damis, inte mer.
Det har jag temligt gjort, då jag har narrat Er,

Bedragen af den masqve jag lyckligt visste bära,
Att qväda, — jemt ett år, — min fägring och min ära.

Nå bra! vårt äktenskap, det slå vi opp i dag.
Jag är förhindrad, jag: ni ursäktar förfallet.
Min dotter har, kanske, mer gåfvor för det kallet,
Och blir väl ett parti, för Er, så godt som jag.

SJUNDE SCENEN.

FRANCALEU. DAMIS. LUCILE. LISETTE.

FRANCALEU, (*till Damis i det Lucile visar sig.*)

Säj, har hon ingenting, tycks Er, som kunde löna
Att byta bojor för?

DAMIS, (*afsides.*)

Aha! Lisette är med;
Och alltså slut, gunås, på anonymens fred!
(*till Francaleu.*)
Hon är charmant!

FRANCALEU, (*till Lucile.*)

Hit fram! Kom närmre, hon min sköna.
Se här den som jag valt, och ger dig nu till man.
Jag hoppas att du sjelf ej valde någon ann.
Hans snille . . .

LISETTE.

Stanna der! — hans snille! — låt oss sätta
ors öfver det, nu först.

FRANCALEU.

Håll mun.

LISETTE.

Jag får berätta . . .

FRANCALEU.

ir inte gräl, Mamsell. Jag får berätta, jag,
t hon har ljugit nog, alltren för mig i dag.

DAMIS, (*afsides till Francaleu.*)

fall att hon går ut; hon skulle bara göra . . . .

FRANCALEU, (*till Lisette.*)

l.

LISETTE.

Ja. — men först en sak som ni får lof att höra!

FRANCALEU.

g hör på ingenting.

LISETTE.

Men jag vill höras, jag.

(*visar Damis.*)

r står författarn, — der! — som hvisslats ut i dag.

DAMIS.

ı kan hon vara qvar.

FRANCALEU.

Det oförskämda stycket!

DAMIS.

Har rätt.

LISETTE, (*till Lucile.*)

Stå bara fast. Dorante är genast här.

(*hon går.*)

ÅTTONDE SCENEN.

FRANCALEU. LUCILE. DAMIS.

FRANCALEU, (*till Damis.*)

Har rätt! Hvad säger ni?

DAMIS.

Jag säger som det är.

FRANCALEU.

Nå väl. I sådant fall, förundrar det mig mycke

Men ändrar ingenting af hvad jag lofvat Er.

Så vettig, hoppas jag, lär ock min dotter vara.

LUCILE.

Min far.

FRANCALEU.

Nå?

DAMIS,

DAMIS, *(till Lucile.)*
Tillåt mig, min fröken, att förklara....

LUCILE.
Min Herre, tillåt mig ett ord förut, jag ber.
(till Francaleu.)
Det är ej tid, min far, att dölja något mer.
Min tystnad blef ett brott, om den ej redan blifvit.
Att af mitt egit val min sällhet fick bero,
Se der, det glada hopp hvartill jag fäst min tro,
Se der, den ädla lag ni sjelf Er föreskrifvit!
Så äfven blir en far oss alltid dubbelt kär,
Ju mer med dyrkan lydd, ju mindre sträng han är.
Den enda lag för mig, som ni till vilkor gjorde,
Var den, att vara sann, så enkelt sann jag borde,
Och lemna åt er blick att läsa i min själ!
Det fordrar då min pligt, ej mindre än mitt väl.

FRANCALEU, *(afsides.)*
Jag spår mig intet godt, af det der företalet.
(till Lucile.)
Nå?

LUCILE.
Bland den ungdoms-tropp, som alltså kom i valet...

FRANCALEU.
Se så!

LUCILE.

Min bästa far! en enda vänlig blick,
Som skänker mig det mod jag nu behöfver äga!

FRANCALEU.

Föll tycket på en ann? — Rätt illa, om så gick.
Det var just det, mitt barn, du bordt från början säga.

LUCILE.

Men när den enda just, som undantogs af Er,
Var den som nu, för mig, blef dyrbar framför alla?

FRANCALEU, (*med allvarsamhet.*)

Och det, mot hvad så strängt du hörde mig befalla?
Mot alla mina skäl?

LUCILE.

Ni har dem inte mer.
Det var, till ert förbud, min far, den enda grunden,
Att han var trodd förut af andra löften bunden.
Men vet, det var åt mig, som han sin dyrkan gaf,
Förneka mig då ej, att finnas rörd deraf!
Tag åter ett förbud, som blott af misstag gällde,
Och nyttja ej, mot mig, ert faderliga välde.
Förena sällheten med lydnaden för Er.
Men skulle ert beslut ej kunna ändras mer,
Så unn mig att min sorg i klostrets mörker gömma.
Låt mig gå dit, min far, ur verldens krets igen;
Det var blott en minut, som jag var säll i den.

), må jag finna godt, att den för evigt glömma!

FRANCALEU.

Ivad hon är dum, hos oss, den fars-känslan, ändå!
ag är ju ren tillreds att gråta, jag också.

DAMIS.

å följ, med ädelmod, den rörelse ni känner.

FRANCALEU.

lär blef Dorante och ni, på nytt så goda vänner?

DAMIS, *(lemnar ett bref som han tar opp ur fickan.)*

'inn godt, att detta blir den enda hämd, jag tar.

FRANCALEU.

len fan! han har ju då en chikanör till far,
om söker min ruin alltjemt, och varit källan,
många år, för mig, till tusen slags förtret...

DAMIS.

äs, läs, det här gör slut på tvisten Er emellan.

NIONDE SCENEN.

FRANCALEU. LUCILE. DAMIS.
DORANTE. LISETTE.

DORANTE, *(kastar sig för Francaleus fötter.*

ör, jag besvär Er det, vid hvad ni kärast vet

Hör, och förkasta ej den känsla jag bekänner;
Jag dyrkar er Lucile...

FRANCALEU.

Min Herre, glömmer ni,
Hvad termer till hvarann, er far försatt oss i?

DORANTE.

Jag vet att han och ni, tillförne voro vänner.
En usel tvist har stört de bästa tänkesätt.
Men det är gjordt: min far skall afstå från sin rätt,
Och våra fordringar ge vika inför era.
Jag flyger till hans knän, från era, med beslut
Att göra Er igen till vänner, som förut;
Och kan jag inte det, — att sjelf ej lefva mera.

(*till Damis.*)

Det skall ej gagna dig det låga brefvet stort,
Förrädare! som nyss, mot alla hederns lagar
Du skrifvit till min far.

DAMIS.

Ja! skrifvit, har jag gjort,
Och Herrn kan läsa opp hans svar, om han behagar.

FRANCALEU, (*läser.*)

"Ni målar med så ädla drag
"Den älskvärda Luciles förtjenster och behag,
"Att jag ej bör, jag det bekänne,
"Förundras, om min son är lifligt rörd af henne.
"Hans sak, med sådan väns bemedling och försvar

"Kan ej förloras hos en far.
'Jag ger ej blott hans val det samtycke ni yrkar;
'Ert ädla förespråk, förbinder mig också.
Er sak blir alltså nu, och den lär ni förstå,
Att skaffa, åt er vän, den skönhet som han dyrkar.
"Var hos Herr Francaleu, jag ber,
Så nitisk medlare, som ni är van att finnas.
Mitt bifall har jag ren med glädje lemnat Er.
"Må hans med lika lätthet vinnas!
En gåfva åt min son af sådan dotters hand,
Säg honom, sliter förr vår tvist, om han behagar,
"Än alla Domstolar och Lagar,
Och knyter mellan oss på nytt det vänskapsband,
Som fordom oss förent i våra yngre dagar."

METROPHILE.

FRANCALEU.

å, efter hvar och en gör allt hvad göras kan,
ır, flicka, vän, rival, — kort sagdt, på en gång
alla;
ch Damis låter sjelf, alltså, sin talan falla,
ı älska ni Lucile, och gift Er med hvarann!

DORANTE.

ll Francaleu.)
in far!... O, min Lucile! Jag äger Er omsider!...

DAMIS.

ıh, som jag smickrar mig, med fordna tänkesätt,

Af aktning för en vän, som afstår från sin rätt?

DORANTE.

Som äger den, till hat mot mig, för alla tider!
Min vän, du ser i mig....

DAMIS.

En lycklig!

DORANTE.

En barbar,
En brottslig, inte mer sin egen aktning värdig!
Jag är ett villdjur.

DAMIS.

Nej, i högligare ord:
Du är fransos och kär; der är din målning gjord!

DORANTE.

En ursinnig, tvertom, som utan fog var färdig,
Just då du verkade så ädelt för mitt väl,
Att låta hvissla ut din pjes!

DAMIS, (*förundrad.*)

Jag är med skäl
Bestört af hvad jag hör, och kunde billigt tycka,
Att öfver loflig gräns fiendtligheten gått.

(*pekar på Lisette.*)

Men hon, förräderskan, var dertill skulden blott,
Och jag är hämnad nog, då jag har gjort din lycka.

DORANTE.

Nej; inte nog! — Paris skall se med vaknad syn,
Mot en förtjenst som din, kabalens oförrätter.
Jag har, i aftal qvar, tvåhundrade biljetter:
I morgon ges din pjes, och den skall gå till skyn!

DAMIS.

Spar dig en verksamhet som nu blir öfverflödig.
Det onda, vet du väl, till någonting är godt.
Mitt fall har gjort mig tjenst; ty jag har deraf fått,
Om mig och min talang, den insigt som var nödig.
Ges pjesen än en gång; rätt bra: jag vädjar då,
Från skådarn störd af gny, till skådarn som hör på.
Men blir hans dom sig lik, ändå till alla delar,
Då, — är den rättvist fälld, och gälle utan nåd!
Jag öfverger en konst hvartill talangen felar,
Och ger, i lika fall, hvar auktor samma råd.

FRANCALEU.

(skämtsamt, och i det han klappar Damis på axeln.)

Nå, om så är, kamrat, att våra stycken klandras,
Låt oss bli lärare i konsten: det går an.
Och finnas våra vers odugliga, välan:
Så låt oss ta oss för, att dömma öfver andras!

DEN
TALANDE TAFLAN.

Opera-Parade

I

EN AKT.

Öfversättning.

Originalet, af Hertigen af NIVERNOIS.
Musiken, af GRETRY.

När denna lilla glädtiga Theater-Pjes, för femton år sedan, kom i fråga att uppföras af Kongl. Operans då varande första-Sujeter, var den på vårt språk ännu endast bekant genom en äldre öfversättning, hvars författare länge, och icke utan förtjenst arbetat för den så kallade Komiska Theatern, och hade riktat den med flere af dess mest besökta stycken. Annan tid, annan skådeplats, och äfven ett, till stor del, annat Publikum syntes likväl medföra behofvet, jemväl af en annan öfversättning: en anmärkning, som ej dröjde att göras, i synnerhet af den berömda, och hos oss oförgätliga Aktris som åtagit sig Kolombinas rôle. *) *Med för mycken insigt i den konst hvari hon så ofta segrat, för att ej betrakta språkets och dialogens naturlighet, såsom första vilkoret för sjelfva spelets, vidtog hon, för sin del, den utvägen att låta sin rôle af annan hand omskrifvas. Men sedan detta skett, återstod ännu att förena den nya rôlen med den öfriga gamla pjesen; och snart visade sig detta mera mödosamt än att helt och*

*) Fru Müller.

hållet omarbeta den. På sådant sätt uppkom styckevis, denna senare öfversättning, som i si ordning gammal, och icke utan spår deraf, tord nu sjelf behöfva det undseende, hvarmed de äldre försöken i alla slag synas äga en fordran att dömmas.

PERSONERNE.

KASSANDER.
ISABELLA.
KOLOMBINA.
LEANDER.
PIERROT.

Scenen föreställer ett rum i Kassanders hus. Man ser, vid den ena sidan, hans Porträtt ännu ofullbordadt, qvarstående på den ställning som Målarn nyttjat vid arbetet.

DEN TALANDE TAFLAN.

FÖRSTA SCENEN.

ISABELLA.

ARIETT.

Ungdom, oskuld af mig ägas,
Jag är vacker, hör jag sägas,
Och ej heller fattig, — nej!
Jag gör segrar, jag berömmes;
Af en hvar jag lycklig dömmes,
Och det är jag likväl ej!

Hjertat ingen stillhet äger:
Nog förstår jag hvad det säger,
Men jag det ej yppa får.
Känslans röst otåligt ljuder,
Ärbarheten tystnad bjuder,
Hvilken strid! — och huru svår!

Hvad bör jag göra, bör jag våga?
Att fatta ett beslut, blir ändtlig nödigt här.
Tyst . . . Kolombina kommer der:
Jag går om råd att henne fråga;
Hon har förstånd, och hon mig trogen är.

ANDRA SCENEN.

ISABELLA. KOLOMBINA.

KOLOMBINA, (*inkommer sjungande och dansande.*)

Hjertat längtar att sig fästa
Vid en brudgum, ung och kär.
Och den första, är den bästa,
Blott han sådan är.

ISABELLA.

Din glädjes utbrott litet stilla,
Och låt mig för ditt stoj, jag ber, förskonad bli!
Din yra sång, ditt fjolleri,
Till mina känslor, passa illa.

KOLOMBINA.

Men rår jag för om ni, hvar dag,
Från allting klage-ämnen hämtar?
Hvarför gör ej Mamsell, som jag?

(*sjunger.*)

Ständigt jag ler, jag sjunger och jag skämtar.

ISABELLA.

Jag ber dig, hör en gång hvad jag med allvar säger:
Då du min smärta vet, och vet hvad grund-den äger,
Är det den tröst jag vänta bör?

KOLOMBINA.

Nå väl. Låt höra då hvad er förtviflan gör!

ISABELLA

ISABELLA.

Du ingen hemlighet af mig förborgad funnit;
Ditt hjerta är ej vandt att dölja sig för dig.
Du känner hvem som sårat mig,
Och hvem, i forna dar, för Isabella brunnit.
Du vet, sen två års tid, min väntan och min lott.
Gif mig ett råd, som kan bli godt!

KOLOMBINA.

Stå qvar, — *spring*, — eller *tag*. — Jag kan ej veta
bätter!

ISABELLA.

Ditt svar mig i förundran sätter!
Stå qvar: — hvad menar du dermed?

KOLOMBINA.

Ja, ja. Stå qvar
Uti ert Jumfru-stånd; förblif en ogift flicka
I alla edra lefnadsdar.

ISABELLA.

Jag? — Nej, hur ödet nu må skicka,
Blir det, uppriktigt sagdt, ej det parti jag tar.
Dö ogift, är en sak som sig ej göra låter.

KOLOMBINA.

Så spring, — af alla krafter spring,
Och sök Er, land och stad omkring,
En annan älskare, för den som ej kom åter.

ISABELLA.

Nej -- förrn du mig skall se till denna utväg bragt,
Som flicka svep mig och begraf mig!
Jag föddes opp för väl, att lemna så ur akt
De goda lärdomar min hulda moder gaf mig.

KOLOMBINA.

Så tag Kassander då till man.

ISABELLA.

Han är så gammal ren.

KOLOMBINA.

Den säkraste att finna,
Är, mellan oss sagdt, likväl han!
Han är dessutom rik.

ISABELLA.

Men, hjertans du! besinna,
För gammal dock, för mig.

KOLOMBINA.

För gammal? så, minsann!
Se der den klagesång jag hör beständigt föras.
Men -- bör då sådant gräl för sådant lappri göras?
Nej gå, Mamsell, grip saken ann.

ARIETT.

Det gifves gamla Män,
Som ha sitt värde än;
Sitt goda värde än.

De ha ej ton och sätt
Af ung och flyktig sprätt;
De ha ej hy och haka,
Så lena för en maka;
Men någon ting ändå,
Som ej föraktas må.

Långt bättre, ja, minsann!
Att få, som Fru befalla
I huset, öfver alla,
Fast med en gammal man;
Än bindas af er heder
Vid en, som skymfar Eder,
Och tänder, för en hvar,
Sitt rökverk alla dar;
Då Frun, fast ung och kär,
Får gråtögd sitta der.

Det gifves gamla män m. m.

ISABELLA.

Sant sagdt, och värdt att öfverväga!
Men detta någon ting, så litet det ock är,
Han dock till minsta borde äga.
Men se hans bild: jag ber dig säga,
Om något dylikt finnes der!

KOLOMBINA.

I fall man ville rätt betrakta . . .
Välan, må ske! Låt oss se åt.

ISABELLA.

Du ser att taflan än är våt;
Gå ej för när .. nå, akta! akta!
I morgon, som du vet, är åter målarns dag,
Då slutligt allt skall färdigt göras.
Till dess vill gubben stå vid lag,
Och ber att, ej en gång, med minsta finger röras.

KOLOMBINA.

Åh! han har rätt. — Ja men. — Låt gubben bli i fred.
En sådan helgedom är ej att handskas med,
Bevars! —

ISABELLA.

Nå, slut på skämtet bara!
Och allvarsamt, jag ber dig, svara:
Hur lyckligt tror du väl det ödet skattas bör,
Att af en gammal knarr bli hvar minut bevakad,
Och dagligt finna mig nödsakad
Att låtsa älska den, som all min afsky gör?
Jag vill förgås att honom höra,
Hvar stund på da'n — så lång den är,
Med kärlig klage-ton sin lågas målning göra,
Och qvillra ömkansvärd, så här:

ARIETT.

Ack! min Engel, se min låga,
Se det qval som fräter mig!
Jag förgås utaf min plåga,
Om den ej beveker dig.

Sorgsen ser jag honom ibland,
Med steg som vackla, trötta och svaga,
Komma till mig, fatta min hand,
Som jag, af ömkan, låter'n taga.
Och då,
Är det grimacer..så besatta!
Jag måste skratta,
Jag måste skratta! —
Allt hvad krafterna förmå,
Gör han då,
Att beskrifva mig sin plåga.

Ack! min Engel, se min låga m. m.

KOLOMBINA.

Hvad svarar ni derpå?

ISABELLA.

Jag? ej ett ord, minsann!
Ju mera ömt han qvider, han,
Ju högre min förvirring stiger.
Då tror den gamla narrn, att jag af kärlek tiger,
När jag för harm ej tala kan.

KOLOMBINA.

Jag har, i denna sak, ett ord att endast säga:
Man motstår ej sitt ödes lag.
Då man ej valfrihet kan äga,
Så får man tvinga sitt behag.
Men tyst! . . se der . . .

ISABELLA.
Hvem?

KOLOMBINA.
Just den rätta!
Er unga Fästman sjelf, om jag ej galet ser,
Som kommer att uppvakta Er?

ISABELLA.
Är det en tid att gyckla, detta? —
Kassander!... Ack min Gud! — bedröfliga gestalt!

KOLOMBINA.
Följ mina lärdomar i allt.

TREDJE SCENEN.

ISABELLA. KOLOMBINA. KASSANDER.

KASSANDER.
God dag, min vackra Isabella!
Hur står det till, mitt barn?

KOLOMBINA. *(till Isabella.)*
Rätt bra. — — Så svara då!

KASSANDER.
Nå men . . hvad hon är söt ändå!
Se på hvad ögon blott — så bruna! . . .
(han kommer ihög sig och ser närmare.)

Nej! . . så blå! —

(*till Kolombina.*)

Kan du dig någonting mer älskvärdt föreställa?
Och den der lilla mun, se den!
Åh! jag blir ung på nytt igen.
Men hvarför då så tyst? — hvad fattas, lilla vän?

(*till Kolombina.*)

Hvad fattas henne? säj . .

KOLOMBINA.

Hvem, henne? Isabella?
Jag tror . . en fästman blott, som hon med nöje ser,
Men ingenting, helt visst, *så* snart ni visar Er.

KASSANDER.

Uppriktigt?

KOLOMBINA.

Verkligt.

ISABELLA, (*afsides.*)

Kolombina!
Hur kan du ljuga som du gör?

(*till Isab.*) KASSANDER, (*till Kolomb.*)

Men hvarför ej ett ord? — nå, jag vill tro på dina!
De göra mig förtjust, jag nekar ej derför.

(*till Isabella.*)

Kom, skönsta flicka, att besanna
Hvad Kolombina sagt om dig,

Om du ej vill att jag skall stanna
Uti det tvifvelsmål din tystnad gifvit mig.

ISABELLA.

I sanning...hvad hon sagt,..var nästan...näst
mycket.

KOLOMBINA.

Förställning! — lutter blygsamhet!
Herrn vet väl, när en karl har kommit uti tycket
Hur brydd en flicka är som sig förklara vill,
Men har ej dristighet dertill.

KASSANDER, *(ler.)*

Den tiden kommer dock, då hedern sjelf förbindu
Att hon bekänner hon är kär;
Och denna dag lär vara när,
Som häfver dessa små förhinder.
Ty, som en hungrig varg mot fåret rusar fram
Och det en hastig bane gifver,
Så griper Hymen ock det' lilla skrämda lam,
Som offret för dess hunger blifver.

(med illparig ton.) *(till Kolombina*

Det går till kost . . Du ler? — Hvad nu?
Du är ej rädd för Vargen, du?

KOLOMBINA.

Har ingen fara, på min ära!
Den Vargen skadar henne ej.

KASSANDER.

Nej men, mitt barn. — Visst inte. — Nej!

(till Isabella.)

Altså, min vackra ros, är nu den saken färdig? —
Jag får ju *ja*, om jag begär dig?

ISABELLA.

Som ni behagar.

KASSANDER.

Bra!

KOLOMBINA.

Herrn ser,
Om jag sagt sant.

(till Isabella.)

Säj mer, säj mer!

KASSANDER.

ARIETT.

Tempo di Menuetto.

Detta ords behag
Har ändat min plåga:
I den sällaste låga,
Hon bytes i dag.
Hjertats Gud, vill röna,
Ser hon väl, min Sköna,
All ljuf- och vänlighet.
Minsta sorg han pröfvar,

Pilten strax beröfvar,
Allt mod och munterhet.

Men gynnad han ler,
Och vingarna höjer.
På de känslor du ger,
Hans allmakt jag röjer.
Ack! Ack!
På de känslor du ger,
Du mig ger,
Hans allmakt jag röjer.

Detta ords behag m. m.

KOLOMBINA.

Nå men . . så stå ej der, så ärbar och så stilla!
Herrns glädje är så allvarsam;
Var litet artig nu, — kom fram,
Och smeka litet grand den lilla!

KASSANDER, *(hostar och skrattar.)*

Hom ... hom ... hom ... lilla fromma lam! —
Det blir ju mellan oss, som sades?

KOLOMBINA.

Var viss att af Mamsell, fullkomlig mening hades,
Och att hon intet svek förstår.

KASSANDER, *(afsides.)*

Ju närmre jag betraktar detta,

Ju flera skäl jag dock till tvekan derom får,
Och att min plan i verket sätta . , .
(*högt.*)
ag har, godt folk, ty värr! en sak att säga Er,
Som ni med ledsnad torde höra,
Ien som mig sjelf ändå långt större ledsnad ger.

KOLOMBINA.

Iå? hvad?

KASSANDER.

Åh! — Jag får lof att strax en resa göra
Till nästa Stad.

ISABELLA.

Nu strax?

KASSANDER.

I detta ögonblick.
Se här det bref derom, jag nyss på stunden fick.
Ni ser väl — —

KOLOMBINA.

Ja, bevars!

KASSANDER.

Att det blir angeläget.
Från dag till dag jag uppskof gjort.
Det är ett hus som säljs, rätt vackert, temligt stort,
Och öfvermåttan väl beläget.

KOLOMBINA.

Och just som bröllopet skall stå,
Ni far från alltihop? — hur kan man göra så?

KASSANDER.

Åh! jag är här igen, låt se, — om två tre dagar!

(till Isabella.)

Sen vill jag lefva blott för kärleken och dig.
Vårt afsked, fastän svårt, mig deri dock behagar,
Att jag så tydligt ser din ömma eld för mig.

KOLOMBINA.

Ni spelar oss ett streck, — rätt svårt att Er förlåta.
Tre hela dar, från fästmön skild!

(till Isabella.)

Säj då ett ord! — bjud till åtminstone att gråta,
Och stå ej liflös som en bild.

ISABELLA.

(till Kolombina.)

Låt mig få göra, vänta bara.

(till Kassander.)

I sanning ... denna sak ... just nu ... mitt qval ... jag tror —
— Jag qväfs ... jag dör ... Ni vill då ..
fa ... ra ....

KOLOMBINA.

(till Isabella.)

Bra, bra!

KASSANDER.

Du gråter, lilla mor!
'å stilla dig! bjud till att våld på sorgen göra,
ıg blir för mycket rörd att dina suckar höra.

TRIO.

ASSAND. *Jag måste resa: o hvad smärta!*
OLOMB. *Ni reser från ert halfva hjerta?*
ABELLA. *Ack nej! res ej! Hvad skall jag ensam här?*
Ack nej! res ej!
Var ej så hård, jag Er besvär!
Ack gör man den man älskar, illa?
Hur kan ni lemna mig så der?

KOLOMBINA.

Ni gör för illa, ni gör för illa!
Ack stackars Isabella lilla!
Hur grym ni emot henne är!

KASSANDER.

Mitt hjerta lilla! Mitt hjerta lilla!
Din oro och din klagan stilla.
fsides.) *Ack hvilken fröjd! hvad hon är kär!*

(till Isabella.)

Låt dig ej täras af din smärta,
Jag reser bort, — men detta hjerta
Skall bli hos dig beständigt qvar.

ISABELLA.

Nej jag skall dö utaf min smärta,
Och sliten från ert ömma hjerta,
Skall sorgen sluta mina dar.

KOLOMBINA, (*afsides.*)

Den lilla räfven! Hon går vida.
Hur hon kan qvida!
Sätt blott en man
Vid hennes sida;
Ja, minsann!
Nog blir han
Riktigt narrad, han!

KOLOMBINA.

Nå väl! och denna färd, som all vår ledsnad väcker
Ej ändras kan, ej skjutas opp?

ISABELLA, (*sakta.*)

Så tig! låt honom fritt få resa i gallopp,
Så långt som nånsin vägen räcker.

KASSANDER.

Det är väl svårt; men dock, — välan!
Ett bref . . . ett bref jag skicka kan,
Liksom min helsa . . .

KOLOMBINA.

Nej. Det bör ni icke göra

ch då en egendom, ett köp i fråga är,
i mera ert förnuft än kärleken bör höra.

KASSANDER.

a säjer så. Må ske. Förnuftet segrat har.

ISABELLA.

res.

KASSANDER.

Men om likväl . . .

KOLOMBINA, (*afsides.*)

Fördömda gubbskägg far,
ir den och den! —

ISABELLA.

Men kom för allting, strax tillbaka,
Så snart ni köpet slutat har.

KASSANDER, (*afsides.*)

Här märkes list! — här blir att vaka!

(*till Isabella.*)

i nu in i ditt rum, och bli der, lilla vän!

(*till Kolombina.*)

ur hennes nöje du, tills jag är här igen.

ISABELLA.

Välan, — far . . . väl! . . .

KASSANDER.

Var ej bedröfvad,
; är snart åter här.

ISABELLA.

Men tag Er väl i akt,
Att ni ej plundrad blir.

KOLOMBINA.

Bestulen, eller röfvad.

ISABELLA.

Man om en röfvar-flock, mig mycket fasligt sagt,
Som sig på lur i skogen lagt,
Mot folk som färdas der, försåtligt sammangaddad.—

KOLOMBINA.

Herrn har väl studsarn riktigt laddad?

KASSANDER.

Sörj inte. Jag har allt i nödigt stånd, min själ.

KOLOMBINA.

Nå lycklig resa då!

ISABELLA.

Farväl.

KASSANDER.

Farväl, farväl.

(*Isabella och Kolombina gå in.*)

FJERDE SCENEN.

KASSANDER, (*ensam.*)

Jag fruktar nog, ty värr!... att ej min fruktan felar!

Förän-

Förändringen, är stark — om den är sann.
Nej! det är klart, man konster spelar!
Hvad? — Hon, som jag beständigt fann
Så vidrig mot den eld mitt bröst för henne närde,
Gaf Ja, nu strax, när jag begärde,
Och gråter, vid en dikt om tre dars ensamhet!
Nå, har allt det sin riktighet,
Så är här underverk å färde.
Nej! någon ting derunder är.
Dock! med ett sådant svek, hvad skulle de väl vinna?
Ha! — gör ej nöjet nog, som de i sveket finna!
Min hjessa vinterns märken bär,
Och hon är ung, och hon är qvinna,
Jag spår mig intet godt af alltihop det der!

Ariett.

Att bedra en stackars gammal man,
Fins intet sätt som icke pröfvas,
Fins intet svek som icke öfvas;
Af barn, och slägt, och dräng och piga,
Ger ingen sviga :||:
Alla täfla med hvarann.

Man ler så ljuft, så ömt man smeker,
Att han ej märker snarans band;
Omkring hans haka kärligt leker
En älskad och förrädisk hand.

Och strax han ropar, förtjust i sin villa:
Hvad jag är säll, mitt hjerta lilla!
Likväl, likväl,
Du ser ej, gamla dumma själ!
Att denna handen som dig dårar,
Och som så menlös visar sig,
Bär jernet gömdt, hvarmed den sårar,
Och smeker, för att mörda dig!

Att bedra en stackars gammal man &c.

Men jag som, lyckligtvis, har inne mina år,
Har också klokhet nog att könets list besinna;
Och kanske skall man mig så lätt ej narrad finna,
Så from och skröplig jag här går.
Min föregifna färd dem ren fullkomligt skänker
All frihet som de önska sig;
Men gömd i detta rum, vill Gud, jag ändtlig tänker
Att sjelf ett vittne bli till deras tal om mig,
Och lära känna deras ränker.

(man hör skratt och buller inifrån rummet.)

Nej hör hvad stoj! Nej hör hvad skratt!..
Dess bättre! — jag mig föreställer,
Att saknan, gudskelof, just ej förtär dem heller.
Mig undras dock hur det är fatt . . .

(han klappar på.)

Hör . . . Kolombina! . . hör!

FEMTE SCENEN.

KASSANDER. KOLOMBINA.

KOLOMBINA, *(förundrad.)*

Nå kors, Herrn sjelf! — men hvad?
Vi trodde Herrn, i nästa Stad!

KASSANDER.

Det hörs. — Att så ej var, är skade,
Då ni så roligt deraf hade.

KOLOMBINA.

Af det? För ingen del. — Det våra fåglar var,
För hvilkas skull det bullret väcktes.
Kan tänka, hannen flyktat har,
Och honan sitter nu, i buren, sorgsen qvar.
Herrn kan väl gissa lätt, hur Isabelle förskräcktes;
Hur händren vredos om, och sträcktes.
Så går det, ropte hon med gråt:
En sorg, den andra följer åt!

KASSANDER.

Än du?

KOLOMBINA.

Jag tröstar på allt sätt.

KASSANDER.

Med skratt?

KOLOMBINA.

Just det. Är det ej rätt?

Jag skrattar, vet Herrn, som en fjolla,
Till dess hon kan från skratt sig sjelf ej längre hålla.

KASSANDER.

Men hör, mot mig uppriktig var,
Och säj, om hon för mig en verklig kärlek har.

KOLOMBINA.

Men tviflar ni derpå?

KASSANDER.

Men säj, om hennes låga
Är endast på det vis jag vill.

KOLOMBINA.

Hur är Herrns vis, om jag får fråga?

KASSANDER.

Då jag mitt anbud gjort, och vunnit *Ja* dertill,
Så vill jag, med sin hand, att hon skall hjertat skänka,
Och att hon icke äktar mig
I hopp att åter snart bli enka.

KOLOMBINA.

Hur kan Herrn så förblinda sig,
Och på hvad grund, jag ber, så lågt om henne tänka?

KASSANDER.

Ah, hå! då man en flicka ser,
Som åt en gubbe handen ger,
Man ofta nog, ty värr, har funnit,
Hur lätt en flyktig sprätt, som smickrar och tillber,

Det svaga hjertat hemligt vunnit.
Strax tror man allt det prat som smädarns hjerna
spunnit,
Och åt hans arga glosor ler.
Men jag, som lärt att moget tänka,
Jag vill åt folks förtal ej något ämne skänka;
Kort sagdt, jag vill att jag om henne ensam rår,
Och älskas, — som vid tjuge år!

KOLOMBINA.

Det vill ni? — Allvarsamt?

KASSANDER.

Ja, det är just min lära.
Är det ej så hon tänker?

KOLOMBINA.

Nej.

KASSANDER.

För fan! hvad nu? — Hvar-fö-re ej?

KOLOMBINA, (*härmar honom.*)

Der-fö-re att det är — orimligt att begära!
Nej, Herr Kassander, billig var.
Nog af, hon blir er Fru, hon vill ert sällskap lida;
Hon lefver i ert hus, hon sofver, vid er sida;
När hon får namn af mor, så får ni namn af far;
Sträck ej er fordran mera vida,
Och all slags öfrig önskan spar.

KASSANDER.

Jag är då, i din tro, en narr att hoppas finna
En brud, som har mig kär, och ser mig med behag;
Jag, — som var ansedd, all min dag,
För mönster bland mitt kön, och van att priset vinna
I alla tappra brödralag?

KOLOMBINA.

Ja, *Jag som var!* är bra, och visst att respektera;
Men vet Herrn hvad jag svarar, jag?
Det som *har varit* — *är* ej mera.

ARIETT.

Ni är nu, ej hvad ni fordom var,
Ni har med afsked gått ur striden;
Och ni har haft — att bli af könet liden —
Och ni har haft :||: *hvad ni ej mera har!*
Den är förbi, den gyllne tiden,
Tag ert farväl af dessa högtidsdar.
Den är förbi m. m.

Döm Er då sjelf, låt klokhet råda.
Och skulle kärlek Er benåda,
Njut hvad han ger,
Begär ej mer.
Nöj Er att hand och löften vinna,
Sök ej en vådlig kunskap hinna.

Den som vill bli
För klok häri,
Mer än han önskar plägar finna.

Ni är nu, ej hvad ni fordom var m. m.

KASSANDER.

Men jag vill finna det som är mig till behag;
Se så förstår jag saken, jag.

KOLOMBINA.

Åh! Ni förstår den bra.

KASSANDER.

Och vill man mig bedraga,
Så har jag ögon till att se
Hvad steg man hemligt ärnar taga.
Jag skall ta rätt på allt.

KOLOMBINA.

Jag rår att det må ske.

KASSANDER.

Jag narras ej så lätt.

KOLOMBINA, *(afsides.)*

Det återstår att pröfvas.

KASSANDER.

Ser du hvad ögon jag har här?

KOLOMBINA.

Ack ja! ni sjelfva Argus är.

KASSANDER.

Var viss att de ej skola söfvas.
Far väl!

KOLOMBINA.

Ni far?

KASSANDER.

Ja, gör jag så.

KOLOMBINA.

Så lycka till på resan, då!

SJETTE SCENEN.

KOLOMBINA, (*ensam.*)

Den gamla krasslarn! hur han skryter,
Och tror sig värd ännu, en älskvärd flickas hand!
Man träffar löjligt folk ibland,
Den minsta sanning dem förtryter.
Långt öfver all förtjenst, låt dem af godhet få:
Det är ej nog, ej väl ändå.
Man bör, att dem till nöjes göra,
I deras anletsdrag, ej märka tidens spår,
Ej vinterns frost i deras hår,
Och vara, timmars längd, för hostan utan öra!
Man måste se, i trots af allt,
De varma tjuge-års behagen

I deras skröpliga gestalt,
På deras plöjda kind, med gulnad öfverdragen.
Nej, Pappa lilla, nej, jag ber;
Se sådant låter sig ej göra!
Hvad tjenligt är för oss, och hvad vi älska böra,
Naturens egen röst hos oss tillkänna ger.
Naturen sagt oss allt hvad vi af nöden äga.
Om hon, i våra bröst, sagt ingenting om Er,
Det kommer deraf, som ni ser,
Att hon haft — ingen ting att säga!
Jag talar honom till, liksom han stod framför mig.
Så gör han ock, min själ! — Det är alldeles han.
Ett likare porträtt, omöjligt finnas kan.
Jag tycker just han ser och hör mig.

(hon niger för Taflan.)

Er tjenarinna, Herr Patron.
Ni vill, att blott åt Er, man skall sitt hjerta gifva?
Bevars väl! en så rask, så älskansvärd person,
Skall visst bli satt på hjertats thron,
Och dyrkad af sin fru.... som alla gubbar blifva!

SJUNDE SCENEN.

KOLOMBINA. PIERROT.

PIERROT, *(utanföre.)*

Hvar är det?.. visa mig... Hola! He! hola! hej!

Nils, Petter, Anders, Lars! — Hvad nu? här svaras ej!

KOLOMBINA.

Hvad larm, hvad stoj! Hvem kan det vara?

PIERROT.

Ha! fins ej en betjent, en kammarjumfru här?
Fins ingen som har hals att svara?

KOLOMBINA.

Men..den är mig bekant den der figuren, der! — Pierrot? — Är det en syn? — Hur skall jag det förklara?
Så tala då.

PIERROT, (*betraktar henne förundrad.*)

Hå kors!.. Hvad nu?
Det är ju du?

KOLOMBINA.

Ja visst. Och du?

PIERROT.

Ja jag!

KOLOMBINA.

Och jag!

PIERROT.

Min själ! jag tror knappt hvad du säger.
Hvad gör du här, för den och den?

KOLOMBINA.

Men det är här vi bo, min vän,
Mitt hem jag här i huset äger.

PIERROT.

Är då Kassander död?

KOLOMBINA.

Ah nej.

PIERROT.

Så har han flyttat?

KOLOMBINA.

Heller ej.
Än är han gudskelof vid lif, om dig behagar; —
Är kär som en besatt; — var här, nu nyss hos mig; —
Och gifter sig om två tre dagar.

PIERROT.

Hvad säjer du? o Gud! hvem han? han gifter sig?
Om, af en händelse, det vore just med dig?
Nå, ser du, — om jag sådant sporde, —
Jag är en häftig karl; jag vet ej hvad jag gjorde!

KOLOMBINA.

Men det är ej i mig, gunås, som han är kär.

PIERROT.

I hvem då?

KOLOMBINA.

I Mamsell.

PIERROT.

Är Isabella här?

KOLOMBINA.

Ja, och hos fästman till; förmyndarn Herr Kassander.

PIERROT.

Ha! Bravo!

KOLOMBINA.

Hon har, sen du for,

Mist . . .

PIERROT.

Hvad då?

KOLOMBINA.

Både Far och Mor.

PIERROT.

Fördömda tidning för Leander!

Vasstre! jag ser förut, hvad den skall kosta på.

KOLOMBINA.

Leander? är han med?

PIERROT.

Vi komma, begge två,

Fastän olägligt nog, som jag af allt kan finna.

KOLOMBINA.

Olägligt, säjer du? hur så?

PIERROT.

Fan! — skall han då bli glad att se sin älskarinna

Uti en annan famn, än sin?

Och jag, — hvad visshet kan jag vinna,
Att också ej, en ann, fått inteckning i min?

KOLOMBINA.

Så älskar du mig än, Pierrot?

PIERROT.

Så tycks det vara.
Än du?

KOLOMBINA.

Det vet jag ej.

PIERROT.

Nå kors, hur kan du svara!

KOLOMBINA.

Ja! ä' ni värda, ni, att man beständig är
Mot Er, som två års tid kring vida verlden farit,
Och lemnat oss i brist på all slags kunskap här,
Om ni vid lif ännu, om ni begrafne varit;
Är det ett kärleksprof det der?

PIERROT.

Åh hå, mitt stackars barn! du vet ej du kanhända,
Hur jag mig kastad sett af lyckans grymma hand,
Nu hit, nu dit, — kring haf och land —
Bland vilda folk, — till verldens ända,
Så att jag bref till dig omöjligt kunnat sända.

KOLOMBINA.

Du är då — vidt berest?

PIERROT.

Min själ! det må du tro.

KOLOMBINA.

Och kommer hem, — bra rik?

PIERROT.

Jo, jo,
Bland Hottentotter, Morer, Turkar,
Gör man sin lycka, som du vet:
Becksvarta satar, grofva lurkar,
Förutan lefnadsvett och smak och höflighet;
Som ej förtjena, nej, så sant jag Pierrot heter,
Att Kristna menniskor dem göra sin visit,
Och trotsa, för att komma dit,
Storm, skeppsbrott, våg och vind, och tusen farligheter.

KOLOMBINA.

Storm . . skepps-brott . . hu bevars! det der
Kan mig i dödlig ångest sätta.
Men såg du någon storm? —

PIERROT.

Ja en, just af de rätta;
Som vrok oss, fyra dygn, bland klippor och bland skär.
Med fasa, än i dag, dess hågkomst blandad är.

KOLOMBINA.

Men säj, hur gick det till? Det har jag lust att höra.

PIERROT, (*afsides.*)

Rätt gerna! — Men hur fan, skall jag beskrifning
göra
På det som jag, vet Gud, ej såg?
Längst under däck jag nergömd låg,
Och tordes, för min död, mig ej ur stället röra...

(*till Kolombina.*)

Friskt mod! — Jo men, den storm hvars målning
du vill höra,
Så här dan var den, — våg för våg:

ARIETT.

Man såg vårt skepp, för milda vindar flyta,
På hafvets vida rymd, behagligt vaggande.
Och, kring dess bog, Zephirerne
Skämtsamt bry,
Och med gny
Krusa böljornas yta.
På en gång solens klarhet släcks,
Med mörker hafvet betäcks.
Af vädrens krig, naturen skälfver,
Och man hör hur åskan hon hvälfver.
Hvar står, bland oss, med stelnad blod,
Och Styrman, utan mod,
Sitt roder kastar,
Till Kortet hastar;
Men fåfängt sökes kosan mer,
Han, midt på dagen, den ej ser.

Vårt brutna skepp likt flarnet gungas,
Och opp till skyn, från afgrund slungas.
Förutan hopp, i denna våda,
Bestörte vi hvarann beskåda.
Öfver allt ser man tystnan råda.
Här hörs blott vågens rusande,
Med susande,
Och brusande;
Längre ifrån,
Ilarnas dån.
Ett grundlöst haf,
Hvars böljor svalla himmelshöga,
Med fasa, för vårt häpna öga,
På samma gång, oss visar — död — och graf.

DUO.

PIERROT. *Ändtlig, efter stormens fara,*
KOLOMB. *Klarnar himlen åter opp!*
PIERROT. *Och hos våra Sjömäns skara*
Lifvar nya nöjens hopp!
Nöjets hopp och vinets must,
Föda lust,
Sorgerna fara.
Nöjets hopp och vinets must
Skingra ängslan, föda lust.

KOLOMBINA.

Pierrot, min lilla vän, så välberest du är!

PIERROT.

PIERROT.

Stor sak! Jag frisk och sund ditt sällskap nu får njuta,
Fast läns på penningar, dock obeskrifligt kär,
Och färdig, när dig lägligt är,
Att vår roman, vill Gud, med äktenskapet sluta.

KOLOMBINA.

Hå!... ditt förslag... du ser... nu passar det sig ej.
En annan gång... allt nog, jag säjer inte nej,

PIERROT.

Godt, det är ren ett ja, mitt barn, att inte neka.
Men med Leander, säj, hur blir med honom då?
Skall han, förutan hopp att hjertats Gud beveka,
Med bara Niet ur spelet gå?

KOLOMBINA.

Fast Isabella qväft sin låga,
Och gör af tvång, hvad nöden vill,
Var viss, att i sin själ, hon hör Leander till.

PIERROT.

Förenom, ser du då, vår list och vår förmåga,
Att gynna deras band och knyta dem igen.

KOLOMBINA.

Bah! bah! var inte rädd, min vän;
Jag är för deras skull, tillreds att allting våga.
Den gamla stollen har rest bort.

PIERROT.

Så mycket bättre.

KOLOMBINA.

Ja; men blott på två tre dagar.
Dock, nyttjom tiden, fastän kort.

PIERROT, *(vill smeka henne.)*

Förståndigt sagdt! Ditt tal, som din person, behagar.

KOLOMBINA, *(för honom undan.)*

Nå Pierrot . . . .

PIERROT, *(fortfar att smeka.)*

Ja, mitt bästa gryn!

KOLOMBINA.

Men var då klok . . . haf då försyn . . ,

PIERROT.

Åh visst! — ty . . . sant är det . . . Men, ser du . .
vår öreningt . . .
Om du vil tro mitt råd, så låt gå fort med den.

KOLOMBINA, *(ger handen.)*

Nå väl. Se ler mitt ja. Men, älskar du mig än?

PIERROT.

Jag kan väl ha om dig, jag ock, en liten mening.
Men, ser du, jag är from och kär;
Och hoppas, — vare sagdt, förutan all förklening, —
Att, på den ömma tro, som du mig skyldig är,
Ditt hjerta inte gjort bankrut, sen jag var här.

KOLOMBINA.

ipar, grymme, att mitt bröst med denna tvekan
smärta,

Och tro, — ifall du sanning tror —
Att ingen kärleks-pil, har lemnat, sen du for,
Dèn minsta rispa i mitt hjerta.

DUO.

KOLOMBINA.

Jag skall, för dig, af evig ömhet brinna.

PIERROT.

Intill min död, skall du mig trogen finna.

KOLOMBINA.

Nej, — vid himmelen, ej . . . .

PIERROT.

Vid denna blicks behag : . . . . .

KOLOMBINA.

Jag dig svär, . . .

PIERROT.

Jag dig svär, . . .

BEGGE.

Aldrig, nej!
Blir jag trolös, jag.
Nej, nej, nej, nej, nej,
Aldrig, nej!
Blir jag trolös, jag. :||:

PIERROT.

Jag älskas då?

KOLOMBINA.

Åh! jag tillber dig!
Än du Pierrot?

PIERROT, (*kysser hennes hand med häftighet.*)

Jag sväljer . . . ner dig!

KOLOMBINA.

Ah! Ah! Ljufva stund! Sälla dag!

PIERROT.

Hvilken fröjd! hvad behag!

KOLOMBINA.

Jag skall, för dig, af evig ömhet brinna,
Ja evig kärlek jag dig svär. :||:

PIERROT.

Intills min graf, skall du mig trogen finna,
Ja evigt skall du bli mig kär. :||:

KOLOMBINA.

Om mot din ed du kunde fela?
Om dessa band du löste opp?

PIERROT.

Om du begynte konster spela?
Om du bedrog mitt ömma hopp?

KOLOMBINA.

Åt min förtviflan öfvergifven,
Min bästa vän, jag sjelf dig stack ihjel!

PIERROT.

Utaf min harm, min smärta drifven,
Min ömma hälft! jag strypte dig, min själ!

KOLOMBINA.

Af hvad häftig eld vi brinna!

PIERROT.

Ja, min vackra Herrskarinna!

KOLOMBINA.

Med denna hand, jag sjelf dig stack ihjel!

PIERROT.

Med denna hand, jag strypte dig, min själ!

PIERROT.

Jag älskas då?

KOLOMBINA.

Åh! jag tillber dig.
Än du Pierrot?

PIERROT, (*kysser åter.*)

Jag sväljer . . ner dig!

KOLOMBINA.

Ah, ah, ah, ah!
Nå du bits — gör ej så?

PIERROT.

Huru sälla vi två!

KOLOMBINA.

Jag skall, för dig, af evig ömhet brinna &c.

PIERROT.

Allt bra. Men tänkom nu en smula på Leander.
Han kommer ej . . .

KOLOMBINA.

Hvar är han då?

PIERROT.

Han gick och tog en klädning på,
Att göra sitt besök, i form, hos Herr Kassander,
Som är hans morbror.

KOLOMBINA.

Hvad? hans morbror? verkligt?

PIERROT.

Ja.

KOLOMBINA.

Kassander?

PIERROT.

Utan tvifvel.

KOLOMBINA.

Bra!

Det der blir skönt. Hör på: spring strax att honom finna;
Men fort tillbaka, begge två.

PIERROT.

Stor sak! Jag blir väl här hos henne, min Gudinna;
Han hittar alltid hit ändå.

KOLOMBINA.

Nej Pierrot, nej, du måste gå.
Leander bör af dig få kunskap om allt detta;
Och hvad jag hört, jag går ocksä
Att Isabella nu berätta.

PIERROT.

Man kommer . . . det är han, min själ!

KOLOMBINA.

Rätt bra. Jag lemnar dig med honom här. Farväl.

ÅTTONDE SCENEN.

LEANDER. PIERROT.

PIERROT.

Man säge hvad man vill, allt går dock ej så stilla,
Och detta snöda lif, är stundom temlig godt.

LEANDER.

Nå Pierrot! hur har är'ndet gått?

PIERROT.

Jo, jo, när minst man tror, så träffar man sin lilla.

LEANDER.

Hvad fan är det? . . . Nå . . . fort . . .

PIERROT.

Bevars! ha ej så brådt.
Om det er önskan gör att kunskap blir er lott,
Så gif Er tålamod och möda att förvärfva'n.

LEANDER.

Kassander vet han, säj, att jag är kommen hit,
Längst bort ifrån Cayenne, att göra'n min visit;
Att ta'n i famn, och att få ärfva'n?

PIERROT.

Åh! hvilket nöje! — Särra tre!
Hvad kan man roligare göra?

LEANDER.

Skurk! — vill du svara? — vill du höra?

PIERROT.

Jo men. Begrip då först hvad gunstig skickelse,
I dag, till detta rum oss begge lända låter.
Ni träffar väl ej här, hvad nyss er önskan var,
Men någon ting — bra kärt — som ni ej väntat har:
Det är . . . visst folk, som råkas åter. —
Kort, — jag har sett mig om, och underrättat mig,
Att hvar och en af oss, här finner — sin . . för sig.

LEANDER.

Nå? hvad vill allt det pratet säga?

PIERROT.

Att Herrn tycks, gudskelof, långt mer
Af lycka, än af klokhet äga.

Ni har väl en rival, men låt ej skrämma Er,
Det har ej dermed minsta fara;
Ty er beskyddare, tar jag mig på att vara.

LEANDER.

Din slyngel, vill du . . . .

PIERROT.

Sakta, bara!
En skönhet i sin glans, så täck, så söt, så kär,
Som Er beständigt trogen varit,
Och medan Herrn kring verlden farit,
Har sutit qvar och suckat här . . .
Nå? kan Herrn gissa hvem det är?

LEANDER.

Om någon gissning här begäres,
Jag gissar, att du — är förryckt.
Du vet hvars ömma bild, med evig trohet bäres,
Frånvarelsen till trots, i detta hjerta tryckt,
Och för hvars skull mitt bröst, vid sakta eld, förtäres. —
Ja Pierrot, du mitt vittne är!
Du har ej glömt den der Negrinnan,
Som frestade min tro, och skröt att öfvervinna'n.
Du mins hvad hon var skön, du mins hvad hon var kär.
Men jag, — jag svor att dö af trohet, dessförrinnan.
Det är ej, — sade jag — min Isabelle, det der!

PIERROT.

Men det är hon i dag, hvars lika trogna sinne,
Vid Herrns tillbaka fästat sig;
Just Isabelle, — förstår Herrn mig?
Som väntar Herrn, just nu derinne.

LEANDER.

Hvad hör jag? Är det sant? Min vän ... jag dig besvär,
Kan det miraklet vara möjligt?

PIERROT.

Jo, jo: nog tycks det som så är;
Ty Kolombina sjelf, som var påtagligt här,
Gick nyss att hämta hit miraklet, ofördröjligt.

LEANDER.

Hvar fins hon? . . visa mig! . . hvar är hon? . . säj mig . . .

PIERROT.

Der!

NIONDE SCENEN.

LEANDER. PIERROT. ISABELLA. KOLOMBINA.

ISABELLA, *(skyndar sig emot Leander.)*

Min ömma älskare! . . .

LEANDER.

Min ömma älskarinna! —

ISABELLA.

Det är då Er jag ser? . . .

LEANDER.

Er, jag får återfinna?

ISABELLA.

Månn ej en svekfull dröm min syn förvillad gör?

PIERROT.

Nej. Det är riktigt han, jag svarar Er derför.

ISABELLA.

Säj, kan mitt hjerta mig bedraga?
Var det för mig ni kom? och kom ni att förjaga
Den oro som mitt bröst förtär?

LEANDER.

Jag nödgas oförställdt bekänna,
Att jag ej sökte här det möte som jag fått . .
Jag sökte här, — en Morbror blott,
Men aldrig var en dag för mig så säll som denna.

ISABELLA.

Ni sökte — en rival — som ni ej vänta bort.
Er egen Morbror det har blifvit.
Och om jag följt de råd han gifvit,
Så vore ren vårt bröllopp gjordt.

LEANDER.

Ert hjerta kunde sig från er Leander skilja?
Ni kunde glömma mig?

ISABELLA.

Jag svär Er, — mot min vilja!
Och Kolombina vittna kan,
För detta grymma band, hur liten håg jag hade;
Men det var hon, som ständigt sade,
Att huru hårdt det var, så måste jag deran.

LEANDER, *(till Kolombina.)*

Till sådan trolöshet, du kunde henne råda?
Du kunde så bedra oss båda?

KOLOMBINA.

Ni var ej här — och Gud vet hvar.
Mamsell behöfde man, — en sats ej mindre klar!
Förmyndarn visar sig, att hennes bifall vinna:
Han har af hostan litet men;
Han lunkar litet tungt på sina gamla ben;
Han har ej de behag vi hos Leander finna;
Emedlertid var han dock — en.
Och gubben, — sen man gått och axlat sig omkringe'n, —
Var bättre dock att få, än ingen.

PIERROT.

Den skillnaden är fin, minsann!

KOLOMBINA, *(till Leander.)*

Ni hade hellre sett i fall hon ogift blifvit?

LEANDER.

Långt förr! Långt förr!

ISABELLA.

Det gick ej an.
Om ni på verlden aktning gifvit,
Ni känner huru långt hon elakheten drifvit;
För ingenting förtalas man.

LEANDER.

Mitt hjerta är tillfreds: jag har ej mer att svara;
Ni kunde ömsa band; — men, icke trolös vara.

KOLOMBINA.

Jag får, vet Mamsell, en idée.
Månn här ej tänkas bör, kanske,
Bland andra ömhetsprof, på litet mat och dricka,
Åt våra stackars älskande?

ISABELLA.

Gör som du vill. Låt ske, låt ske.

PIERROT.

Ditt infall, bästa gryn, var just — ett af de qvicka!
Fins här bra kök och källare?

KOLOMBINA.

Kom och hjelp till, så får du se.

(Kolombina går ut. Pierrot stannar vid porträttet, som han blir varse och betraktar med en löjlig förundran.

ISABELLA, (*till Leander.*)

Låt all er fruktan nu försvinna,
Leander all min kärlek har.
Leander kunde blott mitt hjertas bifall vinna;
Och hvar minut hans bild för mina tankar var.

ARIETT.

Sänkt i nattens och glömskans famn,
Min Leander jag dock ej glömde.
Under sömnen om honom jag drömde,
Vaknad, jag ropte med târar hans namn.
Ropte: o du! hvars mistning jag gråter,
Ack Leander! Leander! — Kom åter!
Ack fly ej mig! Ack fly ej mig!
Se, jag dör förutan dig.

DUO.

LEANDER.

Tänd af lika tärande låga,
Led din älskare samma plåga.
Ryckt från ditt hjerta,
O hvilken smärta!
O hvad jag räknat förtviflade dar!

ISABELLA.

Men den Gud som tände vår låga,
Börjar vår sällhet med slut på vår plåga.
Han ler: hon flyktar,

Pröfningen lycktär,
Och lemnar blott belöningen qvar.

LEANDER.

Kan sig en dödlig sällare finna
Än denna stund jag känner mig?

ISABELLA.

Må den dag våra offer vinna,
Då våra sorger slutat sig!

BEGGE.

O! de hjertan som kärleken parar,
Hur mot det ena det andra svarar!
Lika i lågor,
I saknadens plågor,
I sällhetens rön,
I trohet — och lön!

KOLOMBINA, (*later inkommen, till Pierrot som står och beskådar porträttet.*)

Hvad gör du der för slag?

PIERROT.

Jag håller på att ge
En blick åt *fria Konsterne!*
Säj, känner Herrn det der porträttet?

LEANDER.

Min hjertans käraste Herr Morbror, kan jag se.

(till Isabella med skämtande ton.)

Beständigt hos Er, på det sättet?

KOLOMBINA.

Ja, ständigt in effigie.

ISABELLA.

Nå väl? Hvad tycker ni?

LEANDER.

Åh, jo. — Mig synes bara,

Som ett och annat anletsdrag

Ser nog föråldradt ut.

ISABELLA.

Att ses, i riktig dag,

På något annat rum hans ställe borde vara.

PIERROT, *(skrattande.)*

Det är just det jag tycker, jag!

KOLOMBINA, *(till Pierrot.)*

Kom, det är dit — som den bör sättas.

(man flyttar taflan.)

ISABELLA.

Nu då?

LEANDER, *(ser en stund på taflan.)*

Rätt bra. Rätt likt. Och ej ett drag att rättas.

KOLOM-

KOLOMBINA, *(för Leander undan.)*

Nå fort från gubben, en gång. — Så!
Nu, — ner i trägårn begge två,
Och ta'n frisk luft me'n bordet dukas.

LEANDER, *(till Isabella.)*

Hvad menar ni?

ISABELLA.

Må ske. Vi gå.

KOLOMBINA, *(till Pierrot.)*

Pierrot blir qvar, — Pierrot kan brukas.

TIONDE SCENEN.

KOLOMBINA. PIERROT.

PIERROT.

Nå se, det hoppas jag, mitt lam!
Alltså till verket: låt oss hasta,
Ty magen ger ej tid att rasta.
Först bör ju bordet sättas fram? —

(man bär fram bordet.)

Och sedan — ljus derpå! —

(han öfverser rätterna.)

En skinka! ah! nam, nam! —
Secundo: — ha! ett fat gudomliga pasteyer,

Som kunde sättas fram för Chaner och för Deyer!
Annamom en i hemlighet . . —

KOLOMBINA, *(blir varse.)*

Håll fingrarna, Munsjör! — var sedig:
Promt ner i trägårn annars med dig!

PIERROT, *(fortfar.)*

'Den kakan . . . ack! hur skön, hur fet!
Och hvilken dråplig lukt!

KOLOMBINA.

Jag ser, till min förtret,
Att om jag lemnar dig allena här vid maten,
Kan du ej hålla dig från faten.
Munsjör alltså behaga får
Att promt med mig ur rummet följa.
Men medan jag i källarn går,
Kan du, i köket, glasen skölja.

(de gå.)

ELFTE SCENEN.

KASSANDER, *(ensam.)*

Att vara långt för hin — och hemma här ändå;
Ut genom ena dörren vandra,
Men dock på lur och bakhåll stå,

Och komma in genom den andra;
Det är ett strek . . . ett strek . . .

(blir varse bordet.)

Men hvad? nå fan! se här
Ett strek, som ej stort mindre är.
Ett sådant dråpligt bord, är det för min skull dukadt,
Att vid min hemkomst fägna mig?
Ja tänk blott, hur de hedrat sig,
Och hvilken smak de dervid brukat!
Men nej. De tro ju nu att jag långt borta är,
Och fyra skola spisa här!
Och då jag är tillstäds, då ä' vi tre allena! . . .
Hin vet hvad jag till slut skall mena.
Slår ögat felt, måntro? — men, räkningen är ren:

(han pekar ut platserna vid bordet.)

Låt se. Först Isabella, — en!
Så Kolombina, — två! och sedan, . . .
Två till! . . jo, jo! — jemt par, min sann!
Två par, precist.

(räknar åter.)

Hon, han, — hon, han!
Åh! det är klart, jag ser det redan,
Jag hör ej hit, gunås, jag stackars gamle man!

ARIETT.

Det är då så de mig bedraga,
De falska, de falska, som fröjda sig här!

Men har jag skäl att mig beklaga?
Nej, nej, jag ej bedragen är.
Jag såg det; jag var viss derpå;
Förräderit var klart som dagen.
Men hvilken är, hvem är den då
Jag måste se mig föredragen?
Ja visst, ja visst,
Med list, mot list,
Skall han dock bli af mig beslagen!
Men, men, men,
Är satan, sjelf satan, så arg, att ej den
Ju är argare än?
Är argare än?

Hvad nu? man mitt porträtt på annat ställe satt?
Hvarföre det? hur är det fatt?
Jo jo, res bort en dag, så ser man hvad de töras!
Och när de mot mig sjelf ej hitta något spratt,
Så skall det med porträttet göras.
Godt. Jag ett spratt mot dem tillbaka bruka vill.
Men hur, låt se, skall det gå till?
Och hvilket sätt är bäst att dem i trångmål drifva?
Tyst vänta. — Jag skall här för dem i förväg stå,
Att när de mig till mötes få,
De flata och bestörta blifva.
Bah! — liksom de ej hitta på
Att strax en listig ursäkt gifva! —
Om under bordet gömd, . . . nej fy! —

(han går till taflan.)

Ah, ha! se så!

Här har jag ändtlig hvad jag ville.

Här bakom står jag bäst. — Än mer, det vore lätt

Att skära ut, — så der, — och spela sjelf porträtt. —

Förträffligt! just ett drag af snille!

Det heter ju alltjemt: *man mig så gerna ser* . . .

Nå väl, jag skall bli sedd af Er,

Fast på ett annat sätt, än J Er förestäflen;

Och sjelf ett vittne bli, så väl till allt som sker,

Som till hvart näsvist ord J fällen. —

Nu — ingen nåd! — men håll! hvad är det väl jag gör?

Min egen bild så grymt förstöra? —

Men hvilken har jag då att göra räkning för?

Och får jag hvad jag vill ej med min tafla göra?

Af nedriga bedrägeri'n

Då emot mig man nyttjar valet,

Jag frälsa skall originalet,

Fast på bekostnad af kopi'n.

(han skär ut ansigtet af porträttet.)

Ju mera skumt här är, ju bättre skall det blifva.

Man skall ej drömma om att det är mig man ser,

Och då J tron, godt folk, med mig ett narrspel drifva,

Så skall det bli jag sjelf som drifver det med Er.

(han ställer sig bakom taflan och sätter ansigtet ut genom öppningen.)

TOLFTE SCENEN.

LEANDER. PIERROT. ISABELLA. KOLOMBINA.

LEANDER.

Hvad? inom trenne dar, jag hade nödgats finna,
Uti en annan famn min ömma älskarinna?

ISABELLA.

Ett öde, som ni säkert rönt.

KASSANDER, *(i taflan, då han får se Leander.)*

Ha! — tjocka slägten! — det blir skönt.

KOLOMBINA.

Nu, låt oss all vår sorg förgäta,
Och sen vi allihop hvarannan återfått,
Låt nöjet nu få råda blott.
Till bords, till bords, till bords att äta!

ISABELLA.

Nu sitter jag.

PIERROT.

Jag ock.

LEANDER.

Var derom viss, jag ber;
Hvad faror jag ock kunnat löpa,
Min lyckliga rival med lifvet skolat köpa
Den sällheten att äga Er.

PIERROT.

Ja, när min Herres vrede brinner,
Fins ingen Turk, så grym, som han.

ISABELLA.

Er Morbror?

KASSANDER, *(afsides.)*

Jag är väl deran!
Rätt väl placerad, som jag finner!

ISABELLA.

Er egen Morbror?

LEANDER.

Ack! nu mins jag, — det var han!
Min tröst i sådant fall, fått bli, som ni bör sluta,
Hans död, hans snara död, som säkert förestår.
Jag hoppas han ej har så många dar att njuta,
Långt mindre många hela år.

KASSANDER, *(för sig sjelf.)*

Gement, för fan! gement att höra!

LEANDER, *(till Pierrot.)*

Din slyngel, håll din mun: det anstår dig att göra.

PIERROT.

Hå Herre! hvad har jag då sagt?
Jag teg och åt af all min makt.

LEANDER.

Ditt bästa råd det ock lär vara.

PIERROT, (*till Kolombina.*)
Han är väl het ibland; men jag kan också svara.

ISABELLA, (*till Leander.*)
Drick då, Leander, drick!

KOLOMBINA.
Ja dricken begge nu,
Till heder för er goda stjerna.

KASSANDER, (*för sig sjelf.*)
Du arga stämplerska, du är den rätta, du!

LEANDER, (*med glaset i handen, till Isabella.*)
Tillåts det mig?

ISABELLA.
Af hjertat gerna.
(*de stöta glasen tillsammans.*)

KASSANDER, (*för sig sjelf.*)
Nå hvad jag ser! nå det var hin,
Mitt gamla rhenska! . . . .

LEANDER, (*dricker.*)
Dråpligt vin!

PIERROT, (*dricker.*)
Just makalöst, jag det bekänner.

KASSANDER, (*för sig sjelf.*)
Och inte dyrt för Er.

KOLOMBINA.

Man har, för sina vänner,
Sökt fram af bästa sort som Herr Kassander har.

PIERROT.

Nå du är öm och söt, som du beständigt var.

KOLOMBINA.

För Pierrot, för min vän!

ISABELLA, (*till Leander.*)

Hvad skäl att klaga har ni?
Min sista skymt af hopp försvann, och släckte sig,
Se'n två års tid, — ej glömd af mig,
Men dock för mig förlorad var ni.
Jag tvangs att knyta andra band,
Men hjertat fäst vid Er, jag Er behålla kände;
Och då jag gaf en ann min hand,
Till Er jag mina suckar sände.

KASSANDER, (*för sig sjelf.*)

Ditt falska kreatur!

KOLOMBINA.

Det löjligaste är,
Att gamla narrn är verkligt kär . . .

KASSANDER, (*för sig sjelf.*)

Nu blir jag rasande.

KOLOMBINA.

Och nöjs ej med att bara

I brudstoln man åt henne bli.
Nej, med sin lik-physionomi
Tror han sig en Adonis vara.
Vill älskas för sig sjelf, sin raskhet, sitt behag,
Och fordrar att Mamsell skall mot hans kärlek svara,
Som om han fyllde först sitt tjugonde i dag.

KASSANDER, (*för sig sjelf.*)

Din slinka!

KOLOMBINA, (*ger Pierrot en örfil.*)

Slyngel!

PIERROT.

Hvad?.. med stryk mig öfverfalla!
Det der, är det för ro skull gjordt?

KOLOMBINA.

Du låter bli härnäst att mig för slinka kalla.

ISABELLA, (*till Kolombina.*)

Du sticknas också fasligt fort.

KOLOMBINA.

Man i respekt sig måste sätta.

PIERROT.

Men stryk, mitt gull, bör ges med rätta.
Jag sa' ju ej ett ord?

KOLOMBINA.

Göm hos dig hvad du fick,
Och håll din mun, och ät och drick.

PIERROT.

Jag har ej minsta matlust mera.

KOLOMBINA.

Så sjuk! . . för ynkligt! — nå se här,
Tag mig i famn och glöm det der.

LEANDER, *(till Isabella.)*

Exemplet vore godt för flera.
I väntan på den stund som oss förena bör,
Om vi på lika sätt . . . .

ISABELLA.

Jag det med nöje gör.
(de omfamna hvarandra.)

KASSANDER, *(för sig sjelf.)*

Det der, det går så fort det hinner!

ISABELLA.

Den ed Kassander fått, mig dock i hågen rinner.

KOLOMBINA.

Nå fast ni svurit ock, vid sjelfva den och den,
Det bandet af sig sjelft försvinner.
Man svär i kärlek, — att man brinner . . .
Att man, till grafvens brädd, skall finnas trogen än . . .,
Nå visst! — men det är klart: man tar sin ed igen,
När man sin fördel dervid finner.

PIERROT, *(dricker.)*

Se der, min själ, ett svar, som just kan kallas godt!

KASSANDER, (*för sig sjelf.*)
Åh, hå? — Jag var till nödfalls blott!

KOLOMBINA.
Den lyckan att på nytt er älskare få råka,
Förändrar saken, som ni ser.
Det är väl tid min själ, nu mer,
Att spela samvetsgrann, och sitta här och pjåka.
Nej ingen barnslighet, jag ber.

ISABELLA, (*till Leander.*)
Men gubben? — allt beror utaf det svar han ger Er.
Hans bifall nödigt blir; — och om det vinnes ej?

LEANDER.
Det få vi nog.

ISABELLA.
Jag fruktar, nej.

LEANDER.
Åh, tvifla ej derom, jag ber Er.
En god beskedlig man han ju af gammalt är.
Och om ni hans porträtt beskådar,
Det ingen elakhet och ingen hårdhet bådar.

ISABELLA.
Det är blott hans porträtt. Men om han vore här?

LEANDER.
Väl an: försök ert mod. Gå fram till taflan der,
Och börja med, nu strax, att inför den förklara
Den ömma eld ert hjerta bär.

ISABELLA.

Det tycks väl litet barnsligt vara,
ıtt ställa, som ni vill, sitt tal till ett porträtt.
)et skulle ungefär då ske, på detta sätt, . . .

(hon stiger opp ifrån bordet.)

PIERROT.

ɫlöm ej aft, som sig bör, en menlös uppsyn taga.

ISABELLA.

Med nedsänkt blick? så är det ju?

LEANDER.

ßra, bra.

ISABELLA, *(betänker sig.)*

Jag kan ej.

KOLOMBINA.

Nå, — se nu! —

ISABELLA, *(niger för taflan.)*

Min Herre! ni den fästman ser,
ɫitt hjerta valt sig sjelf, och valt sig framför Er.
Jag har ej velat Er bedraga,
ɫen ensam han förstått att älskas och behaga.
Jag ingen annan man vill ha:
ırt bifall, — ger ni det till vår förening?

KASSANDER, *(med stark röst.)*

Ja!

QVINQVE.

ISABELLA. LEANDER. KOLOMBINA.

O Gud hvad svek!
Hvad grufligt strek!
Fördömda gubbe, som är här,
Då bäst man tror han borta är!
O Gud hvad svek!
Hvad grufligt strek!
Nej, nej, jag svär det,
Hin håle är det!
Fördömda gubbe, som är här,
Då bäst man tror han borta är!
Han allting hört och allting sett,
Som sagts och skett.
Nu är det gjordt,
Han allting hört och allting sport;
Nu är det gjordt,
Nu är det gjordt!

PIERROT.

Jag står, jag svär,
Helt häpen här,
Och helt försagd vid allt det der.

KASSANDER.

Ja ja, nu vet jag edra strek :||: :||:
Hvad grufligt svek!
Jag allting hört och allting sett,

Som sagts och skett.
Nej nej, jag svär det,
Förskräckligt är det.
Jag tror knappt sjelf det fynd jag gjort.
Nu har jag sett i edra kort,
I edra kort!
Jag allting hört, jag allting sport.
Och narras nu ej mer så fort.
Jag allting hört och allting sport!

ISABELLA, (*till Leander.*)

Här blir ett larm, var viss derpå.
Han skiljer visst oss stackars två!
Oss stackars två han skilja tör:
Ack gillar ni att han så gör?
Han allting sport,
Nu är det gjordt.
Ack nej! ack nej!
Vårt fel är ej
Att neka för!

LEANDER.

Oss stackars två han skilja tör:
Här blir ett larm, jag räds derför!
Han allting sport,
Nu är det gjordt.

KOLOMBINA.

Hur skall här gå?

PIERROT.

Nu lär jag få!
Han slår mig blå!
Nu lär jag få!

KASSANDER.

Nå, jemren, jemren Er ej så!
Här fins väl knep att hitta på.
Rätt vackra ting jag stämplas hör,
Men hela snaran jag förstör.
Nå jemren, jemren Er ej så,
Här fins väl knep att hitta på.
Hur godt det gör! hur godt det gör!

O Gud hvad svek! &c.

KASSANDER, (*till Isabella.*)

Nå väl: hvad har hon nu att säga?
Der står hon, fromma lam, och yttrar ej ett ord.
Är plan till svaret inte gjord?
Är någon list, kanske, ännu att öfverväga?

LEANDER.

Min Morbror ....

KASSANDER.

Munsjör Puts! — håll mun.

(*till Isabella.*)

Och hon, mitt gryn!

Så

Så dufvolik hon står, hon dock ej haft försyn
Att mig på sådant sätt bedraga?

ISABELLA.

Jag var . . jag mente blott . . jag visste ej ännu
Hvad slut min väntan kunde taga . . .
I min förlägenhet . . Ni kan ha skäl att klaga,
Men . . Kolombina, svara du!

KASSANDER.

Den slynan? jo, det är den rätta!

KOLOMBINA.

Nå, som ni allting sett, så vill jag allt berätta:
Vi ha gjort narr af Herrn, som Herrn, gunås, väl ser.
Men sådant blir ej godt, att nånsin våga mer.
Ni har ett ansikte, att sätta
På lur, der sjelfva fan ej skulle söka Er.

KASSANDER.

Ja, din förräderska!

PIERROT.

Herrn bör sin vrede stilla;
Ty vreden är så snar att visheten förvilla.
Herrn känner skälmen Astrild väl,
Som hela verlden underkufvar;
Från ynglingen förnuftet stjäl,
Och plundrar gubben sjelf ibland på sina skrufvar . . .

KASSANDER.

Nå?

PIERROT.

När hans grymma pil ett stackars hjerta när
Hvad tvingas man ej då att våga?
Man brinner, ser Herrn väl, . . och uti...brandens låga . . .
Kort, — om er systerson er unga fästmö får,
Hon likväl ej ur slägten går.

KASSANDER.

Godt. Men jag vet, jag sjelf, att slut på saken finna. -
Då Isabella mig bedrar,
Jag också hand och tro från henne återtar.
Och som hon ej är värd att mig till make vinna
Men hämd på brott bör följa här,
Jag henne ger, till straff — åt den der skojarn der!

LEANDER.

Så ädelmodig hämd . . jag kan ej nog förklara
Mitt hjertas . . .

KASSANDER, (*med otålighet.*)

Åh det der, kan sparas alltihop.
För fan! — jag får väl lof att ädelmodig vara.
Besitta dig för det, din unga raska glop!

ISABELLA, (*stiger fram med förvirring emot Kassander.*)

Jag vet ej om jag törs . . .

KASSANDER.

Åh! det har jag fått röna! —
Men jag, jag törs ej, jag —
(*han för henne till Leander.*)
Se der, en ann, min sköna.

KOLOMBINA, (*med Pierrot.*)

Ack Herre, se oss begge två!
Vi, ha, vet Gud, hjelpt till att narra Er också.
Er ädla hämd, bör icke glömma
Att oss till samma straff fördömma.

KASSANDER.

Gift dig, du med, och sedan gack
För fan i våld!

KOLOMBINA och PIERROT.

Stor tack! stor tack!

KASSANDER. ISABELLA. LEANDER. KOLOMBINA. PIERROT.

\- - - - - - *Den Gud som hjertan tänder*
\- - - - - - *Sig till de unga vänder,*
\- - - - - - *Och flyr med harm och hån*
\- - - - - - *En gammal skröplig son.*
Njuten då *Njutom då,*
Sälla två, *Sälla två,*
Den fröjd han Er sänder, *Den fröjd han oss sänder!*
\- - - - - - *Ålderns vår,*

Åt Er spår, *Åt oss spår*
- - - - - - *En ljuf och lycklig lott,*
Blott.

KASSANDER.

Den grymma kärleken,
Regerar utan lagar:
Ännu ert skydd, er vän,
Tar han igen,
Sin gunst, på ålderns dagar.
Han Er ur tjensten jagar;
En gammal stridsman han
Ej tåla kan.

ISABELLA. LEANDER.

Den högsta sällhets lott,
Två ömma bröst begära,
Af hjertats Gud vi fått.
Nu, sjungom blott,
Vår sällhet, och hans ära.
Hvad nöjen! och hur nära!
Hvem dem förvänta kan,
Hur lycklig han!

KOLOMBINA. PIERROT.

KOLOMBINA.

Hvad all min önskan fått . .

PIERROT.

Hos Kolombina finnes!

KOLOMBINA.

Och med min Pierrot vinnes . . :

PIERROT.

En heders-lott!

KOLOMBINA.

Det ögat säger mycket.

PIERROT, (*ställer sig fram på ett skrytande sätt.*)

Än hela detta stycket?

KOLOMBINA.

Det lofvar tusenfallt.

PIERROT.

Och håller allt!

(*alla tillhopa.*)

Den Gud som hjertan tänder &c.

SUPLIKEN,

ELLER

PJESEN PÅ STUND.

Divertissement

VID

Konungens återkomst ifrån Dess Resa till
Södra Orterna år 1793.

Författaren har tvekat, huruvida, bland dessa samlingar, något rum borde lemnas åt ett hastverk, som detta; det första af hans försök i detta skaldeslag. Svårigheten af den Komiska Dialogen i vårt Språk, och det ringa antalet af sådana försök, synas likväl kunna gifva ett slags värde, äfven åt medelmåttan. Hon tjenar ej, det är sant, till eftersyn att följa; men till eftersyn att öfverträffa: hvilken sednare måste i all konst, all språkodling, nödvändigt finnas och föregå fullkomligheten. Ehuru titeln af detta lilla Théaterstycke har egentligen afseende på händelsen som deri förefaller, kunde den äfven med något skäl lämpas på den skyndsamhet hvarmed det författades. Det ålades, företogs och slutades inom elfva timmar; hvilket nämnes, endast såsom en fordran på ursäkt, icke ur andra skäl.

PERSONERNE.

GREFVEN.

GREFVINNAN.

M:ll SOPHIE, ett slags Domestik i Grefvinnans hus, uppfödd under hennes ögon.

FREDRIK, Dansör vid Operan, Sophies kusin och i hemlighet hennes Fästman.

EN TROPP AF UNGDOM.

Scenen är i Södermanland på Grefvens Sätesgård. Tiden är timmen af Konungens och Hertugens förbiresa och uppehåll vid ombytet.

FÖRSTA SCENEN.

SOPHIE, (*med ett papper i handen.*)

Den Fredrik! vers i går, och vers i dag nu åter!
Han är just ett genie, minsann.

(*ser på klockan.*)

Men hvad? — ren fem! — nå kors, hur han sig vänta låter!
Ren fem! och än ej här, fast budet honom fann!
Den Fredrik! hvarför blef då han
Två ting, i sanning sagdt, rätt bra att annars vara,
Men, för vår kärlek till hvarann,
Två mest fatala ting af tingens hela skara:
Först min kusin, — och sen, — dansör vid Operan!
Ack att jag ej törs uppenbara
Min svaghet, mina tysta qval,
För den hvars godhets prof jag njutit utan tal,
För min välgörerska, min matmor, min Grefvinna!
Men fåfängt vore dock att hennes bifall vinna.
Hon tror att lutter flärd vid Konglig Opran fins;
Att allt är der försåt för stackars flickors heder,
Och en dansör, bevars! en fasligt flyktig prins,
Med bara skuld, och inga seder.
Likväl, hur flyktig prins min Fredrik vara må,

Kom han för min skull blott, från Stockholm hit
ändå,
Och hvad till dubbelt lof hos mig i tysthet gäller,
Från alla Operans långt grannare Mamseller!
Ack, om en dag — min Gud, hur hjertat börjar slå,
Så snart jag mig det der i hoppet föreställer! —
Ack, allt är här så gladt i dag,
En sådan fröjd jag förr i Sörmland ej sett råda.
Allt skyndar sig förtjust, allt, allt, så när som jag,
Att Sverges unga Konung skåda,
Som skall med sitt besök, vår ort rättnu benåda.

(*hon tittar genom fönstret.*)

Hans Nåd har rest, alltren, mot Kungen kan jag se:
Grefvinnan går för sig i trägården allena,
Och jag — jag väntar här min lata älskare.
En smula svaghet blott, och strax bli de så sena!
Den Fredrik! hvarför just skall han vid Opran stå?
Och hvarför äro vi kusiner, just vi två?
Och hvarför kan jag ej det hopp med visshet njuta,
Att se min tysta sorg med denna dagen sluta?
Jag skulle trösta mig af detta hopp ändå,
Om tidens korthet blott det ej omöjligt gjorde,
Och om min Fredrik kom, så hastigt som han borde.
Der är han! —

ANDRA SCENEN.

SOPHIE. FREDRIK.

FREDRIK.

Ah! pardon, min skönaste Sophie,
Pardon, att jag ej kom alldeles på minuten.
Behöfver du försäkrad bli,
Att jag, på språng till dig, är skäligt oförtruten?
Men vägen är i dag ej fri,
Och man har stort behof af armarnas förmåga.
Man trampas ner af folk, som hals och lemmar våga,
Att se hur Kungen far förbi.
Nu, hvad befaller du din slaf? om jag törs fråga.

SOPHIE.

Tack för de vackra vers du på min namnsdag gjort,
Tack Fredrik! —

FREDRIK, (*med stor geste.*)

Tag emot det offret af min låga.
Det tecknar, som sig bör, min ömhet, — och min plåga!

SOPHIE.

Vass tre! det der var grant och stort!
Nu slog du an, kusin, i rätta Opra-smaken.
Men för att komma strax på saken,
Du gör rätt vackra vers, och gör dem, tror jag, fort?

FREDRIK.

Som ingen ting, kusin. Det kostar mig ej mera,
Än doppa pennan blott, och lemna handen fri;
I synnerhet, som nu, när hjertat får diktera,
Och ämnet är så rikt, så skönt som min Sophie.

SOPHIE.

Åh ämnen — har du, tror jag, flera!
I Stockholm, kan jag väl förstå,
Ej sällan sker, gunås, att hjertat får diktera.
Det kostar ingen ting, för dig -- är det ej så?

FREDRIK.

Jag bör ej neka just till det beröm jag vunnit.
Vid Opran, der jag än står qvar,
Jag skrifver, det är sant, små pjeser alla dar,
Som tycke nog vid Hofvet vunnit.
Så att jag min merit ej blott i föttren har;
Jag dansar icke blott, — jag äfvenväl — författar,
Och hvad man allramest i mina skrifter skattar,
Det är ett visst behag, en lätthet, Gud vet hvad,
Som gör att, på en blink, jag skrifver fullt ett blad,
Och börjar på ett nytt .... du skrattar?

SOPHIE.

Af glädje, ser du väl, att versen går så lätt.
Jag har ett visst förslag att göra.

FREDRIK.

Befall, mitt vackra barn, låt höra.
När man är skön som du, så har man alltid rätt.

Och fästmö till — bevars, då är man öfver alla,
Och kan, allt hvad man vill, befalla.

SOPHIE.

Du är galant; men vet, det är ej nog i dag;
Du måste vara qvick, så fordrar mitt förslag.

FREDRIK.

I detta grymma fall, min älskansvärda flicka,
Så möts väl ditt förslag af någon svårighet.
Och kunde, som man säjer — klicka.
Vi snillen äro, som man vet,
Ej alla stunder lika qvicka..
Men ditt förslag ändå, — välan: låt höra det!

SOPHIE.

Man smickras, som jag nyss af Grefvens uttryck sporde,
Att Kungen, anländ hit, en timme dröja torde.
Skrif några vackra vers till Konglig Majestät.

FREDRIK, *(litet brydd.)*

Nå, nå, — så fort, mitt barn, är ej i min förmåga..
Och i hvars namn? om jag får fråga.

SOPHIE.

Men skrif dem, om du vill, i hela ortens namn,
Som får i dag den sällhet njuta,
Att första gången se, och första gången sluta
Sin unga milda Kung, i undersåtlig famn.
Hör på, så skall du lätt min afsigt dermed röja.

Man tror att Hertigen och Kungen torde dröja
Vid skiftet, som jag redan sagt,
Och man har valt dertill en utsökt vacker trakt.
Skrif några vackra vers, som kunde dem förnöja,
Och låt dem sjungas der.

FREDRIK.

Af hvem? — af Hållkarn då?

SOPHIE.

Af Soknens barn, kusin, som här i skolan gå.
Du mins den vackra sång, de dansar du dem lärde,
Då jag, för Hennes Nåd, en fest af dig begärde,
Midsommarsdan, i fjol, som Grefvens namnsdag var.
Kläd dem, i dag som då, med band och bjefs och kransar,
Sätt några sidor vers, som då, i tal och svar,
Och sen de sagt dem fram, låt börja deras dansar.
Så gör du, har du sagt, i Stockholm alla dar?

FREDRIK.

Men finn, att allt det der i dag omöjligt blifver.
Knappt återstå till allt två timmar, som du vet.
Och fast jag, utan skryt, just ej är slät poët,
Är det likväl ej så, i fyrsprång, som man skrifver
Sig fram till ryktets lof, och minnets evighet. —
Jag skulle snart i grund mitt vittra namn förstöra!
Dessutom, tro helt visst, min vän,
Att Kungen, liksom Hertigen,

Få nog, i hufvudstan, så många verser höra,
Att om, på bygden här, man ärnar dem en fest,
Sker sådant, på min ära, bäst
Dermed, att inga verser göra,
Och låta foglarna få äga deras öra.

SOPHIE.

Du älskar mig ej mer, det har jag ren förstått.
Herr Fredrik finner ej för godt,
Att sig för min skull mer den minsta möda gifva.
Nyss fordrades, för dig, ej mer att verser skrifva,
Än låta handen gå och doppa pennan blott,
Nu möta tusen svårigheter.
Välan, så håll till goda då,
Jag säger dig; rent ut, att du är ett af två:
Den sämsta älskare, den sämsta bland poëter!

FREDRIK.

Hvad hon är häftig, min Sophie!
Man skulle henne knappt från de förnäma skilja.
Du tror, som de, att den som förr gjort poësi,
Om han ej jemt är qvick, så är det elak vilja.
Jag står dessutom här, så många mil ifrån
Min stora skatt, — Rimlexikon,
Förutan hjelp hvaraf, så gerna man ock ville,
Man gör ej något verk af snille.

SOPHIE.

Se här mitt sista ord: vill Fredrik äga mig?

FREDRIK.

Var viss jag dör af sorg, om ej det hoppet lyckas.
Det är så sant, kusin, så sant, — att det kan tryckas.

SOPHIE.

Då skrif, hvad helst det kostar dig.
Vi äro syskonbarn, du vet hvad det vill säga;
Och att ett giftermål ej mellan oss har rum,
Om vi ej Kungens tillstånd äga.
Nu gäller, ej att vara dum,
Nu är den rätta tid att detta tillstånd vinna.
Bry dig ej mer än jag om rimslut och kritik;
Skrif allt det vackra du kan finna,
Låt sjunga det, och räck med versen — din Suplik.
Jag har ej sagt ännu ett ord åt min Grefvinna.
Hon har det bästa vett, hon har den bästa själ;
Men folk från Opran — ack! dem tror hon aldrig väl.
Hos henne all min bön mig föga skulle båta.
Jag vet jag henne gör emot,
Jag vet hon detta steg, mig aldrig skall förlåta;
Men, efter sådant är mitt ödes grymma hot,
Så väljer jag att förr i Fredriks armar gråta,
Än gråta obönhörd inför en matmors fot.

(efter någon tystnad.)

Gör som du vill — men om du skrifver,
Så mins du har en timme blott.
Och hurdant verket blir, förkastligt, eller godt,
Att det är din Sophie, som priset derför blifver.

Kom, när du versen färdig fått,
Att, liksom af dig sjelf, Grefvinnan derom fråga,
Hvad hennes mening är, och om du ej kan våga
Att låta sjunga den, till nådigt välbehag,
För Kongl. Majestät, vid ombytet i dag?
Säg allt hvad som behöfs att saken bäst förklara;
Du nu tillräckligt mig förstår.
Gör som du vill. Farväl. —

(hon vill gå.)

FREDRIK, *(håller henne tillbaka.)*

— Nå låt mig tala bara . . .

SOPHIE, *(i det hon går.)*

Det är ej nu jag ber dig svara,
Ditt svar jag om en timma får.

FREDRIK, *(följer efter henne.)*

Sophie, jag räds . . .

SOPHIE.

Har ingen fara!

FREDRIK.

Det går omöjligt an.

SOPHIE.

Det går.

FREDRIK.

Men om jag kan ej?

SOPHIE, (*med otålighet.*)
Så låt vara.
(*hon går.*)

TREDJE SCENEN.

FREDRIK, (*ensam.*)

Hon flyr. Nå sex års tid jag ren vid Opran stått,
Och jag har dansat der, bland furier, blixt och fasa;
Jag brinna sett Armidas slott,
Hört skrålet af Orest, anfäktad för sitt brott,
Och trängts bland skuggorna i sjelfva Gustaf Vasa:
Men aldrig såg jag än, så långt jag minnas vet,
Så dråpligt fält, för en poët,
Att sättas utom sig, och rasa!
Hvad skall jag göra, fattig fan?
Jag älskar min Sophie, och kan ej henne mista,
Men både rim och tankar brista,
Och måtte denna stund bli af mitt lif den sista,
Om jag kan hitta på en liknelse till plan! —
Regenter, Konungar, som glänsen högst i ära,
När eder makt, som här, är hjertats fria val,
Då ger er åsyn fröjd, — det är bevisad lära;
Likväl, när i en sång, en pjes, ett glädjetal,
Man skall, på sagd minut, sin fröjd i dagen bära,
Hvad den blir ofta svår att skilja från ett qval!

Jag arma rimmare, min ställning är fatal.
Jag ser väl hvad mitt öde blifver,
Och att en undflykt har ej rum;
Om jag ej skrifver, tros jag dum,
Och dummare, — i fall jag skrifver!
Om någon bok ändå, i min konsternation,
I mina händer råkte falla,
Med någon vers uti, som gick på någon ton,
Jag kunde slikt, om just ej *fri Imitation*,
Åtminstone *fri Afskrift* kalla.
Men tiden flyr — välan — välan, Sophie det vill!
För Fästmö och för Kung, vi allting våga böra;
Och mången litet nog i verlden skulle göra,
Om ingen gjorde mer än hvad han dugde till.
Hvad? ser jag ej Sophie som kommer med Grefvinnan?
Fort — versen måste fram, hvar fan jag och skall
finna'n.

FJERDE SCENEN.

GREFVINNAN. SOPHIE.

GREFVINNAN, *(ser på klockan.)*
Det blir en timme snart, sen Grefven reste bort,
Och Kungens uppehåll vid ombytet blir kort;
Min man ej fela kan att vara snart tillbaka.
Hvad fröjd lär ej i dag det goda folket smaka,

Att första gången se den Kung,
Hvars lagar det en dag skall lyda,
Med allt det hopp han ger att svenska thronen pryda,
Och lika-älskansvärd som ung!
Du ser mig rörd. Jag kan de känslor ej fördölja,
Som denna dag mitt hjerta gett.
Jag har vår unga Kung i vaggan fordom sett;
Min suck skall för hans väl till grafven honom följa.
Dock, hvad kan honom önskas mer?
Och hvad kan Sverge mer af Himlens gunst begära,
Än vid sin Konungs hand, då det en Hjelte ser,
Som af en Konungs dygd exempel honom ger,
Och styr hans första fjät till sällhet och till ära!

SOPHIE.

Men om jag, Hennes Nåd, törs säga rent ut fram
I min enfalldighet, som jag kan saken skåda,
Så tycks mig att det är för orten just en skam,
När Kung och Hertig den med sitt besök benåda,
Att orten håller sig så fasligt allvarsam.
Jag tycker någon fest till minsta borde gifvas;
Som, för exempel sagdt, om några verser skrifvas,
Om någon utvald tropp af bygdens ungdom kom,
Som fick, för Kung och Prins, i nåder dansa om.
Jag har ej Opran sett, jag har ej fått studera,
Ers Nåd vet bättre sjelf det der, och mycket mera.

GREFVINNAN.

Din fjolla, tror du då att Kungen väl deraf

Sig mycket road skulle finna?
Och att, af dans och sång, behagen ej försvinna
För den som följs deraf, från vaggan till sin graf?
Med denna fröjd han ser i allas ögon råda,
Den blick som säger: kom, Du är vårt hopp, vår tröst!
Det är en fest för Kungars bröst,
En högtid som, ty värr, ej alla Kungar skåda.

SOPHIE.

Men Kungen, Hennes Nåd, är ju ännu så ung?

GREFVINNAN.

Ja, det är sant, mitt barn — men han är redan Kung.
Och utom dess, hvem fins, som kunde sammansätta
Musik och vers och dans, som passade till detta?

SOPHIE.

Jag har väl en kusin . . . .

GREFVINNAN.

Se så, der ha vi den!
Från Opran, om jag mins, — hur är det nu igen?

SOPHIE.

Från Opran, Hennes Nåd. — Grefvinnan minnas torde,
Att det var han i fjol som just, på mitt förslag,
Till Hennes Nåds kalas på nådig Grefvens dag,
Musik och vers och dansar gjorde.

GREFVINNAN.

Ja, du har rätt, jag mins. Han kommer hit ibland;

Låt honom likväl ej för ofta dig besöka.
Du har nog slägt ändå, och detta slägtskapsband
Tycks ej behöfvas just att antalet föröka.

SOPHIE.

Men, Hennes Nåd, han är . . .

GREFVINNAN.

Hvad är han?

SOPHIE, *(med någon förvirring.)*

Min kusin.

GREFVINNAN.

Sophie! Sophie! — se opp! du håller elak mine;
Må ej min fruktan sannad blifva!
Visst ser han hygglig ut, jag det ej neka kan;
Men barn, en okänd karl, — och sen den Operan! —

(klappar henne.)

Nej, min Sophie skall mig den sorgen aldrig gifva.
Du älskar mig dertill för mycket som jag tror,
Och du har ägt i mig, du vet det sjelf, en mor —
Du gråter? . . . .

SOPHIE.

Ack Ers Nåd, hvad kan jag dertill svara?
Mitt hjerta uppfylldt är af tacksamhet mot Er,
Och Himlen, som dess tankar ser,
Vet att jag, med mitt blod, Er gerna ville spara
Hvart missnöjdt ögonblick —

(*blir varse Fredrik.*)
Der är han . . . .

GREFVINNAN.

Hvilken *han?*
Hvem kommer? Grefven?

SOPHIE, (*förvirrad.*)

Nej, — han sjelf . . .

GREFVINNAN.

Hvem sjelf? — minsann,
Jag börjar snart, Sophie, att någon ting befara —

SOPHIE.

Af mig, Ers Nåd? — bevars, Gud vet hvad det kan vara!
(*afsides.*)
Jag så förvirrad är, att allt förrådas kan.

FEMTE SCENEN.

FREDRIK. DE FÖRRA. EN SAMLING AF BYGDENS UNGDOM, KLÄDD TILL DANS.

FREDRIK.

Ers Nåd förlåta täcks, den frihet jag mig gifver.
Ers Nåd ser här en slät poët,
Som brinner för sin Kung af undersåtlig ifver,

Och gerna tolkar den, i underdånighet.
Jag några svaga vers i hast författa hunnit:
Och vågar synas för Ers Nåd,
Med dem af bygdens barn jag först omkring mig funnit,
Att söka, om jag djerfs, dess rättelse och råd.

GREFVINNAN.

(till Sophie.) *(till Fredrik.)*
Han talar alltför bra. — Det nit som ni bevisar
För ér Monark, är visst en omsorg den jag prisar.
Det blir, jag fruktar blott, för sent för denna gång.
Likväl om ni så vill, så läs för mig er sång.

FREDRIK.

Som tiden varit kort, den föga värde äger.

GREFVINNAN.

Den icke fela kan att höras med behag,
Då den ett uttryck blir af hvad ert hjerta säger.

FREDRIK.

Ers Nåd har sig bekant, hvad, efter konstens lag,
Till sångens skönhet pröfvas höra;
Hur den bör vara full af eld och starka drag,
Och hvilka liknelser Poëten måste göra.
Jag har, till sådant allt, haft ingen tid i dag.

GREFVINNAN, *(småleende.)*

Ju mindre tid man har, ju mer den måste sparas.
Låt höra edra vers, och hur ert nit förklaras.

SOPHIE, *(till Fredrik afsides.)*

Läs då en gång och gå, det blir ju snart för sent —

FREDRIK.

Det hade väl gått an, bland annat, som jag ment,
Att likna Kungens blick vid Solens första strålar,
Då han den östra skyn med ljusets färgor målar;
Regenten deremot, vid Solens förebud,
Aurora, som gör väg för dagens unga Gud.
Sen, och för svitens skull, som lär med Kungen vara,
Jag hade också tänkt, i underdånighet,
Att likna Kungen sjelf vid någon stor komet,
Som med en svans af eld, man ser kring himlen fara.

SOPHIE, *(till Fredrik afsides.)*

Men Fredrik, är du klok? så sluta då en gång —

FREDRIK.

I synnerhet var det min önskan, i min sång,
Att af Monarkens dygd, en värdig målning göra.

GREFVINNAN.

Med allt det der, blir versen lång;
Och smickret skona bör ett ungt och helgadt öra;
Det lof man vet sig värd, begär man ej att höra.

(något buller hörs.)

Kom ej en vagn?

(Man tittar ut ur fönstret. Grefvinnan går Grefven till mötes.)

SOPHIE, (*till Fredrik.*)
Min Gud! nu står du vacker der;
Nu är ju allt förbi, och sjelfva Grefven här.

SJETTE SCENEN.

GREFVEN, *med en stor hop främmande.*
De Förra.

GREFVEN, (*till Grefvinnan.*)
Jag har ej skådat nyss, det måste jag bekänna,
En syn så rörande, så skön för mig som denna.
Allt Folket trängdes om att närmast se sin Kung.
En ropte: ack hur mild! — En annan: ack hur ung!
Men det en skockning blef, ett stoj som knappt kan tänkas,
När Kungen sjelf steg ut, af sin Herr Farbror förd.
Hur mången suck blef då, midtunder sorlet, hörd!
Hur mången tår jag såg på glada kinder stänkas!
Och Kungen var så frisk, så glad, och Hertigen
Var nådig, som du vet Han alltid är, min vän.
Men känslan i Hans blick, sig ej beskrifva låter,
När Sverges unga Kung, Han viste för sitt Folk.
Hvart ögonkast Han fick, var tacksamhetens tolk,
Och med välsignelser Han kom, och reste åter.

GREFVINNAN.
Du talar så, min vän, att jag rättnu, — jag gråter.

GREFVEN.

Jag undrar ej derpå — så gjorde äfven jag.
Nu, som jag gerna vill att denna glada dag
Skall, som den börjat, äfven sluta;
Så har jag, som du ser, af sällskap gjort mitt val,
Så talrikt, som jag tyckt kan spisa i vår sal,
Att qvällens fröjd med oss i landtlig enfald njuta.
(*ser sig omkring och får se de utklädda Bond-barnen.*)
Men hvad är allt det här? jag tror du håller bal!

GREFVINNAN.

Det är Sophies kusin, som hade tänkt att göra
En liten fest åt Konungen,
Med några verser till, dem jag höll på att höra,
I samma ögonblick som du kom hem igen —
Nu är det alltför sent, dess värre.

GREFVEN.

Nå jag beklagar det, min Herre.
Men efter mödan dock är gjord,
Så må ju poësi'n bli sjungen vid mitt bord,
Och barnens glada dans vår lilla högtid pryda.
Låt höra, om Er täcks, hur edra verser lyda.

FREDRIK.

Som nådig Grefven finner godt,
(*han ställer alla barnen i ordning, hvart och ett med sitt papper.*)
Du först, — håll tonen riktigt blott.

GREFVEN.

Förlåt, — men af er pjes, om ni en afskrift hade;
Ty versen, som jag mins, af sången sväljas plär.

FREDRIK.

Som det befalls, jag har den här —
(*han lemnar ett papper, och vänder sig till barnen.*)
Begynn, - den främsta först - håll tonen, som jag sade.

GREFVEN, (*storskrattande.*)

Hvad nu? — hvad fan är det för slag?
Ha, ha, ha! — nå så läste jag
Väl knappt en vitterhet, som starkare frapperat!
För hin, är det så här, min Herre komponerat
Sin lilla vackra pjes för Konungen i dag?
Hur ömt han qväder, — Sakristia! —
Men vet ni hvad hans Pjes, godt folk, har för rubrik?
Det är, min själ, en ren suplik
Om lof att gifta sig med sin kusin Sophia.

GREFVINNAN, (*häpen.*)

Till Kungen? - med Sophie? - hon bleknar som ett lik!

FREDRIK, (*famlar i sin bröst-ficka.*)

Jag är förlorad, jag gaf miste...

GREFVINNAN.

Sophie, ett sådant steg du gjort,
Då jag, din matmor, ej det minsta deraf visste?

Är det, af dig, den tack, som jag mig vänta bort?

SOPHIE, (*på knä.*)

Jag är förutan ord att svara.
Grefvinna, straffa mig: jag har förtjent min lott.
Jag vet min skuld hos Er, och höjden af mitt brott;
Ni värdigats, för mig, att mer än matmor vara.
Men, har jag kunnat uppenbara
En kärlek, som ändå ert bifall aldrig fått?

GREFVEN.

Låt flickan gifta sig, min vän, det vill jag råda.

(*han för Fredrik fram på Theatern.*)

Hur ser då fästman ut? - rätt bra, rätt rask, minsann.
Rätt hederlig. -- Er plats?

FREDRIK.

Vid Konglig Operan.

GREFVEN.

Nå ja, -- det kan, vill Gud, det ock, bli bra för båda.
Man bör i alla stånd förtjensten endast skåda,
Och man har sagt, om Er, allt godt som sägas kan.
För min del, ser då jag ej skäl mot er förening;
Men jag vet ej Grefvinnans mening.

GREFVINNAN.

Nå väl, jag ger mitt Ja, om du ger ditt, min Man.

GREFVEN, (*till Fredrik.*)

Ni har väl, ni som hon, ej stora kapitaler,

Men om ni, till er dans, en tjenlig syssla fann,
Så har Sophie dertill, två tusende Riksdaler.

FREDRIK.

Herr Grefvens ädelmod . . . .

GREFVEN.

Nå, — punkt för det, min vän!

FREDRIK.

Min tacksamhet . . . .

GREFVEN.

Rätt bra! låt följden visa den.

(Fredrik bugar sig djupt, Sophie går fram och kysser Grefven på vesten.)

(till Sophie.)

Så . . så . . nu nog!

(Sophie springer från Grefven till Grefvinnan, fattar hennes händer och kysser dem med liflighet.)

SOPHIE.

— Låt mig med tusen kyssar trycka
Den Engels hand, som gaf min värnlöshet försvar,
Och gör i dag, till slut, min hela lefnads lycka . .

GREFVINNAN, *(klappar henne på kindbenet.)*

Du känner, min Sophie, hvad del jag deri tar.
Stig opp. — Jag håller af, mitt Herrskap, den här ungen;

Från

Från hennes späda år jag henne vårdat har,
Och hon, till denna stund, beskedlig flicka var.
Nå väl — du ser, Sophie, om du af mig blir tvungen!
Var viss om all den hjelp min ömhet kan förmå.

GREFVEN.

Och jag skall skaffa fram Supliken opp till Kungen;
Jag vågar lofva mest ett nådigt svar derpå.
Se så, nu är det gjordt — nu mans, låt sången gå —

FREDRIK.

Ja nu, om nånsin — dansen — sjungen!
Det är på alla sätt, en dag att glädjas på!

Nyss steg det sorgsna Sveas röst
Med klagan till det höga.
Förtviflan dvaldes i dess bröst,
Och tårar i dess öga. —
Men — då det GUSTAF ADOLF ser,
Så klagar ej dess hjerta mer :,:

O Du! som fått en Krona bära,
Som strålar af GUSTAFVERS ära,
Vinn snart, som de, i Ryktets famn,
Ett lika lof åt lika namn. :,:

Och Du, som sträckt en Hjeltes hand
Mot stormen då han skakat!
Njut tacksamheten af det land,
Hvarför du stridt och vakat!
Så snart det Carl vid styret ser,
Så fruktar det ej faran mer. :,:

Ditt blod Du vågade i striden,
Ditt lugn Du offrat under friden;
Och visar på en gång vår bygd,
En Konung, och en Konungs dygd. :,:

Den stund, då våra suckar få
För Gustaf Adolf tömmas,
Kan Gustaf Adolfs Mor väl då
Af Sverges kärlek glömmas?
Nej, hvar gång det sin Konung ser,
Åt Hennes bild det offer ger. :,:

Pryd, Mor och Drottning utan like! —
Pryd länge Gustaf Adolfs Rike;
Och lemna oss ej förrn Du sett
Den sällhet som Du oss beredt. :,:

Monark, hvars Namn välsignas nu
I nyss besökta länder!
Med allas kärlek, reste Du,

Med allas återvänder.
Att se Dig en gång, sällhet ger,
Att alltid se Dig, gör det mer. :,:

Må glädjen lifva våra dansar;
Ge pris åt våra enkla kransar;
Och de som Äran lofvar Dig
Med nöjets alltid linda sig! :,:

CHOR.

Må glädjen lifva våra dansar, m. m.

Ballet.

5

45